savaş romanları serisi: 26

BARAJLARI YIKANLAR

Paul Brickhill

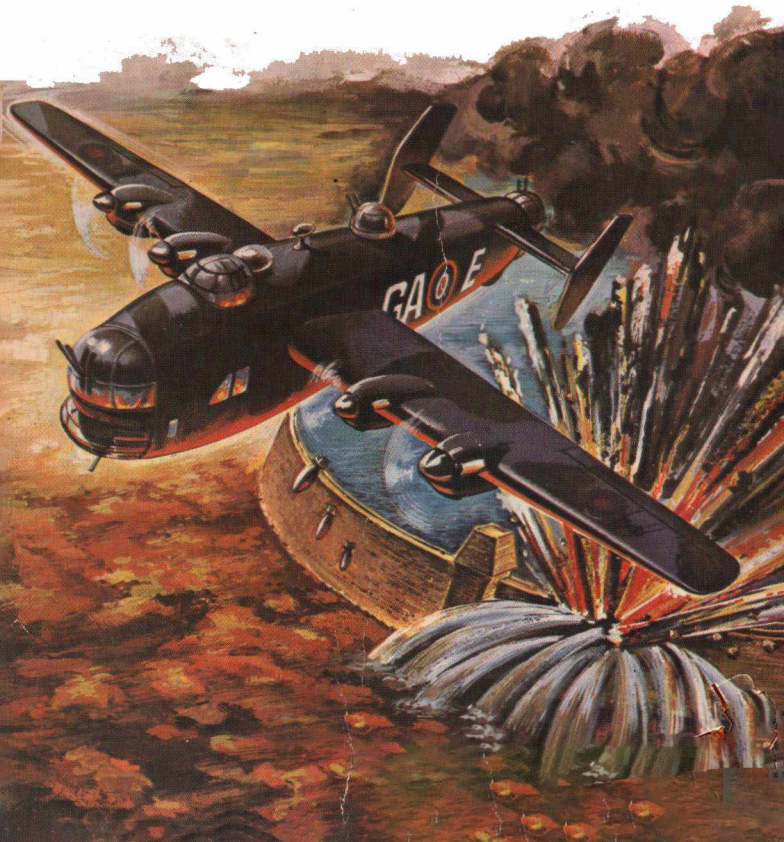

BARAJLARI YIKANLAR

Paul Brickhill

BASKAN YAYINLARI

Yazan : **PAUL BRICKHILL**
Çeviren : SÂMİH TİRYAKİOĞLU

«Les Briseurs De Barrages

Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş. tesislerinde dizilmiş ve basılmıştır.
Baskan Yayınları A.Ş.
İktibas hakkı mahfuzdur.
İstanbul - 1978

ÖNSÖZ

Bir önsözle sunulması en kolay kitap, sizin yazmayı tasarladığınız, ama bir başkasının daha iyi yazmayı başardığı kitaptır.

Fakat Brickhill'in kitabı ve onun kahramanları için ne demeli - ki bunlar, benim tanımış ve sevmiş olduğum kahramanların da kardeşleridir. - İngiltere'nin katlandığı umutsuzca fedakârlıkları anlatan bu sayfaları okurken benliğimde yeniden kanamaya başlayan yarayı göstermek için hangi örtüyü kaldırmam gerek?

Büyük Fransız yazarı Bernanos: «Yeryüzünde meraklılara konu hakkında fikir verebilecek yetkili kahramanlar bulunsaydı, yiğitliği tanımlamak çok kolay olur,» *diyor. Ne var ki yiğitler - hele İngiliz yiğitleri - kendilerini hiçbir zaman kahraman saymadıklarından, yüreklilik beratı almak için bir sınava katılmaya kalkışmazlar.*

Bu kitap «Dam Busters (Barajları Yıkanlar)» başlığı altında İngiliz dilinde de yayınlanmış; Hava Mareşali Tedder de kitaba hem kahramanlığın tarihini, hem İngilizlerin kahramanlık karşısında takındıkları tavrı tanımlamak için şu buz gibi birkaç satırı yazmıştı:

«Bu kitap kılı kırk yararcasına dikkatli çalışmanın kısa vâdede etkinlik, uzun vâdede de en küçük çaba ile en büyük sonucu alma demek olduğunu göstermektedir...»

Dil dağarcığında tutkudan böylesine uzak, böylesine kuru ve yufka yüreklilikten sıyrılmış sözler bulmak olanaksızdır.

Birbirlerine girip paçalanmış uçaklarla genç insanların ölülerini, kırılmış umutlarla yolunup çiğnenmiş çiçekleri anımsatmak için Mareşal Tedder'in kaleminden dökülen sözler, bundan ibarettir işte...

Oysa yine aynı Tedder, havacılarından doksanyedisi o gece geri dönmediği zaman hüngür hüngür ağlamıştı ama bu işi kurmay bürosunda, haritalarının arasında iyice gizlenerek yapmış; yaşların gözlerinde yarattığı yanmayı birtürlü silip atamamıştı.

İngiliz analarının kendisine yatırdıkları evlât kanını harcamaktan yana çok cimri davranan bir bankacının sözleridir bunlar; Brickhill'in kitabı da savaş sanatındaki bu soğuk tutumluluğu yansıtmaktan başka bir şey yapmamaktadır.

Bu kitabı okurken Brickhill'in her türlü duyarlığa, yufka yürekliliğe kapılmaktan bucak bucak kaçındığını anlayacağız. Fakat aynı zamanda onun, İngilizlere özgü soğukkanlılığın kıyısından köşesinden, büyük bir coşkunun fışkırmakta olduğu cümleler yazmış olduğunu da göreceğiz. Nitekim, barajlardan dönüşün öyküsü de bunlardan biridir: Akından sonra sağ kalıp tek-tük geri gelenler, havacıların uğradıkları kayıpların büyüklüğünü gizlemek için Wallis'in çevresini alırlar. Saatlar geçer, bu görevin temelini oluşturan mayının bulucusu büyük bilgin, nihayet olup bitenleri anlar. Subay yemekhanesinin bir köşesinde hüngür hüngür ağlayarak:

— «Bilseydim bu buluşu hiçbir zaman yapmazdım...» Der.

Micky Martin'in filotillasından olup da kurtulan sekiz uçaktan beşini uçaksavarlar düşürmüştür. Topların ateşi arasında bu havacı, tam onüç kez hedefin

üzerine döner. Uçağından inince de yüreği bomboş, sinirleri altüst bir hâlde komutanına şöyle der:

— «İki akın yaptık. Yirmiyedi uçaktan yirmibirini kaybettik: Hemen bir üçüncü akın daha yapalım, böylece bu iş üzerinde kafa yoracak hiç kimse kalmamış olur...»

Oysa ben, kitapevlerinin camekânlarına bakan kimselerin:

— «Al sana bir savaş romanı daha!» Dediklerini şimdiden duyar gibiyim.

Savaşın anıları silinip donuklaştıkça, Buchenwald gibi ölüm kamplarını unutan ahlâkçıların gözü, hava akınları yüzünden yerle bir olan Hamburg'un yıkıntılarından başka şey görmez ve bunlar, bombardıman pilotlarını yerin dibine batırırlar. Bunlar tumturaklı sözler söyleyen lâf ebeleriyle filozoflardır; ama ilkelerden oluşturdukları duvarlarla güzel lâflardan yaptıkları şemsiyeler bunları ne birilerinin tanklarından, ne öbürlerinin atom bombalarından koruyacaktır...

Bu gevezelikler de şunu unutturmamalıdır: İngiliz Krallık Hava Kuvvetleri'nin 617'nci Filosu'nun öyküsü çok acıklıdır. Çünkü bu birlik, suçsuz kimseler için savaşı daha az acıklı hâle getirecek çâreleri bulmak üzere kurulup fedâ edilmiştir. Bu Filo'nun pilotları da, arkadaşları bir kentteki başlıca cephane fabrikasını bulmayı ve onu, kentin yarısını yerle bir etmeden yoketmeyi öğrensinler diye kendilerini öldürtmüşlerdir.

Böylece de çocuk dencek kadar genç yaştaki bu insanlar bile bile, soğukkanlılıkla, hiç göz kırpmadan ölüme gönderilmişlerdir.

Bombardıman pilotluğu, matematik olasılıkların

şaşmaz formülleri karşısında en korkunç, en umutsuz sanat olduğundan, bunlar çok daha önceden fedâ edilmişler demekti.

Bunlar, yalnız yurtları uğrunda ölüme adanmış değillerdi. 1925'te savaşı yasadışı etmek için imzalanan Locarno Paktı'ndan İngiliz Başbakanı Chamberlain'in Münih'te, Hitler'in önünde dize gelişine dek geçen süre içinde beslenen düşlerin, katlanılan alçalışların ceremesini de onlar çekeceklerdi, bunu da çok iyi biliyorlardı.

Yalnız Nazilerin değil; onların babalarının, dedelerinin yorgun ellerle yaptıkları barajları da havaya uçurmak için onlar gözden çıkarılmışlardı.

Son olarak da düşmanın kanağlamasını önlemek; onun topraklarında yaşayan insanların canlarını, aile ocaklarını ve çocuklarını kurtarmak için gözden çıkarılmışlardı: Hem de, ahlâkçıların nihayet kabul edecekleri gibi, görkemli bir biçimde. Oysa aynı düşman, kendi bombardıman uçaklarının kanatlarıyla birsürü insanı, tırpanla ekin biçer gibi biçiyordu!

Sözün kısası, bu çocuklardan gerçekten çok şey istenmişti! Aslında da bunların öyküsünü bir kalem tartışmacısının ya da bir övgücünün değil, tarafsız bir tarihçinin yazması belki daha iyi olmuştur: Çünkü kendilerini duygularına kaptıracak olan kalem tartışmacısıyla övgücü, bu öykünün renklerini donuklaştıracak, ondan alınması gerekli dersi kuşa benzetecekti!..

Pierre Clostermann

Birinci Bölüm

YENİ BİR SİLÂHIN DOĞUŞU

Savaşın ilânından bir gün önce Barnes Wallis, köküne kadar gaza basarak arabasıyla tam beş saat yol aldı. Bu yorucu yolculuğu, kendi savaş postası saydığı yere gitmek için yapıyordu. Gittiği yer de Weybridge'deki (Veybric) Vickers fabrikalarıydı. Karısı ve çocuklarıyla kucaklaşıp vedâlaşmaya zar-zor vakit bulabilmişti. O sabahleyin birden şunun farkına varmıştı: Savaş, yalnız kaçınılmaz değildi; neredeyse patlamak üzereydi. Etüd bürosunda da ona gereksinme duyacaklardı. Çoluk-çocuğuna gelince, onlar Dorset Kontluğu'nun küçük plâjında güneşten yanmayı sürdürebilirlerdi: Wallis'ler o yaz tâtillerini orada geçiriyorlardı. Alman Hava Kuvvetleri'nin, sivillerin ortalama yaşam sürelerini hangi ölçüde kısaltacaklarını öğrenmeden önce, onları bir uçak fabrikasının çok yakınındaki bir eve getirmekte yarar yoktu.

Barnes Wallis'i görenler onun, savaş üzerinde etki yapacak bir kişi olduğunu hiç de sanmazlardı. Daha ziyade kendi hâlinde, yumuşak başlı, biraz da utangaç bir kalem efendisine benziyordu. Elliüç yaşındaydı ama pürüzsüz, sâkin bir yüzü, pembe yanakları, bağa çerçeveli gözlüklerinin ardında hülyalı gözleri vardı. Onun bu babacan görünüşünü gür, kıvırcık, uzun ak saçları daha belirgin bir hâle sokuyordu. Daha sonraki üç yıl boyunca onun bu görünüşü, kendi görüşlerine karşı çıkan kimselerin çoğunu aldatacaktı. Fakat daha keskin görüşlü bir gözlemci yine de onun üst

dudağının uzunluğunu farkedecekti. Dudağının bu hâli onun ağzına acayip bir inat ifadesi vermekteydi. Fakat bu ayrıntı dışında hiçbir şey, güleç yüzünde, kendisine seçtiği hedeften hiçbir zaman şaşmayacağını göstermiyordu. Öyle ki, Wallis kimi zaman eski arkadaşlarını bile şaşırtıyordu. Onun gerçekdışı bir dünyada yaşadığını herker biliyordu kuşkusuz: Sayılarla, kuramlarla doluydu du dünya. Çok iyi bir uçak yapım uzmanı olarak ün kazanmıştı ama günün birinde ona «dâhi» deneceğini kimse aklından geçirmiyordu.

Barnes Wallis barışın son gecesini Effingham'daki evinde geçirdi. Ertesi sabah o da bütün İngilizler gibi Başbakan Chamberlain'in hem karamsar, hem kararlı söylevini dinledi. Sonra sessiz ve bitkin, koltuğunda kala kaldı. Küfür etmeye bile üşendi. Bildiği en okkalı küfürler bile hissetmekte olduklarını anlatmaktan âciz kalacaklardı.

Yirmidört saatten beri aklını bir şey kurcalıyordu: Uçak prototiplerinin resimlerini çiziyordu ya, bu sıfatla yurdunun zaferi kazanmasını nasıl çabuklaştırabilirdi? Bu sorun aylar boyu aklından çıkmadı. Bu sorunu memnunluk verici bir tarzda çözene dek ortaya türlü türlü olaylar çıkacaktı. Bazısı acayip olan bu fikirlerden hiçbiri birdenbire esinleyemiyordu onu. Wallis'e bir tek kez bile ünlü Yunan bilgini Arşimides gibi «Evreka! (Buldum!)» diye bağırmak kısmet olmamıştı.

Bilgin insanların kafası, çok seyrek olarak, böylesine göz alıcı biçimde işler. Wallis'in beyninin bereketli toprağında düşünceler yavaş yavaş filizleniyor; soyut incelemelerle, sabırla derinleştirilen fikirlerle besleniyor; derken birden şekilsiz

embriyon belirli, tanınabilir bir biçim alıveriyordu.

Barnes Wallis, Vickers firmasında Birinci Dünya Savaşı'ndan önce işe başlamıştı. 1914'te istenilen yöne sevkedilebilen ilk güdümlü İngiliz balonunun tasarısı üzerinde çalışıyordu. O sırada hükûmetin yüksek basamaklarında bulunan bir kodaman: **«Bu incelemeleri sürdürmekte yarar yok, belki de savaş üç-dört ay içinde bitecek,»** diye kesip attı. İyi bir vatandaş olan Wallis de sıradan bir er olarak bir piyade alayına gönüllü yazıldı. Ama aradan dört ay geçip savaşın sonu da korkunç biçimde uzak görününce aynı kodaman, tasarının yeniden ele alınması için emir verdi. Wallis de yine resim tahtasının başına dönmek zorunda kaldı.

1920'de İngiliz güdümlü balonlarının en iyisi olan **«R 100»**ü inşa etti. Aradan on yıl kadar geçince uçak yapımında yeni buluşlar yaptı ve bunlara dayanarak Wellesley tipi uçağı inşa etti. O dönem için bu olağanüstü bir uçaktı; hemen hemen hiçbir yere uğramaksızın, dosdoğru giderek dünya uçuş rekorunu kırdı. Wallis bir süre sonra Wellington tipi uçağı yaptı. O da savaşın ilk üç yılı boyunca Krallık Hava Kuvvetleri'nin emrindeki bombardıman uçaklarının belkemiği oldu. Eğitimleri ilerlemiş öğrencilerin yetiştirilmesi için bu uçaklar 1951'de hâlâ kullanılıyordu.

Vickers Fabrikaları, eskiden otomobil yarışlarının yapıldığı Brookland adlı çukur bir yerde kurulmuşlardı. 1939'da da hızlı bir tempo ile Wellington uçakları yapıyorlardı. Beri yandan Wallis, ondan sonraki prototip olan Warwick üzerinde inceleme ve araştırmalara başlamıştı. Eylülde, yâni savaşın başlangıcında, yeni uçağın ardındaki küçük kanatçıklar üzerinde çalışmaya başladı.

Daha ilk günde türlü türlü güçlüklerle karşılaştı. Görünüşe göre boş zamanlarını ek birtakım araştırmalara adaması gerekiyordu. Yine görünüşe göre de kendisine fazla boş zaman kalmayacaktı.

Ülkesinin savaş çabasına yardımcı olmak için kendisinin en yetenekli olduğu alan bombardıman uçakları, dolayısiyle bombalardı. Kendisine öyle geliyordu ki bombalar ona özellikle çekici olanaklar sağlamaktaydı. Krallık Hava Kuvvetleri'nde kullanılan bombalar, bunların boyları, biçimleri, ağırlıkları ve başka nitelikleri üzerinde oldukça iyi bilgi sâhibiydi. Wellington'un resmini çizerken de bunları yeterli miktarda, yeterli bir uzaklığa taşımakla görevli olan bu uçak hakkında bu bilgilere gereksinme duymuştu. Oysa Barnes Wallis'in bu konuda araştırma yaparken öğrendikleri ona hiç de iç açıcı gelmemişti. O sıralarda kullanılmakta olan bombaların en büyükleri topu topu 250 kilo ağırlığındaydı. İsabet olasılığı da o denli küçüktü ki Hava Kuvvetlerine ait uçaklar, bombaları tesbih taneleri gibi birbiri ardınca atmak zorundaydılar: Böylece içlerinden birinin hedefe düşeceğini umuyorlardı. Üstelik bombanın patlaması da gerekiyordu. Çoğu zaman patlamıyordu.

Uzun süren barış dönemi ve Hazine'nin dar görüşlü cimriliği, bombardıman tekniğindeki her tür ilerlemeyi engellemişti. Bir önceki savaş, insanlarda bir kez daha savaşı kesin olarak ortadan kaldırma isteğini uyandırmıştı. Çok doğal, çok övülmeye değer bir istekti bu, ama acı gerçek karşısında çok da üzüntü vericiydi. Bu duraklama şu olay yüzünden daha da zararlı bir hâl almıştı: Çeşitli ilgili servislerde yalnız barış döneminde atanan belirli sayıda subaylar vardı. Ku-

rallara ve kutsal **«saat beş çayı»**na saygı gösteren bu subaylar, her ilerleme için çok gerekli olan zihin uyanıklılığından yoksundular.

Ayrıca, Krallık Hava Kuvvetleri'nin bombaları eskiydi, hattâ çok eskiydi. Birçoğu 1919'dan beri birikmiş stoklardan gelmeydi. Gerçi 1921'de daha verimli bir modeli geliştirmek için çalışmalar yapılmış; hattâ 1939'da bunun yapımına da başlanmıştı ama iki yıl sonra, İngiltere Savaşı sırasında Hava Kuvvetleri'nin elinde bunlardan ancak küçük bir miktar vardı. Eski bombalar gibi yeni bombaların içinde de **«amatol»** denilen çok güçsüz bir patlayıcı madde vardı. Ayrıca dolgu, ancak bombanın toplam ağırlığının % 25'ini oluşturmaktaydı. Gerçi **«RDX»** denilen çok daha güçlü başka bir patlayıcı madde daha vardı ama bunun üretimine 1937'de son verilmişti. Krallık Hava Kuvvetleri ancak 1942'de **RDX**'le doldurulmuş bombaları kullanmaya başlayabildiler. Buna karşılık Alman Hava Kuvvetleri **«amatol»**a göre çok daha güçlü bir patlayıcı madde kullanıyorlar ve bunun dolgusu, bombanın toplam ağırlığının % 50'sini buluyordu.

Barnes Wallis daha 1926'da 500 kiloluk bombalar yapımının düşünüldüğünü biliyordu ama ne yazık ki henüz yeni modelin deney evresine bile ulaşılamamıştı. Hazine bu tasarıya karşı açıkça cephe almıştı. Beri yandan Krallık Hava Kuvvetleri de 250 kilodan daha ağır bombalara hiçbir zaman gereksinme duyulmayacağına inanmış bulunmaktaydı. Şu da var ki, İngiliz uçakları en çok 250 kilo ağırlığında bombaları taşıyabilecek biçimde yapılmışlardı. 500 kiloluk bombalar çok daha pahalı yeni uçakları gerektirecekti. Bu ise ülkenin kaldıramayacağı kadar büyük bir lükstü. Genelkurmay'daki baylar ancak 1939'da 500 kilo-

luk bomba ile uğraşmaya başladılar ve nihayet savaşın başlayışından altı ay sonra bu bombalardan birkaç tane ısmarladılar.

Doğrusu şu ki bu teknik yetersizlik o sıralarda çok göze görülür hâlde değildi. Wallis şunu çok iyi biliyordu: Bütün ülkelerdeki uzmanlar, yüzeydeki hedefleri vurabilecek küçük çapta bombalar yapımını yeğliyorlardı. Gerçekten, büyük bombaların binalar üzerindeki etkileri çok sınırlıydı. Öyle ki, tesbih taneleri gibi ardarda atılan bombalar eşit ağırlıktaki birkaç tane büyük bombaya göre çok daha iyi sonuçlar verir görünüyorlardı. Hattâ şu da vardı: Büyük bir bombanın, ağır hasarlar yapabilmek için, hedefin tam üstüne isabet etmesi gerekiyordu. Oysa küçük çapta birkaç bombayla elde edilebilecek isabet olasılığı, doğal olarak, daha büyüktü.

Wallis'in metotlu düşünce tarzına göre, bu düşünce düzeni temelinden yanlıştı. Bombardıman uçaklarının başlıca hedefleri olan fabrikalar dağınık hâlde olabilirlerdi. Aslında da fabrikalar bütün Almanya içinde dağılmış bulunuyorlardı. Bu koşullar altında 1939'da yapıldığı gibi, yâni çok küçük ölçüdeki bombardımanların, Almanya'nın endüstriyel üretiminin hissedilir ölçüde yavaşlamasını sağlayacak biçimde, yeter sayıda tesisleri hasara uğratamayacakları apaçıktı.

Böylece sonunda Wallis'in zihninde şu soru işareti çengellendi: **«Bombardımanlar nerede ve nasıl Almanya'ya en sert yumruğu indirebilir?»**

Gerçi silâh fabrikaları çok dağınık olduklarından kolay bir hedef oluşturmuyorlardı ama, yine de bazı kilit tesislere bağlı kalmaktaydılar. Şu hâlde, Alman üretiminin kaynakları neredeydi? Sorun yavaş yavaş belirli bir hâl alıyordu. Apaçık

belli olduğuna göre, barış döneminde de, savaş döneminde de bu kaynaklar enerji santrallerindeydiler. Bu santraller çok büyük olduklarından ne yer değiştirebilirler, ne de gizlenebilirlerdi: Bunlar kömür madenleri, benzin tankları, «beyaz kömür» diye adlandırılan ve elektrik enerjisi üreten muazzam barajlardı. Bu barajlar olmadı mı endüstri, ulaştırma da olamazdı. Dolayısiyle silâh ve savaş da artık olamazdı.

Yalnız, işin bir de güç yönü vardı. Gerçi bu santraller çok büyük olduklarından yer değiştiremezlerdi ama, eldeki bombalarla sakatlanamayacak kadar da fazla kunt ve sağlamdılar. Eldeki bombalarla bunları yıkmaya kalkışmak, tekme atarak yıkmaya kalkışmak gibi bir şeydi! Teorik olarak, bir sonraki adım çocukça görünüyordu. Daha büyük, çok daha büyük bombaları kullanmak yeterliydi.

Bu da, çok daha büyük uçaklar kullanmak gerektiği anlamına gelmekteydi. Eh, öyleyse yeni bombardıman uçakları da yapılacaktı.

Öykünün başlangıç noktası bu oldu: Hava Savaşı'nın en olağanüstü öykülerinden biriydi bu. Besbelli değilse bile mantıklı bir düşünceydi, fakat dünyanın bütün havacılık uzmanlarınca savunulan ilkeler tam tersiydi.

•

Barnes Wallis, işe başladı. Çok geçmeden de şunun farkına vardı: Sanıldığının aksine büyük bir bombanın patlayışı, kömür madenleri, yeraltı benzin tankları, barajlar gibi büyük ve kunt hedeflere karşı şaşırtıcı derecede etkisiz kalmaktaydı. Yere sapasağlam çakılmış, korkunç beton-

arına setler olan barajlara karşı özellikle bu, böyleydi.

Ama belki de yeni tip bir bomba ile sonuca ulaşılabilirdi. Oldukça özel nitelikteki bu alanda Wallis'in bilgileri çok geniş olmadığından, birkaç bilimsel ve teknik kitaplıkta araştırmalar yapmakla işe başladı. Sonra, her gün öğle paydosunda Warwick uçağının denge sağlayan arka kanatçıklarıyla ilgili sorunu bir saatliğine bırakma olanağını elde ettiği zaman, birkaç sandviç getirtiyor ve bomba yapımını sistemli biçimde inceliyordu.

Bir süre sonra Vickers Fabrikaları'nın inceleme-araştırma büroları Burnhill'e taşınarak Wellington'un yaptırdığı eski bir eve yerleşti. Wallis orada, daha sâkin bir çevrede patlayıcı maddelerin bileşimleriyle yaptıkları etkiler, modern bombaların aerodinamik profilleri, kalın ya da hafif dış kabuğun dövme ya da dökme madenden yapılıp frezelenmesi, patlama kapsülleri, nişan alma yöntemleri gibi soruları inceleyip öğrendi. Evinde bile harıl harıl çalışmaya devam ediyor, bu yüzden çoluk çocuğunu dahi hiç gözü görmüyordu. Kış başında - 1939/1940'ın korkunç kışıydı bu - yeterince bilgi edindiğini anlayarak Almanya'nın enerji kaynakları üzerinde bir ilk soruşturmaya girişti.

Kömür madenleri mi? Yeryüzünden yüzlerce metre aşağıda kazılmış galerileri yıkmak olanaksızdı. Büyük çapta bir bomba belki bir kuyu ile asansörleri yıkabilirdi. O zaman işletme duracaktı ama uzun süre değil. Bu tür hasarlar oldukça çabuk onarılıyordu...

Petrole gelince, Romanya'daki kuyular o zaman elde bulunan bombardıman uçakları için

çok uzaktaydılar. Almanya'daki sentetik benzin rafinerileri çok sağlam yapılardı, uçaksavar bataryalarıyla korunmaktaydılar. Zorda kalınırsa üstün güçteki bombalar için birer hedef olabilirlerdi. Ne var ki bunlar henüz birkaç ütopyacının hayâlinde yaşıyordu.

Geriye barajlar kalıyordu. Almanya'da bu yapılardan üç tanesi Wallis'in dikkatini çekiyordu: Moehne, Eder ve Sorpe barajları. Ruhr bölgesindeydiler ve üçü de bu muazzam silâh fabrikaları bölgesinin su gereksinmesinin hemen hemen tümünü karşılıyordu. Barnes Wallis, Alman yapım yöntemlerinin, bir ton çelik elde etmek için sekiz ton suya ihtiyaçları olduğunu biliyordu. Bu iki sayı ortaya uçsuz bucaksız olanaklar çıkarmaktaydı...

Moehne Barajı, aynı adı taşıyan bir gölün ağzındaydı. Heve adlı küçük bir ırmak bu noktada gölden ayrılarak vâdinin bitiminde Ruhr Nehri'ne dökülüyordu. Baraj, bu büyük su yolunun seviyesini düzenli tutarak kömür, çelik, zırh levha yüklü mavnaların her mevsimde sefer yapmalarına olanak sağlamaktaydı. Moehne Gölü'nde 130 milyon ton kadar su vardı. Aynı adı taşıyan nehir üzerinde kurulu Eder Barajı'nda 212 milyon ton su vardı. O da Mittelland Kanalı'nın su seviyesini düzenli tutmaktaydı. Bu Kanal, Ruhr'dan sonra Almanya'nın en büyük nehir ulaşım yoluydu. Altmış kilometreyi aşkın uzaklıkta bulunan Kassel kentine bile Eder Irmağı su veriyordu. Üçüncü baraj olan Sorpe ise Ruhr'un bir başka kolunun seviyesine düzen vermekteydi.

Moehne Barajı 43 metre yükseklikteydi. Temeldeki kalınlığı 37, tepedeki genişliği 8 metreydi ve buradan bir yol geçiyordu. Eder Barajı'nın

boyutları daha da heybetliydi. Wallis şunu çok iyi anlıyordu: 500 kiloluk bir bomba bu korkunç beton setlerde ancak birkaç sıyrık oluşturacaktı. Sorpe Barajı ise topraktan yapılmış, orta yeri betonarme bir payanda ile sağlamlaştırılmış dev bir yapıydı. Wallis teknik bir kitaplıkta bu yapıların projelerini hazırlayıp yapım çalışmalarını yöneten kimselerin yazdıkları bir raporu da buldu. Bu barajların yıkılmasıyla doğacak sonuçların listesini yaptıkça, duyduğu heyecan da büyüyordu.

Her şeyden önce bunlar yıkılınca birçok çelik fabrikasını kendilerine çok gerekli olan sudan yoksun bırakacaklar, elektrik enerjisi üretimini de büyük ölçüde sekteye uğratacaklardı. Bu ise tankların, lokomotiflerin, topların, uçakların, yâni savaşı sürdürmek için çok gerekli olan hemen her şeyin yapımında, kaçınılmaz olarak, birçok dar boğazlar yaratacaktı. Aynı zamanda barajların yıkılması sivil halkı da susuz bırakacaktı. Bu olasılık, Wallis gibi yumuşak başlı bir insanı pek sevindirmiyordu; fakat, moral bakımından ciddi tepkiler uyandırabilirdi. Suları vesikaya bağlanan kentlerdeki halkın yurtseverce duyguları muhakkak ki zayıflayacaktı. Bir yandan İngiliz Hava Kuvvetleri'ne lânetler yağdırırken -ki bu normal bir şeydi- öbür yandan bu yeni felâketin sorumlusu olan Hitler'in de birkaç okkalı küfürle kulaklarını çınlatacaklardı. Sözün kısası, barajların yıkılması İngiltere'ye pekalâ da sinir savaşında üstünlük kazanma olanağını sağlayabilirdi.

Hepsi bu kadar da değildi. Sette açılan gedikten muazzam bir su dalgası çıkarak ovaya yayılacak; kara ve demiryollarını, köprüleri alıp götürecek, evlerle fabrikaları yerle bir edecekti. Kimi

çelik fabrikaları su kıtlığı çekmek şöyle dursun, tamamiyle suya gömüleceklerdi...

Barnes Wallis: «Bu, mükemmel bir şey olacak,» diye düşündü. Fikirle uzantıları sarsılmaz bir mantığa dayandıklarından, bu özellikle mükemmel bir şeydi. Yalnız, burada da bir püf noktası vardı. Bu barajlar öylesine devimsi yapılardı ki, eldeki modellerden yirmi kat büyük bir bomba bile bunları hasara uğratamazdı.

Bu bakımdan sayılar hiçbir hayâle yer bırakmıyorlardı. 500 kiloluk bir bomba patlayınca yayılan gazlar 6.60 metre çapını aşmayan bir «kabarcık» oluşturur. Bununla birlikte, çevreye saçılan demir parçaları, hava basıncı ve meydana gelen sarsıntı dalgası yüzünden, tahrip alanı çok daha geniştir. Wallis sarsıntı dalgasının klâsik tanımını çok iyi anımsıyordu: «... **dalgayı ulaştıran çevre, bu dalga taneciklerinin (partikül) içinden geçtiği sırada onların uğrayacakları her zamanki salınımın dışında, hiçbir hareketle karşılaşmaz.**» Az yoğun bir çevre olan hava içinde basıncın ve her yana saçılan parçaların etkisi daha zorlu olmaktaydı. Buna karşılık sarsıntı dalgası daha çabuk yok oluyordu. Bu sarsıntı dalgası bir yapıyı sarsabilirdi ama yeterince değil. Sarsıntı dalgasının, yıkıcı bir etkiye sâhip olabilmesi için, havadan daha katı bir çevreden geçmesi gerekiyordu. Wallis düşüncelerinin bu noktasına ulaşınca birdenbire elindeki kurşun kalemi masanın üstüne koydu. Zihninin derinliklerinde bir yerde, hemen hemen unutulmuş eski bir anı kımıldamaya başlıyordu. Wallis bu sarsıntı dalgaları konusunda önemli bir şeyin söz konusu olduğunu hissediyordu ama bu olayı anımsamak için ne denli çabalarsa belleği de ondan o denli uzaklaşıyordu. Yıllar önce kendisini şaşırtmış olan bu olayın niteliğini

belirlemek için bütün bir gün boş yere uğraştı durdu.

Sonra geceleyin yatağında bir yandan öbür yana dönerken zihninde birden bir şimşek çakıverdi. Waterloo Köprüsü! Thames Nehri'nin killi ve çamurlu zeminine çakılan betonarme kazıklar, esrarlı nedenlerle, patlamamakta inat etmişlerdi!

Wallis bir sıçrayışta yatağından kalktı. Hemen çalışma odasına koştu, bir teknik dergiler yığınının içinde araştırmalar yapmaya başladı. Aradığını da bir çeyrek saat içinde buldu: 1935'te, Mühendisler Enstitüsü Gazetesi'nde yayınlanmış bir yazıydı bu.

O sıralarda Waterloo Köprüsü'nün birçok kazıklarının yenilenmesi işi ele alınmış, kocaman şahmerdanlarla nehrin yatağına kazıklar çakılmıştı. Fakat kazıkların tepeleri düpedüz çatlamıştı. Bu olgunun nedenleri araştırılmış ve her evre birer birer incelenerek bu patlamanın, sarsıntı dalgalarından ileri geldiği sonucuna varılmıştı. Çekiçlerin sert vuruşları direklerde sarsıntı dalgaları yaratıyor ve bu olay yukarıdan aşağıya doğru oluyordu. Dip tarafa ulaşınca dalga kil çökün-tülerinin, tortularının aldırmaz direnciyle karşılaşıyor ve sâniyede yaklaşık 500 metrelik bir hızla kazığın tepesine doğru geri tepiyordu. Böylece de tam çekiç havaya kalktığı sırada kazığın üst ucuna ulaşıyordu. Karşısında yeniden kendisini sıçratacak hiçbir engel bulamadığı için, sarsıntı dalgası havanın içinde kaybolup gidiyordu. Fakat onun geçişi kazığın içinde büyük bir çekme gücü yaratıyor ve bu, çekicin vuruşundan hemen sonra geliyordu. Sert bir gerilmeden biraz sonra çimento kitlesi de ezilmiş oluyordu. Bu karşıt hareketler ise kazığın patlaması için yeterliydi.

Makalenin yazarı şu sonuca ulaşıyordu: **«Betonarme, basınca çok iyi dayanır ama çekme gücüne hiç dayanamaz.»**

Wallis'in aklı fikri barajlardaydı ya, varılan bu sonucu da özene bezene zihninin bir köşesine yerleştirdi.

Demek oluyor ki büyük tahrip gücüne sâhip sarsıntı dalgaları elde etmek için katı bir çevrenin bulunması gerekiyordu. Şu hâlde, bir bombayı derinlemesine çok içeriye sokmak mümkün olabilirse... Ama ne var ki, bir bombayı betonarmenin içine sokma, hem de derinliğine sokma olanağı yoktu. Belki bu bomba daha az katı bir kitlenin içine sokulabilir; orada belirli bir derinliğe ulaştıktan sonra patlayabilir; böylece oldukça güçlü bir sarsıntı dalgası elde edilebilirdi. Gazların yayılması da daha güçlü olacaktı. Henüz bir ölçüde katı olan kitle tarafından sıkıştırılınca gazlar, kendilerini açık havaya ulaştıracak bir geçidi zorla açmak için büyük bir güç harcayacaklardı.

Barnes Wallis, çoğu zaman bombalarla obüslerin patlamadan önce yere bir metre kadar saplandıklarını biliyordu. Bununla birlikte bu derinlik yeterli değildi. Patlama ufacık bir çukur açıyor, sarsıntı dalgaları da havada kaybolup gidiyorlardı. Öyle ki, bu patlama, yüzeydeki bir patlamaya göre daha az etkili oluyordu: Çünkü yüzeydeki patlama dosdoğru yukarıya çıkacak yerde bütün bir çevreyi silip süpürüyordu.

Fakat, ya patlamayı iki-üç metre toprak altında hapsetmek mümkün olsaydı! O zaman patlama dosdoğru yüzeye giden bir geçit bulamayacak, çok küçük ölçüde de olsa bir çeşit deprem sarsıntısı oluşturacaktı! Kullanılması gereken mermi

türü buydu işte! Deprem etkisi yapacak bir bomba yâni! Tabii bu çok hoş bir fikirdi, fakat gerçekleştirilmesi hep aynı güçlükle karşılaşıyordu: Bu da, bombayı katı bir kitlenin içine yeterince derinliğine sokmanın olanaksızlığıydı. Ya bomba betonarme bir barajın içine gömülse? Ama bunu düşünmek bile gereksizdi. Meğer ki... Aslında, bir baraj, hiç değilse bir yanından, suya gömülmüş bir nesneydi...

Su! Evet, su toprağa göre daha az iyi, fakat havaya göre muhakkak ki çok daha iyi bir sarsıntı dalgası yaratıyordu kuşkusuz. Su kitlesinin yaratacağı sıkıştırma etkisi gazlar üzerinde basınç yaparak daha yoğun bir patlamaya yol açacaktı. Böylece de sarsıntı dalgası artan bir güçle çevreye yayılacaktı. Wallis hayâl-meyâl de olsa bir ışık seçmeye başlıyordu.

Bombayı toprağa sokma olanağına gelince bu, başlıca iki etkene bağlı bulunuyordu: Ağırlık ve serbest düşüşte alınan mesafe. Bu iki ilkeyi herhangi bir lise öğrencisi de bilirdi. Bomba ne denli ağır olursa düşüşü o denli hızlı ve güçlü olacaktı. Bir fareyi bir kuyuya atın: Dibe ulaşınca ayaklarının üstünde doğrulup kaçacaktır. Aynı kuyuya bir beygiri atın: Büyük bir olasılıkla yere değdiği zaman patlayacaktır. Ayrıca, söz konusu nesne ne denli yüksekten atılırsa, düşüş hızı da o denli büyük olacaktır.

Demek oluyor ki sorun, şöyle özetlenebilirdi: Olasıya ince uzun, olasıya ağır ve olasıya yüksekten salıverilen bir bombanın yapılması gerektir. Teorik olarak çocukça bir şeydir bu!

Barnes Wallis araştırmalarını sürdürdü. Özellikle sarsıntı dalgalarının yerdeki yayılışını, yeraltı patlamalarının etkilerini, obüslerin ve hafif bombaların toprağa gömülme gücünü inceledi.

Birinci Dünya Savaşı sırasında, Almanların elinde bulunan bir tepenin altında patlama sonucu açılan kocaman çukura ilişkin bir raporu bulup meydana çıkardı. Patlamanın yarattığı sarsıntı dalgaları yeri tıpkı bir depremde olduğu gibi sarsarak tepeyi yarıp çatlatmış ve sarsıntı tâ Kassel'de, yâni 450 km. uzakta duyulmuştu.

Wallis bir hafta boyunca sayfalar dolusu yazılar yazdı, peşpeşe hesaplar yaptı, denklemler kurdu, formüller sıraladı: Hızlanmalarla, dirençlerle, kinetik enerjiyle, yoğunlukla, yük ve ağırlık arasındaki orantıyla ilgiliydi bunlar.

Sonunda da bir ilk sonuca ulaştı: 7 tonu özel çelikten yapılmış aerodinamik bir kovan içindeki patlayıcı madde olmak üzere 10 tonluk bir bomba 13.000 metreden salıverilince saniyede 480 metrelik bir düşüş hızı edinecekti ki bu, ses hızından çok üstündü. Ve bu bomba orta sertlikteki bir zeminde 48 metre derinliğe dek girecekti.

Oysa teorik olarak, böylesine önemli bir yük, 43 metrelik bir derinlikten itibaren «gizlenecek» (yâni çukur açmayacak) idi. Buna karşılık yüzeyde zorlu bir deprem hareketi meydana getirecek, bu da bir tümsek oluşturacaktı. Bilimsel bir inceleme: **«Zeminin bu tür hareketleri çok uzaktan büyük tahribata yol açabilirler,»** diyordu.

Barnes Wallis zihnini kurcalayan soruna bir çözüm, hiç değilse kısmî bir cevap bulduğunu sanıyordu.

İkinci Bölüm

BÜROLARA HÜCUM

Barnes Wallis, harıl harıl çalıştı. Daha birsürü kâğıda yazılar yazdıktan, hesaplar yaptıktan sonra oldukça belirli bir sonuca ulaştı: Suyun içinde, belirli bir derinlikte ve barajın birkaç metre uzağında patlayacak 10 tonluk bir bomba, baraj duvarında yaklaşık 30 metrelik bir gedik açacaktır.

Wallis, böyle bir bombanın toprak içinde patlayınca elde edebileceği sonuçları da hesapladı. 13 metre derinlikte, 85 metre çapında ve 33 metre derinliğinde bir çukur açacak; 12.000 ton gibi şaşırtıcı bir toprak yığınını havaya fırlatacaktı. Çukurun çevresinde yer alabilecek insanlarla makinelerin en yüksek sayısını belirlemek için, çukurun çemberini de hesapladı. Bu adamlarla bu makineler geceli gündüzlü çalışarak bu huni biçimindeki çukuru doldurmak için onbeş günü aşkın zaman harcayacaklardı! Böyle bir bombayı demiryolu garındaki vagonların; hattâ arazi durumunun, çukurun çevresinden dolaşmaya izin vermeyeceği bir yerde, bir yolun üzerine atmak mümkün olsaydı!..

Bununla birlikte Wallis yine de coşkusunu açığa vurmadı. Şimdilik dünyanın hiçbir yerinde 10 tonluk bir bombayı taşıyabilecek uçak yoktu. Hattâ 5 tonluk bir bomba bile yeterince uzağa taşınamazdı.

Ama Barnes Wallis yılmadı, bu yeni sorunu da ele aldı. Uçak yapımının 1940'taki sınırlarını esas

alarak, iki hafta süren çetin bir çalışmadan sonra şu sonuca vardı: 10 tonluk bir bombayı 15.000 m. yükseklikten saatte 500 km. hızla uçarak 6.500 km.lik bir mesafeye taşıyabilecek 50 tonluk bir uçak yapma olasılığı vardı. Bu uçağın başlıca niteliklerinin bir listesini yaptı, adını da **«Zafer Bombardıman Uçağı»** koydu.

Metotlu bir insan olan Wallis, hiçbir ayrıntıyı unutmuyordu. 13.000 metre yükseklikte, hedefleri gizleyecek sürekli bir bulut tabakasıyla karşılaşmak gibi bir tehlike yok muydu? Wallis bir kez daha bilimsel kitaplıklara başvurdu. Meteoroloji kitapları bu yükseklikte havanın her üç günde bir gün yeterince açık olduğunu yazıyorlardı. Bu ise kabul edilebilir bir süre demekti.

13.000 metre yükseklikten bir ölçüde küçük bir hedefe uygun biçimde nişan almak mümkün müydü? Bir gün süren bir araştırmadan sonra Wallis bir rapor ele geçirdi: Buna göre iki ya da üç metre çapında bir nesneyi 12.000 metreden görebilmek mümkündü.

Ya rüzgâr? Stratosferde rüzgârın hızı saatte 350 km.yi bulabilirdi. Bu sayıyı öteden beri kullanılan nişan alma tekniğine uygulayan Wallis, o sırada kullanılmakta olan yöntemlerin ciddî kusurlarına karşı en sert rüzgârların da hesaba katılabileceğini gördü.

O sırada bombaların çoğunluğu hedefe isabet etmediklerinden, Wallis yüksekliğin artmasının sorunu karmaşık bir hâle sokmayacağı düşüncesindeydi. Yeni bir nişan alma aygıtı ve özel bir eğitim sayesinde, bombaları hedefi tahrip edecek biçimde, onların yeterince yakınına düşürmek mümkün olabilecekti.

10 tonluk bombanın en çekici yanı da buydu.

Bu bombayla hedefe isabet kaydetmenin de gereği olmayacaktı artık! Depremi andıran sarsıntı öylesine güçlü olacaktı ki, bomba hedefin tam üstüne düşmese bile onu yine de tahrip edecekti. Ayrıca 43 metre derinlikte patlayan böyle bir bomba yüzeyde bir çukur açmakla kalmayacak, yerin altında kocaman bir mağara oluşturacaktı. Bomba bir kara ya da bir demiryolu köprüsünün yanına düşer de sarsıntı dalgası yapının yıkılmasına yol açmazsa bile toprağın içinde açılacak mağarayı andıran çukur onu, üzerinde oturtulduğu temelden yoksun bırakacaktı. Sözün kısası, bu mağara koskocaman bir hendeği andıran bir şey olacak, kara ya da demiryolu köprüsü sonunda çöküp gidecekti.

Bunların dışında bir başka olasılık daha vardı ki hepsinden üstündü. Hedefe aşağı yukarı isabet ettirilecek böyle birkaç bomba, tüm bir ulusun savaş çabasını hemen durdurabilecekti. Buna göre, savaşan uluşlar **«bomba halısı»**na başvurmasalar da olabilecekti. Bu korkunç yöntemi, Almanlar, İspanya İç Savaşı sırasında Guernica'da kullanmışlardı. Yöntem, belirli bir alanı sistemli bir bomba yağmuru altında tümüyle yerle bir etmekten ibaretti. O sıralarda kullanılan bombaların etkileri sınırlı olduğundan, askerî bir sonuç elde edebilmek için oldukça geniş bir alanı bombalarla «döşemek» gerekiyordu. Öyle ki, bir fabrikayı, bir köprüyü, bir garı yıkmak için mahalleler yerli bir ediliyor, binlerce sivil öldürülüyordu.

Bununla birlikte bütün bunlar henüz bir tasarıdan, devrimci ve karmaşık bir teoriden ibaretti. Oysa Amirallik de, Krallık Hava Kuvvetleri de hep böyle devrimci ve karmaşık, çoğu da gülünç tasarılarla bunalmış hâldeydiler. Barnes Wallis,

şunu çok iyi anlıyordu: Atılacak ikinci, belki de en güç adım, bu resmî daireleri çevreleyen kuşku duvarında bir gedik açmak olmalıydı. Bu gediği açmak, onun Ruhr Nehri üzerinde açmayı düşündüğü gedikten daha şüpheliydi. Kendisini dinlemeye, tasarısını incelemeye, onaylamaya bu bayları razı edebilmek için ne yapması gerekti?

Barnes Wallis, inanılmaz bir yığın oluşturan hesaplarını, gözlemlerini temize çekmek için üç hafta çalıştı. Sonra incelemesini alıp Krallık Hava Kuvvetleri'nde ve Uçak Üretim Bakanlığı'ndaki teknik servislerde çalışan, kendisinin de tanıdığı birkaç yüksek memura götürdü. O sırada Dunkerque (Dönkerk) Savaşı sona ermiş bulunuyordu. Yeni bir silâhın ortaya çıkması için bundan daha uygun bir zaman olamazdı.

•

«Deprem bombası» ile ilgili tasarı resmî çevrelerde üç ayrı tepkiye yol açtı: Birincisi, oldukça ılımlı bir ilgiydi. İkincisi, tam bir anlayışsızlıktı. Üçüncüsü de nâzik görünmeye çalışan bir alaycılıktı.

Tek bir adam Wallis'in fikrini anlıyor, onu desteklemek için elinden geleni yapıyordu: Sâkin, çok sevimli bir adamdı bu. Whitehall'daki (Vaythol) bürosunda, günün onsekiz saatini çalışma masasının başında geçiriyordu. Ne yazık ki Arthur Tedder o zamanlar sıradan bir hava tümgeneraliydi. Normandiya çıkarması yapıldığı sırada Eisenhower'in yardımcısı olarak kazandığı etkiye sâhip değildi henüz: Sonradan Hava Mareşali ve Krallık Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı Lord Tedder de olmuştu.

Tümgeneral Arthur Tedder komuta mevkilerinde bulunan birkaç kişinin dikkatini 10 tonluk bomba ve **«Zafer Bombardıman Uçağı»** üzerine çekmeyi başardı ama, çabaları eninde sonunda inatçı bir aldırmazlıkla karşılaştı. Nitekim işleri hep başlarından aşkın olan, inatçı oldukları kadar zevzek müdâhilerin ellerinden kurtulamayan yüksek memurların çoğu zaman başvurdukları tek korunma çâresi budur. Ayrıca, en gerekli silâhları, cephaneleri yapmak için İngiltere'nin bütün makineleri günde yirmidört saat harıl harıl çalışırken, bir yandan da ünlü dört motorlu bombardıman uçağı tezgâha konmuştu. Bu uçak, cüretli bir stratejinin gelecekteki aracı olacaktı. İşgücünün bir bölümünü bu üretim çalışmalarından alıp yapımı çok daha uzun sürecek olan **«Zafer Bombardıman Uçağı»**nın inşasında çalıştırmak anlamına gelecekti. Bu görüş ise **«deprem bombası»**nın kullanılmasını otomatik olarak imkânsızlaştıracaktı: Çünkü Wallis'in gerekli gördüğü 13.000 metre yüksekliğe bu bombayı çıkarabilecek hiçbir uçak yoktu. Yapılmakta olan yeni bombardıman uçağı ise bombayı kaldırabilse bile ancak 6.000 metrenin üzerine çıkarabilecekti, bu yüksekliğin yetersiz olduğu ise apaçıktı.

Kısacası işler kötü gidiyordu, çok kötü gidiyordu hattâ. Fakat 19 Temmuz günü, Barnes Wallis umutsuzlanmaya başladığı sırada birdenbire Lord Beaverbrook (Biverbruk) onu çağırdı. Asıl mesleği gazetecilik olan Lord, Uçak Yapım Bakanı'ydı ve bu sıfatla İngiliz endüstrisinin büyük kodamanlarından biriydi. Wallis'e yine cesaret geldi. Beaverbrook tasarısına ilgi gösterirse bütün umutları yeniden canlanabilirdi. Londra'ya giden ilk trene bindi, Bakanın bekleme odasını beş dakika boyunca arşınladı, bir sekreterin:

— «Lord Beaverbrook sizi bekliyor efendim,» dediğini duyunca da irkildi.

Barnes Wallis, içinde hesaplarının bulunduğu çantayı kaygılı bir tavırla koltuğunun altına sıkıştırmıştı. Sinirliydi, yüzü solgundu. Bakanın kapısından içeriye girdi. Ufak-tefek bir adam, koltuğuna hafifçe kurulmuş olarak, kocaman bir çalışma masasının başında oturuyordu. Ziyaretçinin yanına yaklaşmasını bile beklemedi. Wallis kapıyla masa arasında, henüz yarı yoldaydı ki Bakan damdan düşercesine şunu sordu:

— «Benim yerime Amerika'ya gidebilir misiniz?»

— «Sizin yanınızda kalmayı yeğ bulurum, Ekselâns.»

— «Yaaa?!. Burada benim için ne yapabilirsiniz?»

Barnes Wallis çok sâkin, cevap verdi:

— «10 tonluk bir bombayla onu taşıyabilecek bir uçağın resmini çizebilirim.»

Aslında ise Bakanın öfkeli bir adam olduğunu gazetelerde okumuş olduğundan, hiç de rahat değildi. Lordun bakışı tâ içine işlediğinden, ona hiç de güven verici görünmüyordu.

Ufak-tefek adam:

— «Pekiii bu, bizim ne işimize yarayacak?» Diye bağırdı.

— «Savaşı bitirmemize yarayacak, Ekselâns. Deprem sarsıntısı yaratacak olan bir bomba bu, bütün hesaplarım burada, yanımda...»

— «Onu da başka zaman görürüz. Siz şu yazıyı okuyun hele.» Böyle diyerek Wallis'e gazeteden kesilmiş bir yazıyı uzattı. «Dikkatle okuyun, üze-

rinde düşünün, yarın sabah da gelip yine beni görün.»

Barnes Wallis itiraz etmeye vakit dahi bulamadan yine bekleme odasında buldu kendini. Lord Beaverbrook'la konuşması bir dakika ya sürmüş, ya sürmemişti. Görünüşe göre Bakan, kendi tasarısından sözedildiğini bile duymamıştı: Kendisini bambaşka bir iş için çağırmıştı. Ama aslında, hangi iş için? Wallis çok sinirli bir hâldeydi. Gazeteden kesilmiş parçayı ancak sokağa çıktığı zaman anımsadı. O kâğıt parçasını nereye tıkmıştı? Ceplerini araştırdı, hiçbir şey bulamadı. Delice bir telâşa kapılmaya başladı. Çok güç durumdaydı. Beaverbrook'un kendisinden istediği şeyi hiç mi hiç bilmiyordu. Ertesi gün de bu konudaki düşüncesini ona bildirecekti. Konunun ne olduğunu sormak için tekrar Bakanın odasına gidemezdi. Telâşı daha da arttı, bütün ceplerini yeniden araştırdı. Ve gazeteden kesilmiş parçayı da sonuncu cebinde, pipo tütünü kesesinin altında buldu.

Wallis kâğıdı açıp okudu. Amerika'dan gönderilmiş bir rapordu bu, çok yüksekten uçmak için kullanılacak hava ve su geçirmez kabinler üzerinde yapılan son deneyleri anlatıyordu. Demek Beaverbrook kendisini bunun için Amerika'ya gönderiyordu! Wallis gülümsemeye başladı. İyi bir rastlantı sonucu, daha önce hava ve su geçirmez kabinlerin çeşitli modelleri üzerinde deneyler yapmıştı. Bu konuda Amerikan mühendislerinden öğreneceği hiçbir şey yoktu.

Ertesi gün yine Bakanlığa gitti. Bu sefer Beaverbrook'un sert davranışları karşısında hiç ürkmedi. Ona çok sâkin bir tavırla şunları söyledi:

— «Efendim, hava ve su geçirmez kabinler üze-

rinde geniş bilgi sâhibiyim. Yeni bilgiler edinmek için Amerika'ya gitmem gereksiz.»

Beaverbrook:

— «Böylesi daha iyi,» diye homurdandı. «Şimdi de söyleyin bakalım: Neymiş bu 10 tonluk bomba hikâyesi?»

Wallis düşüncesini ona olasıya özlü bir biçimde anlattı. Bunu yaparken de bilginlerin her zaman düştükleri bir hatâyı işlemekten kaçındı: Bunlar hep işten anlamayan bir kimsenin karşısında konuyu teknik ayrıntılara boğma eğilimindedirler. Öylesine açık-seçik konuştu ki, Beaverbrook çok etkilendi. Ama yine de bazı itirazlarda bulundu:

— «Ne büyük bir hammadde ve işgücü kıtlığı içinde bulunduğumuzu biliyorsunuz,» dedi. «Sizin bomba ise henüz teori evresinde. Onu yapabilmek için başka silâhların üretimini durdurmak zorunda kalacağız. Oysa bu silâhların bizim için hayatî önemi var. Sonra, ya sizin bomba işi fiyasko ile sonuçlanırsa?»

Barnes Wallis bildiğinden şaşmayan bir tavırla cevap verdi:

— «Fiyasko olmayacağı muhakkak.»

— «Öyle olsun diyelim. Ama yine de öbür silâhların üretimini durdurmak zorunda kalacağız.»

— «Fakat bu zahmetine değecek,»

Beaverbrook:

— «Belki,» diye homurdandı. «Yalnız, tasarınızın gerçekleşmesi için uzun zaman gerek. Çok uzun bir zaman hem, ne dersiniz? 10 tonluk bir bomba ve eldeki uçakların iki katı büyüklüğünde bir bombardıman uçağı. Siz de kabul edersiniz her halde: Bu, bir düşe, gerçekleşmeyecek bir rüyaya benziyor.»

— «Bu işi aşamalar hâlinde gerçekleştirebiliriz, Ekselâns. Aynı ilkeye dayanarak 2 tonluk bir bomba ile 6 tonluk başka bir bombanın plânlarını da yaptım. Benim Wellington'lar bunların birincisini kolayca taşıyabilirler. Yeni dört motorlu uçak ise bir yıla kadar servise girecek.»

— «Yaaa?!. Konuyu uzmanlarıma bir inceleteyim. Ama şu var: Sizin bombaların yapımı kaynaklarımızın fazlaca dağılmasına yol açarsa, bu işi gerçekleştirmek güç olacak gibime geliyor.»

Bu uyarıya rağmen Wallis, Bakanlıktan çıkarken çok iyimserdi. Üç hafta sonra, 9 Ağustos günü bir çelik uzmanına akıl danışmak için kalkıp Sheffield'e gitti. Bombasının dış kaplaması ortaya çifte bir sorun çıkarıyordu: Bir yandan bombanın dış kaplamasının, yâni kovanının saatte 17.000 km. hızla yere çarpınca, bu çarpışa patlamadan dayanabilmesi için çok sağlam olması gerekiyordu. Öbür yandan, kovanın çok miktarda patlayıcı madde alabilmesi için de çok hafif ve geniş olması gerekliydi. Büyük bir bombanın yapımı çok çapraşık bir işti, nitekim her zaman için de öyledir. Fakat «Yıldırım Savaşı» başlamıştı. Alman uçakları her gece İngiliz kentlerine saldırıyorlardı. İngiliz Hava Kuvvetleri'nin buna karşılık vermelerini sağlayacak üstün güçte bir bombadan sözetmenin tam sırasıydı.

Bir süre, hiç değilse görünürde, hiçbir şey olmadı. Perde arkasında da olaylar resmî dairelere yaraşan bir yavaşlıkla gelişmeye başladılar. Bu kaplumbağa yürüyüşüyle ilgili bir-iki belirsiz haber arasıra Wallis'e dek ulaşıyor ve bu çoğu zaman, kendisinden yana olan Arthur Tedder'in aracılığı ile oluyordu. Zaten önemli hiçbir şey de yoktu: Filânca kimse tasarıyı incelemeye başla-

mış ve «ilginç» bulmuştu. Böylece Wallis, fikrinin yol almaya başladığını öğrenerek sevindi. Kendisini desteklemeleri aşağı yukarı kesinleşmiş olan üç-dört kişinin arasında özellikle İngiliz Hava Kuvvetleri'nin Silâhlanma İnceleme-Araştırma Müdürü olan Komodor (Albay) Huskinson da vardı. Aksi bir adamdı ama çok enerjikti, bu sayede de yeni silâhlar üretiminde ortaya çıkan dar boğazları gidermesini beceriyordu. Fakat ne yazık ki otuz-kırk kadar başka tasarıyla da uğraşıyor ve bunlar onun hemen hemen bütün vaktini alıyordu. Derken, bir gece işinden döndüğü sırada, evinin üstüne bir bomba düştü. Kurtarıcılar Komodoru yıkıntıların altından çıkardılar. Yaşıyordu ama gözleri görmüyordu...

Wallis hâlâ çok umutluydu. Sözü geçen bir kişiyi de kendinden yana etmenin yolunu bulmuştu: Bu, Vickers Fabrikaları'nın Müdürü Sir Charles Craven'di. Craven öylesine heyecanlandı ki, atakça bir girişimde bulunmaktan çekinmedi: 2 Kasımda Lord Beaverbrook'a bir mektup yazarak Vickers Fabrikaları'nda hem 10 tonluk bombanın, hem «Zafer Bombardıman Uçağı»nın aynı anda yapımına başlamak için ondan izin istedi.

Bir süre sonra da Wallis, Tedder'in Orta Doğu'daki İngiliz Hava Kuvvetleri Başkomutanlığı'na atandığını öğrendi. Çok yerinde bir yükselişti bu, ama Wallis için Whitehall'daki yüksek makamlarda kendisini en çok destekleyenlerden birini yitirdiği anlamına geliyordu. Yine bir süre sonra Craven onu bürosuna çağırdı.

İyicil bir tavırla:

— «Size kötü bir haber vereceğim için üzgünüm,» dedi. «Hava Teknik Kurulu'nun büyük çapta bombalardan kuşkulanır gibi bir hâli var. Bu

adamlar bildiklerinden şaşmak istemiyorlar: Bombalar ille de tesbih tanesi gibi ardı ardına atılacakmış.»

Barnes Wallis yine de diretti:

— «Üstün güçte bir bombanın neler yapabileceğini görmek istemiyorlar mı yâni?»

— «Herhalde görmüyorlar. **'125 kiloluk dört bomba, 500 kiloluk bir tek bombadan daha iyi iş görüyor, deneyler bunu gösterdi,'** diyorlar. Onun için de bir tek 10 tonluk bomba yerine seksen tane küçük bomba kullanmak çok daha fazla işlerine geliyor.»

— «Benim yaptığım hesapları anlayabildiler mi dersiniz efendim?»

Craven bu kadar tehlikeli bir soruya açık bir cevap vermekten kaçındı:

— «Tasarıda otuz-kırk sayfalık bir hesap var. Belki de Teknik Kurul'un üyeleri bunları incelemeye vakit bulamamışlardır,» dedi. Sonra gerçekten kederli bir tavırla ekledi: «Onlar **'10 tonluk bir bombanın hayâlini kurmak için deli olmak gerek,'** diyorlar.»

Wallis o gece Weybridge'deki (Veybric) evine döndüğünde, öfkeden adamakıllı hasta bir hâldeydi. Bununla birlikte ertesi gün öfkesi yatışmış, yerini çok sıkı bir inada bırakmıştı. Aynı gün öğleyın 10 tonluk bomba üzerine gerçek bir inceleme yazmaya başladı. Buna şöyle bir de başlık koydu: **«Mihver Devletleri'ne saldırmak için yeni bir yöntem üzerine notlar.»**

Gerçek bilginlerin hoşlandıkları karanlık ve cesaret kırıcı başlıklardan biriydi bu. Ayrıca «not» terimi böylesine uzun ve ince eleyip sık dokuyan bir çalışmaya da hiç uygun düşmüyordu.

Barnes Wallis işe şunu anlatmakla başladı: **«Kanımca düşmanın endüstriyel gücünü yok etmenin en iyi çâresi, onun enerji kaynaklarını yok etmektir.»** Sonra gözönünde bulundurduğu hedeflerin bir tanımını yaptı. Sarsıntı dalgaları, patlamanın yaratacağı hava basıncı, bombanın giriş gücü, onu taşıyacak uçağın yapımı, yararlı yük ve toplam ağırlık, nişan alma sorunu, bombardımanın muhtemel sonuçları ve barajların onarım olanakları üzerindeki incelemelerini anlattı. Yazısını da sayfalar dolusu grafikler, formüller, denklemlerle bitirdi. Gerçekten yapılması güç bir işti bu; öylesine açık-seçik, mantıklı bir izahtı ki, işten anlamayan bir kimse bile matematik kanıtlamaya güven beslemek şartiyle, bunu çok iyi anlardı.

Wallis, bu «not»u yazmak için birkaç ay çalıştı. Sonra yetmiş tanesini teksir makinesinde bastırarak gereken yerlere yolladı.

Sonuçlar gelmekte gecikmedi. Kırksekiz saat sonra Wallis'i gizli servislerin bir müfettişi görmeye geldi. Koltuğunun altında «notlar»dan bir tane vardı.

— «Filânca'ya bunu siz mi gönderdiniz?» Diye sordu.

— «Evet, ben gönderdim. Ne var?»

— «Göndermemeliydiniz, Mr. Wallis.»

— «İyi ama, neden göndermeyecekmişim?»

— «Ortada çok gizli bir konu var da ondan. Bu gibi şeyler için büyük dikkat gerek. Bunları yalnız bilmeleri gereken kimselere gönderseydiniz daha iyi olurdu. Filânca kimse postayla gelen öteberi arasında sizin broşürü de bulunca çok şaşırdı. Biz de çok telâşa kapıldık. Çok iyi anlıyorum, herhalde sizin niyetiniz...»

Wallis masum bir tavırla:

— «Ben bundan yetmiş tane gönderdim,» dedi.

Müfettiş irkildi:

— «Yetmiş tane ha?» Diye bağırdı. «Kime gönderdiniz? Adlarını verin bana. Böyle bir işi nasıl yapabildiniz? Çok gizli, hayatî önemde bir tasarı bu...»

Barnes Wallis:

— «Sâhi mi?» Dedi. «Oysa ben bu tasarıyı, nasıl demiştiniz? Bunları öğrenmeye yetkili kimselere bildirdiğim zaman deli olduğumu söylediler. Beni zevzeğin biri, incelememi de saçma sapan bir şey sayıyorlar.»

Müfettişin canı sıkılmış bir hâli vardı:

— «Öyleyse...» Diye mırıldandı. «Ama siz incelemeleri yolladığınız yetmiş kişinin adlarını yine de bana verin.»

Wallis onun isteğini yerine getirdi. Müfettiş adları yazdı, terbiyeli terbiyeli izin istedi ve «soruşturmasını sürdürmek için» Londra'ya döndü.

İki gün sonra yine çıka-geldi.

— «Bu seferlik canınızı sıkacak işler yapmayacağız,» dedi. «Hattâ biz şöyle düşünüyoruz: Bu denli çok sayıda broşürün normal yolla gönderilmesi, düşman ajanlarını şaşırtmak için çok iyi bir çâredir. Böylesine cömertçe dağıtılan bir broşürün millî savunmayı ilgilendiren sırları içerebileceğini hiç kimse düşünmeyecektir. Ama, Tanrı aşkına, bir daha bu işi yapmayın, Mr. Wallis.»

Wallis ciddî bir tavırla eğilerek:

— «Umarım ki bu gerekmeyecektir,» dedi.

Hafta sonunda ikinci bir sonuç daha elde etti. Broşürü yolladıkları kimselerin arasında Albay Winterbotham adında birisi de vardı. Askerî ha-

rekâttaki «yeni ögeler»le görevli bir servisin başındaydı. İncelemeyi okumak için vakit ayırmış, inandırıcı bulmuş ve bazı ek açıklamalar istemek için Wallis'i çağırmıştı. Mühendisin şaşmaz mantığı ve sâkin coşkusu karşısında çok etkilenmiş, broşürü de hemen o akşam dostlarından birine göndermişti. Sir Henry Tizard adındaki bu dostu Uçak Üretim Bakanlığı'nda teknik danışmandı.

Meslek ahlâkına sâhip değerli bir bilgin olan Tizard, Wallis'in bütün hesaplarını özene bezene yeni baştan yaptı. Çok şaşırdı, mûcitle konuşmak için kendisi kalkıp Weybridge'e gitti:

— «Bana kalırsa tasarınızı bir komisyona vermek gerek,» dedi. «Tasarınız ancak birkaç uzmanca desteklenirse bunu kabul ettirme şansına sâhip olabilirsiniz. Siz de benim kadar bilirsiniz: Bakanlık böyle önemli bir kararı rastgele veremez. Sizin bombanızla uçağınızın yapımı, başka şeylerin yapımında kullanılan işçilerle makinelerin bu işe ayrılmasını gerektirecektir. Onun için, şansımızı denemenin zahmetine değer bir iş olacağından aşağı yukarı emin olabiliriz. Yoksa...»

Wallis mutlu bir gülümseyişle:

— «Apaçık bir şey bu,» dedi.

İki gün sonra komisyon, Silâhlanma Bakanlığı'ndaki Bilimsel Araştırmalar Servisi Müdürü Dr. Pye'ın (Pay) başkanlığında kuruldu. Wallis ilk toplantıda tasarısının bir özetini yaptı ve barajların yıkılmasının Alman endüstrisi üzerinde ne gibi etkiler yaratabileceğini anlattı. En uygun zamanın, 15 Mayıs dolaylarında yer aldığını söyledi: Karların erimesi ve bahar yağmurlarıyla kabaracak olan göller o zaman ağızlarına kadar dolacaklar; yaz sıcağı sırasında vâdiyi sulamak için

vanalar da henüz açılmış olmayacaktı. Onun için en tahripkâr su baskını ve gerek su, gerek enerji kayıbı bakımından en iyi sonuç o zaman elde edilebilecekti.

Dr. Pye kısaca:

— «Komisyonumuz konu üzerinde düşünecektir,» dedi. Bir hafta sonra da Wallis'in kendi kendine «karar oturumu» diye adlandırdığı toplantı yapıldı. Fakat korkuları çabucak dağılıverdi. Raporun sonuç bölümü gözüne biraz düş kırıcı görünmüştü ama içeriği açık-seçik kendisine hak veriyordu. Komisyon tasarının ilginç olanaklar yarattığını ileri sürüyor ve... «birtakım barajlara karşı hava saldırısı» hazırlamakla görevli başka bir komisyonun kurulmasını öneriyordu. Bu kez hiç değilse nihaî sonuç açık-seçik tanımlanmıştı.

Birincisi gibi bilginlerle mühendislerden oluşan ikinci komisyon da hava savaşı alanındaki her özgün öneriyi incelemeye hazırdı kuşkusuz. Alman bombardımanları gerçi binlerce sivilin ölmesine yol açmışlardı ama küçük çaptaki bombaların tahrip gücünün şaşılacak derecede sınırlı olduğunu da kanıtlamışlardı. Meselâ, üzerine 50 kiloluk yedi bomba isabet eden bir fabrika binasında beşyüz makineden ancak yirmidördü kullanılmaz bir hale gelmişti. Bunlardan ancak iki tanesi gerçekten onarılamaz hâldeydi. Öyle ki, işe hemen yeniden başlamak mümkün olabilmişti. Ayrıca isabet yokluğu öyleydi ki bombaların % 75'i tümüyle kayboluyordu.

Toplantıda, Wallis şunları söyledi:

— «Oysa, buna karşılık, üstün güçteki bir bombayı hedefin tam üzerine isabet ettirmek gerekli değildir. 20 metreden eksik bir uzaklığa düşecek olan 10 tonluk bir bomba Moehne gibi bir baraj-

da çok muhtemel olarak bir gedik açabilecektir. Böylesine tahminî bir isabete ulaşmak çok güç olmasa gerek.»

Karayolları Araştırma Servisi'nden olup komisyonda üye bulunan Mr. Glanville şöyle bir öneride bulundu:

— «Moehne Barajı'nın küçültülmüş bir modelini yapalım, aynı oranda küçültülmüş patlayıcı madde dolgularıyla Mr. Wallis'in teorisini denetleyelim.»

Barnes Wallis bu öneriyi içtenlikle kabul etti.

Deneyler birkaç ay sürdü. O sıralarda Wallis, Vickers'in araştırma bürosunda günde on-oniki saat çalışıyordu. Fakat fırsat bulunca da Moehne Barajı'nın 1/50 ölçeğindeki bir maketini yaparken Glanville'e yardım ediyordu. Maket küçük çimento küplerinden yapılmıştı. Bunların herbiri asıl barajı oluşturan muazzam beton bloklardan birinin yerini tutmaktaydı. Maket 10 m. uzunlukta, 80 cm. yükseklikte, tabanda da 60 cm. genişlikteydi. Kısacası, yarım daire biçiminde bir duvardı bu, iki ucu iki toprak kıyıya gömülüydü, çitle çevrili bir bahçenin dip tarafında kurulmuştu.

Maketin yapımı bitince duvarın gerisine, gölün yerini tutsun diye, su dolduruldu. Sonra Wallis su yüzeyinin hemen altında, duvardan 1,20 m. uzakta, 50 gram kadar patlayıcı maddeyi içeren bir dolguyu patlattı: Bu, 60 m. uzaklıkta patlayan 10 tonluk bir bombanın yaratacağı etkiye eşitti. Suda zorlu bir kaynaşma oldu, peşinden çamurlu bir su sütunu havaya fırladı. Barajın en yukarısında da çimento iki yerden çatladı.

Barnes Wallis:

— «Pek iyi olmadı,» diye homurdandı. «Daha yakından deneyelim bakalım.»

Duvardan 90 cm. uzaklıkta patlatılan ikinci bir dolgu da pek âhım şâhım bir sonuç vermedi. 60 cm. uzağa yerleştirilen üçüncü bir dolgu ise ancak duvarın kıyısını kırabildi. 25 cm. uzaklıkta (ki bu, 17 m. ileride patlayan 10 tonluk bir bombaya eşitti) dolgu açıkça belli olan iki çatlağa yol açtı ama bunlar çok dar ve çok yüzeysel oldukların-dan baraja pek fazla bir hasar vermemişlerdi. Aynı uzaklıkta peşpeşe patlatılan birkaç dolgunun toplam etkisi de cesaret verici olmaktan uzaktı.

Oysa komisyonun ilk toplantısından bu yana tam üç ay geçmiş bulunuyordu. Wallis, uzmanların başlangıçta gösterdikleri şevk ve coşkunun gözle görülürcesine azaldığını hissediyordu. Glanville bir maket daha yaptı, Wallis de bunun tahribi için gerekli patlayıcı madde miktarını bulabilmek üzere gittikçe daha güçlü dolguları denemeye başladı. Nihayet bir sabah istediği sonucu elde etti. Duvardan 30 cm. uzakta patlayan dolgu iri bir su «mantar»ını havaya kaldırdı, çamurlu sular yine aşağıya düşünce iki arkadaş gölün sularının barajda açılan bir gedikten boşaldığını gördüler. Wallis'in beti benzi atmıştı. Cebinden not defterini çıkararak Moehne barajında buna benzer bir gedik açmak için 17 m. uzakta patlatılması gereken patlayıcı madde miktarını hesaplamaya başladı. Bir dakika sonra da elde ettiği sonucun altına öfkeyle bir çizgi çekti: RDX adlı yeni tip patlayıcı maddeden 14.000 kiloya yakın bir miktar kullanmak gerekiyordu. Çıldırtıcı bir sayı idi bu, felâketli anlamı da hemen göze çarpıyordu.

Yalnız dolgu için 14 tona yakın patlayıcı madde gerekmekteydi. Buna özel çelikten bir dış kaplamanın (bomba kovanının) 18 ton kadar tutan

ağırlığı da eklenince ortaya 32 ton ağırlığında bir bomba çıkıyordu! Henüz kâğıt üzerinde varolan «Zafer Bombardıman Uçağı» bile en çok 10 ton ağırlığında bir bomba taşıyabilecekti...

Komisyon onbeş gün sonra yine toplanacaktı. Üyelerin gösterecekleri tepkiyi şimdiden görmek kolaydı...

Barnes Wallis, işin peşini bırakmadı. Ya doğrudan doğruya barajın duvarında bir bomba patlatılabilseydi? O zaman sarsıntı dalgasının etkisi çok daha büyük olacaktı. Daha az miktarda patlayıcı maddeyle, dolayısiyle daha hafif bir bomba dış kaplamasıyla yetinilebilecekti.

İş, büyük bir bombayı tam istenilen yere isabet ettirme çâresini bulmaya kalıyordu: Bomba tam duvarın önünde, yeterli bir derinlikte patlamalıydı ki azamî sarsıntı elde edilebilsin. Ya da, birkaç tane bomba gerekiyorsa, bunların hepsi aynı yere yerleştirilecekti. Bir torpil kullanılsa nasıl olurdu? Ama bu olanaksızdı, çünkü barajlar suyun bulunduğu yönde sağlam torpilsavar ağlarla korunmuş bulunuyorlardı. Hatâ payını azaltmak için bomba çok alçaktan atılabilirdi. Fakat o zaman da suya hemen hemen yatay olarak çarpıp sekecekti. Çok yüksekten atılırsa bu kez isabet olasılığı azalacaktı. Wallis tam bir hafta sorunu her yönden inceledi ama bir adım bile ilerleyemedi.

Derken bir akşam aklına bir şey geldi. Barış dönemindeki tâtilin son günü, kendi çocuklarının oynadıkları bir oyunu anımsadı. Bu anıdan başlayan bir fikir, zihninde oluşmaya başladı. Çok acayip, çok saçma bir fikirdi bu, o da bunun böyle olduğunu ancak birkaç gün sonra anlayabildi. O zaman dahi bu fikri ciddîye almakta güçlük çekti. Ama yine de...

Wallis, hep gülünç olmaktan korktuğu için bu fikri kimseye açmadı. Hattâ arkadaşı Mutt Summers'e bile: Summers, Vickers Fabrikaları'nın deney başpilotuydu, Wellington uçağının prototipiyle ilk uçuşları o yapmıştı. Bütün teknik alanlarda her şeye korkunç itirazlarda bulunan Yüzbaşı Summers, zırva tasarıları savunanlara karşı da hiç yumuşak davranmıyordu. Bununla birlikte Wallis, esrarlı bir tavırla ona şöyle demekten kendini alamadı:

— «Azizim Mutt, o barajları yıkmak için bir çâre buldum galiba. Plâjda bizim çocuklarla oynarken gözüme bir şey çarptı da.»

Daha fazla konuşmak istemedi. Yüzbaşı Summers de omuzlarını silkti. Biraz sonra bir başka mühendise: «Bizim baba Wallis bana acayip biçimde heyecanlı göründü,» dedi.

Ertesi Pazar Wallis, Effingham'daki evinin bahçesine eski bir banyo küveti getirdi, bunları meraklı bakışlardan uzak bir yere yerleştirdi, sonra çocuk gibi oynamaya başladı. Kimi eksperler onu bu hâlde görselerdi: **«Biz bu adama zavallı kaçığın biri demiştik, meğer hakkımız varmış,»** diye düşünürlerdi muhakkak.

Wallis bir odun kütüğünden kendi eliyle yontarak meydana getirdiği ilkel bir araç kullanıyordu. Akşamüstü iliklerine dek ıslanmıştı ama hayatından çok memnundu. Düşündüğü şey biçimlenmeye başlamıştı.

Komisyonun toplantısı için saptanan günde Londra'ya giden ilk trene bindi, doğru Komisyon Başkanı Dr. Pye'ın odasına gitti. Yeni teorisini ona öyle büyük bir ciddîlikle anlattı ki, Pye belki gülmek istiyordu ama bunu onun yüzüne karşı yapma yürekliliğini gösteremiyordu.

Barnes Wallis sözlerini şöyle bağladı:

— «Bu işten henüz ötekilere sözetmezseniz iyi olur. Muhakkak ki bunu kuşkuyla karşılayacaklardır.»

— «Evet, kuşkusuz öyle! Sözün kısası, benden açık-seçik ne istiyorsunuz?»

— «Ek deneyler yapabilmek için gerekli zamanı vermenizi istiyorum. İlke kabul edilince sözkonusu olan bir şey daha var: Duvara değecek biçimde patlatılacak bir bomba ile Moehne Barajı'nda bir gedik açmak için ne kadar RDX lâzım olduğunu saptamam da gerekiyor.»

Pye o gün olağanüstü tumturaklı lâflar etti. Wallis'in sırrını açıklamaksızın komisyon üyelerini bir sürü kanıta boğdu. Fakat son deneylerin düşkırıcı sonuçlarını öğrenmiş olan uzmanlar, güçlükle yola geldiler. Komisyon Başkanı son bir deney yapmak için onlardan izin koparana dek Wallis âdeta diken üstünde oturdu. Komisyon üyeleri bu izni, dâvaya inandıkları için değil de Pye'a saygı besledikleri için verdiler.

Glanville, Barajın üçüncü bir maketini yaptı. Barnes Wallis küçük bir patlayıcı madde dolgusunu suya batırdı, dolgu duvarın eğik tabanı üzerine doğrudan doğruya değince de patlattı. Patlamanın etkisi tam anlamıyla yıkıcı oldu. Wallis gerekli en az patlayıcı madde miktarını saptayabilmek için her seferinde dolguyu azaltarak, baraj maketini peşpeşe yıktı. Aradan kırksekiz saat geçince 3.000 kilo RDX'in Moehne Barajı'nda bir gedik açmaya yeterli olduğunu hesapladı. Bunun anlamı şuydu: Bomba kovanının ağırlığı yaklaşık 1.500 kiloya indirilebilirdi. Bombanın tüm ağırlığı 5 tonu aşmayacaktı. Yeni dört motorlu uçaklar olan Lancaster'ler de bunu Ruhr'a kadar götürmekte hiçbir güçlük çekmeyeceklerdi.

Üçüncü Bölüm

BÜYÜK UMUT

Barnes Wallis, hesapları koltuğunun altında olduğu halde, Whitehall'daki bürolarına kapanan kodamanları, bombasını tam istenilen yere oturtabileceğine inandırabilmek için çalışmalara girişti. Güç işti bu, çünkü omuzlarında ağır sorumluluklar olan bu insanlar, acayip buluşlar karşısında kuşkulu davranıyorlardı. Bu kuşku da anlaşılır bir şeydi. Kendilerine sunulan bin tasarı arasından ortalama olarak bir tanesi geçerliydi. Çoğu zaman da bu bir tek tasarı, üretim araçlarının işlerinden alıkonmalarını haklı gösterecek kadar ilginç değildi. Wallis'in fikri de ilk bakışta muhakkak Bakanlıkları tedirgin eden çok sayıdaki zırzopların ipsiz sapsız önerilerine benziyordu. Fakat Wallis'in talihi yâver gitti. Tamamen bir rastlantı sonucu, ziyaretlerine «Harekâtla İlgili Araştırmalar» Servisi Şefi Prof. Patrick Blackett'ten başladı. Bu Blackett kupkuru, yerinde duramayan bir adamdı. Onu uzun uzun dinledi, hesaplarını inceledi, sonra memnun bir tavırla:

— «Biz de iki yıldır tam böyle bir şey arıyorduk,» dedi.

Wallis neredeyse onu kucaklayıp öpecekti.

Prof. Blackett:

— «Bu yazıları, hesapları birkaç günlüğüne bana bırakabilirseniz çok sevinirim,» dedi. «Tanıdığım biri var, muhakkak bunlara ilgi duyacak.»

Prof. Blackett vakit kaybetmedi. Hemen o gün Sir Henry Tizard'ı görmeye gitti, Wallis'le konuş-

tuklarını anlattı. Tizard da kendi hesabına kırtasiyeciliğin yavaşlığını, ağırlığını bir yana bırakarak ertesi gün kalkıp Weybridge'e gitti. Wallis orada ateşli tavırlarla bir kez daha fikrini ona anlattı.

Sir Henry Tizard:

— «Ben kendi bakımımdan hesaplarınızın doğruluğuna inanıyorum,» dedi. «Şimdi de yaptığınız o oyuncağın söylediğiniz gibi işleyip işlemediğini görmek gerek. İşliyorsa ugyulamada ondan nasıl yararlanacağız, bunu saptamak gerek. Teddington'da kocaman bir gemi havuzu var. Fikrimce burası deneyleriniz için bulunmaz bir yerdir. Ayrıca, büyük bir barajı yıkmak için gerekli patlayıcı madde miktarını belirlemek üzere deneylerinizi sürdürmeniz gerekecek herhalde. Yalnız, bana kalırsa, bu deneyleri daha büyük ölçüde yapmak daha iyi olacak...»

Barnes Wallis, onun sözünü keserek:

— «Tamam, ben de daha gerçekçi deneyler yapmanın çâresini buldum,» dedi. «Öğrendiğime göre Radnord Kontluğu'nda artık kullanılmayan bir baraj varmış. Moehne Barajı kadar büyük değilmiş ama yine de hatırı sayılır büyüklükte bir yapıymış. Onu yıkmaya da kalkışabiliriz. Nasıl olsa şimdi artık kullanılmıyormuş.»

— «Bu baraj kimin malıymış?»

— «Birmingham Corporation'unmuş. Ama, bize izin verirler mi, bilemiyorum doğrusu.»

Tizard:

— «İzin almaya çalışırız,» diye homurdandı. «Artık o kadarı da elimizden gelmezse...»

Birmingham Corporation, başlangıçta, bu işin lâfını bile işitmek istemedi ama Sir Tizard'ın diretmesi karşısında boyun eğdi. 50 metre uzunluk-

ta olan baraj oldukça kalındı, sevimli bir kıvrımla Rhayader Gölü üzerinde bir koy meydana getiriyordu. Göl, Galler ülkesinin dağlarındaki bir yayla üzerindeydi. Eskiden baraj, küçük bir ırmağın sularını düzene sokmaya yarıyordu. Şimdi ise bu işi daha büyük bir baraj görmekteydi ve gölün savağını doğrudan doğruya kapatıyordu.

Barnes Wallis'in hesaplarına göre artık kullanılmayan barajın direnci, Moehne Barajı'nınkinin yaklaşık beşte biri kadardı. Wallis duvarda bir gedik açmak için gerekli asgarî patlayıcı maddeyi hesapladı. Sonra bir sandık RDX ve üç istihkâm subayı ile birlikte yola çıktı. Sert rüzgârdan korunmak için burnuna dek sarınıp sarmalanmıştı. Su geçmez bir kaba yerleştirdiği patlayıcı maddeleri suya daldırdı; en dibe, beton sedde bitişecek biçimde yerleştirdi. Sonra bir kayanın ardına siperlenerek patlama kapsülünü harekete geçirecek olan levyeyi indirdi. Ânî bir gök gürültüsü tepeleri inletti ve bir su sütunu 30 metre kadar yükseğe fırladı. Patlamayla açılan çukura sular yeniden düşerken, duvarın bir bölümü yıkıldı, köpüklü bir dalga gölün ortasına doğru ilerlemeye başladı. Wallis bir sevinç çığlığı kopardı: Açılan gedik en azından 5 m. genişlikte ve 4 metre yüksekliktedi.

Sonraki beş ay boyunca Wallis, her fırsat buluşta, Teddington'a giderek havuzdaki deneylerini sürdürdü. Bu havuz yüz metreyi aşkın büyüklükte, koskocaman bir sandıktı. Wallis sonsuz bir sabırla yeşilimsi renkteki suya acayip yumaklar salıveriyor, suyun yüzü ile dibi arasında bunların hoplayıp zıplamalarını gözlüyordu. Bu ayarlama çalışması muhakkak ki çok ağır ilerliyordu ama Wallis hiç değilse sonuçların kendi teorisini doğruladıklarını görerek seviniyordu. Gittikçe daha

büyük bombalar yaptı. Bunlar da önceden tasarlanan işe uygun olarak, görevlerini kuzu kuzu yapıyorlardı. **Nihayet 1942 yazında dört ya** da beş tonluk bir bombanın ne gibi bir görev yapacağını kesinlikle saptamak mümkün oldu.

Sir Tizard hayatından pek memnundu. Yalnız, görevi danışmanlıktan ibaretti, elinde çok büyük bir yetki yoktu. Çözülmesi gereken önemli bir sorun vardı: Çeşitli servis şeflerinin desteğini de elde etmek gerekiyordu. Wallis tasarısının gerçekleştirilebilir olduğunu kanıtladığına inandığından, masumca bir iyimserlik içindeydi. Bilginlere özgü o saflığı yüzünden, Wallis yönetim denilen mekanizmanın dolambaçlı geçitlerinde «normal yollar»ın bir hayli sınırlı olduklarından habersizdi. Bu yollar, hayatî önemde başka işler yüzünden zaten tıkanmışlardı, kestirme yollar ise pek az sayıdaydı. Birkaç yüksek memurun karşısına çıktı, hepsi: **«Siz hiç merak etmeyin, gereken hemen yaparız,»** dediler. Ona fincan, fincan çay ikram ettiler ama Wallis işlerin elle tutulur tarzda ilerlediğini bir türlü göremedi. Şunu da söylemek gerek: Görünürde «kalın kafalı» gibi duran bu insanlar, keskin görüşlü bir enerjinin kanıtlarını her alanda ortaya koymuşlardı ve her zaman da koyuyorlardı. Wallis'in teorisinin kapsamını kavrayamadılar diye onlara takaza edilemezdi. Nitekim Wallis'e de Einstein'ın teorilerini anlamıyor diye takazada bulunmak olanaksızdı.

Yalnız, onların hareketsizliği insanı öylesine çileden çıkarıyordu ki! Wallis'in içinde baraj kadar sağlam bir duvara çarpıyormuş gibi bir duygu vardı.

Günün birinde dünya çapında ün sâhibi bir bilgini yakaladı. Bu adam Churchill'in yakın danışmanlarından biriydi. Tasarısını ona anlattı.

Bu büyük adam hiç etkilenmedi, bunu Wallis'e söylemekten de çekinmedi.

O akşam, Wallis, evine her zamankinden daha çok düşkırıklığına uğramış bir hâlde döndü. Akşam yemeğini yerken telefon çalmaya başladı. Lane adında biri Londra'dan telefon ediyordu:

— «Size gizli bir sorundan sözetmek istiyorum,» diyordu.

Söylediğine göre yeni silâhları inceleyip araştırmakla görevli bir komisyonun üyesiydi. Wallis yüreğinin küt küt atmaya başladığını hissetti:

— «Söz konusu olan ne, açıkça söyler misiniz?» Dedi.

— «Uçaklarla, suyla ilgili bir konu. Telefonda bundan fazlasını söyleyemem. Sizi ne zaman görebilirim?»

— «Yarın sabah büroma gelin.»

Ertesi sabah insanı şaşırtacak kadar genç, dinamik tavırlı bir adam olan Lane, fabrika açılır açılmaz çıkageldi. Wallis, onu içtenlikle karşıladı. Lane kimlik belgelerini gösterdikten sonra koltuğa oturup bir sigara yaktı:

— «Siz bize 1941'de bir tasarı vermiştiniz, hatırlıyor musunuz?» Diye söze başladı. «Bir Filo'nun çevresinde duman perdesi yapmaya yarayan yeni bir yöntem.»

Barnes Wallis'in ağzı bir karış açık kalmıştı:

— «Duman perdesi mi?» Diye sordu.

Kendini toparlamak için de en azından yarım dakika geçmesi gerekti. Savaşın başından beri işlek kafasında birçok fikirler filizlenmişti. Bunların arasında radyo ile yönetilen pilotsuz uçak da vardı. Bu uçak bir zırhlının, ya da bir kruvazörün güvertesinden katapultla havaya fırlatıla-

cak ve Filo'nun çevresine bir duman perdesi gerecekti. Bu iş için ötedenberi torpitolar kullanılırdı ama Wallis'in bulduğu yöntem hem daha ucuz, hem daha çabuktu. Ağır ağır:

— «Evet evet, hatırladım,» dedi.

— «İyi öyleyse. Şimdi biz sizin tasarınızla ilgileniyoruz. Doğrusu şu ki, uzun zamandır ilgileniyordum ama bunu ayrıntılarıyla inceleyemiyorduk, çünkü çok işimiz vardı. Bu işten daha uzun sözedebilir misiniz bana?»

Wallis her zamanki nezaketiyle fikrini bir saati aşkın bir süre boyunca açıkladı. Sonra, Lane gitmek üzere kalktığı sırada kederli bir tavırla ekledi:

— «Cidden hayâl kırıklığına uğradım doğrusu. Dün gece telefon ettiğiniz zaman ben de büyük tasarım hakkında bir şeyler soracaksınız sanmıştım. Öyle gibime geliyor ki kimsenin bunu ciddiye aldığı yok.»

Lane terbiyeli bir tavırla:

— «Ya, öyle mi?» Dedi. «Neymiş bu tasarı?» Bir yandan da şapkasını eline almıştı.

Barnes Wallis «deprem bombası»nı ona anlatmaya başladı. Lane aldırmazlığını zor gizliyordu. Fakat Wallis, Rhayader Gölü'nde yaptığı deneyleri anlatmaya başlayınca bu aldırmazlık yerini çok büyük bir ilgiye bıraktı. Oturdu, daha bir saat boyunca anlatılanları can kulağıyla dinlemeye başladı. Wallis sözlerini bitirince başını sallayarak:

— «Bunları hemen şefime anlatacağım,» dedi. «Eminim bu öneriyi kabul edecek, hem sım sıkı ele alacak.»

Ertesi sabah, Lane'in şefi geleceğini telefonla haber verdikten sonra Wallis'in bürosundan içeriye girdi. Bürodan üç saat sonra çıktı. Bir subay

sayıları dinleyip ne denli inanç duyabilirse bu işe o ölçüde aklı yatmıştı.

İş de hemencecik daha akla yakın bir yola döküldü. Barnes Wallis'e bombasının yarı büyüklüğünde altı tane bomba yapması için izin verildi. Bunlarla yeni deneyler yapılacaktı. Ayrıca Kralhk Hava Kuvvetleri de bir Wellington uçağında bu bombaları atacak biçimde değişiklikler yapması için ona izin verdi.

Yarım bombaların «kovan»ları birkaç hafta içinde hazır oldu. Wallis onları zararsız, fakat RDX'le aynı ağırlıkta bir karışımla doldurdu. 4 Aralık 1942 günü öğleden sonra saat 3'te, değişikliğe uğrayan Wellington uçağı Mutt'un yönetiminde Weybridge alanından havalandı. Wallis de uçağın burnunda, bombardımancının yerine çömelmişti. İlk bombayı güney kıyısında, Chesil kumsalının açığında atacaklardı.

Bomba deposunun kapağını kaldırmak gerekmişti, uçağın altına takılı acayip biçimli nesne de Wellington'un silûetini tümüyle değiştiriyordu. Portland Deniz Üssü'nün topçuları bu acayip uçağı tanıyamadıklarından «güvenliğin anası ihtiyattır» ilkesine uyarak ateş açtılar. Wallis ortaya birdenbire birsürü kara duman topakları çıktığını görünce çok şaşırdı. Bunları küçük bulut kümeleri sanarak bu olguyu çözümlemeye çalıştı ama o sırada Wellington, kanadının üzerinde birden yan yatarak çabucak menzil dışına çıktı. Wallis az-buçuk sarsılmıştı, dönüp baktı. Summers'in öfkeli yüzünü görünce olup bitenleri nihayet anladı: **«Uçaksavarlar da aldıkları direktifleri köküne kadar uyguluyorlar gerçekten,»** diye düşündü.

Chesil kumsalının açığında Summers suya doğ du dalış yaptı. Wallis bombayı atmak için düğme-

ye bastı ve bombanın uçaktan ayrılışını seyretti. Bomba şaşırtıcı bir yavaşlıkla düştü. Ağır çekilmiş bir filmi seyrediyormuş gibi geldi Wallis'e. Sonra bomba suya değdi, havaya fışkıran köpükler arasında gözden kayboldu. Su sütunu yine aşağıya düşünce Wallis bombanın aşağı yukarı kendisinin düşündüğü gibi davranmış olduğunu gördü. Ama aşağı yukarı sadece. Aksayan bir şey vardı. Az önemli bir ayrıntı kuşkusuz, ancak bu, yine de, düşüşün son evresini bozacak kadar önemliydi. Weybridge'e dönerken, Wallis hesaplarını zihninde yeniden yaptı ve şu sonuca ulaştı: Çok ince olan bomba «kovanı» suya çarpınca hafifçe çökmüştü. Yere iner inmez hemen telefona koştu:

— «Öteki bombaların kovanlarını daha dayanıklı biçimde yapın,» diye emir verdi.

12 Aralıkta böyle dayanıklı bir hâle sokulmuş bir bombayla yine havalandı. Bu kez Summers, Portland'ın epeyi açığından dolaştı. Chesil kumsalı açığında Wallis bombayı salıverdi ve soluğunu tutarak onun aşağıya düşüşünü seyretti. Su sütunu yine yüzeye düştüğünde bir sevinç çığlığı kopardı. Her şey yolunda gitmişti. Sonraki günlerde üç başka bomba daha attılar. Her seferinde sistem çok iyi işledi.

Summers yanında bir kamera götürmeyi akıl etmişti. Wallis'in sisteminin şaşmaz olduğunu inkâr götürmez biçimde kanıtlamak için bombaların düşüşünü filme aldılar. Bu birkaç metrelik film sayesinde Winterbotham, Silâhlanma Bakanlığı'nın teknik kurulunu oluşturan bilginlerle Wallis arasında bir görüşme yapılmasını sağlayabildi. Onlar da «lehte» bir rapor yazacaklarına söz verdiler.

2 Şubat 1942 günü Wallis, Churchill'in teknik danışmanıyla ikinci bir konuşma yaptı. Bu kez o büyük adam açıkça «hayır» demedi. Ertesi gün de Wallis ilk zaferini kazandı. O zamana dek ihtiyatlı bir çekingenlik göstermiş olan bir kodaman gerekli çapta gerçek bir bombanın yapımı için hazırlık çalışmalarına girişmesi konusunda ona izin verdi. Bunun üzerine Wallis gol atan bir santrforun hissettiği o vahşice sevinci duydu. Ama sözü geçen kodaman, herhalde onun duyduğu şevkin üzerinde soğuk bir duş yapmak arzusuyla:

— «Çok aşırı umutlara da kapılayım demeyin ha,» diye ekledi.

Tasarının kesin olarak gerçekleşmesi, üretim olanaklarının gidişatına bağlı bulunuyordu. Bombanın yapımı, daha önce yapımına başlanmış olan yeni bombardıman uçağının fabrikadan çıkmasını geciktirmek gibi bir tehlike yaratırsa, yapıma başlanmayacaktı. Hak yerini bulsun diye şunu da ekleyelim: Bu yüksek memurun ihtiyatlı davranma zorunda olması çok doğaldı. Ne denli iyi niyet sâhibi olursa olsun, istediği her şeyi yapacak durumda değildi.

O sıralarda 1943 yılı Şubatının başlarına gelinmişti. Barajları yıkmak için en uygun zaman, Mayıs ortalarıydı: Göller o sırada ağızlarına kadar suyla doluyorlardı. Büyük akını hazırlamak için ancak vakit vardı. Wallis bir hafta boyunca geceyarısından çok sonralara dek çalıştı. Sekizinci gün, plânları hemen hemen bitmişti. Dokuzuncu günün sabahı da büyük kodaman ona telefon ederek:

— «Büyük bomba üzerindeki son çalışmaları hemen durdurun, tasarıyı gerçekleştirmekten vazgeçtik,» dedi.

Barnes Wallis, yirmidört saat sonra asık suratlı ve kararlı bir halde Teddington'daki havuza gitti. Suya iki tane camdan, su geçmez sandık yerleştirdi. Birincisinin içine bir ark lâmbası koydu. Yeterince nârin yapılı bir genç kadını da, yanına bir kamera alıp ikinci cam sandığa girmesi için kandırdı. Sonra havuzun içine bombanın küçültülmüş bir modelini salıverdi. Güçlü ışık sayesinde genç kadın, merminin su altındaki yörüngesini filme almayı başardı. Film develope edilince açıkça görülen şey şu oldu: Bomba suya daldıktan sonra sanki sürünürcesine gelip havuzun kıyısına yaslanıyordu.

Sonra Wallis arkadaşı Summers'i harekete geçirdi. Onun aracılığı ile Bombardıman Servisleri Başkomutanı, Hava Mareşali Sir Arthur Harris'le bir konuşma yapma olanağını elde etti. Summers, Harris'i yıllardır çok yakından tanıyor, küçük adıyla çağırıyordu, ki buna az kimse cesaret edebiliyordu. Çünkü Harris'in bir bakışta bir insanı ezebileceğini Krallık Hava Kuvvetleri'nde herkes biliyordu.

Mareşal Harris, karargâhını High Wycombe'daki (Hay Vaykomb) korulukların içinde kurmuştu. Summers'le Wallis bir arabaya binip oraya yollandılar. Wallis tam Harris'in bürosundan içeriye adımını atacağı sırada gök gürültüsünü andıran bir ses onu olduğu yere mıhladı:

— «Ne istiyorsunuz?» Diyordu. «İncir çekirdeği doldurmaz mucit palavralarınızı dinleyerek kaybedecek vaktim yok! Gülünç fikirlerinizi denemek için benim çocukların canlarını tehlikeye atacağımı sanıyorsanız hava alırsınız!»

Wallis, böyle bir karşılanmayı beklememişti. İrkildi, nerdeyse kaçacaktı. Ama son anda kendi-

ni toparladı. Summers de onu arkasından itiyordu. Birkaç adım ilerledi ve üzeri kâğıtlarla dolu bir masanın ardında, Harris'in iri gövdesini gördü. Burnunun ucuna dek indirilmiş gözlüklerin ardından, iki mavi göz sert sert onun üzerine dikilmişti.

— «Evet, ne var?»

Wallis, cesaretini toplayarak söze başladı:

— «Almanya'daki barajları yıkmak için bir çâre buldum,» dedi. «Böyle bir harekâtın etkileri korkunç olacaktır...»

Mareşal Harris, onun sözünü kesti:

— «Tasarınızdan sözedildiğini duydum. Bana çok hayâlci bir şey gibi görünüyor.»

— «Müsaade edin de bazı açıklamalarda bulunayım...»

Mareşal Harris'in ağzından bir homurtu çıktı, her zaman iyimser olan Wallis de bunu, sözlerine devam için kendisine verilmiş bir izin sandı. Bunun üzerine de söze başladı. Teknik ayrıntılara fazla girmeksizin yaptığı deneylerin olumlu sonuçlarını anlatmaya çalıştı. Bir saat sonra, İngiliz bombardıman uçaklarının büyük patronu herşeyi dinlemişti ama takındığı tavır açıktan açığa düşmancaydı:

— «Bir Lancaster grubu koparmak için beni tavlamak yeterli olacak mı sanıyorsunuz? Gerçekten çok safsınız!» Diye gürledi.

Barnes Wallis, diretti. Summers onun ne denli inatçı, Mareşal Harris'in de ne denli öfkeli olduğunu biliyordu. Onun için belli etmeden Wallis'i ayağıyla dürttü. Wallis bacak kemiğini ovuşturdu, sâkin olmaya çalıştı:

— «Tam mevcutlu bir grup istemiyoruz,» dedi.

«Hiç değilse şimdilik. Gerçek deneyler yapmak için ilkin bize tek bir uçak gerek.»

Harris:

— «Hımmm!» Diye homurdandı. «Yâni mûcizeli bombanızla bir barajı yıkabileceğinizden kesinlikle emin misiniz? Sözlerinizden bunu mu anlamam gerek?»

— «Kesinlikle eminim. Belki üç-dört bomba gerekecek, ama bunların hepsini aynı yere yerleştirme olanağına sâhibiz.»

— «Pekalâ. Bunu kanıtlayın, ben de size bir Lancaster grubu vereyim.» Sözünün burasında durdu, Wallis'e bir arslanı bile titretecek bir bakışla baktı. «Yalnız, bakın, deneyleriniz sonuç vermezse vay halinize! Sözümona mûcitleri çok gördüm ben!»

Summers, Wallis'i ayağıyla ikinci kez dürttü. Sonra gülümseyerek Mareşale doğru eğildi:

— «Kızmayın Arthur,» dedi. «Bombanın nasıl işlediğini gösteren bir film de getirdik. Görmek isterseniz...»

— «Tamam! Gösterin bakalım!»

Bunun üzerine Karargâhın projeksiyon salonuna gittiler. Geçerken yanlarına Harris'in yardımcısı, Hava Tümgenerali Saundby'ı da aldılar. Mareşal Harris sinema operatörüne:

— «Haydi sen git!» Dedi. Sonra Wallis'e şunları söyledi:

— «Bu sizin dalavere, dediğiniz kadar iyi ise, boşboğaz bir seyirciye ihtiyacımız yok. Filmi Saundby da oynatabilir.»

Doğrusunu söylemek gerekirse, Saundby'nin teknik yetişme tarzında büyük bir boşluk vardı: Hiç kimse ona bir filmin nasıl gösterileceğini öğ-

retmemişti. Zavallı, küçük projeksiyon odasının içinde birkaç dakika süreyle filme karşı umutsuz bir savaşa girişti: Film muziplik ediyor, Saundby'yı boyuna şaşırtıyordu. Sonunda Saundby üstün geldi, ışığı söndürdü. Chesil kumsalı açığında atılan bombaların düşüşlerini ve Teddington'daki havuzda küçük bomba modelinin nasıl hareket ettiğini dördü birden hiç ses çıkarmaksızın beyaz perdede izlediler. Işık yine yandığında Mareşal Harris'in yüzünde büyük günlerde görülen o aldırmaz ifade vardı:

— «Çok ilginç,» diye homurdandı. «Bir düşüneyim bakayım.»

Summers'le Wallis, Weybridge'e döndüler. Summers olan işlere gülüyordu ama Wallis çelişik duygularla kıvranmaktaydı. Mareşal Harris'in mûcitlerden niçin bu denli kuşkulandığını tabii bilemiyordu.

(Dolaşan söylentilere bakılırsa Mareşalin bu kuşkusu, Birinci Dünya Savaşı'ndan kalmaydı. 1916'da Yarbay olan Harris, İngiltere'de konaklayan ve Alman güdümlü balonlarını tahriple görevli olan bir avcı grubunun komutanıydı. Günün birinde ona Londra'dan bir mûcit göndermişlerdi. Adam çok muazzam bir fikrin deneyini yapmak istiyordu: Bir av uçağının gövdesine uzun bir iple bir patlayıcı madde takılacaktı. Uçak balonun üzerinden geçerek bu acayip çıkını ona çarptıracaktı. Daha o zaman her şeye öfkelenen Harris bu aygıtı denemiş ve ipin asıl uçak için tehlikeli olacağı sonucuna varmıştı. Mûcide şöyle demişti:

— *«Bu koşullar altında bu çamaşır ipinden vazgeçsek de patlayıcı maddeleri doğrudan doğruya balonun üstüne atsak daha kolay olmaz mı?»*

Mûcit: *«Mükemmel,»* diye onaylamıştı. *«Bu yöntemi deneyelim bakalım.»*

— *«Durun bakayım. Madem ki biz sadece patlayıcı madde dolgusunu atmakla yetineceğiz, buna aerodinamik bir profil versek olmaz mı? Hem daha çabuk düşer, hem de hedefe isabet olasılığı artar.»*

Mûcit hayatından pek memnundu:

— *«Mükemmel,»* diye tekrarladı. *«Çok iyi olur gerçekten. Hemen deneyelim bunu.»*

Harris:

— *«Az daha bekleyin,»* demişti. Sonra mûcidi kolundan tutarak kendi uçağının yanına dek götürmüş:

— *«Peki, kanatların altına takılı bu dalavereler sizce nedir?»* Diye kükremişti.

Bu «dalavereler» güdümlü balonlara karşı kullanılan küçük bombalardı!

İki üç gün sonra yüksek bir memur Wallis'i çağırdı. Wallis onu oldukça iyi tanıyordu ve adam, tasarısını gerçekleştirmek için çalışmalarına devam etsin diye onu hep yüreklendirmişti:

— «Dinleyin beni Wallis,» dedi. «Size kötü bir haber vereceğim. Filânca -sözünün burasında, çok sakınımlı davranan büyük kodamanın adını söylemişti- size şunu söylememi istedi: Alman barajlarını yıkma hikâyelerinizle herkesin başını ağrıtmaktan vazgeçseniz iyi olurmuş. Bakanlıkta onları galiba çok bunaltmışsınız.»

Birkaç dakika süreyle asıl bunalan, Wallis oldu ama kendini çabuk toparladı. Sâkin bir tavırla:

— «Eğer ulusun savaş çabalarına katkıda bulunamayacağımı sanıyorsanız size istifamı yollamam ve kendime başka bir iş aramam daha iyi olur galiba. Madem ki hiç kimse...»

Ama, sözlerinin burasında şaşkın şaşkın duruverdi. Ötedenberi çok sâkin bir insan olan bu yüksek memur, hayatında ilk kez birden parlayıverdi.

Bir sıçrayışta ayağa kalktı, masanın üzerine «küt!» Diye bir yumruk indirerek:

— «Buna dikkafalılık derler!» Diye bağırdı. Masanın üzerine iki kez daha vurarak: «Dikkafalılık! Dikkafalılık!» Diye tekrarladı.

Sonra bitkin bir hâlde koltuğuna yığıldı.

Barnes Wallis, tek söz söylemeden dışarıya çıktı. Sokaklarda uzun uzun dolaştı. Sonra kararını verdi: Olup bitenleri Silâhlanma Bakanlığı İcatlar Komisyonu üyesi Sir Thomas Merton'a anlatacaktı. Merton:

— «Sizi desteklerim, merak etmeyin,» diye söz verdi ama Wallis de ilk kez tüm cesaretini gerçekten yitirdiğini hissetti. Muhakkak olan şuydu: Mayıs ortalarına doğru her şeyi tamamlanmış bir harekâtı başlatmak için çok zaman kaybedilmişti. İki gün boyunca Wallis duyduğu düşkırıklığıyla savaştı. Sonra da bütün umutlarını yitirdi.

Üçüncü günün sabahı o hep çok ihtiyatlı davranan kodamanın hemen yanına gitmesini kendisine söylediler. Orada birkaç kişi daha vardı. Bunların arasında kendisini dikkafalılıkla suçlayan yüksek memurun da bulunduğunu özellikle farketti. Söze büyük kodaman başladı. Sert bir tavırla:

— «Mr. Wallis,» dedi. «Tasarınızın hemen gerçekleştirilmesine girişmek için emir aldık. Harekât ne bahasına olursa olsun Mayıs sonundan önce yapılmalı.»

Barnes Wallis, düş görmediğini anlamak için bir dakika kadar uğraşmak zorunda kaldı.

Sonradan da şunları öğrendi: Krallık Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı bir hafta önce onayını vermiş, Winston Churchill de onun bu fikrini öğrenince çok şevklenip heyecanlanmıştı.

Dördüncü Bölüm

İNTİHAR FİLOSU

Daha sonraki haftalar boyunca Wallis sık sık şöyle düşündü: Resmî dairelerin aldırmazlığı ile bunca zaman savaşmıştı ama şimdi de işleri çok çabuk ilerletmesi isteniyordu.

Bu kadarı fazlaydı doğrusu. Sabah karanlığından gece yarılarına kadar çalışıyor; durmadan resimler, hesaplar, tartışmalar yapıyor; kimi zaman da sol eliyle bir sandviç alıp yerken sağ eliyle yazı yazmaya devam ediyordu.

Yardımcılarına ne yapmaları gerektiğini kısaca anlatmıştı ama bombaların hangi işte kullanılacağını açıklamamıştı. Yalnız kendisi, Mareşal Harris ve birkaç uzman bu bombaların nerede, ne zaman ve nasıl kullanılacağını biliyorlardı. Böylece de silâhın yapımı büyük bir gizlilik içinde olup bitmekteydi.

Normal olarak harekâtı on haftada bitirmek olanaksızdı: Düpedüz bu süre gülünçtü. Ama Kralllık Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı bunu başarmak gerektiğini söylemişti ya; onun için başarmak gerekti. Ama deli gibi çalışmak; her dakika için ayrı savaş vermek; rutinlerin, kuralların yavaşlıklarını hiç görmemezlikten gelmek şartiyle.

Bombanın ortası 2,30 m. çapında olacak, boyu da insanı şaşırtacak kadar uzun olacaktı. Avro fabrikalarının baş ressamı Roy Chadwick bu kocaman bombayı taşıyabilmesi için Lancaster uçağında değişiklikler yapmaya başladı. Patlayıcı madde uzmanları, taktik konularda söz sâhibi olanlar, gizli servislerin adamları ve daha yüzler-

ce teknisyen düzinelerle sorunu çözmek için harıl harıl çalıştılar. Her gün çok *hızlı bir keşif* uçağı olan bir Mosquito, Ruhr üzerinde 8.000 m. yükseklikten uçarak barajların resmini çekiyordu. Her akşam da Bombardıman Uçakları Genel Karargâhı'nın kocaman yeraltı sığınaklarında uzmanlar bu resimleri büyülteçlerle inceleyerek göllerdeki su seviyesini gözden geçiriyorlar, savunma tesislerini denetliyorlardı. Eğer dışarıya bir şey sızmışsa, yeni uçaksavar topları yerleştirildiğini göreceklerdi. Bu ise korkunç bir olasılıktı, o zaman harekâttan vazgeçmek gerekecekti. Çünkü iş, bu yüzden, çok tehlikeli bir hâl alacaktı. Fotoğraflardan anlaşıldığına göre yalnız Moehne Barajı'nın çevresinde on tane uçaksavar bataryası yeri vardı. Bu ise hiç de cesaret verici bir durum değildi. Çünkü bombaları çok alçaktan atmak gerekiyordu. Hem öylesine alçaktan ki, pilotlar dışarıya doğru eğilseler ellerini suya sokabilirlerdi. Ayrıca uçaklar baraj seddinin üzerine yapılmış iki kule arasından geçeceklerdi. Almanlar bu kulelere toplar yerleştirmişlerdi. Sözün kısası, ilk bakışta bu akın bir intihar görevi gibi görünmekteydi.

Mosquito'lar endüstri havzasının üzerinde keşif uçuşları yaparken akıllarına estiği gibi dolaşıyorlardı. Almanları kuşkulandırmamak için barajların üzerinden sanki rastlantı sonucu geçiyormuş gibi yapıyorlardı. İlk haftanın sonuna doğru çekilen fotoğraflar, Almanların Moehne Barajı önüne gerdikleri torpilsavar ağı onarmakta olduklarını gösteriyordu. Daha sonraki günlerde çekilen resimlerde başka hiçbir faaliyet belirtisi görünmediğinden bu, sadece zaman zaman başvurulan bir onarımın yapılmakta olduğunu göstermekteydi. Fakat gizli servisler telâşlanmışlardı.

Sözün kısası, İngiltere'de harıl harıl çalışılırken, Alman makamlarının kendilerini tatlı bir uyuşukluğa kaptırmış gibi bir hâlleri vardı. Oysa, hiç değilse bir Alman çok büyük bir kaygıya kapılmıştı. Kırtasiyeciliğin ağır işleyişiyle umutsuzca savaşan, yalnız Wallis değildi!

Daha 29 Ağustos 1939'da, Ruhr Bölgesi'ndeki bir kentin belediye başkanı olan Dillgardt adında biri, Wehrmacht'ın (Vermaht = Alman Ordusu) askerî bölge komutanlarını uyararak şöyle demişti: «Uluslararası durumdaki gerginlik dolayısiyle, Moehne ve Eder gibi bazı büyük barajların korunması işine saygıyla dikkatinizi çekmeye kendimi mecbur sayıyorum.» Bu uyarıyı yaparken de eşi az görülen bir uzağı görürlük göstermiş oluyordu. İşin acayip yanı şu ki, teknik konulardan anlamayan bu memurun kafası da tıpkı Wallis'inki gibi işliyordu.

Belediye Başkanı Dillgardt, mektubunda şu kaygıyı dile getiriyordu:

«Baraj duvarından 20 m. kadar uzakta, gölün içinde patlayabilecek bir bomba, suyun içindeki basınç etkisi dolayısiyle barajda kocaman bir gedik açabilir. Evet, uzmanlar benim duyduğum kaygılara katılmamaktadırlar, bunu âcizane kabul ediyorum ama yine de meydana gelecek felâketin acıklı bir tablosunu çizmekten kendimi alamıyorum,»

diyordu ki bu tablo, Wallis'in vardığı sonuçlara hemen hemen uymaktaydı. Onun için de Dillgardt bellibaşlı yapılardaki savunma tesislerinin güçlendirilmesini öneriyordu.

Askerî makamlar çok nâzik bir cevap göndererek sorunu gereken bütün önemle inceleyeceklerine söz vermişlerdi. Dillgardt bu güzel lâfların anlamını bilmekte olmalı ki bir mektup daha yaza-

rak bu makamlara «Bombardımanların Korkunçluğu» başlıklı bir kitabın çıktığını haber vermişti. Kitabın yazarı Camille Rougeron, barajların tahribine başlı başına bir bölüm ayırmıştı. Yine çok nâzik davranan askerler, Belediye Başkanı'na teşekkürde bulunmuşlar, konunun «incelenmekte olduğunu» da eklemişlerdi.

Sonraki üç yıl boyunca Dillgardt'la Wehrmacht'ın birbirlerine yazdıkları mektupların dosyası büyüdükçe büyümüştü. Bütün bu mektup tomarı da tabii hiçbir işe yaramamıştı. Birisi merak edip dosyayı inceleseydi bu işten çabucak usanıverirdi: İçinde kaygılı birtakım uyarılarla ustalıklı biçimde yazılmış kaçamaklı cevaplar, bıktırıcı bir hâlde birbirlerini kovalıyorlardı. Barış döneminde sivil memurlarla askerler arasındaki böyle tartışmalar genellikle sivillerin zaferiyle sonuçlanır ama savaş döneminde öteden beri hep ordu üstün gelmiştir. Münster'deki kurmay heyetinin subayları da sıradan bir sivilin ileri sürdüğü kanıtlara hiç mi hiç kulak asmamışlardı.

Belediye Reisi Dillgardt, olacakları önceden sezmiş gibi «bir saldırı olursa bunun Mayıs ayında, göller ağızlarına kadar dolu oldukları sırada yapılabileceğini» de yazmış; İngiliz bombalarının çaplarıyla güçlerinin boyuna büyümekte olduklarını belirterek torpilsavar ağların güçlendirilmesini, sis perdesi germek için gerekenin yapılmasını, çevreye balon barajları ve ışıldaklar yerleştirilmesini, ağır toplardan oluşan uçaksavar bataryaları, alârm aygıtları vb. savunma araçlarından yararlanılmasını önermişti. Bu konuda görülmemiş bir inat göstererek boyuna yeniden harekete geçiyordu. Zaman zaman küçük bir başarı kazandığı da oluyordu: Meselâ, 1940 yılı başında

Alman Ordusu - belki de Belediye Başkanı'nı yatıştırmak için - Moehne Barajı'nın çevresine birkaç tane ağır uçaksavar topuyla birkaç ışıldak yerleştirmişti ama birkaç ay sonra bunları yine kaldırıp götürmüştü.

Bu oyun, iki kez daha tekrarlanmıştı. Fakat Dillgardt askerleri boyuna tedirgin etmekte devam ettiğinden, onlar da yavaş yavaş nezaketlerini bir yana bırakmışlardı. Generaller yapacakları işi kendilerine böyle iyiliksever biçimde hatırlatan bu sivile besledikleri minnet duygularını alaylı bir tarzda bildirmişlerdi. Ama Dillgardt yine de yılmamış, mektup üzerine mektup yağdırmaya devam etmiş, günün birinde de şu tek cümlelik cevabı almıştı:

«Sayın Belediye Reisi,

Ruhr Nehri'ni besleyen göllerin su düzeyi hakkında bize artık haftalık raporlar yollamanızın faydasız olduğunu size bildirmekle onur duyarız. Heil Hitler!»

Mektubun altında da okunaksız bir imza vardı.

Bir süre sonra Wehrmacht, Belediye Başkanı'nın önüne son bir lokma daha atmış, Baraj çevresine 20 mm.lik iki top daha yerleştirmişti.

*

Sir Arthur Harris, High Wycombe ormanlarındaki karargâhında, iki sorun üzerinde kafa yoruyordu: Saldırı nasıl yapılmalıydı ve bu iş kime verilmeliydi? 15 Mart günü Hava Generali Cochrane'i (Kokreyn) yanına çağırdı. Cochrane iki günden beri 5'inci Bombardıman Tümeni'nin komutanlığına atanmış bulunmaktaydı.

Mareşal Harris:

— «Bir görev vereceğim size, Cocky,» demişti. «Oldukça özel nitelikte bir görev!.. Mesele şu!..»

Sonra Wallis'in buluşu olan bombadan ve bunun hangi hedefe atılacağından ona uzun uzun sözetmişti. Sözlerini de şöyle bağlamıştı:

— «Çok iyi biliyorum, biraz da hayâlî bir şey gibi görünüyor bu, ama bu işte yine de ilginç birtakım olanaklar bulunduğuna inanıyorum.»

General Cochrane ona hak vermiş:

— «Muhakkak ki öyle, efendim,» demişti. «Wallis'i yirmibeş yıldan beri tanırım. İnsana parmak ısırtan bir mühendistir, ne yapmak istediğini de çok iyi bilir.»

Mareşal Harris:

— «Öyledir inşallah,» diye homurdanmıştı. «Muhakkak olan şu ki, bu harekâtın düzenlenmesi işini size vereceğim, Cocky. Ne dilerseniz dileyin benden, ama makul sınırlar içinde kalmak şartiyle tabii.»

General Cochrane başını kaşıdı. Düşünceli düşünceli:

— «Bana birkaç iyi ekip gerekli olacak,» dedi. «En iyisi benim kendi bombardıman gruplarımdan birini seçmek, gizliliği sağlamak için onun her yerle temasını kesmek ve hemen eğitime başlatmak.»

Mareşal Harris itiraz etti:

— «Vallahi, bu yöntem pek hoşuma gitmedi,» dedi. «Gündelik işleri görmek için elde tuttuğumuz kuvvetlerden bir grubun tümünü çekip almaktan mümkün olduğu kadar kaçınmak istiyorum. Daha ziyade şöyle düşünüyorum: Harekât sıralarını bitirmiş tecrübeli kişilerden oluşan yeni bir grup kurmak. Biliyorum, bizim çocuklar izinli gitmek için genellikle sabırsızlık gösterirler. Ama görevlerini hastalık derecesinde sevenler

ek bir görev almak için uzunboylu nazlanmayacaklardır. Sizin Tümende bu gibilerden yeteri sayıda bulabilir misiniz acaba?»

— «Kolayca bulabilirim. Yeni birliğin komutasını vermek için özellikle düşündüğünüz birisi var mı?»

— «Ben de bunu söyleyecektim. Bu işi Gibson'a verirseniz çok iyi olur.»

General Cochrane, bu öneriyi sert bir baş hareketiyle onayladı, selâm verdi ve dışarıya çıktı. 5'inci Hava Tümeni'nin karargâhı Kraliçe Victoria devri stilinde eski bir konağa yerleşmişti. Otomobili ağır ağır oraya doğru ilerlerken, General Cochrane de kendisinden beklenen görevi düşünüyordu. Mareşal Harris ise bürosunda kalmış, özellikle bu görevi verdiği adamı düşünüyordu. Ondan daha iyisini seçemeyeceğini bilmekteydi. Kafaca ve bedence güçlü kuvvetli bir adam olan General Cochrane mesleğinde sâhip olduğu olağanüstü yetenekler sayesinde ilerlemişti. Bildiği tek şey şuydu: Karşısında tir tir titreyen astlarının söylediklerine bakılırsa onlardan şaşmaz, hattâ acımasız bir inatla tam bir etkinlik beklerdi. Buna karşılık, emrindeki ekipler de onun kendilerinden istediği her şeyi yapmaya, en atakça görevleri yerine getirmeye her zaman hazırdılar. Komutanlarının hiçbir şeyi rastlantıya bırakmadığını da çok iyi biliyorlardı.

Ayrıca General Cochrane, Wallis'i çok eskiden beri tanıyordu. Birinci Dünya Savaşı'nda Cochrane daha Donanma'ya bağlı hava kuvvetlerinin emrindeyken, birlikte çalışmışlardı. Wallis'in projesini çizdiği güdümlü balonların prototiplerini Cochrane kullanmış, balonların bağlanması için dostunun icat ettiği direklerin deneylerini o

yapmıştı. Bilimsel yöntemlere, çeşitli araştırma ve yoklamaların yapıldığı bu dönemden kalma, büyük bir saygı besliyordu. Başka birçok subaylar mühendislerden «yalnız teorilerle uğraşan kişiler» diye sözederken, Cochrane onların en yeteneklilerinden biriyle yine işbirliği yapacağı için çok mutluydu.

*

Yine o gece ablak yüzlü, ufak-tefek bir adam olan Yarbay Guy Gibson, sırası kendisinin olan harekâtın üçüncüsünün son çıkışını yapmak üzere havalandı. Görev nöbeti bittiğinden, geri gelebilirse izinli gidecekti. Hattâ uzun bir izne çıkacaktı: Çünkü savaşın ilk günlerinden beri aralıksız uçuş yapıyordu. Bu sefer hedef Stuttgart'tı. Kullandığı Lancaster uçağı ile yeni «beton kırıcı»lardan birini götürüyordu: Bu, 4 tonluk bir bombaydı. Henüz Wallis'in kafasında canlandırdığı «deprem bombası» değildi ama yine de korkunç bir mermiydi. Bir yıl önce Alman kentleriyle fabrikalarında korkunç yaralar açmıştı.

Yarı-yolda dört motordan biri arıza yaptı, uçak hızla alçalmaya başladı. Gibson, Filodan ayrıldı, yere yaklaştı ama yoluna devam etti. Harekât sırasının son çıkışı her zaman için çetin bir sınavdır: İnsan altı aylık bir dinlenme süresinin uyandırdığı delice umutla, izne başlamadan önce düşüverme korkusu arasında bocalar durur. Havalanma sırasında dinlenme izni insana hem çok yakın, hem çok uzak görünür. Tâtile çıkılacak zamanı beklemenin, en kaşarlanmış pilotlar için bile, hiçbir hoş tarafı yoktur. Yarbay Gibson da tekrar alana dönüp yine beklemeye başlamaktansa,

gittikçe artan tehlikelerle karşılaşmayı yeğliyordu.

Öteki üç motoru var güçleriyle çalıştırarak Stuttgart üzerine geldi. Patlamanın yaratacağı hava basıncından etkilenmeksizin bombasını atabilmek için yeterince yükselebildi. Sonra yeryüzünün koruyucu loşluğuna yeniden kavuşmak için acele ederek dalış yaptı. Dönüşü neredeyse ağaçların doruklarına sürtünerek başardı. Yaptığı yüzyetmişüçüncü görevdi bu. Yirmibeş yaşındayken yarbaylığa yükselmiş; bir bombardıman filosunun komutanlığına atanmış; kısaca D.S.O. ve D.F.C. diye adlandırılan Distinguished Service Order ve Distinguished Flying Cross (Hizmet liyakat ve Uçuş liyakat) nişanlarıyla taltif edilmişti.

O sabah geç uyandı. Başı hâlâ motor gürültüleriyle uğulduyordu. Keyifli keyifli gerindi. Bu kez bu iş tamamdı. Kendisini daha şimdiden Cornwall'ın yeşillik tepelerinde tâtil yaparken görüyordu. Ama insan bir şeye niyetlenir, fakat kader onun yolunu başka türlü çizer. Öğle üzeri izninin geçici olarak iptâl edildiğini ve 5'inci Hava Tümeni Karargâhı emrine verildiğini öğrendi.

Yirmidört saat sonra General Cochrane'ın bürosuna girdi ve şu sözlerle karşılaştı:

— «Ha! Merhaba Gibson. Her şeyden önce D.S.O. nişanını aldığın için seni kutlayayım.»

— «Sağolun efendim.»

— «Şimdi de söyle bakayım. Ek bir görev kabul eder misin?»

Gibson yutkundu. Olacağa boyun eğen bir tavırla:

— «Ne gibi bir görev?» Diye sordu.

— «Çok önemli bir görev. Şimdilik daha fazlasını söyleyemem. Yalnız bir ayrıntı dışında, bunun da sana karar vermen konusunda yardımcı olacağını sanıyorum: Harekâta sen komuta edeceksin.»

Gibson homurdanarak:

— «Yaaa! Peki! Kabul ediyorum efendim...» Dedi. Bir yandan da uçaksavarları, Alman av uçaklarını düşünüyordu. Bir süre bunları görmeyeceğini sanmıştı.

— «Aferin dostum. Yetki alır almaz söz konusu olan şeyin ne olduğunu sana anlatacağım.»

Yarbay Gibson, selâm verip dışarıya çıktı. İçin için kaygılıydı, kendine karşı oldukça da kızgındı. İki gün beklemek zorunda kaldı. Bu iki gün ona çok uzun geldi. Sonra yeniden çağırdılar. Bu kez Albay Whitworth adında bir başka subay da görüşmede hazır bulunuyordu. Scampton'daki Bombardıman Üssü'nün Komutanı'ydı. Otuz yaşlarında kadar tıknaz, kısa boylu bir adamdı. O zamana dek birçok tehlikeli görev yapmıştı. Yarbay Gibson onu tanıyor, çok da sevimli buluyordu.

General Cochrane, nâzik bir tavırla:

— «Otur bakayım,» dedi. «Sigara? Önceki gün bir ek görevi üstlenmeyi kabul etmiştin. Yalnız, bunun ne tür bir görev olduğunu bilmiyordun. Haberin olsun bak: Sıradan bir görev değil bu. Ayrıca, harekât ancak iki ay sonra yapılabilecek.»

Yarbay Gibson: **«Hay Allah müstahakını versin. Tirpitz bu!»** Diye düşündü. Adı «batırılmaz»a çıkmış olan 45.000 tonluk bu Alman zırhlısı, Norveç'in bir fiyordunda pusuya yatmıştı. Rusya'ya giden gemi konvoyları için sürekli bir tehdit hâlindeydi. Gemiyi öldürücü uçaksavar bataryaları

ve kara bulut hâlindeki bir sürü av uçağı koruyordu.

General Cochrane devam etti:

— «Bu harekâtta eğitim o kadar önemli bir rol oynamaktadır ki Başkomutan özel bir birliğin kurulmasını düşünüyor. Bunu da sen kuracaksın. Bana kalırsa Albay Withworth'un Scampton'daki üssüne yerleşmelisin. Mürettebata gelince, sana tabii kalburüstü insanlar gerek. Seçmesi senden. Bütün birliklere: **'En iyi elemanlarınızdan ayrılmak zorunda kalacaksınız,'** diye haber verdim. Grup komutanları bundan memnun kalmayacaklar herhalde. Onun için, bana kalırsa, özellikle harekât sıralarının sonuna gelmiş, nöbet değiştirecek kimseleri almaya çalışsan iyi olur. Bunu öğrendin ya, şimdi de çabuk davranman gerek. Eğitim için yararlanabileceğin süre çok kısa. Komuta edeceğin filonun dört güne kadar iş başında olması için ne gerekiyorsa yap!»

— «Peki efendim. Elimden geleni yaparım. Ama, ne tür bir eğitim olacak bu? Sonra... Hedef nasıl bir şey?»

— «Uçuş alçaktan olacak! Yerdeki papatyalara sürtünürcesine alçaktan uçmayı başarman gerek. Üstelik bu işi de gece yapacaksın, doğuştan biliyormuşsun gibi, çok ustalıklı yapacaksın. Hedefe gelince, bu konuda şimdilik hiçbir şey söyleyemem. Çok gizli! Ama şu önemli nokta üzerinde yine duruyorum bak: Hepinizin geceleyin, çok alçaktan uçmayı bilmeniz gerek. Yapılması öngörülen harekâtta uygulanabilecek tek yöntem bu. Zamanı gelince öyle bir bölgeye gönderileceksiniz ki, burada tek başına dolaşan bir grup için normal yükseklikte uçmak zararlı olabilir.»

Gibson başını salladı. Bu sözlerin anlamını bi-

liyordu: Bu, Almanya demekti! Tek başına 5.000 metre yükseklikte uçan bir birlik, bütün gece avcılarını üzerine çekerdi. Yüzlerce uçaktan oluşan bir kuvvet için bu, daha az tehlikeliydi: Böyle koskocaman bir yığın, sadece boyutları yüzünden, düşman radarlarını yanlış yola sevkedebilirdi. Düşmanın yüzlerce ağır makinelisi de çapraz ateş açarak avcıları adamakıllı uzakta tutabilirdi. Fakat, ya tek başına uçan bir filo! Bunun yüzlerce kilometre boyunca yere sürtünürcesine alçaktan uçması gerecekti. Her ne hâl ise, bunu deneyeceklerdi. Yarbay Gibson, Martin adında birini tanıyordu, Almanya üzerinde alçaktan uçmak için başlı başına bir taktik oluşturmuştu. Gibson bu yöntemi kurduğu için Kralın kendisine nişan verdiği gün Martin'i tanımıştı.

General Cochrane devam etti:

— «Uçaklara gelince, teknik servisler onlarla meşgul oluyorlar. İlk uçağı yarın alacaksınız.»

Yarbay Gibson görüşmenin sona ermiş olduğunu anladı. General Cochrane kaşlarını çatmış, bir dosyayı incelemeye başlamıştı bile. Gibson selâm verdi, elini kapının topuzuna doğru uzattı, tam o sırada General Cochrane birdenbire başını kaldırdı:

— «Ha, az daha unutuyordum,» dedi. «Her şeyi gizli tutmak için gerekli önlemleri alın. Herkes sizi yeni bir filo kurmakla görevli bilecek. Sonradan daha iyi bir gizleme çâresi araştırırız.»

Dışarıda, Albay Whitworth arabaya binmeden önce Yarbay Gibson'un elini uzun uzun sıktı:

— «Eh, yarın ya da öbür gün sizi Scampton'da beklerim,» dedi. «Geldiğinizde her şey hazırlanmış olacak. Bana öyle geliyor ki emrinizde yaklaşık yediyüz kişi bulunacak.»

Yarbay Gibson biraz şaşırmıştı. Yeni bir filo kurmak için ne yapmak gerektiğini öğrenmek üzere personel servisine uğradı. Bir saat sonra da subay yemekhanesine gitti, yapılacak işleri ve göreceği kimseleri gösteren bitmez tükenmez bir listeyi umutsuz gözlerle incelemeye başladı. Bir kurmay subayı mürettebatını seçmesi için ona yardımcı oldu. Bereket versin Yarbay Gibson pilotların çoğunu şahsen tanıyordu. Ama ona ayrıca seyir subayları, makinistler, nişancılar, radyocular, mitralyözcüler gerekti. Seçim işi bittikten sonra Gibson'un elinde 147 addan oluşan bir liste vardı. Uçak başına yedişer kişi hesabıyla yirmibir ekip demekti bu. Yarbay Gibson kendisi için her zamanki arkadaşlarını alıkoymuştu. Bunların hepsi kendi harekât sıralarının sonuna gelmişlerdi ama onunla birlikte gelmeye hazırdılar.

Personel servisinde ona gereksinme duyacağı yer personelinin sayılarıyla uzmanlıkları da bildirildi. Anlayışlı bir albay, bütün grupların içinden en iyi kimseleri seçip kırksekiz saat içinde Scampton'a göndermek için söz verdi.

Malzeme servisinde ilk olarak ona Scampton'da teslim edilmek üzere on Lancaster uçağı verileceği vaadedildi. Uçaklarla birlikte bujilerle yedek parçalar, bomba taşımakta kullanılacak el arabaları ve vinçler, macunlar, boyalar, takozlar, termos şişeleri ve daha başka şeyler de verilecekti. Gibson listenin uzadığını gördükçe gerçek bir korkuya kapılıyordu. Bir başka subay da astları için gerekli her şeyi vermeyi vaadetti: Bunlar battaniye, kemer, tuvalet kâğıdı gibi şeylerdi. Gibson tam iki gün deli gibi çalıştı. General Cochrane'in yardımcısı olan Albay Satterly de ona yardım ediyordu. Bu subay binlerce ayrıntı içinde

sudaki balık gibi yüzüyordu. İki gün sonra her şey hazırdı. Bir tek şey dışında hiçbir eksik yoktu.

Albay Satterly:

— «Sâhi,» dedi. «Bu yeni filonun, ya da, daha doğrusu bu yeni bombardıman grubunun adı ne olacak?»

— «Adı ne mi olacak? Ne demek istiyorsunuz efendim?»

— «Onu belirlemek için bir sayı gerek size, değil mi?»

— «Ya... Bu sayıyı bana nereden verecekler?»

— «Hava Bakanlığı'nda bir yerden. Ama hangi servis, bilemiyorum. Muhakkak olan şu: Bu baylar hiçbir zaman acele etmezler. Onlara telefon edeceğim. Şimdilik filonuzun adı **'X Filosu'** olsun.»

•

21 Mart akşam üstü Yarbay Guy Gibson **«X»** adlı hayâlet filonun komutasını ele almak için Scampton'a geldi. Subay yemekhanesinde uçaklarından birçoğunun mürettebatını içki içip sohbet ederken buldu. Hizmet erleri açıkça belli olan bir merakla onlara bakıyorlardı. Bu birliğin sıradan bir filo olmadığı açıkça belliydi. Mürettebatın ortalama yaşları 22 dolaylarındaydı ama hepsi de bu işte pişmişlerdi. Göğsünde D.F.C. nişanının kurdelesinin parıldamadığı tek üniforma yoktu. Bütün yüzler de Alman uçaksavarlarının cehenneminde geçirilmiş birçok saatin silinmez izlerini taşıyorlardı.

Tanışma işi yapıldıkça Gibson orada bulunanların birinden öbürüne gidiyordu. Peşinde de hep Nigger adlı sâdık, iri ternöv köpeği vardı. Orada-

kilerden birisi bir kâseye bir duble bira koydu, Nigger de gürültülü bir şapırtıyla bunu içti.

Yarbay Gibson kendi eski birliği olan 106'ncı Grup'tan kendi mürettebatından başka Hopgood'un, Shannon'un ve Burpee'nin mürettebatını da alıkoymuştu. Tipik bir İngiliz olan Hopgood sarışındı, dişlekti ama oldukça yakışıklıydı. Ancak yirmi yaşında bir Avustralya'lı olan Shannon öylesine çocuk yüzlüydü ki, gören onu en çok onaltı yaşında sanırdı. Daha yaşlı görünmek için birkaç haftadan beri bıyık bırakmaya başlamıştı.

Yarbay Gibson, yine bir Avustralya'lı olan Micky Martin'i de orada görünce pek sevindi. İnsana için için kaygı veren bir bakışı vardı. Pos bıyıkları yüzünü ikiye bölmüştü. Bu bıyıkların tarazlanmış uçları Martin'in kulaklarına dek varıyordu. Gibson, Kralın elinden D.S.O. nişanını aldığı gün, onunla Buckingham Sarayı'nda karşılaşmıştı. O gün Martin de ilk D.F.C. nişanını almıştı. Saraydan çıkarken de Martin alçaktan uçmak için bulduğu taktiği ona anlatmıştı.

Çok alçaktan uçunca avcıların elinden kurtulma şansının çok büyük olduğunu görmüştü. Hattâ daha alçaktan uçunca insan ağır uçaksavarların etkisinden de kurtuluyordu. Çünkü bunların obüsleri çok daha yüksekte patlıyordu. Hele ağaçların dorukları hizasına inilince o denli çabuk geçiliyordu ki hafif toplar bile size doğru-dürüst nişan alamıyorlardı. Tabii balonların yarattığı tehlike de vardı, ama Martin haklı olarak şöyle düşünüyordu: İnsan aptal gibi ana yolları ya da demiryollarını izlerse bunlara rastlama tehlikesiyle hiç karşılaşmazdı. Ayrıca, iki yıldır aynı mitralyözcülerle çalışmaktaydı. Bunlar, Avustralya'lı iki hemşeriydi; evlerle, ağaçlarla, en küçük tepe-

lerle birdirbir oynamaya alışmışlar; düşman uçaksavarlarının ışıldaklarını hiç şaşmadan tahrip etmeyi öğrenmişlerdi. İki mitralyözcü Simpson ve Foxlee'den başka Martin'in ekibinde tecrübeli bir seyir görevlisi olan Jack Leggo ile usta bir keskin nişancı olan Bob Hay vardı; her ikisi de Avustralya'lıydı. Dünyanın öbür ucundan gelen bu ekibin, Krallık Hava Kuvvetleri'nin en iyi ekibi olduğunu Gibson biliyordu.

Birbirlerinden ayrıldıklarında saat bir hayli ilerlemişti. Delikanlıların çoğu pek neşeliydi ama hepsinin en neşelisi muhakkak ki iri ternöv köpeği Nigger'di, çünkü bira çanağı hiç boş kalmamıştı. Çok içki içmişti ama yine de dört ayağı üstünde az-çok durabiliyordu. Yarbay Gibson ayağa kalkınca, o da sendeleye sendeleye efendisinin peşinden gitti, koridor boyunca da zikzaklı ve sıvıdan bir iz bıraktı.

Ertesi sabah Yarbay Gibson adamlarını merkez binanın ikinci katındaki büyük salonda topladı, söze şöyle başladı:

— «Buraya niçin geldiğimizi merak ediyorsunuzdur herhalde. Söyleyeyim: Seçkin bir birliğiz biz, özel nitelikte bir görevi yerine getirmekle görevlendirilmiş bulunuyoruz. Bana söylendiğine göre bu işin sonuçları çok büyük olacak, savaşı da kısaltabilecektir. Hedefimizin neresi olacağını henüz size söyleyecek durumda değilim. Yalnız şu kadarını söyleyeyim: Gece-gündüz yere sürtünürcesine alçaktan uçmak için eğitim göreceksiniz ve bunu, gözleriniz kapalı olarak yerden üç metre yüksekte dolaşabilene dek yapacaksınız.»

Salonda mırıldanmalar, boğuk çığlıklar, alaycı gülüşler duyuldu. Sonra bir ses küskün bir eda ile:

— «Tanrım! Tirpitz için bu iş!» Dedi.

Yarbay Gibson itiraz etti:

— «Acele birtakım sonuçlar çıkarmayın! Söz konusu olan belki Tirpitz'tir, belki bambaşka bir hedeftir. Ama ben sizden bir ormanın ortasındaki filân ağacın üstünden uçmanızı istersem, bunu yapabilmeniz gerek. Ayakları, uçağınızın geçemeyeceği kadar dar olan bir köprünün altından geçmenizi istediğim zaman, bunu yine de denemeniz gerek. Sözün kısası, soru sormadan herhangi bir şeyi yapabilmelisiniz.»

Uzun bir sessizlik oldu. Herkes birbirine baktı. Kimileri ciddiydi, kimileri de biraz acı bir tarzda gülümsüyordu.

Yarbay Gibson:

— «Demek oluyor ki tam bir disiplin gerekli,» diye devam etti. «Ayrıca her şeyi iyice gizli tutmamız da gerekiyor. Bütün bu hazırlıklar tabii birtakım söylentilere yol açacak. Sizin gibi değerli arkadaşların tek bir birlikte toplanışına şaşanlar olacak. Ama sizden özellikle rica ediyorum, hattâ size emrediyorum: Ağzınızı sıkı tutun. Bir barda birisi ağzınızdan lâf almaya kalkışırsa: Ona **'Sen kendi işine bak arkadaş,'** deyin. Hayatınız ve göreviniz geniş ölçüde, göstereceğiniz ağız sıkılığına bağlı. Almanları gaafil avlarsak, her şey yolunda gidecek. Haber alırlar da bizi beklerlerse...»

Sustu, sonra bir el hareketiyle «dağılın» diye işaret etti.

Öğleden sonra da Başçavuş Powell'le tanıştı. Bu assubay yer personelinin Tanrıdan sonraki efendisiydi, çok iyi bir örgütleyiciydi. Fakat Powell'in şimdilik uzun boylu bir şey örgütleyeceği yoktu: «X» Filosu maddî bakımdan üç nesnenin bir ara-

ya gelişinden oluşuyordu: Portatif bir masa, bir sandalye, bir de telefon.

General Cochrane, bu telefonla Yarbay Gibson'a acayip bir emir verdi:

— «Sana İngiltere ile Galler ülkesindeki göllerin bir listesini gönderiyorum. Bunların olasıya çabuk resimlerini çektirmeni istiyorum.»

Yarbay Gibson hiçbir cevap alamayacağına emin oldu mu, hiçbir soru sormamaya alışmıştı: Bir yandan masanın gözüne birsürü raptiyeyi, silgi lâstiğini, cetveli ve kurşun kalemini yerleştirirken:

— «Başüstüne efendim,» dedi.

O sırada Başçavuş Powell kapıya vurdu:

— «Şu anda yer personeli tamamlanmış bulunuyor,» diye haber verdi.

— «Teşekkür ederim şef! Malzeme servisi subayına söyleyiver: Yarın sabah ayrıntılı bir denetim yapmak istiyorum.»

Başçavuş Powell iki dakika sonra geri gelerek:

— «Malzeme Servisi Şefi Yüzbaşı **'olanaksız,'** diyor. Vakit bulamamış da...»

Yarbay Gibson onun sözünü keserek:

— «Telefonla arayıp onu bana bul,» dedi.

Bir dakika sonra da telin öbür ucunda bir yüzbaşı korkuyla irkildi. Alıcının kulağında patlamakta olduğunu sandı. Hemen yola geldi ve korkudan titrediği hâlde herhangi bir itirazda bulunmaktan bucak bucak kaçındı. Ertesi sabah yaptığı ayrıntılı denetimde de Yarbay Gibson personelin donanımının eksiksiz olduğunu gördü.

Başka bir şeyi daha gördü: Birçok Filo Komutanı en iyi adamlarını göndermek için emir almışlardı ya, «işe yaramaz» elemanlardan kurtul-

mak için bu fırsattan yararlanmışlardı. Yarbay Gibson, hiçbirinin gözünün yaşına bakmadı, bu zavallıların hepsini kendi birliklerine geri yolladı. Beş kadın yardımcıdan ikisi gebeydi. Gibson tek bir doğumla -kendi birliğinin doğuşuyla- ilgilendiğinden, onları da gerisin geri yolladı.

Artık akşam yemeğini yemeyi haketmişti. Subayların yemek salonuna gitmeye hazırlandığı sırada Albay Withworth'la karşılaştı.

— «Ne haber, Gibson? 617'nci Filo'ya sen komuta edecekmişsin, kutlarım!»

Yarbay Gibson şaşırmış göründü. Ağzı bir karış açık:

— «617'nci Filo mu?» Diye tekrarladı. «Bu da nereden çıktı? Ben sanıyordum ki... Şey, kuzum bu Filo nerede?»

— «Nerede olacak? Burada işte! Senin yeni birliğinin sayısı bu. Bakanlıkta bir seferliğine acele etmişler. Kod harflerin de A J. Gel de bu işin şerefine içelim. 617'nci Filo'nun sağlığına!»

Beşinci Bölüm

SAAT YAKLAŞIYOR

Ertesi sabah Yarbay Gibson bürosunda grubun yeni erbaşı Humphries'in (Hamfris) ziyaretini kabul etti. Kendi bildiklerini -ki bunlar pek fazla bir şey değildi- kısaca ona da anlattı. Sonra, Humphries odadan çıkmaya hazırlandığı sırada ekledi:

— «Yapılacak iş tam olarak ne, bu baylar bunu ne zaman söyleyecekler, diye kendi kendime soruyorum. Ama şunu hissediyorum: Bu bombardıman grubunun tek bir seçeneği var: Ya bütün dünyada kendinden sözettirecek, ya da tümüyle yokolacak!»

Humphries şaşırmıştı:

— «Bağışlayın efendim, anlayamadım,» dedi.

Yarbay Gibson cevap vermeden onun yüzüne baktı, şaşkınlığı gittikçe artan Erbaş hemencecik çıkıp gitti.

Yirmidört saat sonra «bu baylar» perdenin bir köşesini kaldırdılar. Doğrusu bu çok küçük bir köşeydi. Albay Satterly, Gibson'a oldukça esrarlı direktifler vermek için telefonu açtı: Filân trene binip Weybridge'de inecek, kendisini orada garda bekleyeceklerdi.

Yarbay Gibson:

— «Beni kim bekleyecek, öğrenebilir miyim?» Diye sordu.

— «Bilmene gerek yok! O adam seni tanıyor!» Diye cevap aldı.

Yarbay Gibson, saat iki buçukta Weybridge Garı'ndan çıktı. Âşina bir ses:

— «Merhaba Guy!» Diye ona seslendi.

Pehlivan gibi geniş omuzlu birisi küçük bir FIAT arabasının direksiyonuna oturmuştu. Yaklaşması için ona işaret etti.

Yarbay Gibson şaşırmıştı:

— «Mutt Summers!» Diye bağırdı. «Sen ha? Gelip beni Gar'dan alacak olan senmişsin demek.»

— «Evet, beklediğim adam sensen eğer. Bin bakalım.»

Araba Vickers Fabrikaları'na giden iki yanı ağaçlı yolda ilerledi ama Gibson'un şaşkın bakışları altında büyük kapının önünden geçip kırlara doğru yollandı.

Yarbay Guy Gibson'un merakı daha da artıyordu:

— «Nereye gidiyoruz, Mutt?» Diye sordu. «Sonra beni ne diye böyle birdenbire çağırdılar?»

— «Birkaç dakikaya kadar öğrenirsin. Hatırlıyor musun Vickers'e deney pilotu olarak girmek istemiş ve bunun için bir gün gelip beni bulmuştun hani? Ben de sana pilotluk öğrenmek için önce Krallık Hava Kuvvetleri'ne girmeni salık vermiştim. Yanılmıyorsam yedi, sekiz yıl kadar oldu galiba.»

— «Sekiz yıl. 1935'teydi.»

— «Tamam. Bugün de sana oldukça özel bir görev verecekler. Göreceksin...»

Araba Burhill'in kıyısındaki bir evin önünde durdu. Yüzbaşı Mutt Summers, Yarbay Gibson'u oldukça geniş bir odaya aldı. Camlı balkon kapıları bir golf alanına bakıyordu. Ak saçlı bir adam sevimli bir tavırla onları karşıladı:

— «Tanıştığımıza memnun oldum Yarbay,» dedi. «Sorunun pratik bir çözümünü nihayet ele alabileceğiz. Yeni silâhımız hakkında uzunboylu bir şey bilmiyorsunuzdur herhalde.»

Yarbay Gibson:

— «Yeni silâhımız mı?» Diye sordu. «Hiçbir bilgim yok. Albay Satterly bana sadece sizin bilgi vereceğinizi söyledi.»

— «Can sıkıcı bir şey. Çok can sıkıcı. Ne yapacağım bilmem ki. Yâni...»

— «İyi ama, madem ki Albay söylemiş...»

— «Söyledi tabii, yalnız... Anlıyorsunuz tabii. Söz konusu olan şey çok gizli bir iş. Şu listede adları yazılı olanlardan başkasına herhangi bir açıklama yapmaya yetkim yok.»

Bir kâğıt uzattı, bunun üzerinde beş, altı ad vardı. Yüzbaşı Summers:

— «Nasıl olur, çok saçma şey bu...» Diye homurdandı.

Barnes Wallis'den başkası olmayan ak saçlı adam da ona hak vererek:

— «Doğru söylüyorsunuz,» dedi. «Ama ben yine de verilen emri çiğnemeden size bilgi vermeye çalışacağım, dönüşünüzde de Satterly geri kalanları açıklar. Saldırıyı yapacağınız hedef hakkında fikir sâhibi misiniz bâri? Hayır mı? Allah Allah! Şaşılacak şey doğrusu!»

Yarbay Guy Gibson da bütün bunları şaşılacak bulmaya başlıyordu. Yoksa ondan bilmediği bir hedefe bilmediği bir silâhla saldırıda bulunması mı istenecekti?

Barnes Wallis:

— «Bakın,» dedi. «Alman toprakları üzerinde küçük sayıda... Nasıl söylesem bilmem ki... Te-

sisler var ama bunlar koskocaman, devimsi şeyler, düşmanın savaş çabası bakımından da hayâti önem taşıyorlar. Oysa bildiğimiz çaptaki bombalarla bunların üzerinde ancak zar-zor birtakım sıyrıklar yapılabilir. Ben büyük çapta özel bir bomba yapmayı başardım. Çarpmanın yaratacağı dalga ilkesi üzerine dayanıyor bu. Bu ilkeyi herhalde siz de biliyorsunuzdur.»

Sonra pilota çarpma dalgasının yarattığı şaşırtıcı etkileri anlattı, bombaları tam istenilen yere yerleştirme gerekliği üzerinde de uzun uzun durdu. Gibson kuşkuluydu, bunu açıkça belli ediyordu; çekingen bir tavırla başını salladı. Bunun üzerine Wallis ayağa kalktı:

— «Gelin,» dedi. «Uygulamada bunun nasıl işlediğini size göstereyim.»

Onu alıp projeksiyon salonu hâline sokulmuş olan bitişikteki bir odaya götürdü. Işık sönünce perdede koskocaman bir başlık göründü: **«1 sayılı gizli deney»** diyordu. Bir Wellington uçağı göründü, denizin üzerinde uçmaya başladı. Sonra âni bir dalış yaptı, gövdesinden ayrılan bir nesne çok yavaş olarak düşmeye başladı, sonra koskocaman bir su sütûnunun ortasında kayboldu. Sular yine denizin yüzüne döküldü, Gibson şaşırmıştı, boğuk bir çığlık kopardı. Bu nesne gerçekten işliyordu, beklenmedik bir tarzda davranıyordu ama çok etkiliydi. Wallis ışığı yeniden yaktı.

— «Eeeey,» dedi. «Buna ne dersiniz? Şimdi biliyorsunuz bizim... Daha doğrusu sizin bu bombayı niçin tam yerine oturtmanız gerektiğini.»

Yarbay Gibson, saldırıya uğrayacak hedef üzerinde bilgi edinmeye can atıyordu:

— «Suyun yüzeyine mi yâni?» Diye sordu.

— «Evet, suyun yüzeyine! Geceleyin ya da gün doğarken. Hava sisli olur belki. Çok durgun bir su alanının 20 metre üstünde, saatte 375 km. hızla uçacaksınız. Bu koşullar altında bir bombayı tam istenilen yere yerleştirebileceğinizi sanıyor musunuz?»

Yarbay Gibson:

— «Suyun üzerinde insanın hangi yükseklikte olduğunu kestirmesi çok güçtür,» dedi. «Hele durgun, yâni hiçbir kabartısı olmayan bir su yüzeyinin üstünde. Kabul edilebilecek hatâ payı ne kadardır?»

— «Tam tamına sıfır! İşin püf noktası da burada. Tam 20 metre yükseklikten uçmanız gerek. Ne daha yüksekten, ne daha alçaktan. Yoksa iş yürümez.»

Gibson:

— «Bir deneriz bakalım,» dedi. «Çâresini buluruz elbet. Ama güç olacak bu.»

Barnes Wallis içini çekerek:

— «Ayrıca ayarlanması gereken o kadar çok şey var ki,» dedi.

Yarbay Guy Gibson, trenle Scampton'a dönerken harekâtın hedefinin ne olabileceğini bulmaya çalıştı. Bir su yüzeyinin üstünde ha? **'Bu, olsa olsa Tirpitz'e, ya da denizaltı hangarlarına uygun düşer,'** diye düşünüyordu. Ürpermekten kendini alamadı. Bunlar, doğrusu kıyak hedeflerdi. Her yanları da uçaksavarlarla dolu olsa gerekti.

Ertesi sabah ekip şeflerini toplayarak 20 metreden bombardıman yapacaklarını bildirdi. Bir ihtiyat önlemi olarak da şimdilik yeni bombanın hiç sözünü etmedi. Sonra gece uçuşu sorununu ele aldı.

Yardımcı grubun komutanı olan Dinghy Young:

— «Eğitim için ay ışığından yararlanmamız gerek,» diye önerdi.

Maudslay alaycı bir tavırla:

— «O zaman da pek sık uçamayız,» dedi. «Bu mevsimde ay ışığı pek seyrek olur bu ülkede. Eğitim yaparken sadece çok koyu camlı güneş gözlükleri taksak nasıl olur? Böylece güpe gündüz bile eğitim yapabiliriz.»

Yarbay Gibson:

— «Olmaz,» dedi. «Koyu renk güneş gözlükleriyle aygıtların kadranlarını iyi seçemeyiz. Ama yeni bir eğitim yönteminden sözedildiğini duydum: Yâni bir çeşit sentetik gece yapılıyor. Pilot yerinin çevresine kehribar rengi ekranlar konuyor, pilot da mavi gözlükler takıyor. Böylece ay ışığının tıpkısı yapılmış oluyor, pilot da aygıtlarını görebiliyor. Albay Satterly'ye söyleyeyim de bize bu ekranlardan bulsun.»

Bir başka kaygı konusu da uçuşu düzenleme konusuydu. Çok alçaktan uçulunca seyir görevlisi, üzerinde uçulan yüzeyin ancak ufak bir bölümünü görebiliyordu. Nerede olduğunu bilebilmesi için de ona çok büyük ölçekli ve çok ayrıntılı haritalar gerekliydi. Ne var ki, bu haritalar kullanılınca boyuna yaprak değiştirmek, bunları katlamak ya da katlarını açmak gerekti, bu ise seyir görevlisinin işini hiç de kolaylaştırmıyordu. Grubun seyir şefliğine Leggo atanmıştı, şöyle bir öneride bulundu:

— «İzleyeceğimiz yolu her paftadan keselim, bir şeridin üzerine yapıştıralım. Şeridi geniş bir makaranın üzerine saralım. Her seyir görevlisi kendi haritasını kendisi yapsın. Çok alçaktan uçacağımız için radyo ile verilecek bilgiler pek işe

yaramayacak. Yolumuzu ancak haritaya bakarak bulabiliriz.»

Ertesi gün bir ekip, beş saatlik bir uçuş yaparak İngiltere'nin kuzeyindeki kırk kadar gölün resmini çekerken, Gibson da on tane eğitim «güzergâhı» hazırladı. Daha sonraki günlerde Lancaster uçakları motorlarının gök gürültüsünü andıran, kulakları sağır edici homurtularıyla Lincolnshire, Suffolk ve Norfolk kontlukları üzerinde dolaştılar. Köylüler kulaklarını tıkıyorlar, pilotlar da buna pek seviniyorlardı.

•

Yere sürünürcesine alçaktan uçmak daha heyecanlıdır, daha sportiftir ama çok daha tehlikelidir. Pilotun içinden hep iki fabrika bacasının arasından geçmek, ya da bir kanadı bir ağacın üzerinden aşırtmak için uçağı yan yatırmak gelir. Bu küçük oyun yüzünden Krallık Hava Kuvvetleri her ay küçümsenmeyecek miktarda uçak ve mürettebat kaybediyordu. Tabii bu tür tâlimler kesinlikle yasaktı. Gibson'un pilotları ise bu işi komutanlarının emri ve onayı ile canlarının istediği gibi yapabilecekleri için hayatlarından pek memnundular. Polis devriyeleri beşyüz km.lik bir çevre içinde iri uçakların motor homurtuları yüzünden çileden çıkarak, kanatların altında yazılı A J harflerini notediyorlar, sert şikâyet tutanakları hazırlıyorlardı. Yarbay Guy Gibson, bürosuna yağdırılan şikâyetleri küçük parçalar halinde yırtmak için her akşam tam bir çeyrek saatlik vakit harcıyordu.

Üç gün sonra uçaklar 25 metreye indiler. Aynı zamanda yollarını kuzey ve güneybatıdaki dağlık bölgelere dek uzatarak Galler ülkesindeki, Corn-

wall'daki, İskoçya'daki sıra dağları da aşmaya başladılar. Hattâ Hebrid adalarına dek uzandılar; kır at sürülerini dehşete düşürdüler ve kayalık yarları motor gürültülerinin yankılarıyla çın çın öttürdüler.

Yarbay Guy Gibson da «G» işaretli kendi Lancaster'ine binerek eğitim programının en tehlikeli bölümünü ayarlayıp gerçekleştirmek için Galler'de, dağlık bölgedeki Derwent Gölü'ne gitmek üzere havalandı: Durgun bir suyun yüzeyinden 20 m. yükseklikte uçacaktı. Tepeleri aşmak için yükselip alçalarak gölün kıyısına varınca doğruldu, sonra çukurluk alanın öbür kıyısına varınca uçağı şahlandırırcasına yukarıya kaldırdı. Bu manevrayı birkaç kez tekrarladı ve yükseklik göstergesinin ibresini 20 m. üzerinde tutmanın hiç de güç olmadığını gördü. Bununla birlikte bu sonucun geniş kapsamlı olmadığını biliyordu. Saldırının yapılacağı gün Almanya'da barometre basıncının ne olacağını kimse şimdiden söyleyemezdi. Yükseklik göstergesi ise bu basınca dayanarak işlemektedir. Bu nedenle yüksekliği göstergenin yardımına gerek kalmadan doğru olarak saptamak için bir çâre bulmak gerekiyordu. Eğitim yapa yapa belki bu sonuca ulaşılacaktı. Yoksa...

Akşam karanlığı bastırırken bir deney daha yaptı. Gölün üzerinde sis bulutları sürünüyordu, manzaranın da pek düşmanca bir hâli vardı. Gibson dişlerini gıcırdattı. Suyun dümdüz olan yüzeyi, sisin içinde kayboluyordu. Yüksekliğin ne kadar olduğunu kestirmek olanaksızdı. Uçak az kalsın göle çakılıyordu. Gibson sert bir hareketle doğruldu. Trevor-Roper, uçağın gerisindeki mitralyöz taretinde oturuyordu. Havanın yarattığı anaforla suların çukurlaştığını görünce bir çığ-

lık koparmamak için kendini zor tuttu. Bombardımancı Spafford iri-yarı bir delikanlıydı. Aldırmazlığı ile büyük ün kazanmıştı. O bile öyle sarsıldı ki susmaktan vazgeçerek:

— «Aman Yarabbi! Az kalsın dalıyorduk...» Diye bağırdı. Uçağın burnunda bağdaş kurmuş oturuyordu. Pleksiglas duvarın ilerisinde, suyun kendi önünde bir duvar gibi yükseldiğini görmüştü.

Yarbay Guy Gibson, alana dönünce gidip General Cochrane'i buldu:

— «Teknisyenler uçağın hangi yükseklikte olduğunu gösterecek şaşmaz bir yöntem bulmazlarsa tasarlanan harekâtı gerçekleştiremeyiz,» dedi.

General Cochrane:

— «Bununla uğraşmak için henüz vaktimiz var,» diye cevap verdi. «Bu akşam sana bizim hedeflerin maketlerini göstermek istiyorum.» Eliyle de odanın bir köşesinde duran üç sandığı gösteriyordu. «Kendilerinden ne beklendiğini bilmeden ekiplerini güç eğiteceğin için, işin gizli yanını sana açıklamaya karar verdim. Yalnız, kimseye tek söz söylemek yok ha! Senden başka hiç kimse bunu bilmeyecek. Anlaşıldı, değil mi?»

Bir onbaşı bir keser getirdi. Sonra, adam dışarıya çıkınca Gibson yüreği küt küt atarak sandıkları açtı. Maketleri görünce ilk tepkisi büyük bir ferahlık duymak oldu. Demek hedef Tirpitz değildi! Söz konusu olanın üç baraj olduğunu anlaması için birkaç saniyenin geçmesi gerekti. Maketler çok iyi yapılmışlardı. Moehne'yi, Eder'i, Sorpe'yi gösteriyorlardı. Herbiri tıpkı kabartma haritalardaki gibi, dağların ortasındaki çukurlara gömülmüş bulunmaktaydılar. Suların durgun yü-

zü, tepeler, kıvrımları, hattâ o dolaylardaki vâdilerde bulunan tarlalara, patikalara, çitlere varıncaya dek her şey apaçık seçiliyordu. Yarbay Gibson bunları uzun-uzun inceledi. Sonra General Cochrane maketleri yine sandıklara yerleştirdi. Sonra ciddî bir tavırla:

— «Nereye saldıracağını biliyorsun artık,» dedi. «Yarın git, Wallis'i gör. Sana daha ayrıntılı açıklamalar yapacak.»

Barnes Wallis onu görünce geleneksel hal hatır sorma işini bile unuttu. Kaygılı bir tavırla:

— «Nasıl, işler iyi gidiyor mu?» Diye sordu.

Yarbay Gibson:

— «Gündüzleri iyi gidiyor, çok iyi gidiyor hattâ,» dedi. «Ama geceleri çok daha az iyi. Açık söyleyeyim bakın: Gecenin karanlığında suyun yüzünden 20 m. yükseklikte uçmak bana tam anlamıyla olanaksız görünüyor.»

— «Bunu mümkün kılacak bir yöntemi bulmak üzereyiz. Şimdi de, Downwood'un (Davnvud) kesin evresine gelince...»

Gibson onun sözünü keserek sordu:

— «Downwood'mu? Bu da neyin nesi?»

— «Harekâtın şifreli adı. Size gösterdiğim kısa filmi anımsıyorsunuz, değil mi? İyi. Şu halde bombaların görevlerini yapabilmeleri için suyun içinde ve belli bir derinlikte, tam duvarın önünde patlamaları gerektiğini de biliyorsunuz. Yaptığım hesaplara göre birinci bombanın barajda bir çatlak yapması; aynı yere düşen öteki bombaların da duvarı, patlamaların ve suyun yarattıkları basıncın etkisi altında itip sarsarak devirmeleri gerekiyor. Buna göre en uygun zaman göllerin ağızlarına kadar dolu oldukları dönem, yâni

Mayıs ayı olacak. Nişan almak için size tabii ay ışığı gerek. Dolunay da 13'le 19 Mayıs arasına rastlıyor.»

— «Yâni altı hafta kadar sonra,»

— «Evet! O tarihe dek hazır olmazsak yapacak hiçbir şey kalmayacak. Çok büyük bir doğrulukla nişan almanız gerek. Bombayı bir sâniye geç atarsanız sadece korkuluk duvarına çarpacak, orada patlayacak, baraja zarar vermeyecek.»

Yarbay Gibson:

— «Buna karşılık uçağa zarar verecek,» dedi.

— «Kuşkusuz öyle! Uçak, bombanın isabet ettiği noktanın tam üstünde olacak.»

Gibson:

— «Hârika,» diye homurdandı.

Yarbay Guy Gibson, gittikçe daha düşünceli bir hâlde Scampton'a döndü. «Sentetik gece uçuşları»nda kullanılacak aygıtların montajını denetleyecekti. Bunlar, kehribar rengi, eğri ekranlardı. Pleksiglas camların üstüne yerleştiriliyorlardı.» Bu ekranlar ve mavi gözlükler sayesinde pilotlar güpegündüz, çok güzel bir mehtapta gezindikleri izlenimine kapılacaklardı. Beri yandan eğitim uçuşları da hep 25 m. yükseklikte devam etti. Uçakların burnuna yerleşen bombardımancılar ağaç, baca, çan kulesi gibi engellerin yaklaştıklarını haber vermekle görevliydiler. Spor diye buna derlerdi işte!

Martin, her akşam «alçaktan yapılan gece uçuşu» adlı dersini veriyordu. Bu çeşit bir gezinin gizlediği bütün tuzakları çok iyi tanıyor, dinleyicilerinin sırtında geçmişe doğru giden bir ürperti yaratmayı başarıyordu. Bir yıl önce Kassel üzerine yaptığı bir akın sırasında direğe bağlı bir ba-

lonun kablosuna takılmıştı. Mantık, uçağının yere düşüp parçalanmasını gerektirirdi. Bereket versin kablo ona hem çıpadan, hem balondan kurtulmak gibi bir iyilik yapmıştı. Martin kablonun sol kanadının altında sallandığını açık-seçik görüyordu. Bu, pek güven verici bir görünüş değildi: Eğer beklenmedik zamanda kanadına takılan bu kuyrukla üsse dönebilirse, ineceği sırada yerde sürüklenen kablo muhakkak bir çite, bir tahtaperdeye, bir ağacın çevresine takılacak, uçağı düşürecekti. Martin: **«Bundan nasıl kurtulacağım?»** Diye düşünürken, sanki başına gelen yetmiyormuş gibi, bir Alman avcısı onun üzerine çullanmıştı. Martin yere 15 m. kalıncaya dek alçalmış, umutsuz zikzaklar çizmeye başlamıştı. Küçük bir korunun üzerinden geçtiği sırada kablo dallara takılıp kurtulmuştu. Bunun sonucunda uçak korkunç biçimde savrulmuş, böylece de peşindeki av uçağının ilk yaylım ateşlerinden kurtulmuştu. Martin dişlerini sıkarak levyeye asılmıştı. Sonra da şarkı söylemeye başlamıştı. İstemediği halde kanadına takılan bu kanca sayesinde av uçağından yakasını kurtarmıştı...

Sekiz gün sonra Yarbay Gibson, kehribar rengi ekranları kaldırttı, mavi gözlükleri de kullandırtmadı. Bundan sonra havacılar yine çok alçaktan olmak üzere sahici gece uçuşları yapacaklardı. İlkin tek tek çıkarak ilk dolunay gecesinden yararlanıp düzenli bir birlik hâlinde uzun bir uçuş yaptılar. İki uçağın mürettebatı aşırı bir gayretkeşlik göstererek radyatörleri yapraklarla süslü olduğu hâlde alana döndüler.

Tabii herkes meraktan çatlıyordu. Yardımcı kadın kuvvetlerinde şoförlük eden çok güzel bir kız, günlüğüne şunları yazarak herkesin duygularını çok iyi özetledi:

«Yeni bombardıman grubu çok özel bir görev için kurulmuş olsa gerek. Bugüne dek mürettebat yalnız eğitim uçuşları yaptı. Bu da acayip, çünkü hepsi kaşarlanmış havacılar. Muhakkak olan şu ki, Lancaster uçaklarının böyle alçaktan uçtuklarını hiç görmemiştim.»

Yardımcı kadın kuvvetlerinden bu küçük bayan alanla çevresinde askerî güvenlik örgütü ajanlarının kaynaştığını, hepsinin de sıkı bir gizliliği sürdürmekle görevli olduklarını bilseydi bu satırları yazma yürekliliğini belki gösteremezdi. Bütün telefon hatları bir dinleme kablosuna bağlıydı. Gelen-giden mektuplar da her zamankinden çok daha sıkı bir sansürden geçiriliyordu. Bu uyanıklık sayesinde yer personelinden birinin bir mektubu ele geçirildi. Karısına şunları yazmıştı:

«Uçaklar yere değercesine alçaktan uçarak insanın kulak zarlarını patlatıyorlar. Pilotlar gece uçuşuna hazırlanmak için mavi gözlük takıyorlar.»

Yarbay Guy Gibson bu mektuptan haberdar olunca, öfkeden kıpkırmızı oldu:

— «Kim bu sersem? Sen onu tanıyor musun, Powell?» Diye bağırdı.

Başçavuş Powell onu tanıyordu tabii.

— «Kendi hâlinde bir adamdır, Yarbayım,» dedi. «Çok iyi makinisttir. Eminim ki herhangi bir maksadı...»

Gibson:

— «Orası vızgelir! Getir onu buraya!» Diye kükredi.

Suçlunun sorgusu çabucak bir monolog haline dönüştü. Yarbay Gibson, kıyameti kopardı; bar bar bağırdı. Öyle ki, beş dakika sonra zavallı makinist bitkin bir hâldeydi, yürek paralayıcı biçim-

de hüngür hüngür ağlıyordu. Gibson yumuşadı, ceza vermeden onu geri gönderdi.

Aynı gün bir pilot, kız arkadaşına telefon ederek şunları söyledi:

— «Şekerim, bu akşam seninle buluşamayacağım. Çünkü gece eğitimi için uçuş yapacağım.» Konuşmasının dinlendiğinden habersizdi zavallı.

Durum hemen Yarbay Gibson'a bildirildi, o da bütün mürettebatı topladı, suçluyu da bir masanın üstüne çıkardı. Ölü gibi sararmış olan zavallı çocuk neredeyse ağlayacaktı.

Yarbay Gibson:

— «Şuna bakın!» Diye bağırdı. «Şu aptala, şu serseme, şu akılsıza bakın! Bu ahmağın çenesini tutmaması yüzünden yüzlerce kişi ölüm tehlikesi geçirecek, olacak iş mi bu yâni?»

Ondan sonra artık hiçbir boşboğazlık olmadı. Verilen ders etkisini göstermişti.

Yarbay Gibson yorulmak nedir bilmiyordu. Kendisine karşı astlarına davrandığından daha sert davranıyordu. Her şeyi denetliyor, örgütlüyor, öngörüyordu. Şafaktan geceyarısına kadar hangarlardan atelyelere, silâh deposundan çeşitli bürolara koşuyordu. Uçsuz bucaksız alanda oraya buraya gidip gelmek için bir motorlu bisiklet kullanıyor, kendisi uçuşa çıktığı zaman da onu hangarın bir köşesine bırakıyordu. Bu ise kurallara aykırıydı: Çünkü günün birinde hava alanının polisi Başçavuş Powell'e:

— «Bu motorlu bisikleti başka yere koymak gerek,» dedi. Powell gülerek ona baktı:

— «Bunu sâhibine söylesen daha iyi edersin,» dedi. «Başka yere bırakmak istemez belki.»

— «Görürüz bakalım.»

Başçavuş Powell gülümseyerek polisi Yarbay Gibson'un odasına soktu, hemen dışarıya çıkarak kapıyı yavaşça kapattı. İçeriden camları titreten bir bağırma duyuldu, kapı açıldı ve polis, yüzü bembeyaz olduğu hâlde eşikte göründü. Motorlu bisiklet de yine hangarın köşesinde kaldı.

Gece uçuşları şimdi Kuzey Denizi'nin üzerine dek uzanmaya başlamıştı. Bir sabah iki uçak Grimsby üzerinden geçtikleri sırada iki hücumbotunun topçuları ateş açtılar ama bereket versin ıska geçtiler (Donanmada hemen ateş açarlar, sonra da: **«Kusura bakmayın, yanlışlık oldu,»** derler). Lancaster'ler karanın içlerine doğru uzaklaştılar ama top seslerini duyan kıyı uçaksavarları onlar geçerken iki-üç obüs attılar, bunlar da uçakların tam önlerinde patladı. Uçaklar yere indiler, gidip Martin'e şikâyette bulundular.

Avustralya'lı alaycı bir tavırla:

— «Aferin!» Dedi. «Böylece uçaksavarlara alışırsınız. Eğitimi iyi kavramışsınız!»

Aynı gün Hava Üretim Bakanlığı'ndan bir subay Yarbay Gibson'u ziyarete geldi:

— «Bombalarınızı tam yerine oturtmak bakımından güçlükler olacağını söylemişsiniz galiba,» dedi.

Gibson şaşırdı:

— «Nereden biliyorsunuz?» Dedi. «Bunların çok gizli tutulduğunu sanıyordum.»

— «Adam kıtlığında nişan alma yöntemleri üzerinde uzmanlık yapıyorum da, bana başvurdular. Sorunu çözmek için bir çâre buldum galiba. Siz de dikkat etmişsinizdir herhalde: Üç barajın herbirinde ikişer kule var. Havadan çekilen resimler üzerinde bu kulelerin aralarındaki açıklığı

ölçtük, 200 m. olduğunu hesapladık. Bu da şunu kullanmak fikrini verdi bize.»

Böyle diyerek masanın üzerine çok basit bir aygıtın resmini yaydı. Hem öylesine basit ki, Yarbay Gibson neredeyse bir kahkaha koparacaktı. Bir marangoz herhalde birkaç tahta parçasıyla bu aygıtı yapmak için topu topu beş dakika çalışmıştı. Kabataslak olarak, küçük bir üçkendi bu. Tepesinde bir delik, öbür iki köşesinde de birer çivi vardı.

Uzman anlattı:

— «Bu delikten bakarsınız. İki kule çivilerin ekseninde göründü mü bombayı atarsınız. Göreceksiniz, tam istediğiniz yere düşecek. Yalnız, hızınızı hep aynı tutmanız gerek.»

Yarbay Gibson'un gözleri faltaşı gibi açıldı. Çok güzel, çok da basit bir nesneydi bu, ama gerçekten işe yarayacak mıydı? İşçiler Derwent Gölü'ndeki barajın üzerine yalancıktan iki kule yaptılar. Yeni aygıt her zamanki nişangâhların yerine yerleştirildi. İlk denemede de sekiz eğitim bombası tam istenilen yere düştü. Topu topu üç metrelik bir hatâ payı vardı. Sorun çözülmüştü.

Geriye, yükseklik sorunu kalıyordu. Yarbay Guy Gibson, sert bir eğitimle bunun üstesinden geleceğini ummuştu ama elde edilen sonuçlar düşkırıcı olmuştu. Dinghy Young beşinci girişimi de yaptıktan sonra:

— «Ne yapsam nâfile,» dedi. «Bu işi nasıl kıvıracağız bilemiyorum. Hava karardı mı insan birtürlü on metre ya da elli metre yükseklikte mi, bilemiyor.»

Gibson cevap vermeye hazırlanırken telefon çaldı, onun lâfı da ağzında kaldı. Alıcıdaki ses:

— «Ben Satterly,» dedi. «Yeni bombanın ilk iki prototipinin yapımı tamamlandı. Yarın Herne Koyu'na gel de atış deneylerinde hazır bulun. Yardımcını da yanında getir!»

Yarbay Gibson telefonu kapadı, elini saçlarının arasından geçirdi. Günlerden 15 Nisandı...

•

Barnes Wallis, Herne alanında onları bekliyordu. Yirmi dakika sonra kapalı bir araba onları deniz kıyısına getirip bıraktı. Issız kıyıyı bir kilometre derinliğe dek askerlerden oluşan bir kordon kuşatmıştı.

Wallis:

— «Bu saatte sizi yataktan kaldırdığım için çok üzgünüm,» dedi. «Ama denizin yükselişinden yararlanalım dedik. Biraz sonra sular çekilince düşüş noktasına ulaşıp bombanın çarpmaya nasıl dayandığını denetleyeceğiz.»

Doğu yönünde, hemen hemen dalgaların üzerinde iki leke göründü, çabucak büyüyüp belirli bir hâl aldı: Bunlar suların üzerinde sallanıp duran iki şamandıra üzerine doğru ilerleyen ki Lancaster uçağıydı.

Wallis açıkladı:

— «Soldaki bombayı, sağdaki de düşüşün filmini çekecek olan iki kamerayı taşıyor,» dedi. «Ama, hay Allah müstahakını versin! İkisi de yüksekteler, hem çok yüksekteler!»

İki uçak yanyana oldukları hâlde şamandıraların üstüne dikine indiler. Soldakinden iri bir şey ayrıldı, düştü ve denizin yüzüne çarptı. Çıkan köpükler hemen hemen uçağın gövdesine değdi.

Bir an için hiçbir şey görülmedi, sonra su sütununun içinden birçok parçalar fırladı.

Barnes Wallis:

— «Kırıldı,» diye mırıldandı. «Zaten bu iş olmayacak diye söylemişlerdi bana. Dış kovana göre bomba çok iri, çok da ağır.» İçini çekerek omuzlarını silkti. «Elimizde bir bomba daha var, onu da bugün öğleden sonra deneriz. Her ne olursa olsun, uçak çok yüksekteydi.»

İkinci bombanın kovanını sağlamlaştırmak için bir işçi ekibi öğleye dek delice bir tempoyla çalıştı. Wallis'in kaygılı olduğu apaçık görülüyordu. Giysilerini çıkardı, üstünde yalnız fanila-külot olduğu hâlde boğazına dek buz gibi suyun içine girdi. Çıplak ayaklarıyla araştırarak bomba parçalarının bir bölümünü buldu. Bir filika keskin, sivri uçlu parçaları ve soğuktan titreyen mûcidi sudan çıkardı.

İkinci deney akşama doğru yapıldı. Bu kez uçaklar iyice alçaktan uçtular. Bombayı taşıyan uçağı kullanmakta olan Yüzbaşı Mutt Summers, sürekli olarak suyun 15 m. üzerinde kalmayı başardı. Kara renkli şey yine uçaktan ayrıldı. Kaygı dolu bir an geçti. Su sütunundan parçalar fırladı, Wallis'in ağzından bir inilti çıktı.

— «Hay Allah kahretsin! Bomba yine parçalandı!»

Biraz sonra da bağırmaya başladı. Su sütunu aşağıya düşünce, bombanın görevini yaptığını görmüşlerdi. Tümüyle değil kuşkusuz, kovanın bir bölümü dağılmıştı ama ilk deney için bu sonuç yine de iyi sayılırdı. Wallis elleri nemli olduğu, şakakları zonkladığı halde, sevinçten neredeyse ağlayacaktı.

Lancaster'i kullanan Yüzbaşı Summers ise hiç de mutlu değildi. Sıçrayan parçaların birkaçı irtifa dümenlerine çarpmış, bir tanesini de sıkıştırmıştı. Hep aynı yükseklikte tutunmak için vargücüyle uğraşmak zorunda kaldı. Geniş bir dönüş yaptıktan sonra alana dönüp yere inmeyi başardı ama nerdeyse tepetaklak olacaktı.

Kendilerini Herne'e götüren arabada Wallis yeniden sâkinleşti. Gibson'a:

— «Allah cezasını versin şu bombanın!» Dedi. «Görevini iyice başarabilmesi için yapacak çok şey var. Ama aldırmayın, bu işi başaracağız.»

O günün yürek hoplatıcı olayları henüz sona ermemişti.

Yarbay Gibson'la Young'u Herne'e getiren küçük uçak ilkin havalanmak istemedi. Sonra, zar-zor üç-dörtyüz metreye tırmandı ama hiç de hoş olmayan bir tarzda sendelemeye başladı. Motor bir-iki defa stop etti, öksürdü, sonunda iyice durdu. İniş yapmak gerekti. Ama ne yazık ki o dolaylardaki tarlalarla çayırlara - Alman plânörleri inemesinler diye - kazıklar çakılmıştı, nasıl ineceklerdi ya, o da ayrı dâva.

Yarbay Gibson, kazıklardan kurtulmak için elinden geleni yaptı ama sol kanadı bir kazığa değdi, sağ kanat da bir başka kazığı biçti. İkisi de kendilerini düralüminden, çökük bir kafesin içinde buldular. Delice çabalar harcadıktan sonra oradan kurtulabildiler. Bir hendeğin kıyısına oturdular. Şuralarındaki, buralarındaki birsürü sıyrıktan akan kanı mahzun mahzun silmeye çalışırlarken, babacan bir jandarmanın geldiğini gördüler. Adamcağız bir yandan koşarken, öbür yandan da cebinden bir defterle bir kurşun kalem çıkarıyordu. Ters ters:

— «Sizin gibi acemi çaylaklara uçak emanet etmek hiç doğru değil,» dedi. «İniş yapmayı size böyle mi öğrettiler?»

Scampton'a trenle dönmek zorunda kaldılar. Kör kandil lâmbalarla aydınlanmış, tıklım tıklım dolu bir vagonda çok sıkıcı bir yolculuk oldu bu. Yolda Gibson'un aklına bir şey geldi. Bunu çok parlak bir fikir sanıyordu: **«Uçağın altına tam 20 m. uzunluğunda bir kablo bağlasak, ucuna da kurşun bir ağırlık taksak? Bu kurşun ağırlık suyun yüzeyinde iz bırakır. Mürettebattan birinin de uçağın yüksekliğini ayarlamak için bu izi gözlemekten başka yapacağı şey kalmaz.»**

Ertesi sabah yüreği umutla dolu olduğu hâlde bulduğu sistemi denedi ama hiçbir şeye yaramadığını gördü. Uçak belirli bir hıza ulaşınca kablo arkada hemen hemen düz bir çizgi hâlinde geriliyordu.

Yüksekliği tam olarak bulma işi herkesin kafasını kurcalamaya başlamıştı. General Cochrane, Bakanlık'taki «teorik bilgi sâhipleri»ni harekete getirdi. Bunlardan kırksekiz saat boyunca ses-seda çıkmadı, derken üçüncü gün genç bir uzman Scampton'a geldi, Lancaster'in altına boylu boyuna yattı, sonra memnun bir gülümseyişle doğruldu:

— «Çocuk oyuncağı bu,» dedi. «Ama biraz düşünmek yeterdi. Uçağın burnunun altına bir, gövdesinin altına da bir ışıldak koyarız. İkisi de içeriye doğru eğik olur. Öyle ki, bunların ışık huzmeleri uçağın 20 m. altında birbirine değer. İki ışık izinin ucu suyun yüzeyinde birbirine değdi mi, siz de istediğiniz yükseklikte olduğunuzu anlarsınız.»

Yarbay Gibson, sevinçten çılgına dönmüştü.

Müjdeyi vermek için hemen mürettebatı çağırdı. Sözlerini bitirdikten sonra pilotlardan biri uzun uzun öksürdü. Sahte bir alçak gönüllülükle:

— «Bunu ben de söyleyebilirdim size,» dedi. «Dün gece müzik-hole gittim. Striptiz yapan çok enfes bir kız vardı. Numaranın tam tatlı yerinde ışıldak huzmelerinin uçları kızın göbeğinin üstünde birleştiler. O zaman ben bizim şu iş için de aynı yöntemden yararlanılabileceğini düşündüm. Yalnız, bu sabah bunu patrona açma fırsatını bulamadım.»

Yarbay Gibson ona ters ters baktı, fakat uzman çok incinmiş, şapkasını eline almıştı bile. **«Allaha ısmarladık»** bile demeden dışarıya çıktı, kapıyı da **«küt»** diye çarparak kapattı.

Aynı gün Lancaster'in altına iki ışıldak taktılar, alanın üzerinde ilk deneyi yaptılar. Sonuçlar çok memnunluk verici oldu. Hemen hemen tam bir dakiklik elde etmek için seyir görevlisi, pilotun arkasında oturarak başını lombozdan çıkarıp aşağıya bakacak: «Daha aşağı, daha aşağı. Biraz daha yukarı, tamam!» Diyecekti. Birbirlerinin peşinden Derwent Gölü üzerinde uçan bütün uçaklar, sabahın saat ikisine doğru tüm parkur boyunca sürekli olarak 20 m. yükseklikte kalmayı başardılar. Hatâ payı 50 cm.'yi geçmiyordu. Herkes memnundu ama tam anlamıyla mutlu değildi. Çok iyi korunan bir hedefe 20 m. yükseklikten yaklaşan bir uçak düşünün: En gözü pek şirket bile böyle bir rizikoyu sigorta etmek yürekliliğini gösteremezdi. Hele üstelik bu uçak iki tane de ışık taşıyorsa...

*

Barnes Wallis, Weybridge'de hâlâ bombasının

kovanını sağlamlaştırmaya çalışıyordu. Türlü engellerle karşılaşmaktaydı. 22 Nisan günü aynı kumsalın yakınında atılan yeni bir prototip çarpmaya dayandı ama hiç de öngörüldüğü gibi davranmadı. Zavallı mûcid bu yüzden yemeden içmeden kesilmişti. Harekât için saptanan tarihe topu topu üç hafta kalmıştı; bomba o zamana dek hazır olmazsa akını gelecek yıla ertelemek gerekecekti ama resmî makamlar zaten kuşkulu davranmakta olduklarından büyük bir olasılıkla bu erteleme, akının yapılmaması anlamına gelecekti. Şimdiki hâlde Ruhr'un üç gölündeki sular her gün yükseliyordu.

29 Nisanda büyük ölçüde sağlamlaştırılmış bir bomba ile üçüncü bir deney yapıldı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu ama kıyıda durmakta olan Wallis, bunun farkında bile değildi. Soluğunu tutarak doğuda ortaya çıkıp şamandıraların üzerine doğru dalan Lancaster'i seyretti. Çifte hedefe beşyüz metre kala uçak dalgaların 20 m. üstünde uçmak için doğruldu. Önceden kararlaştırıldığı gibi saatte 420 km. hızla, tam yatay bir uçuşla ilerliyordu. Bomba uçaktan ayrıldı, suya çarptı ve... Kırılıp parçalanmadı. Pilot geniş bir daire çizerken şamandıralarla kıyı arasında yüzen açık renk bir leke gördü. İngiltere'nin en ölçülü ve soğukkanlı adamı olan Wallis, şapkasını denize fırlatmıştı. Kumsalda yapayalnız olduğu halde el-kol hareketleri yaparak oynuyordu, iliklerine dek de ıslanmıştı.

Altıncı Bölüm

AKIN

Scampton havaalanının üzerinden 2 Mayıs sabahı acayip bir uçak geçti. Martin başını kaldırdı, uçağı daha iyi görmek için gözlerini yarı kapadı:

— «Tanrım,» dedi. «Bir Lancaster mi bu yoksa bir canavar mı?»

Uçak, iniş takımlarını çıkardı, yere indi, 617'nci Bombardıman Grubu'na ayrılan hangara dek ilerledi. Gerçekten bir Lancaster'di bu. **«Downwood harekâtı»** için değiştirilmiş ilk uçaktı. Yakından bakılınca aklını oynatan bir desinatörün kafasıyla doğmuş bir kâbusu andırıyordu: Bomba deposunun kapakları, üst taret ve zırhların önemli bölümü çıkarılmıştı. Buna karşılık karnından, demir çubuklardan oluşan acayip bir demet dışarıya çıkmaktaydı. Bununla birlikte hiç kimse bu garip «taksi» ile alay etme yürekliliğini gösteremiyordu. Avro Fabrikaları'nda çalışan mühendislerin rekor denecek kadar kısa bir zamanda çok güç bir işi başardıklarını herkes biliyordu.

Daha sonraki günlerde öbür uçaklar da geldiler. Makinist subayların sıkı bir denetiminden geçtikten sonra pilotlara teslim edildiler, onlar da hemen uçakları denediler. «Canavarlar» normal davranarak herkesi memnun bıraktılar. Yalnız hızları biraz eksilmişti, daha da güç kullanılıyorlardı.

8 Mayısta Yarbay Guy Gibson, Martin ve Hopgood, herbiri yeni uçaklardan birine binerek, ilk

bombaları almak için Manston'a yollandılar. Son deneylerin yapıldığı kumsalın yakınında istihkâm birlikleri aralarında 200 m.'lik bir ara bulunan iki tane yalancı kule yapmışlardı. Üç Lancaster biri-biri ardınca gerçek bir saldırı yaptı. Nişangâh olarak da kontrplaktan yapılmış küçük üçkeni kullandılar. Hedefe üç isabet kaydettiler. Ne yazık ki Martin bir hava boşluğuna rastladı, bombası tam suya çarpacağı sırada alçaldı. Su sütunu irtifa dümenlerine dek fışkırdı, bunlardan birini kopardı. İri uçak dalgalara doğru daldı. Martin son anda onu doğrultmayı başardı. Manston'da yere inince:

— «Böyle bir deney çok yararlı oldu,» dedi. «Neyi yapmamamız gerek, şimdi bunu biliyoruz.»

İşi başından aşkın olan Yarbay Gibson artık sinir krizleri geçirmek üzereydi. Saate karşı bir yarışı sürdürmek zorunda olduğundan, ancak sağlam iradesi sayesinde ayakta durabiliyordu. Katmerli bir terslik sonucu, sol yanağının tam ortasında çıkan koskocaman bir çıban, oksijen maskesini takmasına da engel olmaktaydı. Alçaktan uçarken maskeyi takmasa da olurdu ama mikrofonu maskenin içine takılıydı. Kaşla göz arasında doktora danıştı, o da başını sallayarak:

— «Bünyen isyan ediyor. Aşırı çalışmaktan bitkin düşmüşsün. İki hafta dinlenmen gerek,» dedi.

Yarbay Gibson güldü, koşarak oradan kaçtı.

Artık her şey hazırlanmış bulunuyordu. Fakat bombardıman uçaklarının karargâhında kaygılı yüzlerden başka şey görülmüyordu. Mosquito'nun üç günden beri getirdiği resimler, Moehne Barajı'nın üzerinde esrarlı bir çalışma yapıldığını göstermekteydi. Duvarın üzerinde yeni yapılar peyda

olmuştu. Bunlar beşli gruplar hâlinde acayip yapılardı. Filmde kara, küçük kareler halinde belli oluyorlardı. Uzmanlar kafalarını gerçekten çalıştırıyorlar, resimleri olasıya büyültüyorlar, güçlü lâmbaların ışığında inceliyorlar, mikroskop mercekleri kadar kuvvetli büyülteçlerin yardımıyla inceliyorlardı onları. Ne oldukları belirsiz bu yapıların gölgeleri olduğunu gördüler, bu gölgeleri ölçtüler ve yine kafa patlatmaya devam ettiler. Görünüşe göre, bunun tek izahı vardı: Barajın üstüne yeni uçaksavar mevzileri yerleştirilmişti. Askerî Güvenlik Örgütü'nün aldığı çok sıkı önlemlere karşı, bir yerden bir haber sızmış olmalıydı.

13 Mayıs geceyarısına doğru kapalı kamyonlardan oluşan bir konvoy, Scampton havaalanının çevresinden dolaşarak bomba deposuna giden yolda ilerlemeye başladı. Silâhlı nöbetçiler deponun çevresinde sıkı bir kordon kurdular. Bombalar kamyonlardan indirilerek brandaların altında saklandı. Yeni doldurulmuşlardı, maden henüz sıcaktı.

Yarbay Guy Gibson, Albay Satterly ve Albay Pickard, Alman uçaksavar mevzilerinin yerlerini iyi biliyorlardı. O gece uçakların izleyecekleri yolu çizdiler. Bu, çok önemli bir işti. Çünkü alçaktan yapılacak bir uçuş sırasında düşman savunmasının bilinen mevzileri arasından dolaşmanın büyük önemi vardır. Üçü de yere yayılmış haritaların önüne çömelerek apayrı iki «güzergâh» çizdiler. Bunlar Alman uçaksavarlarının bilinen mevzilerinin çevrelerindeki kırmızı yuvarlakların dışında kalma olanağını sağlıyorlardı.

Birinci yol Walcheren'le Schouwen (Şuven) arasında Avrupa kıtasına giriyor, Hollanda'dan geçiyor, gece avcılarının barınağı olan Gilze-Rijen

ve Eindhoven alanlarının arasından yavaşça geçerek Ruhr'daki sayısız topların çevresinden dolanıyor, kuzey'de Hamm'ın uzağından dolaşarak birden güneye, Moehne'ye kadar kıvrılıyordu.

İkinci yol ise daha kuzeyden, Vlieland üzerinden geçmekteydi. Zuyderzee'yi aşıyordu -ki burada henüz hiçbir uçaksavar gemisi yoktu-. Wesel'in kuzey-batısında da çizilen ilk yola ulaşıyordu.

Sonra subaylar, dönüş için birbirlerinden çok ayrı iki yol saptadılar. Böylelikle, ara yerde alârma geçmiş olan Alman topçuları, bombalarını atınca hafifleyen bombardıman uçaklarını aksi yönde geçsinler diye boşuna bekleyeceklerdi.

Uçaklar üç dalga hâlinde saldıracaklardı: Gibson güney yolu üzerinden dokuz uçakla, Munro başka dokuz uçakla kuzey yolu üzerinden akın yapacaklardı. Beş uçaktan oluşan bir yedek birlik de iki saat kadar sonra havalanacaktı. İlk iki dalga Moehne, Eder ve Sorpe barajlarını yıkma işini başaramazsa, Gibson yedek birliğe başvuracaktı. Barajlar yıkılırsa, yedek birlik aynı bölgede daha ufak önemdeki üç noktaya saldıracaktı.

Ertesi sabah bombaların yerleştirilmesi işine başlandı. Martin'in Lancaster'ine kendi bombası yüklenmişti. Mürettebat da son bir kez uçağı denetliyordu. Tam o sırada bombayı salıverecek olan aygıt işlemeye başladı. Silindir biçimi koskoca bomba düştü, beton zemini ezdi ve yere 10 cm. kadar gömüldü. Uçak da onun ağırlığından kurtulunca iniş takımlarının yüksek ayakları üzerinde birden dikiliverdi:

Martin şaşırmıştı:

— «Ne oluyor?» Diye bağırdı.

— «Bomba yerinden kurtuldu. Atış aygıtında bir ârıza olsa gerek.» Bu sözleri mitralyözcü Hay,

tamamen meslekî bir soğukkanlılıkla söylüyordu. Sonra ârızanın doğurabileceği sonuçları birdenbire kavradı; «Bomba düşünce belki ateşleme tertibatı işlemeye başlamıştır. Buradan çabuk çıkalım! Bomba bir dakikaya kadar patlayacak!» Diye bağırdı.

Ayak bileklerini kırma tehlikesine aldırmadan yere atladılar, cephanecilerin var hızlarıyla kaçtıklarını gördüler ve onların peşinden ileriye atıldılar. Martin birkaç metre uzakta duran bir Jeep'e atladı, dişlileri parçalamak istiyormuşçasına vitese taktı, cephaneliğe doğru deli gibi ilerlemeye başladı. Sonradan şunları anlatmıştı:

— «Gaz pedalına köküne kadar basmıştım ama bisikletle giden bir makinist beni geçti!»

Cephaneliğin önünde frenleri gıcırdatarak durdu, Cephanelik Komutanı «baba» Watson'un bürosuna koştu. Watson, onu sâkin sâkin dinledi; sonra olacağa boyun eğmiş bir tavırla:

— «Vallahi, bomba patlamış olsaydı duyardık elbet,» dedi.

Sonra Jeep'e binerek orada duran bombaya dek ağır ağır ilerledi. Yolun öbür yanında, oradan ikiyüz metre kadar uzakta kazılmış siperlerde çömelmiş duran yirmi kadar asker kaygılı kaygılı onu seyrediyordu.

Watson, bombanın üzerine eğildi, onu inceledi, doğruldu, sonra iki elini ses daha iyi duyulsun diye ağzının iki yanına koyarak bağırdı:

— «İşler yolunda, çocuklar! Çıkın o deliklerden. Bomba patlamayacak!»

•

Şimdi de komutandan yer personelinin son erine dek bütün birlik büyük ânın yaklaşmakta ol-

duğunu hissediyordu. Uçaklar hazırdı, bombalar yüklenmişti, mürettebat da çok sıkı eğitim görmüş bulunmaktaydı. Yarbay Gibson, komutasındakilerin sinirlerinin çok çetin bir sınav geçirmekte olduğunu biliyordu. Herkesin şöyle düşündüğü muhakkaktı: **«Acaba bu işten sağ dönecek kadar şansım olacak mı, yoksa kırksekiz saat içinde ölecek miyim?»**

Bu gerginlik yalnız uçaklardaki mürettebatın üzerine çökmüş değildi. Nârin yapılı, esmer bir genç kız da aynı kaygıyı duyuyordu. Bu, Teğmen Anne Fowler'di. Birkaç haftadır çocuk yüzlü Avustralya'lı David Shannon'la birbirlerinden hiç ayrılmıyorlar, insanın içine dokunan bir çift meydana getiriyorlardı.

«Belki ölürüm» diye düşündükçe çok şaşıran Yeni Zelândalı'lardan biri, duyduğu kaygıyı içkiyle yatıştırmaya çalışıyordu. Her akşam beş şişe bira içiyor, sonra yurdunun dünyanın öbür ucunda, İngiltere'nin aşağı yukarı tam karşısında bulunduğunu düşünerek sıla özlemi duyup küçük bir bunalım geçiriyordu. Bunun üzerine, subay yemek salonu kapanacağı sırada telefonu açıp ciddî bir tavırla:

— «Bana Yeni Zelânda'yı verebilir misiniz?» Diye soruyordu.

Onun bu merakını öğrenmeye başlayan santral kız ona çıkışmaktan bucak bucak kaçınıyor, hep aynı cevabı veriyordu:

— «Üzgünüm efendim, ama Yeni Zelânda hattı arızalı. Gidip yatsanız daha iyi edersiniz. Yarın sabah bir kez daha denerim.»

— «Yaa?!. Peki! Ama yatağım nerede? Yatağımın bulunduğu yeri bildirin bana.»

— «Bunu emirerinize sorun efendim. O, sizi yatağınıza dek götürür.»

— «Ya, öyle mi? Çok iyi. Çok teşekkür ederim hanımefendi.»

Beş şişe birayı deviriyordu ama, genç subay her zaman çok terbiyeli davranıyordu.

15 Mayısta General Cochrane'in geleceği duyuldu, bu da gerilimi son hadde çıkardı. General, arabadan iner inmez Yarbay Gibson ve Albay Whitworth'la bir odaya kapandı. Kısa ve kesin konuştu:

— «Hava iyi olursa yarın akşam havalanırsınız. Bugün öğle sonundan başlayarak, mürettebata direktiflerinizi verin. Güvenlik servisine de gözetim işini güçlendirmesini söyleyin.»

Öğleden sonra küçük bir uçakla Barnes Wallis ile tecrübe pilotu Yüzbaşı Summers de geldiler, Gibson'un bürosuna gittiler. Bir dakika sonra silâhlı bir inzibat gelip kapının önüne dikildi.

Hangarlarda, subayların yemek salonunda, barakalarda hoparlörler genizden gelen bir sesle konuşmaya başladılar:

— «617'nci Grubun bütün pilotları, seyir görevlileri, bombardımancıları, hemen brifinge gelin!»

Saat üçte, Üs Karargâhı'nın birinci katındaki büyük salonda altmış kişi kadar toplanmıştı. Sıralara oturarak sessiz sessiz bekliyorlar; bir yandan da duvarları kaplayan haritaları, uçak silûetlerini gösteren tabloları, denize düşen pilotlara verilen öğütleri dalgın bakışlarla seyrediyorlardı. Albay Whitworth, Yarbay Gibson ve Wallis ortadaki boşluktan geçerek kürsüye çıktılar

Albay Whitworth:

— «Başlayın, Gibson!» Dedi.

Yarbay Guy Gibson, bir elini cebine sokmuştu. Öbür elinde de havaya kalkık bir cetvel vardı. Bir-iki öksürdükten sonra başını kaldırdı.

— «Çok yakında Almanlara korkunç bir yumruk indireceksiniz!» Dedi. «Küçük bir birliğin şimdiye dek indirdiklerinden daha korkunç bir yumruk olacak bu! Batı Almanya'nın başlıca barajlarına saldırarak bunları yıkacaksınız! Şimdi hedefinizin ne olduğunu artık biliyorsunuz!»

Çeşitli kımıldamalar oldu. Herkes ferahlamış göründü. Demek bu işten sağ kurtulma şansına sâhip olacaklardı. Gibson bir Ruhr haritasına doğru döndü:

— «İşte barajlar burada, endüstri bölgesinin tam doğusunda,» dedi. «Adları Moehne, Eder ve Sorpe! Şimdi de ayrıntılara bir göz atalım!»

Uçuş sırasında başvurulacak taktiği anlattı, her uçağın mürettebatına kendi payına düşen barajı ve hangi hücum dalgasına mensup olacağını gösterdi. Sonra sözü Wallis'e bıraktı. O da bir mühendis olarak barajların niteliklerini kısaca anlattı, sonra yıkılışlarının doğuracağı sonuçlar üzerinde daha uzun zaman durdu: Ruhr çelikhaneleri felce uğrayacak, bütün fabrikalarda gecikmeler olacak, vâdiye yayılacak olan sel dalgası büyük zararlar verecekti.

Hopgood'un berrak sesi duyuldu:

— «Bizim izleyeceğimiz yolun, Huls'daki sentetik kauçuk fabrikasının çok yakınından geçtiğini görüyorum. Burası netameli bir yerdir. Bundan üç ay kadar önce o dolaylarda beni az daha düşürüyorlardı. O noktadan alçaktan uçarak geçmek zorundaysak, korkarım ki... Yâni, şey, bu durum plânlarımızı altüst edebilir.»

Yarbay Gibson düşünceli düşünceli haritaya

baktı. Huls, Ruhr'un birkaç km. kuzeyindeydi. Albay Satterly de, kendisi de orada fabrikayı koruyan uçaksavar bataryaları bulunduğunu biliyorlardı. Bununla birlikte Nehrin asıl vâdisinden olasıya uzak bir yol seçmeyi daha yeğ bulmuşlardı. Ruhr'daki yüzlerce topla karşılaşmaktansa Huls'taki uçaksavarlarla karşılaşmak daha iyiydi. Haritada, kentin çevresinde çizili daireyi genişleterek:

— «Yol Huls'un çok yakınından geçiyor diye düşünüyorsanız biraz daha güneye doğru ineriz,» dedi. «Her ne olursa olsun dikkatli olmak gerek, hem de çok dikkatli. Geçit pek geniş değil. Bunu kaçırmamak seyir görevlilerine düşer. Başka soru var mı?»

Bir pilot:

— «Barajların savunma tesisleri ne durumda?» Diye sordu.

— «Aylar boyunca resimlerini çektirdik. Gördüğümüz kadarıyla yalnız hafif toplar var. Bunların yerleri tam olarak size gösterilecek.»

İçinden de Moehne'nin üzerinde ortaya çıkmış olan esrarlı yapıları kaygıyla düşünüyordu. Ama ne anlama geldikleri dahi bilinmediğine göre, bunlardan sözetmek neye yarardı?

Martin:

— «Balon yok mu?» Diye sordu.

— «Düne kadar en yakındaki balonlar oradan yirmi km. uzaktaki küçük bir fabrikayı koruyorlardı. Almanların bugün başka balonlar yerleştirmiş olacaklarını sanmıyorum.»

Albay Whitworth kürsüden inerek salonun bir köşesine konmuş olan iki masaya doğru ilerledi. Âni bir hareketle, irice üç nesneyi gizleyen bir örtüyü çekti. Bunlar, üç barajın maketleriydi.

— «Gelin de hedeflerinizi inceleyelim,» dedi.

Hazır bulunanlar sessiz sessiz kalktılar, masaların çevresinde toplandılar.

Yarbay Gibson:

— «Gözleriniz ağrıyıncaya dek bunlara bakın,» dedi. «Bütün ayrıntıların zihninizde resmini çekince, barakalarınıza dönüp hatırınızda kalanlara dayanarak bunların resimlerini çizin. Sonra buraya gelin. Resimleriniz doğru mu yanlış mı, denetleyin, gerekirse düzeltin, sonra gidin, resimleri yeniden yapın, bir daha, bir daha yapın. Onları ezbere bilmeniz gerek.»

İki saat boyunca mürettebat haritayı ve maketleri derin bir dikkatle inceledi. Her ekip dikkatini kendi hedefi üzerinde yoğunlaştırıyor, en iyi yaklaşma ve uzaklaşma yollarını saptıyor, uçaksavarların yerlerini özellikle notediyordu. Moehne üzerine gidecek ilk dalgayı Gibson ve Hopgood'la birlikte oluşturacak olan Martin, maketi düşünceli düşünceli okşadı.

Leggo sordu:

— «Sence en iyi yaklaşma yolu hangisi?»

Martin:

— «İşe saldırının nihaî yönünü saptamakla başlayalım,» diye homurdandı. «İşte en iyi yer!» İşaret parmağını gölün içinde ilerleyen bir toprak çıkıntısının üzerine koydu. Sonra iki kulenin arasından barajın ortasına dek doğru bir çizgi çekti: «Geniş bir daire çizeceğiz. Bu toprak çıkıntısının üzerinden geçeceğiz ve o zaman da... Oraya ulaşmış olacağız!»

Gibson «ezbere çekilecek fotoğrafın» her gözde yeterince yer ettiğine ancak saat sekizde kanaat getirdi:

— «Haydi çocuklar, gidin de yemeğinizi yiyin. Tek söz söylemek yok ha! Kendi arkadaşlarınıza bile tek söz söylemek yok! Her şeyi zamanı gelince nasıl olsa öğrenecekler. Almanlar ne gibi bir dümen çevirdiğimizi biraz olsun çakarlarsa, bu geziden hiçbirimiz geri gelemeyiz!»

Mitralyözcüler, makinistler ve radyocular öğle sonunu varsayımlar kurmakla geçirmişlerdi. Yemek salonunda çok kuşkulu gözüktüler.

Martin'in mitralyözcüsü Foxlee:

— «Eeee, nihayet öğreneceğiz, değil mi?» Diye sordu.

Martin aldırmaz bir tavırla:

— «Öğrenecek bir şey yok,» dedi. «Yine eğitim yapacağız, o kadar. Patron yarın sabah bunu size söyleyecek.»

Foxlee ağlamaklı bir sesle:

— «Yine mi eğitim?» Dedi. «Sana inanmıyorum! Olamaz bu!»

— «Ama gerçek de bu, işte!»

— «Yemin eder misin?»

Martin tımtıraklı bir tavırla:

— «Ederim,» dedi.

— «Vay canına! Canım bir kadeh bir şey içmek istiyor. Sen de içer misin?»

Martin tehlikeli bir görevden önce hiç alkol almazdı:

— «Köpüklü bir bira,» dedi.

Foxlee bozulmuştu:

— «Köpüklü bir bira mı?» Diye sordu. «Martin kuyruklu bir yalan söyledin sen.»

Akşam herkes erkenden yattı. Derin bir uyku çeksinler diye hekim hepsine haplar dağıtmıştı.

Yarbay Gibson odasına çekileceği sırada Albay Withworth koşa koşa gelerek onu bir kenara çekti:

— «Sana kötü bir haberim var, çok üzgünüm,» dedi. «Senin köpeği tam alanın çıkışında bir kamyon ezdi. Hemen de öldü zavallı.»

Yarbay Gibson, kolları yanına sarkmış olduğu halde uzun zaman yatağının üstünde oturdu. Gözlerini de zavallı Nigger'in tırmalaya tırmalaya kapının üzerinde bıraktığı izlere dikmişti. Nigger'le o, savaştan çok önceden beri arkadaşlık ediyorlardı. Köpeğin bu ânî ölümü, efendisi için de bir uyarı mıydı acaba?

16 Mayıs sabahı hava çok güzeldi. Alanda herkes harıl harıl uğraşıyordu. Tuhafı şu ki, Scampton'da bulunan havacıların çoğu nelerin olup biteceğinden habersizdiler. Uçaklar havalandıktan sonra bile bunların bir eğitim uçuşu yaptıklarını sanıyorlardı.

Saat 9'da Yarbay Gibson bürosuna fırtına gibi girdi, Erbaş Humphries'e günün programını kara tahtaya asmasını söyledi.

— «Eğitim mi efendim?»

— «Evet!.. Yâni, şey. Ötekiler için eğitim... Ama aslında bu gece bu ciddî olacak, hem korkunç biçimde ciddî... Yalnız, herkesin bunu bilmemesi gerek! Onun için sen sadece: **'Gece eğitimi'** diye yaz!»

Alanda cephanelik Komutanı Watson, uçakların çevresinde dört dönüyordu. Mitralyözler için uçaklara izli mermiler yerleştirildi. Geceleri bunlar namludan meteor taşları gibi fırlıyorlar, üzerlerine düştükleri zavallılara da sâhici obüsler gibi görünüyorlardı. Moral bakımından etkisi çok büyüktü: Dehşete kapılan düşman topçuları, doğru

dürüst nişan alamıyorlardı. Her uçağın ön taretinde iki, arka taretinde dört mitralyöz vardı. Her mitralyöz saniyede oniki mermi atıyordu. Bu hesaba göre yalnız bir arka taret bir tek saniyede, Almanların kırksekiz tane top obüsü sanacakları mermi atıyordu. Her uçakta da 96.000 mermi vardı...

Öğleye doğru bir Mosquito, barajların havadan alınmış son resimlerini getirdi. Moehne'de su, duvarın üst düzeyinden ancak 1,20 m. aşağıdaydı. Öğleden sonra meteoroloji subayı Matthews özellikle izole edilmiş bir telefon şebekesinden yararlanarak öteki alanlardaki arkadaşlarıyla yarım saat konuştu. Sonra gerile gerile General Cochrane'in odasına girdi:

— «Bu gece hava çok güzel olacak efendim,» dedi. «Almanya üzerinde gök bulutsuz olacak,»

General Cochrane: «Nasıl?» Dedi. «Olamaz bu. **'Fakat', 'eğer', 'muhtemel'** gibi lâflar yok, değil mi »

Matthews, aklını başına toparlar gibi oldu; ihtiyatlı davranmış olmak için bir şeyler söylemek istedi. Sonra bütün yürekliliğini toplayarak konuya balıklama daldı:

— «Hayır efendim, bu kez yok! Bütün gece hava çok güzel olacak!»

Öğleden sonra saat 4'te hoparlörler 617'nci Bombardıman Grubu'nun bütün mürettebatını brifing salonuna çağırdılar. Yalnız iki ekip hastalık yüzünden gelememişti. Gerilim içinde, sessiz duran 133 delikanlının önünde Yarbay Guy Gibson'la Barnes Wallis, dinleyicilerinin bir bölümüne daha önce söylediklerini tekrarladılar. General Cochrane de astlarının morallerine önem veren bir Komutan olarak kısa bir söylev verdi. Sonra Gibson, savaş düzenini bildirdi:

Dokuz uçaktan oluşan ilk birlik, birbirlerini on dakika ara ile izleyecek olan üç dalga hâlinde saldıracaktı:

Gibson
Hopgood
Martin

Young
Astell
Maltby

Maudslay
Knight
Shannon.

Bu birlik Moehne'ye saldıracak, baraj yıkılınca yanlarında bomba kalmış olan uçaklar, bunları Eder üzerine atacaklardı.

Tek bir dalga halindeki 2 sayılı birlikte şu ekipler vardı:

Mac Carthy
Byers
Barlow
Rice
Munro.

Bu beş uçak kıyıyı kuzey güzergâhından aşacaklardı. Bu, Alman av uçaklarını aldatmak için yapılacak bir aldatmacaydı. Sonra Sorpe'ye doğru yol alacaklardı.

Townsend
Brown
Anderson
Ottley
Burpey'

den oluşan üçüncü birlik, daha sonra havalanacak olan yedek birliği oluşturacaktı.

Akşam yemeği çok sâkin geçti. Fırtınadan önceki durgunluktu bu. Hiç kimse konuşmuyordu. Yer personeli yine bir eğitim uçuşu yapılacağını sanıyor; işin içyüzünü bilenler ise kendilerini ele vermekten korktukları için ağızlarını açma yürekliliğini gösteremiyorlardı. Yalnız Teğmen Anne Fowler, kadınlara özgü sezgisiyle, bu kez işlerin artık şakaya gelir yanı olmadığını anladı. Shannon'un o cehennemin içine atılabileceğini düşününce de titredi...

Yemek bitince üstlerini değiştirmek için ikişer, üçer kişilik gruplar hâlinde çıktılar. Saat henüz sekiz bile olmamıştı. Acele etmenin gereği yoktu. Martin battledress'inin (Batıldress = Savaş kılığı) cebine küçük, oyuncak bir ayıyı yerleştirmek için yan döndü. On santim uzunluğunda, kara gözlü, pelüşten bir ayıydı bu. Savaşın başladığı gün annesi maskot diye vermişti. Martin kaç görev uçuşu yapmışsa küçük fetiş de o kadar yapmıştı.

Sonra güneşin son ışıklarından yararlanmak için otların arasına yattılar. Sigara içiyorlar, hayâl kuruyorlar, çene çalıyorlar, bir yandan da yola çıkacakları saati bekliyorlardı. Teğmen Anne Fowler, Shannon'a sevgi dolu sözler söylüyor, o da suçüstü yakalanmış bir öğrenci gibi kızarıyordu. Young bürosuna çeki-düzen vermeye gitmişti. İçine hiçbir şey doğmuş değildi ama, ne olacağı bilinemezdi ki...

Yarbay Gibson motorlu bisikletine binmiş olduğu hâlde çıka-geldi, Başçavuş Powell'e bir işaret çakarak:

— «Bana bak **'Başefendi'**,» dedi. «Nigger'i geceyarısı tam benim odanın arkasına gömmeni istiyorum. Bu iyiliği bana yapar mısın?»

Başçavuş Powell:

— «Tabii efendim, hiç merak etmeyin,» diye kekeledi. Gibson gibi kaşarlanmış bir eski savaşçının, hem de böyle gergin bir anda, ölü bir köpekle ilgilenmesine çok şaşmıştı. Gibson ona yalnız şunu söylememişti: Tam geceyarısı Almanya'da, Ruhr'daki korkunç uçaksavarların hemen yakınında, yere sürtünürcesine alçaktan uçacaktı. Kendisinin de, zavallı Nigger'in de cenaze törenleri belki aynı anda yapılacaktı. Bu düşünceyi zihninden uzaklaştırmak istercesine silkindi, Hopgood'a bakıp gülümsedi, sonra saatine baktı. Neşeli bir tavırla:

— «Haydi bakalım çocuklar, vakit geldi galiba,» dedi.

•

Saat dokuzu on geçe, Yarbay Guy Gibson'un Lancaster uçağından küçük, kırmızı bir işaret fişeği yükseldi: Bu, Mac Carthy'nin beş uçağı için havalanma işaretiydi. Kuzey yolu daha uzun olduğundan 2 sayılı birliğin ana kuvvetten on dakika önce yola çıkması gerekiyordu. Motorların çıkardığı gökgürültüsü işitilmeye başlandığı sırada Gibson bir kamyonun alanda hızla ilerlediğini gördü. Kocaman araba daha durmadan, Mac Carthy aşağıya atladı ve yaralı bir arslan gibi kükreyerek makinistlerin oluşturdukları gruba doğru koştu. İri kıyım Amerika'lı çok öfkeliydi. Kırmızı yüzünden terler akıyordu. Sarı saçları darmadağınık bir halde alnına dökülmüştü:

— «Namussuzlar!» Diye bağırdı. «Benim uçak kullanılmaz bir halde, yedek uçağın da bir göstergesi eksik. Nerede bu denetici olacak sersemler? Nereye saklandılar bu kaltabanlar?»

Bereket versin o sersemlerin hiçbiri oralarda değildi, yoksa başına gelecek iş vardı. Mac Carthy o kadar haksız değildi. En sabırlı bir kimse bile böyle bir durumda çileden çıkardı. Son anda kullandığı Lancaster'in hidrolik sistemi kaçak yapmaya başlamış, mürettebat çabucak yedek uçağa yerleşirken o da pusuladaki sapmaları gösteren küçük tablonun yokluğunu farketmişti. Oysa, bu olmadı mı doğru bir yol izlemek olanaksızdı.

Başçavuş Powell aygıtların bulunduğu atelyeye doğru koşmaya başlamıştı bile. Haritayı buldu, yine koşa koşa gelip Mac Carthy'ye uzattı. Mac Carthy haritayı kaptı, kamyona binmek için geriye döndü, geçerken de bir el arabasının üstüne attığı paraşütünü aldı. Ama çantanın kulpunu tutayım derken paraşütü ipin halkasından tutup kaldırdı. Çanta açıldı, beyaz bir ipek yığını çiçek gibi yayılıverdi, zavallı pilot da ciğerlerini patlatırcasına, yeniden kükredi.

Başçavuş Powell yine barakalara doğru koşmaya hazırlanıyordu ama hareket etmekte geç kalacağını düşününce deliye dönen Mac Carthy:

— «Boş ver, paraşütsüz giderim!» Diye bağırarak kamyonun basamağına atladı.

Ama Başçavuş Powell yine de gitti, tam kamyon yola çıkacağı sırada yetişti. Mac Carthy kolunu şoför yerinin penceresinden çıkararak - bu kez çantanın kulpundan tutup - paraşütü yakalayabildi.

İki dakika sonra alanın güney ucundan kulakları sağır eden bir gürültü yükseldi: Munro'nun Lancaster'i hareket etti, pistte gittikçe hızlanarak ilerlemeye başladı. Sonunda ağaçlara sürtünürcesine onların üzerlerinden aşarak kuzey yönünde havalandı. Kırk saniye sonra ikinci uçak

da havalandı, onu öbür iki uçak izledi. Mac Carthy henüz hazır olmaktan uzaktı.

Saat 9,25'te Yarbay Gibson «George», Martin «Popsie» ve Hopgood «Mother» adlı uçaklarının motorlarını işlettiler. Gibson'un uçağının yanında bir mağnezyum şimşeği parladı: General Cochrane tarihsel olacağını umduğu bu kalkışı film üzerinde saptamak istemişti. «George» karnının altında şekilsiz bir yığın sürükleyerek (Martin, bunun için «gebe bir ördek gibi» diyordu) ilerlemeye başladı, güney yönündeki dikenli tellere dek ilerledi, burnunu kuzeye çevirmek için olduğu yerde döndü ve durdu. «Popsie» gelip onun sağında, «Mother» de solunda yer aldı. Her uçakta pilot son denetim emirlerini çabucak sıraladı, makinistin bu emirler kadar monoton olan cevapları bir yankı gibi çınladı:

— «İç kanatlar otuz derecede mi?»

— «İç kanatlar otuz derecede!»

— «Radyatörler açık mı?»

— «Radyatörler açık!»

— «Gazlar kesik mi?»

— «Gazlar kesik!»

Yarbay Gibson, telefonunun fişini takarken:

— «Havalanmaya hazırız,» dedikten sonra sordu: «Arka mitralyözcü, her şey yolunda mı? Seyir görevlisi, her şey yolunda mı?»

Beş kişiden de olumlu birer «O.K.» aldıktan sonra öne eğildi, havaya kalkık baş parmağını solundaki Martin'e, sağındaki Hopgood'a gösterdi. Makinist gaz verdi, Gibson frenleri gevşetti ve iri bombardıman uçağı, yanında öbür iki uçak olduğu halde ilerlemeye başladı. Lancaster'ler hızlanmaya başladılar ama bunu her zamankinden

daha yavaş yaptılar. Çünkü ağırlığı beş tona yakın bir bomba ve 5 tonu aşkın benzinle tıka-basa yüklüydüler. Gibson ihtiyatlı davranarak hız göstergesi 220 km.yi göstersin diye bekledi. Ancak o zaman maniveleye asıldı ve bir ilk sıçrayıştan sonra uçağı yerden kaldırdı. Üç uçak 70 m. yükseklikte yavaşça dönerek Avrupa kıtasına doğru yöneldi. Ardlarında, güneş ufuk çizgisinin altına iniyordu.

Mac Carthy yirmi dakikalık bir gecikmeyle havalandığından, tek başına uçtu. Saat 9,47'de Young, Astell ve Maltby'yi götürdü. Onu da sekiz dakika sonra Maudslay, Shannon ve Knight izlediler. Yedek dalgayı oluşturan son beş uçak saat 11,25'te havalandı. Hedef bölgesine vardıklarında Gibson onları nereye göndermesi gerekeceğini öğrenmiş olacaktı ama tabii o anda hâlâ yaşıyorsa...

Yedinci Bölüm

SALDIRI

Pilot yerinin içi sıcaktı. Yarbay Gibson ceketini çıkarmış, kazağını omuzlarına koymuştu. Birkaç dakika sonra:

— «Hey, Hutch, şofajı kapat!» Diye seslendi.

Radyocu: «**Geç kalmış sayılmaz,**» diye homurdandıktan sonra valfı çevirip sıkıştırdı.

Lancaster'de sıcaklık gövdenin içinde ileriden geriye doğru gidiyordu. Sıcak akım radyocunun oturduğu koltuğu sardığından o terliyordu ama gerideki mitralyözcü hep üşüyordu.

Uçağın ardında, batan güneş sâkin tarlaların üzerinde uzun gölgeler yansıtıyordu. Tam ileride ay, iri bir yuvarlak pencere gibi, boşluktan yukarıya çıkıyordu. Çok geçmeden Yarbay Gibson sol yanında Norfolk'un ışığını gördü. Bir dakika sonra denizin dümdüz, kurşunimsi yüzeyi üzerine ulaştılar. Alman radarlarının kendilerini bulacakları ânı geciktirmek için, üç uçak da dalgalardan ancak 15 m. yüksekte uçacak şekilde alçaldı. Tabii bu ânı daha fazla geciktiremezlerdi: Hollanda kıyılarına 35 km. kala radar ekranlarında görünecek olan ışıklı noktalar, otomatik olarak uçaksavar bataryalarını ve avcı üslerini alârma geçirecek emirlerin verilmesine yol açacaklardı.

Seyir görevlisi bir-iki öksürüp boğazını ayıkladıktan sonra:

— «Yerde hızımız saatte tam 325,500 km.» dedi. «Hedefe tam bir saat, on dakika, otuz saniye sonra ulaşmış olacağız. Kıyıyı belki öngörülen

noktada aşacağız. Rotamızdan bir derece sapmış bulunuyorsunuz.»

Bu sonuncu sözler genellikle hep şaka için söylenirdi. Kendisine verilen rotadan bazen bir derece ayrılmadan uçabilecek pilot henüz anasından doğmamıştı, hiçbir zaman da doğmayacaktı herhalde.

*

Grantham'da, 5'inci Bombardıman Grubu Karargâhı'nın Harekât Salonu'nda General Cochrane'le Wallis bıkıp usanmadan bir aşağı, bir yukarı gidip geliyorlardı. Bir subay olarak Cochrane, sonsuz bir sabırla mûcidi yatıştırmaya, oyalamaya çalışıyordu. Fakat her zaman çok sâkin olan Wallis o gün karısının doğurmasını doğumevinin koridorunda bekleyen toy bir babaydı sanki. General Cochrane, bomba dışında her şeyden sözediyordu. Wallis ise başka şey düşünemeyecek haldeydi.

Kara bir Bentley, çakıltaşı döşeli yoldan ilerledi, döndü ve binanın kapısı önünde durdu. Kapının kapanmasından bir saniye sonra nöbetçiler selâm durdular. Hızlı yürüyen ayak sesleri duyuldu, salona Mareşal Sir Arthur Harris girdi.

— «Ne haber, Cocky »

General Cochrane, ciddî bir tavırla:

— «Şu âna kadar her şey yolunda! Yeni bir şey yok.» Diye cevap verdi.

Üçü de birbiri ardı sıra yürüyerek, bitmez tükenmez gezintilerini sürdürdü. Geniş salonun nihayetinde, büyük bir masanın önünde başka subaylar oturuyorlardı: Albay Satterly, Matthews, «haberalma» yüzbaşısı ve muhabere Komutanı da

oradaydı. Muhabere Komutanı bir dış kabine bağlanmış olan telefonu dalgın dalgın okşuyordu. Uçakların mors işaretleriyle verecekleri mesajları o telefonla alacaktı. Alçaktan giden uçaklar için mesafe, doğrudan doğruya sözlü mesajlar veremeyecek kadar büyüktü.

Mareşal Harris'le General Cochrane sâkin sâkin çene çalıyorlardı. Barnes Wallis ise sohbete katılamayacak kadar kendini mutsuz hissediyordu. Boyuna büyük haritanın önünde duruyor; çifte güzergâhın görünürde kıvrımlı, dolambaçlı çizgisini kaygılı bakışlarla izliyor; uçakların almış olmaları gereken kilometrelerin sayısını alçak sesle tekrarlıyordu.

10,35'te General Cochrane saatine bakarak:

— «Hollanda kıyısının önlerine geldiler. İş ciddileşiyor,» dedi.

*

Güneş batmıştı. Gökyüzünde yavaş yavaş yükselen ay, denizin üzerinde gümüşi bir çizgi oluşturuyordu. Bu gerçekdışı yolun iki yanında su zar-zor görülebiliyordu: Üzerinde birkaç küçük ışığın oynaştığı karanlık bir kitleydi.

Daha az sıkışık bir hedef oluşturmak için birbirlerinden çok ayrılmış olan üç uçak, dalgaların hemen üstünden geçerek düşman toprağına doğru kayıp gidiyordu. Sağda bir yerde, birden ışıklı noktalardan oluşan bir fıskiye havaya doğru fırladı. Yarbay Gibson acı acı gülümsedi. Martin: «**Uçaksavar gemisi,**» diye homurdandı. Sonra aydınlık rota bir köpük bölgesi içinde kayboldu, hemen ardından Avrupa kıtasının üstüne ulaştılar. Seyir görevlisi:

— «Yeni seyir hattı 105 manyetik,» diye haber verdi.

Üç uçak da toplarla dolu bölgelerden geçen dolambaçlı yola girmek için hafifçe sola dümen kırdı. Kuzey güzergâhını izleyecek olan 2 sayılı birlik de aşağı yukarı aynı anda kıyıya ulaştı. Zuyderzee'yi Kuzey Denizi'nden ayıran dar toprak şeridinin üzerinden uçarken, yerden şimşekler fışkırmaya başladı, bunu da hemen bir mermi yağmuru izledi. Munro sert bir sarsıntı duydu ama uçak isabet almamış gibi uçuşunu sürdürüyordu. Otuz saniye sonra Zuyderzee'nin kara, durgun suları üzerine ulaştı, Munro da bundan yararlanarak ekibindeki arkadaşlarına seslendi. İçlerinden biri yaralanmış olabilirdi. İki kez daha seslendi, sonra kulaklıklarının işlemediğini farketti. Radyocunun yanına geldiğini görünce kulaklıklarını çıkardı. Radyocu ona doğru eğilerek kulağına bağırdı:

— «Telsizimiz de, dahilî telefonumuz da işlemiyor! Hepsi bozuldu. Ama hiç kimse yaralanmadı galiba...»

Munro başını salladı. Görevini yerine getirmenin söz konusu olamayacağını biliyordu ama bunu başarabileceğine kendini inandırmaya çalışıyordu. Böylece birkaç kilometre gitti. Radyo olmayınca Sorpe Barajı'na yapılacak saldırıyı yönetemezdi. Hattâ, telefon olmayınca, kendi mürettebatını da yönetemezdi. Arabacılar gibi ağız dolusu küfürler ederek geriye döndü, rotasını İngiltere üzerine yöneltti.

Rice'ın (Rays) uçağı da daha talihli olmadı. Zuyderzee'nin kara, yassı yüzeyine aldanıp çok aşağıya indi. Uçak birdenbire korkunç bir çarpmayla sarsıldı, ezilen madenlerin çıkardıkları gü-

rültü bir an için motorların homurtusunu bastırdı. Rice uçağı sıvı hâlindeki mezarından çıkardı ama bomba yerinden kurtulmuş, uçağın yarılan gövdesinden içeriye en azından iki ton su girmişti. Mitralyözcü az kalsın taretinin içinde boğuluyordu. Ama dengesini oldukça yitirmiş olan uçak, yine de havada kalabiliyordu. Rice dişlerini gıcırdatarak geniş bir dönüş yapıp alanın yolunu tuttu.

Birliğin Barlow ve Byers'in kullandıkları öbür iki uçağı, Harderwijk yakınlarında işgal altındaki topraklara ulaştılar. Uçaksavarlardan ne zaman isabet aldıklarını tam olarak bilmek hiçbir zaman mümkün olmayacaktı. Almanların bir raporuna göre, yere ilk çakılan Barlow oldu. Patlayan bombası karanlık ovayı en azından on saniye aydınlattı. Byers ile ekibi de herhalde birkaç dakika sonra ölmüş olmalılardı. Sorpe Barajı'nı yıkmakla görevli bütün birlikten geriye yalnız Mac Carthy kalmıştı. Uçağının kıyıya varmasına da henüz 90 km. vardı. Onu kurtaran, bu gecikme oldu belki.

Bunlar olup biterken Yarbay Gibson, Martin ve Hopgood Hollanda üzerinde 15 m. yükseklikten uçarak rastladıkları tek-tük engebelerle saklambaç oynuyorlar; evlerin ve ağaçların üzerlerinden aşıyorlardı. Sollarında, altı km. uzakta Alman gece avcılarının Gilze-Rijen'deki üslerinin ışıklarla işaretlenmiş pistlerini; biraz sonra da sağlarında Eindhoven'deki gece avcılarının alanını gördüler. Şimdi artık her an düşmanla karşılaşabilirlerdi. Bölgenin bütün harekât salonlarında Almanlar, bağıra çağıra emirler vermekte olmalıydılar. Bir yandan, av uçaklarını vaktinde farkedebileceklerini umabilirlerdi. Bunlar kendilerine göre daha yüksekten uçacaklarından, gökte belli olacaklardı. Fakat öte yandan, bulutların çok altında yapılan bu yere sürünürcesine uçuş onları, hiç de hoş

olmayan bir şaşmazlıkla, uçaksavar nişancılarının gözleri önüne seriyordu. Sözün kısası, bu alçaktan uçuş yönetiminin epeyi kök söktürecek yanları vardı.

Birkaç km. gerilerinde, birliğin öbür iki dalgası da yere sürtünürcesine alçaktan uçuyordu. Young Rosendaal'da kanalı geçtikten sonra onları iki Alman alanının arasındaki dar koridordan geçirmek için yavaşça dümen kırdı. Ama ne yazık ki Astell dönemecin açısına uymadı. Bir dakika boyunca güneye doğru uzaklaştı, sonra aklı başına geldi, ötekilere yetişmeye çalıştı. İşte tam o anda bir gece avcısı ya da bir uçaksavar mermisi onu düşürdü herhalde.

Uçtaki üç uçak sınırı aşarak Alman göklerine daldılar. Çevrelerinde uçsuz bucaksız, kara ve düşman bir boşluk uzanıp gidiyordu. Yarbay Gibson'un seyir görevlisine göre güney yönünde yol değiştirmiş olduklarından, yine hafifçe kuzey yönüne doğruldular. Bunu, çok hafifçe ve özellikle istemeden yaptılar. Çünkü parkurun en çetin ve tehlikeli bölümüne gelmek üzereydiler: Huls'taki bataryalarla Ruhr'un saymakla bitmeyen topları arasındaki koridor buradaydı. Nehre birkaç kilometre kala oniki hafif top birdenbire ateş açtı. Mitralyözcüler ışıklı çizgilerin diplerine nişan alarak karşılık verdiler, sonra menzil dışına çıktılar. Çabucak yapılan bir denetleme hasarların çok hafif olduğunu meydana çıkardı. Fakat iki dakika sonra birkaç batarya daha var güçleriyle ateşe başladı. Üç ışıldak da göz kamaştırıcı huzmelerini Gibson'un uçağı üzerinde topladı. Mitralyözcüler bunları söndürmeye çalıştılar ama yalnız bir tekine isabet kaydedebildiler. Sonra arka taretler ateşe başladılar, projektörler de Martin'in uçağını yakalamaya çalışmak için Gibson'un peşini bırak-

tılar. Tam karşılarında dördüncü bir ışıldak huzmesi meydana çıktı ama çok formunda olan Foxlee, daha birinci yaylım ateşte onu söndürdü. Sönmek üzere olan ışığın üzerinden geçerlerken, ışıldakçıların koşa koşa kaçtıklarını gördüler.

Martin:

— «Yazık ki tutsak almaya vaktimiz yok,» dedi.

Çizilen güzergâhı tam tamına izleyen Yarbay Gibson, Hamın kentinin ve buradaki öldürücü uçaksavarların çevresinden dolanmak için kuzey yönünde geniş bir yarım daire çizdi. Sonra bir kez daha yön değiştirerek Soest ve Werl kasabalarının arasına usulca sokulup parkurun son bölümünde ilerlemeye başladı. Ay oldukça yükselmiş olduğundan çevreyi aydınlatıyordu. Tam önlerinde kara bir yığın yükselmekteydi: Bunlar, Barajın aralarında gizlendiği tepelerdi. Uçaklar hep alçaktan yol alarak doruğu aştılar, karşı yamaca doğru ilerleyerek Moehne'deki su yüzeyinin kıyısına geldiler.

Yarbay Gibson, maketi görüyormuş gibi bir izlenime kapıldı: Suyla dolu aynı muazzam çukur, çevrede aynı tarlalar ve gölün bitimini kapayan aynı kunt duvar, üzerinde iki kulesi. Hafif aydınlıkta bu duvar yüzmekte olan dev gibi bir kaleye, iki ölü cisim arasında palamarlarla bağlı bir zırhlıya benziyordu.

İçlerinden biri:

— «Aman Tanrım! Bunu biz yıkabilir miyiz, ne dersiniz?» Diye mırıldandı.

Derken, baraj birdenbire canlandı. Kulelerden fışkıran izli mermiler, gökyüzünü her yönde taramaya başladılar.

Trevor-Roper:

— «Almanların pek saldırgan bir hâlleri var,» dedi

Üç pilot ustalıkla sıyrılarak gölün çevresini dolanmaya başladılar. Bir yandan da uçaksavarların menzili dışında kalmaya özen gösteriyorlardı. Gibson topları saymaya kalkıştı. Gölün her kıyısında, barajın yakınında en azından birer, her kulede de yine en azından dörder top vardı. Bir sonraki dalganın uçaklarını yokladı, Astell dışında hepsi birbiri peşi sıra cevap verdiler. Yarbay Gibson, Astell'i bir kez, sonra bir kez daha aradı ama Astell bir saatten beri ölmüş bulunuyordu. Sonunda Gibson ısrar etmemenin daha iyi olacağını anlayarak mürettebatına:

— «Eh arkadaşlar, galiba harekete geçme zamanı geldi.» Dedi. Sonra radyo ile ötekilere seslendi: «Hepinize söylüyorum, dikkat! Saldırıya geçeceğim. Siz de saldırı için hazır olun. Alo **'Mother'**. Bana bir hâl olursa komutayı sen ele alacaksın!»

Hopgood'un sâkin bir sesle:

— «Tamam, şef! İyi şanslar!» Dediği duyuldu.

Gibson gölün doğu ucuna dek uzaklaşarak yer kazandı. Sonra yavaş yavaş dönerek, dört motorunun bütün gücüyle ileriye atıldı. Uçak yavaş yavaş hızaya girdi ve bu, 5 km. kadar uzakta, tam önlerinde, üzerinde iki kulesiyle baraj karşılarına çıkana dek böylece devam etti. Gibson saatte 400 km. hızla suyun üstünde ilerlerken son direktiflerini de verdi:

— «Yüksekliği denetleyin! Hızı kontrol edin! Mitralyözcüler, dikkat! Işıkları yakın!»

Seyir görevlisi uçağın karnına takılı iki ışıldağı

yaktı. Huzmelerin su yüzünde birbirlerine değecekleri ânı beklerken söylenmeye başladı:

— «Daha alçaktan... Daha alçaktan... Biraz yüksel... İyi, çok iyi...»

Lancaster tam göle 20 m. kalaya dek indiğinde, Alman topçuları ışıkları gördüler. İzli mermiler de o zamana dek görünmeyen hedefe hep birden atışlarını yönelttiler. Mermilerin ilkin yavaş yavaş gelir gibi bir hâlleri vardı. Uçak baraja yaklaşırken daha hızlandılar sanki. Gibson çok sâkindi, Lancaster'i dosdoğru iki kulenin arasına yönelterek ilerletti. Spafford gözünü kontrplâktan nişangâhın deliğine yapıştırmış, eli bombayı atacak düğmenin üzerinde olduğu hâlde bekliyordu. Birdenbire uçağın burnunda korkunç bir gürültü duyuldu: Öndeki mitralyözcü iki kulenin üzerine ateş açmıştı.

Gibson, üzerinde hafif ışıkların oynaştığı dev bir duvarı andıran Baraj kendi üzerine yıkılacakmış gibi bir izlenime kapıldı. Barutun ve kızgın madenin kokusu boğazını yaktı: **«Bir dakika sonra hepimiz ölmüş olacağız,»** diye düşündü. Derken Spafford:

— «Bomba atıldı!» Diye bağırdı. Uçak iki kulenin arasına daldı. Hutchison da hepsinin sağ-sâlim olduklarını ötekilere bildirmek için kırmızı bir işaret fişeği attı.. Az sonra arka taretteki Trevor-Roper Alman topçuların üzerine dört namluyla birden yaylım ateşi açtı.

Lancaster uçaksavarların ateşinden korunmak için yere sürtünürcesine alçaktan uçarak sendeleye sendeleye ovaya doğru dalarken kendilerini toparladılar. Yarbay Gibson menzil dışına ulaşınca tepelerin üstüne çıktı, sert bir dönüş yaparak barajdan yana baktı..

Önce hiçbir şey görmedi. Sonra, kulelerin silûetleri arasından görülen su yüzeyi birdenbire yukarıya kalktı. Koskocaman, beyaz bir koni suyun yüzünü delerek gökyüzüne doğru yükseldi. Göl kaynayıp köpürüyordu. Su sütunu da tırmanacağı doruğa ulaşarak üç yüz metreyi aşkın bir yükseklikte hayâlet gibi süzülürken, patlamanın gümbürtüsü gelip uçağa çarptı. Uçaktakiler korktular, geniş bir çağlayan Barajın üstünden aşarak aşağıya döküldü. Bir saniye için duvarın yarıldığını sandılar. Sonra göl yavaş yavaş duruldu, barajın hep olduğu yerde durduğunu gördüler. Yerinden oynamış, sarsılmış mıydı bari?

Lancaster tepelerin üzerinde daireler çizerken, birkaç dakika sonra Yarbay Gibson suyun yeterince durulduğunu düşünerek ikinci bir girişim yapmak istedi:

— «Alo 'Mother'?» Diye seslendi. «Şimdi sıra sende! İyi şanslar!»

Hopgood hep o aldırmaz sesiyle:

— «Tamam, şef! Gidiyoruz!» Diye cevap verdi.

Tepelerin arasındaki bir gedikten çıkarak dosdoğru barajın üzerine ilerledi. Ötekiler kaygıyla ona bakıyorlardı. Uçağının karnındaki ışıldaklar yandı, iki ışıklı yuvarlak suyun yüzünde kayıp birleşti. Hopgood en uygun yükseklikteydi ama uçaksavarlar ateşe başlamışlardı bile. Ama o hiç aldırmadan saldırıyı sürdürdü. Duvara beşyüz metre kala uçak, izli mermilerden oluşan bir kasırganın içinde kaldı. Sol iç motorun benzin deposunda kızıl bir ışık göründü, sonra kuyruktan uzun bir alev fışkırdı. Saniyenin ufacık bir parçasından daha geç atılan bomba, korkuluk duvarının üzerinden aşarak Barajın aşağısındaki elektrik santralının üzerine düştü.

«Mother», duvarı aştı; hemencecik de şaha kalktı. Hopgood mürettebatın paraşütle atlamalarını sağlamak için yine yükselmeye çalıştı. Ama benzin depoları birden patladı, kanadın biri koptu. Öldürücü bir yara almış olan Lancaster çevresine kızgın demir parçaları yağdırarak döne döne aşağıya düştü. Tam o çakılırken, santral da bir ışık cümbüşü içinde havaya uçtu. On saniye sonra facia sona ermişti.

Bir ses:

— «Zavallı Hoppy,» diye mırıldandı.

Gibson'un yüzü maske gibi taş kesilmişti. Martin'e seslenerek:

— «Alo! Popsie. Hazır mısınız?» Diye sordu.

— «Hazırdan da beteriz, şef! Gidiyorum!»

— «Siz saldırırken ben de uçaksavarların ateşini üzerime çekmek için barajın üstünde uçacağım.»

— «Tamam, şef! Teşekkürler!»

Martin, tepelerin arasından çıkınca Gibson, Baraja paralel bir çizgi izleyerek gölün üzerine fırladı ama topların etkili menzillerinin dışında kaldı. Martin'in ışıldakları suyun yüzünde kaymaya başlar başlamaz Gibson kanadı üzerinde döndü, mitralyözcüleri ateş açtılar. Hep birden kulelerin üzerine ateş eden altı namlunun çıkardığı izli mermiler Almanların dikkatini o yana çekti. Martin'in uçağını son anda, barajdan topu topu 800 m. uzaktayken görebildiler. Bununla birlikte üç top kulelerin arasına bir ateş perdesi germeyi başardı. Martin de bu öldürücü perdeyi ister istemez aşacaktı.

Tam Bob Hay:

— «Bomba atıldı,» diye haber verdiği sırada

uçak birden şiddetle sıçradı. Sol kanadın içine iki obüs girmiş, birisi iç yanda bulunan benzin deposunun içinde patlamıştı. Sonra uçak barajın üstenden aşarak vâdiye doğru daldı. Mürettebat kaygı içindeydi, hasara uğrayan kanada bakıyordu. Benzin deposunun hâlâ ateş almadığını gören seyir görevlisi birden bire bağırdı:

— «Şans diye buna derler! O mendebur depo boştu!»

Martin gülümseyerek çenesini kaşıdı, sonra mikrofonda:

— «Bombayı attık şef!» Diye bağırdı.

— «Tamam, Popsie! Alo! Apple! Hazır mısınız?»

— «Evet, şef!»

— «Haydi gidin bakalım. Atış durumuna gelince bana haber verin de uçaksavarlardaki o bayları biraz oyalayayım. Alo, Popsie, isabet mi aldınız?»

— «Evet! Sol kanatta iki delik var ama hepimiz sağ-sâlimiz. Geri dönmeyi başarabileceğiz sanıyorum.»

Göl yine kaynaşmaya başladı, aynı ak sütun yüzlerce metre havaya fırladı, aynı çağlayan duvarın üstünden aşıp aşağıya döküldü. Fakat sular yatışınca Barajın yine yerinde durduğu görüldü. «Apple»ın çok büyük bir şaşmazlıkla yerleştirdiği üçüncü bombanın patlayışından sonra bile hâlâ ayaktaydı.

Yarbay Gibson yeniden ak sütunun düşmesini bekledi, sonra tâlihini denemesi için Maltby'ye emir verdi. Bu kez Gibson'la Martin, biri soldan, öbürü sağdan gelerek ikisi de gölün üzerine fırladı; hattâ uçaksavarların atışını dağıtmak için san-

cak-iskele fenerlerini bile yaktılar. Bir kez daha büyük bir patlama Moehne'nin kara yüzeyini altüst etti; bir kez daha duvarın yanında bir su sütunu havaya fışkırdı. Bütün vâdiyi bir su buğusu kaplamıştı şimdi, patlamanın sonucu hakkında fikir edinmek olanaksızdı. Gibson hafif tertip sinirlenmişti. Bombasını atması için Shannon'a henüz emir vermişti ki kulaklıklarında avaz avaz bağıran bir ses çınladı:

— «Tamam, oldu! Baraj yere serildi! Bakın!» Diyordu.

Vâdinin çevresinde daireler çizen Martin, Barajın yıkıldığını görmüştü. Koskocaman beton yığını birden patlamış, suların basıncı yüzünden bütün bir parça yıkılmıştı. Yüz m. genişlik, otuz m. yükseklikte bir gedik, barajın ortasında muazzam bir yarık hâlindeydi. Azgın sular - 134 milyon ton - paramparça olmuş kenarlardan aşağıya doğru fırlıyordu. Gibson Shannon'a:

— «Siz vazgeçin,» demek için kendini toparlamak zorunda kaldı.

Uçaklar yenilgiye uğrayan barajın üstünden ardarda geçtiler. Yedi metre yüksekliğinde sudan bir duvar, ayın aldırmaz bakışı altında yaklaşık 25 km. hızla iniş aşağı akmaya başladı. Kulelerde sağ kalan tek bir Alman vardı belki, bombardıman uçaklarının üzerine birdenbire ateş açtı. Tam yerini bulan birkaç yaylım ateş onu çabucak susturdu. Genel heyecanın yerini yavaş yavaş çılgınca bir sevinç aldı. Bu hareketli konuşma epeyce tutarsız, çok da gürültülüydü; buna yalnız Hutchison katılmıyordu. Maniplesinin önünde oturmuş, mors işaretleriyle çok yavaş, açık-seçik biçimde derin anlamı olan bir sözcüğü Üs'se gönderiyordu: «**Nigger**». Bu, Yarbay Gibson'un köpe-

ğinin adıydı. Arkasından da harekâtın tam bir başarıyla sonuçlandığını bildiren şifreli kelimeyi gönderiyordu.

Su ile buğu bulutları vâdiyi tümüyle gözlerden silmişti.

Yarbay Guy Gibson, Martin'le Maltby'ye dönmeleri için emir verdi. Sonra öteki ekipleri alıp doğu yönünde, Eder'in üzerine götürdü. Başlanan işi hep birden bitirmeye çalışacaklardı.

Sekizinci Bölüm

AKIN SONA ERİYOR

Grantham'daki Harekât Salonu'nda sessizlik dayanılmaz bir hâle gelmişti. Birdenbire telefonun zili bir boru gibi öttü. Dunn telefonu açtı, herkes morsla verilen bir mesajın tempolu «tak tak»larını açık seçik duydu. General Cochrane eğildi, başını salladı, sonra doğruldu:

— «Goner bu,» dedi. «Gibson'un uçağı olan **'George'**dan.»

«Goner» bombanın atıldığını ve tam yerine düştüğünü bildirmek için seçilen şifreli kelimeydi.

Barnes Wallis, bozulmuştu:

— «Tek bir bombanın yeterli olacağını sanmıştım,» diye mırıldandı.

General Cochrane, onu yüreklendirmek için gülümseyerek:

— «Barajı yerinden oynatmıştır hiç değilse,» dedi.

Sessizlik yeniden başladı. Dakikalar geçmek bilmiyordu. Hopgood'un ekibi yere çakılmadan önce yayın yapmaya vakit bulamamıştı. Buna karşılık birbirlerine daha yakın aralarla Martin'in uçağı **«Popsie»**den, Young'un uçağı **«Apple»**den ve Maltby'nin uçağı **«Johnny»**den aynı mesajlar geldi. Dört bomba atılmış, sonuç elde edilememişti. Wallis'in yüzü gittikçe daha çok bir ölüm mahkûmunun çehresini andırıyordu.

Telefon yine çaldı. Bu kez işaretler birbirini o denli çabuk izledi ki, General Cochrane şifreyi

çözemedi. Dunn bunları harf harf bir kâğıt şeridin üzerine yazdı. Birdenbire de bir çığlık kopardı:

— «Nigger! Nigger diyor! Baraj yıkılmış!»

Barnes Wallis, kollarını havaya kaldırarak salonda oynamaya başladı. General Cochrane, Wallis'in sağ elini havada yakalayarak onu içtenlikle kutladı. Mareşal Harris de buz gibi soğukluğunu nihayet bir yana bırakarak mûcidin sol elini tutup uzun uzun sıktı:

— «Bakın Wallis! Şimdi artık size açıklayabilirim: Bu bomba için anlattıklarınızın tek kelimesine bile inanmamıştım.» Dedi. «Ama bundan sonra size her konuda inanacağım, güveneceğim. Şimdi de durumu Sir Portal'a haber vereyim.»

Krallık Hava Kuvvetleri'nin Başkomutanı olan Sir Charles Portal o akşam Washington'da bulunuyordu. O saatte Başkan Roosevelt'le birlikte akşam yemeğini yiyor olmalıydı. Harris telefonu açarak:

— «Beyaz Ev'i(*) bağlayın bana,» dedi.

Santral kızın büyük akından haberi yoktu. Telin öbür ucundaki önemli kişinin sesini tanımadı, alışkanlıkla:

— «Peki efendim,» dedi ve kendi bildiği tek beyaz evin numarasını çevirdi. Grantham'dan birkaç km. uzakta, sevimli bir köşktü bu.

Mareşal Harris, ilkin istediği numarayı bu denli çabuk elde ettiği için sevindi ama bir dakika sonra korkunç bir öfkeye kapıldı. Köşkün sâhibinden Sir Portal'ı telefona çağırmasını istemişti. Adam:

(*) Beyaz Ev (White House), Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı'nın resmî konutunun İngilizce adıdır. Türkçe'de «Beyaz Saray» diye adlandırılır.

— «Geceyarısından sonra uyandırılmaktan nefret ederim, burada da Portal adında bir kimse yok. Hem zaten ben konuk da çağırmam, çünkü onları barındıracak yerim yok! Yerim olsa bile gecenin bu saatinde telefona çağırılabilecek konuk dâvet etmem!» Dedikten sonra telefonu kapadı.

Mareşal Harris kıpkırmızı oldu, bağıra çağıra ağıza alınmayacak küfürler etmeye başladı. Birisi santrale koşup oradaki kıza yaptığı yanlışlığı anlattı. O da Washington'u bulmak için umutsuzca çırpınmaya başladı. Fakat Washington cevap vermek istemedi.

*

Moehne'den üç km. uzakta, vâdinin aşağı yukarı ortasındaki Himmelpforten adlı köyde herkes uyumakla meşguldü. Güzel bir addı bu köyün adı: **«Cennetin kapıları»** anlamına geliyordu. Köyün papazı patlama sesleriyle uyandı, hemen olup biteni anladı: Bu felâket olacak diye üç yıldır gözüne uyku girmiyordu. Küçük kiliseye koştu, tek çanın ipine vargücüyle asıldı. Bu alârm çanını günün birinde belki çalmak zorunda kalacağını cemaate sık sık söylemişti. Tehdit dolu, uğursuz çan sesleri, tepelerin yamaçlarında çınladı. İlkin çok belirliydiler, sonra bir çığın çıkardığı gök gürültüsü gittikçe onları bastırdı. Papaz, bu gürültünün ne olduğunu biliyordu ama korkunç sel kiliseyi de, köyü de önüne katıp götürene dek görevinin başında kaldı.

Kuduruk sular kilometreler tutan bir alana yayıldılar, başka köylerle başka kiliseleri de önlerine katıp götürdüler. Evlerin yarısı, karyolalar, mobilyalar, mutfak kap-kacağı, kiliselerin kutsal

çanaklarıyla çanları, hayvanlarla insanlar... Hepsi, hepsi sürüklenip gitti. Zincirden boşanmışçasına akan bu muazzam sel dalgasının bir yerinde de **Cennetin kapıları** köyü papazının çırpınan cesedi yuvarlanıp gidiyordu.

*

Pilotlar gittikçe yoğunlaşan sisin içinde Eder'i bulmak için uzun süre arandılar. Yarbay Gibson tepelerin arasındaki çukurluğu güvenli bir biçimde tanıyıncaya dek üç kez onun çevresinde dolaştı.

Barajı tek bir top bile korumuyordu. Almanlar, bulunduğu yerin onu yeterince koruduğunu düşünüyorlardı herhâlde. Baraj, kenarları çok dik bir çeşit boğazın içinde bulunmaktaydı. Sağda ve solda bulunan tepelerin dorukları üçyüz metre kadar yükseklikteydi. Büyük bir uçakla gecenin karanlığında pike yapmak için yeterince yer yoktu.

Yarbay Gibson bir an bile çekinmedi. Yapılacak iş çok çetin görünüyordu ama geriye dönmenin sırası değildi. Mikrofona:

— «Tamam Shannon, git bakalım!» Dedi.

Shannon tepelerin üzerinde geniş bir daire çizdi, sonra gölün üzerine gelerek birdenbire pike yaptı. Fakat bu, yeterli olmadı. Hedefi iyice aştı, karşı tepenin üzerinden aşmak için uçağının burnunu olasıya havaya kaldırmak zorunda kaldı.

Soluk soluğa:

— «Üzgünüm, şef!» Dedi. «Çuvalladım! Bir daha deneyeceğim!»

Beş kez daha leğeni andıran kara çukurun içine daldı. Beş seferinde de tepeleri aşmak için uçağı-

nı hemen hemen kuyruğu üzerine dikmek zorunda kaldı, birtürlü Baraja ulaşamadı. Sonunda vazgeçti.

İçin için kuşkuluydu:

— «Bu çukurluğu önce şöyle bir incelesem daha iyi olacak galiba,» dedi.

— «Anlaştık kardeşim. Başka bir uçak talihini denerken sen de o dolayları gözden geçir! Alo, 'Zebra', sıra sende!»

«Zebra»nın pilotu olan Maudslay de iki pike yaptı ama başaramadı. Üçüncü deneyde daha yavaş ilerledi, son anda dümen kırdı ve ölümü göze alarak daldı. Çok çabuk doğrulduğunu gördüler. Bir saniye bile geçmeden ışıldakları yandı, suya vurdu ve huzmelerin uçları birleşti. Yüzeyden 20 m. yüksekte bulunan uçak, Barajın üzerine atıldı.

Arkadaşları bombanın atıldığını bildiren kırmızı işaret fişeğinin yükseldiğini gördüler ama uçak çok hızlı gitmiş olsa gerekti. Bomba suya değecek yerde barajın korkuluk duvarına çarptı, bunun etkisi sonucu korkunç bir güçle patladı. Kızılımsı ışığın içinde ötekiler «Zebra»nın kara silüetini bombanın isabet ettiği noktanın tam üzerinde gördüler. Sonra her yanı zifiri bir karanlık kapladı.

Yarbay Gibson'un boğazı kurumuştu. Cevap alamayacağını önceden biliyor, umuda kapılmıyordu ama yine de sordu:

— «Henry, Henry!.. İsabet aldınız mı kardeşim?»

Soluğunu tutarak bekledi. O sırada, korkunç sessizliğin içinde uzaktan gelen, sanki mezardan yükselen hafif bir ses zar-zor cevap verdi:

— «Bir çâresine bakacağız galiba, şef... Siz uzaklaşmayın...»

Hepsi bu kadarla kaldı. Gibson yine seslendi ama boşuna. Maudslay cevap vermiyordu artık.

Gibson:

— «Sıra sende, Shannon,» dedi. «Bir dene bakalım.»

İkinci denemede Shannon nihayet başarılı bir pike yaptı. Dosdoğru barajın üzerine ilerleyerek uygun yüksekliği çabucak buldu, bombasını salıverdi, karşı tepeyi aşmak için dikildi. Arkasında, duvarın hemen bitişiğinde gölün yüzü yüksek, beyaz sütunun itişi altında çukurlaştı. Sütun yine su yüzüne döküldükten sonra Gibson Barajın hâlâ ayakta durduğunu gördü. Ellerinde tek bir bomba kalmıştı: Knight'ın uçağındaki bomba, yâni.

Shannon'un öğütlerini dinleyen Knight ikinci kez Barajın üzerinden geçtikten sonra bombasını tam yerine isabet ettirmeyi başardı. Gölün suları yeniden havaya fırladı. Gibson kuşkuluydu. Su yüzeyinin üzerinde ağır ağır uçtu. Birdenbire de bir çığlık kopardı. Duvar yıkılmış, kuduruk sular muazzam bir dalga hâlinde gedikten dışarıya akıyordu.

Manzara Moehne'dekinden daha da korkunçtu. Göl çok daha büyüktü: İçinde ikiyüzmilyon tonu aşkın su vardı. İniş de daha dikti. Köpüklü dalganın ileriye atılışını korkuyla karışık bir sevinçle seyrettiler. Sular bir yılan gibi uzanarak vâdiye yayılıyordu. Bir araba kurtulmak için umutsuzca çırpınarak yolun üzerinde kaçıyordu. Ancak farlarını görüyorlardı. Her dönemeçte kıvranır gibi olan, görünmeyen bir vücude ait, çılgına dönmüş iki göz. Su duvarı adım adım ilerleyerek ona yetiş-

ti, şaşmaz biçimde içine aldı, su altında kalan farlar buzlu, yeşilimsi bir renk aldılar, ıspazmoza tutulmuşçasına titreştiler ve söndüler.

Maniplesinin başında oturan Hutchison keyifli keyifli tek bir kelime yolladı: «**Dinghy**». Eder Barajı'nın yıkıldığını haber veren şifreli kelimeydi bu. Sonra Yarbay Gibson dönüş yolunu tutmaları için uçaklarına emir verdi. Motor homurtularının yankısı tepelerde dolaşıp yok oldu. Beri yandan, birbirlerinden çok aralıklı düzende olan bombardıman uçakları da üslerine dönmek için batı yönünde uzaklaştılar.

*

Mac Carthy hiç kimseye sokulmadan, tek başına yoluna devam ederek Moehne'nin güneyindeki ormanlık tepelerde uzun araştırmalar yapmak zorunda kalmıştı. Nihayet sis bulutlarının arasından, Sorpe Barajı'nın koyu renk duvarını gördü. Dik kenarlı çukurluğa dördüncü dalışını yaparken neredeyse suya değecekti. Son anda doğruldu, bombasını barajın iki metreden az uzağına yerleştirdi. Lancaster vâdinin öbür ucundaki tepeye az daha çarpacakken bomba da patladı. Mac Carthy geniş bir dönüş yaparak yine Barajın üzerine geldi, duvarın üst kısmının 50 m. uzunluğunca yıkılmış olduğunu gördü.

*

Wallis'in keyfi şimdi çok yerindeydi. Çevresinde söylenen birsürü lâfı duymuyordu bile. General Cochrane, Yarbay Guy Gibson'a şunu sordu:

— «Sorpe Barajını iyice yıkmak için elinde bombası olan bir-iki uçak daha var mı?»

— «Hiç uçak yok,» diye gelen kısa cevap genel sevincin üzerine gölge düşürdü. Buna göre en azından bir ekibe İngiltere'yi yeniden görmek nasip olmayacaktı. Albay Satterly hesaplarını çabucak gözden geçirdi. Yaptığı tahminlere göre yedek birliğin Ruhr'a yaklaşması gerekiyordu. Beş pilotun herbirine açık-seçik direktifler gönderdi.

Burpey, Sorpe üzerine gönderildi, birkaç kez arandı ama cevap vermedi. Burpey ölmüştü.

Yine Sorpe üzerine gönderilen Brown, Baraja Mac Carthy'den bir çeyrek saat sonra ulaştı. Yoğun sis içinde Barajın nerede olduğunu iyice saptayamadı. Sonuçsuz kalan sekiz girişimden sonra nerdeyse vazgeçecekti ki bombardımancısı kelimenin tam anlamıyla parlak bir fikir ileri sürdü: Tesbih taneleri gibi birbirini izleyen birkaç tane yangın bombası atarak Barajın yerini açık-seçik saptadılar. Böylece de onuncu geçişlerinde bombalarını atabildiler.

Lancaster kaçmak için tepelerin arasındaki çukurlukta yükselirken, sisli yüzeyin üzerinden muazzam bir su sütunu fışkırdı, gölle ay arasında bir süre asılı kaldı. Çarpışın yarattığı dalga suyun yüzündeki hava tabakalarını sarsarak su sütununun tabanını dumandan oluşan korkunç bir halka biçiminde çevirmiş bulunuyordu.

Sorpe'nin üzerine birkaç dakika sonra gelen Anderson, ancak tepelerin arasında kaynama hâlinde olan bir sis kazanı gördü. Hareket hâlindeki sisi, yalnız tutuşan ormanlardan yükselen alevler aydınlatıyordu. Ne barajı, hattâ ne de gölün yüzeyini göremediğinden, o da bombasıyla birlikte dönmek zorunda kaldı.

Ottley ise ikinci derecedeki hedeflerden biri olan Lister Barajı'na gönderildi. Mesajı aldığını

bildirdi, sonra radyosu birdenbire sustu. Başına ne geldiğini de hiç kimse, hiçbir zaman bilmedi.

Beşlerin sonuncusu olan Townsend Ennerpe Barajı'nı yıkmakla görevliydi. O da bombasını atmadan önce birkaç deneme geçişi yapmak zorunda kaldı. Bomba tam öngörülen yere düştü ama Barajı yıkamadı.

•

Scampton'dan yola çıkan on dokuz uçaktan yalnız onu İngiltere yolunu tutmuşlardı. Bomba ile harcadıkları benzinin toplam ağırlığı olan sekiz ton yükten kurtularak hafiflemiş olduklarından, yere sürtünürcesine alçaktan uçarak en yüksek seyir hızları olan saatte 400 km.'ye yakın bir hızla ilerliyorlardı. Kıyıya varmalarına bir saat, güneşi görmelerine ise çok daha az bir zaman kalmıştı. Üzerlerinde bir yerde dolaşan Alman avcılarının, şafağın ilk ışıklarını sabırsızlıkla beklediklerini biliyorlardı.

Mareşal Sir Arthur Harris, sağ kalanları kutlasınlar diye General Cochrane'le Barnes Wallis'i Scampton'a götürmüştü. Harekât Salonu'na girince, Sir Portal'la konuşmayı bir kez daha denemek için hemen telefona koştu. İkinci bir yanlışlık olmasın diye ilkin telefoncu kıza:

— «Kızım, şu anda Hava Mareşali ve Krallık Hava Kuvvetleri'nin bütün gruplarının Başkomutanı Sir Arthur Harris'le konuşmak gibi bir şerefe erişmiş bulunuyorsun,» dedi.

Kızcağız bazı Yeni Zelândalı pilotların yaptıkları az-çok esprili şakalara alışmıştı:

— «Benim için ne büyük şeref,» dedi. «Ama bakıyorum, siz birayı yine fazla kaçırmışsınız.

Emirerinize söyleyin de yatağınızın yerini göstersin.»

Mareşal Harris öyle bir kükredi ki camlar zangır zangır titredi. Çok kavrayışlı bir subay merdivenleri dörder dörder inerek telefoncu kıza:

— «Aman yavrum, elinden geldiğince aşağıdan al da kendini bağışlat,» diye öğüt verdi. General Cochrane ile Wallis, Mareşal Sir Harris'i yatıştırmaya çalıştılar. Telefoncu kız da arkadaşlarına:

— «Aman, bana çok acele Washington'u bağlayın,» diye yalvardı. Mareşal Harris yumuşamıştı, bir çeyrek saat sonra Sir Charles Portal'a şu haberi verdi:

— «Downwood Harekâtı başarıyla sonuçlandı! Evet, hem tam bir başarıyla!»

•

Yarbay Guy Gibson tam önünde Hamm'daki fabrikaların koyu renk yığınını görünce yavaşça doğuya yöneldi. Solunda başka bir Lancester göründü. Tam Gibson ona:

— «Buradan uzaklaş!» Diye seslendiği sırada Alman uçaksavarları kudurmuşçasına ateş etmeye başladılar. İhtiyatsız uçak meşale hâline geldi, kayan bir yıldız gibi düşerek kızgın demir parçalarından oluşan bir yağmur hâlinde yere çakıldı. Gibson bu hâli görmemek için başını çevirdi. Kimdi bu acaba? Burney mi, Ottley mi, Brown mı?

Şafak sökmeye başlıyordu. Doğu yönünde gökyüzü sararıyor; yerden onbeş metre yükseklikte uçan pilotlar: **«Nasıl oldu da uçaksavarlar henüz bizi görmediler?»** Diyorlardı içlerinden. Bir Messerschmitt tarafından kovalanan Gibson'un uçağı, çayırların çok yakınında delice bir jimnastiğe gi-

rişti. İnekleri dehşete düşürdükten sonra paçayı kurtarabildi. Alman da geriye dönmek için acele ediyor olmalıydı: Çünkü kovalamacadan birkaç dakika sonra vazgeçti.

Yarbay Gibson, tam «Atlantik Duvarı»nın üzerinden uçmadan önce 100 metreye dek yükseldi, sonra yedek hız toplamak için tam gazla dalış yaptı. 430 km. hızla ileriye atılarak top mevzilerinin, tank tuzaklarının ve mayınlanmış kumsalın üzerinden geçti. Birkaç saniye sonra da bütün mürettebat rahat bir soluk aldı. Nihayet Manş Denizi üzerine, uçaksavarların menzili dışına ulaşmışlardı.

Yere ilk inen Maltby oldu. Hem kaygılı, hem gülümser yüzlerin kendisine baktığını görünce herkesin saatlerdir ayakta olduğunu anladı. Mareşal Harris, General Cochrane ve Wallis pistin nihayetinde onu bekliyorlardı. Sonra Martin de geldi. Karşılamak için koşan Yüzbaşı Mutt Summers onu uçağın altında çömelmiş, kanattaki bir deliğin pürtüklü kıyılarını incelerken buldu.

Martin, öfkeli bir tavırla:

— «Bak keratalar benim zavallı **Popsie**'ye ne yapmışlar!» Dedi.

Sağ kalanlar birer ikişer yere indiler, bir zafer havası içinde Harekât Salonu'na dek götürüldüler. Yarbay Guy Gibson'un saçları sekiz saat miğfer altında kaldığı için yamyassı olmuştu. Akının birbirini izleyen evrelerini inceden inceye anlattı. Sözlerini de şöyle bağladı:

— «Bu, muhakkak eğlence için yapılan bir gezi değildi. Bombalarımızı gerektiği biçimde attık ama o kahrolası uçaksavarları bir türlü susturamadık. Yâni hiç değilse hepsini. Uçaklarımızdan kaç tanesi düşürüldü, henüz bilmiyorum. Hop-

good'la Maudslay'in düştükleri muhakkak! Ötekilere gelince...»

Geleneksel jambonlu yumurtayı yedikten sonra barın çevresinde toplandılar, boyuna doldurulan bira dublelerini yavaş yavaş boşaltarak beklerken oyalanmaya çalıştılar. Görevlerden dönüşün korkunç bekleyişiydi bu. Shannon kıyıdaki uçaksavarlardan isabet alan Dinghy Young'ın suya çakıldığını öğrenince şaka yapma yürekliliğini gösterdi:

— «O da kayıkla döner öyleyse. Üçüncü kez başına geliyor bu. Lâstik sandalla gezmeye bayılır. Hem canım, su testisi...»

Bu kez testinin kırıldığından haberi yoktu. Young'ın uçağı, içindeki mürettebatla birlikte suya taş gibi gömülüvermişti.

Son uçağın inişinden beri bir saat geçmiş bulunuyordu şimdi. Wallis sinirlenmeye başlamıştı:

— «Ötekiler nerede? Nerede kaldılar bunlar?» Diyordu.

Yüzbaşı Mutt Summers:

— «Neredeyse gelirler,» diye homurdandı. «Gelmek için onlara vakit bırakın. Belki başka yere inmişlerdir.»

Barnes Wallis, gittikçe yerinde duramaz olmuştu. Yarım saat sonra sorusunu tekrarladı. Bu kez, hiç kimse cevap verme yürekliliğini gösteremedi. Zavallı mûcit de kaybolan arkadaşlarını unutmak için hepsinin adamakıllı kafaları çekmekte olduklarını anladı. Çevresinde bulunan herkes - kendisinin dışında herkes - bir ölüm sessizliği içinde boyuna içiyordu. Martin onun da eline zorla bir kadeh tutuşturmuştu ama Wallis tek bir yudum içemeyeceğini hissediyordu.

Gözyaşlarını tutmaya çabalayarak, ağlamaklı bir sesle:

— «Aman Ya Rabbim! Aman Ya Rabbi!» Diye inliyordu. «Olacaklar hakkında en ufak bir fikir sâhibi olsaydım, bu harekâtı hiçbir zaman başlatmazdım!»

Subay yemekhanesinden ilk ayrılan Yarbay Guy Gibson oldu. Uykudan ayakta duracak hâlde değildi ama yatmaya gidecek yerde Filo'nun kalem odasına gitti. Ölüm haberlerini bildiren telgrafların gönderilmesi için Humphries'le Powell'e yardım etti. Bir gün önce havalanan yüzotuz genç, gürbüz delikanlıdan ellialtısı yoklamada «nâmevcut»tu. İçlerinden yalnız üçü paraşütle atlamıştı ama onlar da bir esir kampında savaşın sonuna dek pinekleyeceklerdi. Akından yirmidört saat önce keşif uçağı o esrarlı kara dörtgenleri görmüştü ya, Gibson da Moehne üzerinde birkaç ekibi kaybedeceğini anlamıştı. Oysa orada tek bir uçak -Hopgood'un uçağını- kaybetmişti. (Gibson, Barajın doruğundaki bu tehdit dolu gölgelerin sadece ağaçlar olduğunu ancak savaştan sonra öğrenmişti: Bunlar, Barajı süslemekle görevli çok güzel çam ağaçlarıydı. Almanlar Moehne'yi güzelleştirmek için çok uğraşmışlardı ama onu savunacak tesisleri güçlendirmeyi akıl etmemişlerdi!)

•

Öğleden sonra saat beşe doğru henüz uyku sersemi olan mürettebat bir otobüse binerek o dolaylardaki bir şatoda onurlarına verilen kokteyle gitti. Dönüşte Teğmen Anne'in yanına oturmanın bir yolunu bulmuş olan Shannon, genç kıza doğru eğildi:

— «Dinle beni Anne,» dedi. «Şöyle düşündüm... İstiyorum ki... Yâni, uzun sözün kısası, benimle evlenir misin?»

Kızcağız utandı:

— «Aman David,» dedi. «Dur bakayım, David... Muhakkak olan şu ki, sende bu bıyık varken doğrusu evlenemem.»

Delikanlı düşünceli bir tavırla küçük bir fırçayı andıran bıyığını parmağıyla okşadı. Kıllardan oluşan bu süse pek bağlıydı. Bu, ona kendisine yakışan bir yaşlılık veriyordu. Bıyık koyuvereli beri, en azından yirmiüç yaşındaymış gibi bir hâli vardı.

— «Anladığım kadarıyla, bıyığımla senin aranda bir tercih yapmamı mı istiyorsun?»

Teğmen Anne Fowler cevap vermeyince kararlı bir tavırla ekledi:

— «Adam sen de, bıyığımı traş ederim, olur biter!»

*

Ertesi sabah 617'nci Bombardıman Grubu izine çıktı: Yer personeli üç gün, akından sağ dönenler de bir hafta izin yapacaklardı. Yalnız Yarbay Guy Gibson, bunların dışındaydı: Kaybolanların annelerine başsağlığı mektupları yazmak için iki gün daha Scampton'da kaldı. Ötedenberi makineyle yazılan o basma kalıp mektupların lâfını bile duymak istemezdi: İçlerindeki hep aynı cümleler binlerce, binlerce kez tekrarlanırdı hep. Odasına kapanarak bu acıklı mektupların hepsini kendi eliyle yazdı: Tam ellialtı ayrı mektup!

Londra'da havacılar bir gece içinde üne kavuştuklarını gördüler. Bütün gazeteler kocaman ko-

caman başlıklarla onların başarısını kutluyorlardı. Alman basınının yorumları ise hiç de övücü değildi. Her iki taraf da kendi davranışında haklıydı: Bunu anlamak için bir Mosquito keşif uçağının getirdiği resimlere bakmak yetiyordu. Moehne ve Eder gölleri boşalmıştı. Buna karşılık üçyüzotuz milyon ton su Ruhr Nehri'nin batı vâdilerini kaplamış; kentleri yıkıp köyleri yoketmişti.

Ruhr, ateş sınavından geçtikten sonra, şimdi de suyun sınavından geçiyordu. Çöken barajları çevreleyen yaklaşık seksen km.lik bir daire içinde kömür madenlerini su başmış, fabrikalar yıkılmıştı. Luftwaffe'nin en önemli hava alanlarından biri olan Fritzlar uçaklarıyla, pistleriyle, binalarıyla birlikte köpüklü dalgalar altında kaybolmuştu. Demir ve karayollarını, köprüleri sel alıp götürmüştü. Kassel'in endüstriyel mahallesi olan Unterneustadt (Unternoyştat) göl üzerinde kurulu bir kent hâlini almıştı. Çılgın sel dalgaları sâkin Fulda vâdisine doğru akıyordu. Her yanda, kanalların kıyılarındaki setler yıkılıyor, elektrik santralleri sulara gömülüyor; talihin acı bir cilvesi sonucu, sudan yoksun kalan Ruhr çelikhaneleri üretimlerini durduruyorlardı. Hammaddeleri fabrikalara getirip yapılan silâhları çeşitli cephelere götüren ulaşım şebekesi bin noktada hasara uğramıştı. Duvarları sağlam kalan fabrikalar bile elektrik akımı olmadığından çalışamıyorlardı.

Hitlerci gazetelerde yayınlanan haberler, tahribatın ne denli büyük olduğunu açıkça gösteriyorlardı. Eder'in yakınındaki küçük bir kasabada yolları onarmak için ikibin, barajın yeniden yapımına yardım için de ayrıca ikibin kişi seferber edildi. Bir gazeteci şu noktayı özellikle belirtti:

Ruhr havzasındaki kentler bombardımanların yol açtıkları yangınları söndürmek için aylar boyu susuz kalacaklardı. Resmî rapor bile «karanlık, iç karartıcı bir tablo»dan sözediyordu. Resmî makamlar üretim kayıplarını hemen sayıya dökmenin olanaksızlığını belirtirlerken, işleri yoluna koymak için yüzbin işçinin altı ay süreyle çalışması gerektiğini söylüyorlardı. Yapılan bir ilk bilânçoya göre yüzyirmibeş fabrika ya yıkılmış, ya ağır hasara uğramış; üçbin hektar ekili toprak o yıl ürün veremez hâle gelmiş; yirmibeş köprüyü seller alıp götürmüş; yirmibir başka köprü de hasara uğramıştı.

Büyükbaş hayvanlarda uğranılan kayıp ise altıbinbeşyüz başı buluyordu.

İşin bir de moral bakımdan ağır bir ceremesi vardı. İnsanlar birbirleriyle savaştıkça bu hep vardı; daima da olacaktı. 1.300 kişi sellere kapılıp ölmüştü. Bu sayının yarıdan fazlası sürgünlerden, tutsaklardan oluşmaktaydı: Bunlar, Eder vâdisindeki bir kampta gözaltı edilen Ruslardı.

Akından sonra Almanlar, Reich'ın bütün öteki barajlarını korumak için yüzlerce asker ve düzinelerle uçaksavar topu ayırdılar. Moehne'yi onarmak için harıl harıl çalışırlarken, Barajdan 1.800 metre yükseğe iki tane direk dikerek gölün bir kıyısından öbürüne kalın bir kablo gerdiler. Bu kabloya takılı başka kabloların öbür uclarına el bombaları asılıydı. Dokunuca patlayan bu bombaların görevi, gölün kıyısına yakın uçuş yaparak yaklaşan uçakları yok etmekti. Ayrıca doğrudan doğruya duvarın önüne iki tane kalın torpilsavar ağ, bin metre ileriye de üçüncü bir ağ gerdiler. Vâdinin yamacının «kuru tarafında» baraj duvarının iniş bölümüne kazıklar çakarak, çelik teller-

den gerçek bir perde gerdiler: Ortaçağ şövalyelerinin giydikleri örme zırhın modern biçimiydi bu.

Belediye Başkanı Dillgardt'ın dedikleri çıkmıştı ama önlemlerden yana çok geç kalınmıştı. Almanlar ahırın kapısını kilitlemek için atın kaçışını beklemişlerdi.

*

Yarbay Guy Gibson, iznini karısının yanında geçirdi. Kadıncağız kocasının resmini gazetelerin birinci sayfalarında görünce şok geçirmişti. Gibson, son âna dek ona hep genç pilotların eğitim gördükleri bir merkezde dinlenmekte olduğunu bildirmişti.

*

Scampton'a dönünce Gibson, kendisine gelen mektuplar arasında bir köy papazının yazdığı mektubu da buldu. Zarfın içinde ayrıca mektubu yazanın Times gazetesine gönderdiği bir protesto yazısı da vardı, şöyle diyordu:

«Sayın Bay,

Moehne Barajı'nın bombardıman edilişi, bütün dünyadaki kuşbilimcileri derin bir kaygıya düşürmüş bulunmaktadır. Geçtiğimiz üç yıldan beri boyunları yivli bir çift kuğunun yazları bu gölde geçirerek yavrularını büyütmekte olduklarını bilmiyordunuz herhalde. Avrupa'nın bütün büyük kuşları arasında bu tür, en nâdir olanıdır. Son zamanlarda ürediği kesinlikle bilinen tek öbür çift, kutuplarda görülen cinstendi. Reykjavik'de oturan müteveffa Prof. Olssen'in teyzesi, İzlânda'daki Thongvallavatn Gölü'nün kumsallarından birindeki yuvasında, bu çiftin resmini çekmişti.

Bunu belirttikten sonra size hepsi de cevap isteyen bazı sorular yönelteceğim: Avrupa'daki çiftlerin belki de sonuncusu olan Moehne'deki çiftin başına neler geldiği hakkında bir bilginiz var mı? Bu çok güzel kuşlar pek nâdir olduklarından, yaşadıkları yerin bombardıman edilmesine niçin izin verilmiştir? Bu harekâtın gerekli ve kaçınılmaz olduğu kabul edilse bile, bombardıman yavru kuşların büyümelerine değin niçin ertelenmemiştir?

Saygılarımı lûtfen kabul buyurun, sayın bay.»

Times'in yazarları kendilerine bir şaka yapılmakta olduğunu herhalde sezmiş olmalılar ki, bu mektubu yayınlamaktan kaçınmışlardı. Kuşkulanmakta da haklıydılar: Çünkü Yarbay Gibson, bu işin Amirallik Dairesi Gizli Servisi'nden iki subayın başının altından çıktığını az sonra öğrenmişti.

25 Mayısta nişanlar geldi. İki gün sonra da Kral'la Kraliçe gelerek daha şimdiden üne kavuşmuş olan yeni bombardıman grubunu denetlediler. O gün tam da Shannon'un yirmibirinci yaş günüydü. Bunu Yarbay Gibson'dan öğrenen Kral, genç pilotla uzun uzun sohbet etti. Sonra onun elini kuvvetle sıkan VI. George, şunları ekledi:

— «Yaşınızı hiç göstermiyorsunuz, Shannon! Aldığınız **Distinguished Service Order** nişanını içki içerek kutlamak için oldukça iyi becermişsiniz bu işi muhakkak.»

Akşam, geceyarısı yaklaştığında, Martin:

— «Gözlerin göz çukurlarının hizasında değiller artık,» diye takazada bulunurken delikanlı alçak gönüllü bir tavırla gülümseyerek:

— «Sâhiden de fitil gibi sarhoşum,» dedi. Böbürleniyordu da hani: «Majeste Kral'ın emriyle bu işi yaptım da,» diye de ekledi.

Dokuzuncu Bölüm

UMUTSUZLUĞUN VERDİĞİ CESARET

Haftalar boyunca durum gayet sâkin geçti. Yeni uçaklarla donatılan grup, durup dinlenmeden eğitim yapıyordu. Öyle ki, her hafta birkaç görev uçuşu yapan öbür grupların müret-tebatı küçümser bir tavırla:

-- «Bunlar tek bir görevin tembelleri,» diyorlardı. Sözün k sası, Ruhr barajlarının kahramanları bir çeşit abluka altına alınmışlardı sanki. Bu ise insanı çileden çıkaran, acı bir izlenim yaratıyordu hepsinde.

Hiç memnun olmayanların başında Yarbay Gibson geliyordu: Kendini bir göstermelik, şömine üzerine konulan bir biblo gibi hissediyordu. General Cochrane ona şöyle demişti:

— «Sen birçok kez görev uçuşu yaptın, artık uçmaya hakkın olmayacak.»

Onun yerine geçen Binbaşı George Holden nârin, çevik bir delikanlıydı. Pembe yüzü, kıvırcık sarı saçları sert, hemen hemen haşin tavırlarıyla acayip bir çelişki hâlindeydi. Savaştan önce Holden, başında bir melon şapka olduğu hâlde, özene bezene kılıfına sarıp sarmaladığı şemsiyeye aldırmaz bir tavırla yaslanarak Regent Street'de piyasaya çıkardı ama bu, şimdi onun sert bir kişi olmasına engel olmuyordu. Yılın başlangıcında kendisini çok yorgun hissetmişti ama tam bir hafta boyunca Filo'sunun görev uçuşlarına katılmaya devam etmişti. Bu, hasar gören uçağını geri getirip de pistte baygınlık geçirdiği güne dek sü-

rüp gitmişti. Doktora gitmeye razı oldu. O da onu muayene ettikten sonra başını sallayarak:

— «Olur şey değil, sen zâtülcenb geçirmişsin dostum. Ama şimdi hemen hemen iyileşmiş görünüyorsun,» dedi. 15 Temmuz günü 617'nci Bombardıman Grubu saldırıya geçti. Kuzey İtalya'daki elektrik santralleri üzerine akın yapacaktı. Mussolini sendeliyor, Sicilya'da kıyasıya savaşlar oluyor, Alman ikmâl-iaşe dalgası da elektrikli demiryollardan İtalya'nın güneyine doğru iniyordu. Santrallerin yıkılması demiryolu şebekesine öldürücü bir yumruk indirecekti. Ne yazık ki alınması gereken mesafe çok uzundu. Uçaklar hedeflerin üzerine benzin depoları üçte iki boş olduğu hâlde ulaşacaklardı. Buna göre doğrudan doğruya İngiltere'ye dönemezlerdi. Mürettebat, Cezayir yakınında önemli bir hava üssü olan Blida'ya ineceklerini öğrenince sevinç çığlıkları kopardı. Zavallı Gibson, kesin uçma yasağı yüzünden Scampton'da kalmış olduğundan, genel coşkuya katılmayan yalnız bir o vardı. Asık suratlı ve öfkeli bir hâlde, arkadaşlarının havalanışlarında hazır bulundu, onların dostça selâmlarına üstünkörü bir karşılık verdi.

Düşkırıcı bir görev oldu bu. Yolda hiçbir direnişle karşılaşmadılar ama hedefleri kalın bir sis tabakasının altında gizlenmiş buldular, bombalarını rastgele atmak zorunda kaldılar. Birkaç uçak, uçaksavarlardan isabet aldı, hattâ içlerinden biri bir motorunu bile kaybetti. Ama yine de hepsi sağ-sâlim Blida'ya döndüler. «Tekmil»den sonra Mac Carthy paraşütünü tiksinmiş bir tavırla bir köşeye atarak meteoroloji servisindeki kaltabanlara veriştirmeye başladı:

— «Aydınlatıcı fişekler de götürseydik ne yaptığımızı görmüş olurduk,» diye homurdandı.

O sırada hiç kimse bu sözlere aldırış etmedi. Ancak haftalar sonra birisi bunu anımsadı ve bütün gruba şan, ün kazandırdı.

Kuzey Afrika, güneşi ve kırmızı şarabıyla, ilk kırksekiz saat içinde cennet gibi göründü gözlerine. Sonra hava bozdu ve mürettebat, barakaların boğucu sıcağında sıkıntıdan patladı. Nihayet yine yola çıkma emri alınca herkes ferahladı.

Dönüşte Martin, Alp dağlarını 6.000 metreden fazla bir yükseklikte aştı. Arka mitralyözcü bu işe pek bozuldu: Çünkü Fransa üzerinden alçaktan uçacaklarını sanarak yazlık üniformasını giymişti. Scampton'da mürettebatın öbür üyeleri üşümelerini rhum (rom) içerek giderdiler.

Yer personeli onları çok büyük bir içtenlikle karşıladı. Çıkarcı bir coşkuydu bu, çünkü bombalarından kurtulup hafifleyen uçaklar çeşit çeşit içkilerle şaraplar, sepetler dolusu da incir, portakal ve hurma getirmişlerdi. Hattâ, Mac Carthy'nin uçağı bir fıçı Cezayir şarabı bile getirmişti. Bunu, Üs'sün yüksek rütbeli bir subayı ısmarlamıştı. İnişten sonra bu fıçı esrarlı biçimde ortadan yok oldu. Yer personelinin kaldığı bölümde bütün gece şarkılar, kahkahalar duyuldu. Ertesi sabah da yüksek rütbeli subayın bürosunda bir öfke patlayışı işitildi. Başçavuş Powell suçluları bulmakla görevlendirildi ama lâf olsun diye üçdört gün bekledikten sonra:

— «En ufak bir ipucu bile bulamadım,» dedi. Onun gösterdiği bu ağzı sıkılık, bu nimetten yararlanmayan tek dürüst adam o olduğu için, özellikle saygıya değerdi.

Sonra, Ağustosta can sıkıntısı ve gündelik işler mürettebatın üzerine kurşûnîmsi bir örtü gibi

çöküverdi. Tek görev yoktu da her Tanrı'nın günü eğitim vardı. Saçını başını yolmak işten değildi.

*

İşte aşağı yukarı o sırada İngiliz gizli servisleri Almanya'dan yeni ve esrarlı bir silâha ilişkin heyecan verici raporlar almaya başladılar. Hitler'in uzun süreden beri haber verdiği «gizli silâh» sözkonusuydu belki. İngiliz ajanları bu silâhın ne biçim şey olduğunu bilmiyorlardı ama varlığından emindiler. Kaçan iki savaş tutsağı İngiltere'ye dönmeyi başarmıştı. Aldıkları haberler füzelerle ilgiliydi, bunların Lübeck'in kuzey-doğusundaki bir yerde yapılmakta olduklarını sanıyorlardı. Pas-de-Calais'de (Pa-dö-Kale) binlerce işçi dev gibi beton bloklar döküyorlardı. Sonra bir keşif uçağı Peenemünde'de kurulan yeni bir fabrikanın resmini çekti: Burası, Lübeck'in tam kuzeydoğu sunda bir kasabaydı. Resimde, yere konmuş, kurşun kalem biçiminde bazı nesneler görülüyordu. Uzmanlar bu «kurşun kalemler», füzelere ilişkin söylentiler ve beton bloklar arasında bir ilişki kurmadan önce, işe başlarını sallamakla başladılar. Bu beton bloklar, görünüşe göre, Krallık Hava Kuvvetleri'nin kullandığı bütün bombalara dayanacak türdendi. Gerçi hafif kovanlı yeni altı tonluk bombanın yapımı bitmek üzereydi ama klâsik bir bombaydı bu, yerde patlıyor ve çıkardığı hava basıncıyla yalnız binaları yıkıyordu. Görünüşe göre toprağa yarı-gömülü bir beton blok üzerinde bir sıyrık bile yapamayacaktı.

Almanya'da ve işgal altındaki topraklarda bulunan ajanlar aldanmamışlardı. Londra'dan 98 kilometre uzakta, Calais'nin hemen ardında Hitler, gizli silâhlarını barındıracak olan blokhavzlar

yaptırıyordu. Bunlar akıl almaz yapılardı. Londra ile güney İngiltere'nin limanları üzerine aralıksız bir bomba yağmuru yağdırılacaktı. Çıkarmanın hareket noktaları da bu limanlardı. Beş metreyi aşkın kalınlıktaki duvarları, yedi metreye yaklaşan kalınlıktaki kubbeleri o zamana dek bilinen bütün bombalara dayanabilecekti: Todt örgütü bu konuda Führer'e kesin söz vermişti.

Watton, Wizernes ve Siracourt'daki blokhavzlarda «uçan bombalar» için montaj atelyeleri, depolar ve atış rampaları bulunacaktı. Çoğunluğu sürgünlerden oluşan onikibin işçi, beton tabakasının çok altında galeriler, salonlar yapıyorlardı. Almanlar oralarda yangelip Krallık Hava Kuvvetleri'nin saldırılarıyla matrak geçebileceklerdi.

Fakat en inanılmaz kâbus yine de Mimoyecques (Mimoyek) yakınında, yedi metre kalınlığındaki muazzam bir betonarme kapağın altına gömülü olan akıl almaz lâbirentti. Hitler Almanyası, elindeki silâhların en gizlisi, en korkuncu olan V 3'ü orada hazırlıyordu. Bunlar namluları 17 m. uzunluğunda olan dev toplardı.

Topların ağızları hiçbir zaman yerin üstünde görünmeyeceklerdi. Namlular bütün uzunlukları boyunca 50 dereceye dalan kuyulara yerleştirilecekti. Batarya üç kuyuda toplanan onbeş toptan oluşacaktı. Ağır ağır ateş alan muazzam bir barut dolgusu, 270'lik bir obüse gittikçe artan bir hız verecek, böylece de her türlü aşırı sıcaklık ve basınç önlenmiş olacaktı. Bu sayede toplar, Birinci Dünya Savaşı'nda Paris'i döven «Şişman Bertha»ya göre daha yavaş aşınıp yıpranacaklardı. Bu toplar, Kayzer Wilhelm'in o üstün topundan çok daha etkin olacaklardı zâten: Daha büyük obüsler atacaklar, daha uzun süre ateş edebile-

cekler ve asıl önemlisi, atış tempoları çok daha çabuk olacaktı. Tesis tamamlanınca beton blokun içine yerleştirilmiş kocaman zırh levhalar raylar üzerinde hareket edecekler ve bu cehennem yuvası, dakikada altı obüs fırlatmaya başlayacaktı ki bu, günde 600 ton ederdi. Buna göre hesap meydandaydı: Bu tempoyla Londra'nın üzerine 15 gün içinde, savaşın başlangıcından beri Berlin üzerine düşen patlayıcı maddelerin toplamı kadar bomba yağacaktı. Bu da ancak bir başlangıç olacaktı...

Savaş Kabinesi, bütün bunlardan habersizdi ama bildikleri az da olsa onu çok kaygılandırmaya yetiyordu. Her gün hareketli ve çok gizli toplantılar yapıldı. Beri yandan da General Cochrane, teknisyenlerin dikkatini Wallis'in «deprem bombası» üzerine çekmek için çırpınıp duruyordu. Yaptığı çabalar çabucak elle tutulur sonuçlara ulaştı. Az sonra Uçak Üretim Bakanı'nın Özel Kalem Müdürü olan Sir Freeman, Wallis'ten bürosuna gelmesini rica etti. (Barajların yıkılmasından beri kodamanlar Wallis'e az-buçuk korkuyla karışık bir saygı da besliyorlardı: Çağrıdaki alışılmadık nezaket de bundan ileri gelmekteydi.)

Freeman doğruca konuya girdi:

— «Söyleyin bana Wallis, bir bombaya ilişkin olarak 1940'ta acayip bir fikir ileri sürmüştünüz hani, onu anımsıyor musunuz?»

Wallis aldırmaz bir tavırla:

— «Söylendiğine göre ben birsürü acayip fikirler ileri sürmüştüm,» diye mırıldandı.

— «Büyük bir bomba, demek istiyorum yâni. Daha doğrusu iki bomba: Birisi altı tonluk, öteki on tonluk. Hesaplarınıza göre yere derinliğine

saplanacaklar ve gerçek bir deprem oluşturacaklardı.»

Wallis ilgiyle:

— «Ha, evet hatırlıyorum,» dedi.

— «Bu bombalardan birkaç tanesini bana ne zaman verebilirsiniz?»

Bu sözler, öylesine ânî, öylesine beklenmedikti ki, Wallis tam on saniyede kendini toparlayabildi. Çekingen bir tavırla:

— «Dört-beş ayda,» dedi. Sonra çabucak ekledi: «Ama bana çok büyük kolaylıklar yapmanız şartiyle. Çünkü yapılacak çok büyük iş var.»

— «Orası muhakkak. Şimdi de çabuk davranmak gerekiyor. Siz hemen gidip Craven'i görün. Geleceğinizi bildirmek için ona telefon edeceğim.»

Vickers Fabrikaları'nın Genel Müdürü olan Sir Craven, aynı anda bakanlığın baş müfettişlerindendi. On dakika sonra Wallis bürosuna girdiğinde Craven ayağa kalktı, âdeta onun üstüne atıldı:

— «Bu hikâye de nereden çıktı?» Diye bağırdı. «Söylendiğine göre Sheffield'de size yirmibin işçi gerekliymiş. Doğrusu, bilmek istediğim bir şey var...»

Wallis tasarısını anlattı ve yarım saat becelleştikten sonra tam bir destek göreceğine dair söz aldı. Sonra öğle yemeğine gitti. Birkaç haftadan beri onun sâkin bir hava içinde yediği son yemek oldu bu.

Öğleden sonra Avro Fabrikaları'nın baş desinatörü Roy Chadwick'le bir konuşma yaptı:

— «Söyleyin bana, Chadwick,» dedi. «Sizin Lancaster'ler sekiz buçuk tonluk bir yükü 400 kilometreye götürebilirler mi?»

— «Evet, hem kolayca götürebilirler.»

— «Ya dokuz buçuk tonu?»

— «Eeee... Hımmm... Götürebilirler galiba.»

— «Ya on tona kadar çıkarsak?»

— «On ton mu? Bilmem vallahi.»

— «Bakın azizim, daha güçlü motorlar kullanırsanız, iniş takımlarını da sağlamlaştırırsanız bu iş olur gibime geliyor.»

— «Bilmem?!. Olabilir galiba.»

Wallis:

— «Mükemmel öyleyse,» dedi. «Bu küçük sorun üzerinde düşünün bir, olur mu azizim »

Ertesi gün de başka sorunlarla uğraşmak için Wallis, Sheffield'e gitti. Seçmekten başka yapacağı şey yoktu: Aşılması gereken engeller listesinin bitmek bilmez bir hâli vardı. Bombanın dış kaplamasının (kovanı) çok özel bir çelikten yapılması gerekti.. Bütün İngiltere'de de bu dış kaplamaların dökümünü yapabilecek iki yer vardı. Bunların ikisi de hayatî önemde üretimler için daha şimdiden günün yirmidört saatinde çalışıyorlardı.

Bombaların sesten yüksek bir hızla sert bir toprak tabakasını patlamadan geçebilmeleri için yeni bir su verme yöntemi kullanmak gerekiyordu. Tamamlanmış bombaları işleyebilecek, yeterli sayıda fabrika da yoktu. Wallis, yardımcılarından birini ülkeyi dolaşıp günde hiç değilse bir bombayı işleyebilecek atelyeler bulmakla görevlendirdi. Lancaster'i de bu bombayı taşıyacak kadar değiştirmek mümkün olup olmayacağından henüz kimsenin haberi yoktu.

*

30 Ağustosta 617'nci Grup, Lincolnshire'da başka bir alan olan Coningsby'ye gönderildi. Bu ala-

nın uzun çimento pistleri, Scampton'un çayırlık pistine göre, ağır yük taşıyan uçaklara daha uygun geliyorlardı.

Mürettebat önce normal yükseklikte, sonra yalnız çok alçaktan uçarak eğitim uçuşlarını sürdürürken, General Cochrane, Albay Satterly ve Binbaşı Holden, alan Komutanı Albay Patch'la bitmez tükenmez görüşmeler yapıyorlardı.

Havacılar şeflerin büyük ölçüde yeni bir harekât tasarladıklarını seziyorlardı. Gece keşifleri için donatılmış bir Mosquito Filosu'nun gelişi de bu izlenimi doğruladı. Demek, ileride yapacakları görevlerde, kendilerine Mosquito'lar da eşlik edeceklerdi.

14 Eylülde, Binbaşı Holden gece uçuşu için savaş düzenini hazırladı: Önemli bir görevdi bu, ama yalnız sekiz ekip katılacaktı. Hedef Dortmund-Ems Kanalı'ydı. Burası Ruhr nehir şebekeyan hayatî önemde bir su yoluydu. O sıralarda Kanalın yıllık trafiği otuzüç milyon ton gibi muazzam bir sayıya ulaşıyordu. Gerekirse bu miktarın ancak bir bölümü demiryoluyla taşınabilecekti. Ladbergen yakınında da bu Kanal tıpkı bir köprü gibi, alçak toprakların üzerinden aşıyordu. Kıyıda gedik açacak biçimde atılacak tek bir bomba, suyun tarlalara yayılmasına yol açacaktı. Ruhr'daki fabrikalar için çok gerekli kömürle yüklü mavnalar çamurda karaya oturacaklar, yapımları tamamlanmış mamûller atelyelerde kalacaklar, montajları Ruhr'da yapılan cep denizaltıları Kuzey Denizi'ne gidemeyeceklerdi artık.

Uçaklar, bir yandan bombalarını gerekli doğrulukla hedefe isabet ettirmek için, öte yandan da uçaksavarlardan daha korkunç olan gece avcılarından kurtulmak için yine çok alçaktan uçmak

zorunda kalacaklardı. General Cochrane akını çok ince ve büyük bir özenle hazırlamıştı. «Güzergâh», varlıkları bilinen uçaksavar mevzilerinin arasından dolambaçlı bir biçimde geçiyordu. Filo'ya eşlik edecek Mosquito'lar Kanalın zayıf noktalarını koruyan toplara saldırırlarken, Lancaster'ler de en yakın bataryanın üç kilometre kadar ilerisinde bulunan ve savunulmayan bir geçidin üzerine bombalarını atacaklardı. Bombardıman uçaklarının gelişinden az önce bir keşif uçağı o bölgedeki görme olanağını denetleyecekti. Uçaklar dış kaplaması hafif, 6 tonluk yeni bombayı ilk kez götüreceklerdi (ki bunu Wallis'in, henüz kâğıt üzerinde bulunan «deprem bombası» ile karıştırmamak gerektir). Sözün kısası, tam **«barajları yıkanlar»**a yaraşan bir harekâttı bu.

Akşam olurken havalandılar. Bir saat sonra, Kuzey Denizi'nin bulanık sularına sürtünürcesine alçaktan uçtukları sırada keşif uçağı, Üs'se «hedefin kalın bir sis tabakası altında gözden kaybolduğunu» haber verdi. Bunun üzerine kontrol kulesi Lancaster'leri hemen geri çağırdı. Kocaman bombardıman uçakları geri dönerlerken, Maltby'nin uçağı komşu uçaklardan birinin anaforuna kapıldı. Uçak burnu üzerine dalarak sert biçimde savruldu. Maltby uçağı doğrultmaya vakit bulamadı. Bir kanadıyla suyun yüzüne sürtünen Lancaster, dikine kalktı, ön tarafından sulara gömüldü ve fışkıran köpükler arasında gözden kayboldu. Shannon, hemen birlikten ayrılarak uçağın sulara gömüldüğü yerin üzerinde daireler çevirmeye başladı. Bir yandan da denize düşen pilotlara yardım servisinin yetişmesini bekliyordu. Sonradan gelen deniz uçağı ancak birkaç yağ lekesi bulabilecekti.

Yirmidört saat sonra yeniden havalandılar. O

sabah izinden dönen Martin, Maltby'nin yerini almıştı. Denizin üzerinde Lancaster'ler, herbiri dörder uçaktan oluşan iki grup kurdular. Bombardıman uçaklarından çok daha hızlı olan Mosquito'lar, Manş Denizi'ndeki uçaksavarlarla savaşa tutuşmak için her an onları geçmek üzereydiler. Hedefin üzerine ulaşan keşif uçağı, görüş koşullarının mükemmel olduğunu bildirdi.

Hiç de hoş olmayan biçimde parıldayan ay ışığı altında, uykuya dalmış Hollanda kıyısını aştılar. Tam karşılarında, küçük bir kasabanın birkaç fabrika bacasıyla iki tane sivri çan kulesi yükseliyordu: Geçerken onları yutacakmış gibi bir halleri vardı bu kulelerin. Martin, Binbaşı Holden'in engeli aşmak için birden yükseldiğini görünce başını salladı. Şefi gibi yapmaktan da bucak bucak kaçındı. Hafifçe yana kaçarak hiç çekinmeden damların düzeyine dek indi. Holden'in öbür yanında bulunan Knight'la Wilson da aynı şeyi yaptılar. Bunu yerden bile görülmeyecek biçimde yaptılar. Yalnız yerden yüz metre kadar yüksekte uçan Holden'in uçağının silûeti gümüşi gökte belli oluyordu.

Bu kasabada tek bir uçaksavar topu vardı ama topçular alârm işareti almışlardı. Holden evlerin bulunduğu alanın yarısını aşmıştı ki izli bir merminin turuncu çizgisi birdenbire uçağının gövdesine doğru yükseldi. Saniyeden de az bir an sonra uçağın arka mitralyözü karşılık vererek topu susturdu.

Almanlar ancak beş altı mermi atabilmişlerdi ama bunlardan biri sol iç motorun benzin deposunu delmişti. Alevlerden oluşan uzun bir sorguç kuyruğa dek ilerlemeye başlamıştı bile. Ateş alan uçak bocalamaya, sonra pike yapmaya başladı.

Sağ kanat koptu, uçak bir yandan sola kayarken, düşüşünü hızlandırdı. Tam Wilson'la Knight'ın altındaydı ve 6 tonluk bombasını da hep taşıyordu! Martin mikrofonda:

— «Uzaklaşın! Uzaklaşın Tanrı aşkına!» Diye bar bar bağırmaya başladı.

Az sonra da Holden kentin hemen hemen kıyısında yere çakıldı. Bomba bol ışıklar ve mahşer gününü andıran bir gürültü ortasında patladı.

Martin kaygılı kaygılı öbür iki arkadaşını aradı. Knight hemen cevap verdi ama Wilson en azından yirmi saniye sonra titrek bir sesle:

— «Patlama bizi adamakıllı sarstı ama uçağın sağlammış gibi bir hâli var,» dedi. Üç uçak Martin'in yönetiminde yeniden gruplaştı, sonra Almanya'ya doğru yollarına devam ettiler. Binbaşı Holden'in yanında Yarbay Gibson'un mürettebatı vardı: Gece akınlarının altı tane tecrübeli havacısı barajlara yapılan saldırının altı kahramanıydı bunlar...

Kanaldan beş dakika uzaktaydılar ki elle tutulmayan, fakat yine de varolan, kımıltılı bir örtü gökten inerek o dolayların üstüne çöktü. Martin küfür etmemek için kendini zor tuttu. Görüş koşulları yarım saat önce mükemmeldi ama şekilsiz bir sis şimdi her şeyi gözlerden siliyordu! Doğudan gelen sis hızlanarak onları geçmiş, fakat onlar bunun farkında olmamışlardı. Bir kez daha geri mi döneceklerdi? Çok aptalca bir şey olurdu bu doğrusu. Yine de yollarına rastgele devam ettiler. Neler olacağını göreceklerdi elbet...

Kanalda birkaç eklüz bulunduğunu, herbirinin de birkaç topla korunduğunu biliyorlardı. Fakat bir numaralı düşman yine de sisti. Kanalı, ancak tam üstüne geldikleri zaman görebileceklerdi. Bu-

na göre de onu bombardıman etmek için çok geç kalmış olacaklardı. Ayrıca 50 metreye dek alçalmak zorunda kalacaklardı. Kanal daha yüksekten görülmeyecekti. Çok az olan bu yükseklikte ise uçaksavarlardan hiç mi hiç kurtulamayacaklardı.

Birbirlerinin ardından giderek kanalın üzerinde uçtular. Bombalarını salıverme şansını elde etmek için de zamanında dümen kırmak üzere boşuna çabaladılar. Ara yerde, kızgın eşek arılarını andırırcasına uçan Mosquito'lar, eklüze saldırmaya başlamışlardı. Fakat sis yüzünden engellendikleri için, topları susturma işini başaramadılar: Bunların kesik yaylım ateşlerinin her yandan gelirmiş gibi bir hâlleri vardı.

Uçakların hedef üzerindeki bu cehennemî dönüşleri tehlikeli biçimde uzuyordu. Allesbrook'un uçağı bombasını birdenbire attı, sonra gidip tarlalara düştü. Wilson kısaca:

— «Ben de şansımı deneyeceğim,» dedi ama bombasını atamadan uçağı kanaldan 200 m. uzakta yere çakıldı, toprağın üzerinde bir metro istasyonunu içine alacak şekilde, huni gibi bir çukur açtı. Divall mikrofonda birkaç tutarsız söz söyledi, bu da onun son mesajı oldu.

Knight:

— «İşte su!» Diye bağırmıştı ki bir izli mermi sütunu onu hemen uzaklaşmak zorunda bıraktı. Az sonra bombardımancısı: «Tam önümüzde ve üstümüzde ağaç var!» Diye bağırdı. Uçak umutsuz bir yükselişe başlayarak kavak ağaçlarından oluşan bir korudan ağaçların doruklarına sürtünerek ve ıslık sesleri çıkararak geçti. Uçak sıçradı, düştü, çırpındı, sonra sis tabakasının üzerine yükseldi. Ağır yara almıştı: Ağaç dalları radyatöre de-

ğiyordu, sağdaki iki motor stop etmiş, dümen kanatları ârızalanmıştı.

Ancak sol iki motoruyla kalan, bombasını da henüz atmamış bulunan Lancaster, zar-zor havada kalabiliyordu. Bu koşullar altında doğru-dürüst bir manevra yapma olanağı yoktu artık. Knight, Martin'e:

— «Ne yapayım?» Diye sordu. «Sağ iki motorum da ölü durumda. Bombamı atmama izin verebilir misiniz efendim?»

Martin daha sonra: **«Beni en çok etkileyen de bu 'efendim' sözü oldu,»** diye anlatmıştı. Sâkin ve nâzik davranan Knight kendisine geri dönme olanağını sağlayacak tek şeyi yapma iznini istemek için talimnamenin cümlelerini kelimesi kelimesine kullanıyordu.

Martin:

— «Bombanı atabilirsin tabii, azizim, atabilirsin!» Dedi. Bombanın yerinden ayrıldığını görünce de yaralı uçağın ne gibi bir tepki göstereceğini kaygıyla beklemeye başladı. Sonra rahat bir soluk aldı: Lancaster sıçradı, yükselmeye başladı.

Mitralyözcüler lombozlardan ağır makinelileri, cephaneyi ve sökebildikleri her şeyi atınca, Knight uçağı 500 metre kadar yüksekliğe çıkarmayı başardı. Kumanda levyeleri, düğmeleriyle becelleşerek rotasını İngiltere üzerine doğrulttu. Bombardıman uçağı acınacak bir hâlde, saatte 250 km. hızla sürükleniyor, kumandalara gittikçe daha kötü itaat ediyordu. Knight'ın bütün çabalarının onun sola dönmesine engel olamadığı âna dek sürdü bu. Genç pilot zavallı uçağını geri getirmeyi başaramayacağını anladı. Mürettebata atlaması için emir verdi. Son kişi boşluğa atladıktan sonra kendisi de canını kurtarmak istedi herhalde. Kol-

tuğundan ayrılır ayrılmaz olup bitecekleri biliyor olmalıydı. Yapacağı işi başarma şansı binde birdi. Ama kader bu şansı da ona vermek istemedi. O daha levyeyi ve irtifa dümeninin flâpasını bırakır bırakmaz uçak ters döndü, yere doğru dalış yaptı. Knight lombara erişmeye vakit bulamadı.

Bunlar olup biterken sağ kalanlar Kanalın üzerinde öfkeli öfkeli dönmeye devam ediyorlardı. Uçağının gövdesi kalbura dönmüş olan Rice da bombasını rastgele atarak İngiltere yolunu tutmak zorunda kaldı. Shannon tam yetmiş dakika havada döndükten sonra nihayet Kanalın yüksek setlerini gördü, uçağını suyun eksenine göre döndürdükten sonra bombasını attı. Bomba hedefe değdikten on bir saniye sonra patlamak üzere ayarlanmış olduğundan, patlamayı ancak uzaktan görebildiler. Bomba mavnaları yedekte çekmek için kullanılan yola düştü. İki üç metre daha yana, yâni suya düşmüş olsaydı kanalın duvarını yıkacaktı.

Martin sisin içinle ileriye atılmak, yan dönmek, pike yapmak için bir buçuk saat harcadı; bombardımancısına yüksek kıyının nâdir zayıf noktalarından birini vaktinde görme olanağını sağlamak için boşuna uğraştı durdu. Uçağı obüs yiyerek iki kez irkildi, bir başka sefer de birdenbire fıskiye gibi yükselen izli mermiler, tam pilot yerinin altındaki sacları delip geçtiler. Sarsıntı yüzünden Martin dengeyi yitirdi, ayağı flâpadan kaydı, uçak da öylesine ânî bir şekilde savruldu ki artık onu bir daha doğrultamayacağını sandı.

Onüçüncü geçişlerinde bombardımancı, sis bulutlarının arasından suyun madenî parıltısını nihayet görebildi. Martin, geniş bir daire çizdi ve bomba yatağının kapağını açarak 360 derecelik

dönüş hareketinin onu tam Kanalın üzerine getireceği ânı hesapladı. Çok iyi zamanlanmış bir manevra oldu bu. Ayna gibi parıldayan suya birkaç metre kala süzüldüler, bombardımancıya:

— «Sola, biraz daha!.. Biraz sağa!.. Bomba atıldı!» Diye bağırmaya vakit bırakacak kadar sürdü. Sonra Martin motorlarına tam gaz verdi, tam uçaksavarlar ateşe başlarken kanadı üzerinde döndü.

Az sonra Kanalın üzerinden yine geçtiler. Kıyıdan birkaç metre uzakta, bombanın patladığı yerde su fokur fokur kaynıyordu ama bomba birkaç metre uzağa düşmüştü: Toprak duvar sağlam kalmıştı.

Şafağın ilk ışıkları sisi dağıtırken onlar Almanya üzerindeydiler hâlâ. Lancaster alçak uçuşta azamî hızı olan saatte 430 km. ile ileriye atılırken başından kuyruğuna dek titriyordu. Frise adalarından biri olan Sylt'in açığından geçtikleri sırada, iki top obüslerini onların üzerine savurdu. Hemen sonra da uçak deniz üzerinde ilerlemeye başladı.

Önceden saptanan zamanlamaya göre iki saat gecikerek yere indiler. General Cochrane, yüzü her zamankinden daha asık bir hâlde alanda onları bekliyordu. Yola çıkan sekiz ekipten yere inen üçüncüsünün Martin'in ekibi olduğunu, fakat bunun aynı zamanda yere inenlerin sonuncusu olacağını biliyordu.

— «Bu iş nasıl oldu?» Diye sordu.

Martin:

— «Çok üzgünüm efendim,» dedi. «Setleri yıkma işini başaramadık. Koyu bir sis, güçlü uçaksavar bataryaları vardı. Şimdi de, yarın sabah, yâni

bu akşam demek istiyorum, hava açık olursa belki şansımız olur.»

General Cochrane şaşırmıştı:

— «Bu akşam mı?» Diye sordu. «Bu akşam yeniden mi işe başlamak istiyorsun? Çılgınlık bu yahu! Kaç ekip kaldı elinde?»

— «Benim Filoda üç ekip! Shannon'un Filosunda da üç ekip daha.»

— «Yâni hepsi altı ekip. Grup kurulduğu zaman yirmiiki ekip vardı, bunlardan kala kala altısı kaldı!»

— «Bu kadarının yeterli olacağını sanıyorum efendim. Uğradığımız başarısızlık yüzünden öylesine üzgünüm ki...»

General Cochrane de üzülmüştü:

— «Haydi canım, haydi!.. Özür dilemene gerek yok!» Dedi. «Git de dinlen, buna ihtiyacın var! Bu akşam üçüncü bir girişim yapma önerine gelince, bunu birazdan yine konuşuruz.»

*

Bir saat sonra Albay Patch ayaklarının ucuna basarak Martin'in küçük odasına girdi: Pilot, yatağına uzanmış, uyumak için boşyere uğraşıyordu.

— «General Cochrane'le ben 617'nci Grubun Komutanlığını sana vermeyi kararlaştırdık,» dedi. «Sevindin mi buna bâri?»

Martin:

— «Amma yaptınız!» Dedi. Yatağında doğrularak elini saçlarının arasından geçirdi. «Daha dün akşam Filo Komutanı bile değildim.»

— «Uyumaya niyetli görünmüyorsun pek. Gel de şöyle biraz dolaşalım. Sinirlerin yatışmış olur.»

Barakaların önündeki çayır şeridi üzerinde sessiz sessiz dolaştılar. Yirmidört saati aşkın süreden beri ayakta olan Martin, canlanmışa benziyordu. Çünkü kararlı adımlarla yürüyordu. Birdenbire durdu:

— «Kendimizi aldatmaya gerek yok,» dedi. «İki tane görev uçuşu yaptık: Topu topu iki tane. Yirmiiki ekipten de on altısını kaybettik. Grubun sonu olacak bu herhalde. Bizi ya sıradan bir birlik haline sokacaklar, ya da dağıtacaklar.»

Albay Patch, sert bir tavırla cevap verdi:

— «Kanala bir kez daha saldırmak için bu akşam yine yola çıkarsanız bu, muhakkak grubun sonu olacak. Ölümsüz kişiler değilsiniz ya sizler! Bu işi bu akşam gerçekten başarabileceğinizi düşünüyor musunuz?»

— «Hiç de dün akşamki kadar felâketli olmaz herhalde.»

— «Yalnız bir şeyi unutuyorsun: Uçaksavarlar bu akşam sizi bekleyecekler.»

— «Yooo, hayır! Bunu unutmuyorum.»

— «Bak Martin, aklını başına topla! Şimdilik bunu düşünme artık. Hem nasıl olsa General Cochrane bu işi yapmana izin vermeyecek. Ekiplerini yitirmekten hoşlanmıyor, sizlerse sekiz ekipten beşini kaybettiniz. Önceki gece yere çakılan Maltby'yi de hesaba katarsak altı ekip eder. Bu akşam aynı işi yapmaya kalkışırsanız bütün grubu kaybederiz. Bu Kanalı yıkmak için daha güvenilir ve daha az tehlikeli bir yöntem bulmaya çalışacağız.»

Martin, boyun eğmek zorunda kaldı. Öğleden

sonra saat üçte Mac Carthy onu uyandırarak şu haberi verdi:

— «Côte d'Azur'de (Kot dazür), İtalyan sınırı yakınındaki Antheor Köprüsü'nü bombardıman edeceğiz!»

Fransa'nın güneyinden Pô vâdisine giden tek demiryoluydu bu. Köprü yıkılırsa Sicilya'da savaşmakta olan Almanlar ikmâl-iaşeleriyle takviyelerinin en az yarısından yoksun kalacaklardı.

Cannes'ın (Kan) yirmi kilometre kadar batısındaki köprüyü bulmakta hiç güçlük çekmediler. Dolunayın solgun ışığında, 30 metre genişliğindeki kemerler, boğazdan çıktıktan sonra kumsalın üzerinde geniş bir eğri oluşturuyorlardı. Aldıkları emre göre uçaklar yere 100 metre kalana dek dalacaklar, köprünün bütün uzunluğunca 500 kiloluk bombalar atacaklardı. Manevra kusursuz oldu ama bombalar hedefin birkaç metre uzağına düşerek isabet kaydedemediler: Kıl payı ile yâni. Kemerlerin altından geçerek ayakların çevresinde patladılar, ancak taşın üzerinde sıyrıklar yapabildiler. Öyle ki, yapılan harekâtın bir tek sonucu oldu: Almanlar köprünün saldırıya uğrayabileceğini anlayarak oraya çarçabuk birkaç uçaksavar bataryası getirdiler.

*

Shannon nihayet sekiz gün izin alabildi, Londra'ya giderek Teğmen Anne Fowler ile evlendi. Genç çift balayını kentin merkezindeki bir otelde geçirdi. Bir akşam bara girdiklerinde, müşterinin biri şöyle bağırdı:

— «Aman Tanrım! Krallık Hava Kuvvetleri'nin pilotlarını şimdi beşiklerinden topluyorlar galiba!»

Teğmen Anne Fowler kızardı ama Shannon gülümseyerek zevzek adamın karşısına dikildi. Herif subayın ceketinin göğsünde, aldığı nişanların parlak kurdelelerini görünce gözleri faltaşı gibi açıldı. Kıpkırmızı oldu, özür dilemek için birkaç söz kekeledi, sonra da kadehini seyre daldı.

Onuncu Bölüm

HEDEFE İNEN YUMRUKLAR

Sonunda 617'nci Bombardıman Grubu'nun alınyazısını yüksek makamlar, yâni Hava Maraşali'nin kendisi belirledi. Sir Arthur Harris:

— «Özel görevler yapacak bir birlik hâline sokacağız onu,» dedi. «Yâni sıradan çıkışlar yapmayacaklar. Buna karşılık Ordu ya da Donanma bizden bir barajın yıkılmasını, bir geminin batırılmasını isterse, bu birlik harekete geçecek. Ne kadar eski, tecrübeli pilotlarımız varsa oraya göndereceğiz. Bu birlik 'Kaşarlanmış eskiler'in grubu olacak.»

General Cochrane ise kendi bakımından 617'nci Grubu bir «keskin nişancılar» birliği hâline sokmayı düşünüyordu. Bu birlik 10 tonluk «deprem bombası» ile her attığını vuran, uzman bir topluluk hâline gelecekti. Çok iyi bildiği bir şey vardı ki şuydu: Alışılmış yöntemler kullanılırsa, 10 tonluk bombaların çoğu boşa gidecekti. Bu mermiler malzeme bakımından olduğu kadar işgücü bakımından da çok yüklü giderlere yol açıyorlardı. İngiltere bunların bir tekini bile har vurup harman savuramazdı. Attığını vurma sorunu olduğu gibi ortadaydı. Ne bahasına olursa olsun bu sorunu çözmek gerekiyordu.

Savaşın başlangıcında Krallık Hava Kuvvetleri, bombardımanları ay ışığında yapmıştı. Sonra, Alman gece avcı birliklerinin hızla artması, onu ay ışığının olmadığı geceleri seçmek zorunda bırakmıştı. Şimdiyse bulutlar hedefleri gizlemekle bir-

likte ek bir güvenlik sağladıklarında özellikle kapalı havada iş görmek zorundaydı.

Alman Hava Kuvvetleri'nin yıldırım saldırılarını sineye çekmiş olan İngiliz halkı, Krallık Hava Kuvvetleri'nin hiç göz açtırmadan Köln, Essen ya da Hamburg'u bombardıman edişini kolay anlaşılır bir memnunlukla karşılıyordu. Fakat propaganda servisleri açıklama yapmak istemediklerinden, İngilizler bu akınlardan çoğunun pek ufak hasarlara yol açtığından habersizdiler. Üç akından yalnız bir tanesi ancak gerçekten etkili olabiliyordu. Çalışkan ve becerikli olan Almanlar, kentlerin dışında yalancı hedefler kuruyorlar; kentlerin içlerindeki nirengi noktası görevi yapabilecek göllerle ırmakların üzerlerine peçeleme ağları geriyorlar; bombardıman uçaklarına fabrikalara, benzin tanklarına ya da cephaneliklere isabet kaydettiklerini sandırmak için tarlalarda, kırlarda ateşler yakıyorlardı. Bu yöntemler çok basit olmakla birlikte çok iyi sonuçlar veriyorlardı.

Nitekim, Mannheim üzerine yapılan bir akına katılan pilotlardan biri dönüşte:

— «Kenti bir ben bulabildim,» demiş; herkes de ona gülmüştü.

Ama fotoğraf atelyesi onun nişan alırken çektiği filimleri develope edince iş değişti. O zaman şu anlaşıldı: Bütün öbür uçaklar bombalarını ya tarlalara, ya da komşu kasabaların üzerine atmışlardı.

1943'te yalnız Essen kenti, yüzü aşkın akına uğramıştı. Uçaklarının sayıları 18'le 1.000 arasında değişen birlikler Krupp Fabrikaları üzerine tonlarla bomba atmışlar, fakat bunların çoğu başka yerlere düşmüştü. Bu yüzden de endüstriyel tesislere verilen hasar çok küçük olmuştu.

İşte bu yanlışlıkları önlemek ve yeterli bir şaşmazlık elde etmek içindir ki Krallık Hava Kuvvetleri 1943'te öncü birlikler kurmuştu. Bunların görevi hedefleri bulmak ve yerlerini renkli fişeklerle belirlemekti. O zaman bombardımancılar bu fişeklere nişan alıyorlardı. Böylece bombalar kırlarda, tarlalarda kaybolacak yerde hedefe vuruyordu.

Bununla birlikte kayıplar yine çok ağırdı. Şimdiki hâlde yüzde dört oranındaydı: Uçuşa çıkan 25 uçaktan en az bir tanesi üssüne dönmüyordu. Yâni, başka bir deyişle, yirmi bombardıman uçağından oluşan bir grup, yirmibeş kez göreve çıkınca son uçağa dek yokoluyordu. Her harekât nöbetinde otuz görev vardı. Sonra da - eğer pilot hâlâ sağ kalmışsa - yeni bir nöbete girmeden önce altı aylık bir dinlenmeye hak kazanmış oluyordu.

*

1941'de Farnborough'lu bir mühendis, nişangâhlarda doğrultuyu otomatik olarak düzelten bir aygıt bulmuştu. Jiroskopik bir pusula ile donatılmış olan bu karmaşık aygıt, bir bombayı şaşırtıcı bir doğrulukla hedefe isabet ettirmeyi başarıyordu ama uçağın düşman savunmasınca hiç engellenmemesi şartiyle. Zira bu nişangâhı kullanan uçağın saldırısına hedeften 15 km. uzaktan başlaması; hep aynı yükseklikte ve dümdüz bir çizgi üzerinde uçması gerekiyordu. Fakat bu onbeş km. boyunca uçak ışıldaklar, uçaksavarlar ve avcılar için kolay bir hedef hâline gelecekti. Mareşal Harris bu aygıtın sözünü bile işitmek istemedi:

— «Bizim çocukların ek bir tehlikeye ihtiyaçları yok,» dedi. «Uğradığımız kayıplar şimdi bile oldukça ağır.»

Fakat bu kez General Cochrane, onun düşüncesine katılmadı. Onun fikrine göre bu aygıt, çok yüksekten uçan küçük bir birliğe, iyice belirlenmiş bir hedefe öylesine doğrulukla isabet kaydetme olanağını verecekti ki, artık akınları boyuna tekrarlamak gibi bir zorunlukta kalınmayacaktı. Böylece de, zamanla kayıplar azaltılabilecekti.

«Deprem bombaları»nın yapımına başlanmıştı. Bunların tam bir şaşmazlıkla kullanılmasını sağlamak için 617'nci Gruba yeni nişan alma aygıtıyla eğitim yaptırılmasını önerdi.

Bombardıman Uçakları Genel Karargâhı'nda bu konuda bir hayli ateşli tartışmalar oldu. Sonunda, General Cochrane'in ileri sürdüğü kanıtlara aklı yatan Mareşal Harris, direnmekten vazgeçerek onayını bildirdi.

•

Martin, Albay Patch'ın bürosuna girerek sordu:

— «Beni mi çağırdınız efendim?»

— «Evet! Yeni bir şey var da. Bugünden itibaren sizin grup çok yüksekten uçarak şaşmaz bombardımanlar yapmak için eğitime bağlayacak. Çok sıkı çalışmak gerekecek, haberiniz olsun ha. Söz konusu olan, 6.500 metre yükseklikten, ortalama hatâ payını 100 metreden eksiğe indirmek.»

Martin şaşırmıştı:

— «Ortalama hatâ payını 100 metreden daha eksiğe mi indirmek?» Diye tekrarladı. «Bu teoricilerin hiçbir şeyden kuşku ettikleri yok galiba.»

— «Bunu başarmak gerek, azizim. Bu denli saçma bir isteği ileri sürmek için bu adamların ellerinde sağlam bir neden var. Yeni bir bomba yapılıyor: Koskocaman bir bomba! Bütün uçak-

larımızın arasında bunu yalnız Lancasterler taşıyabilecekler. Mâliyet fiyatı da öyle yüksek ki, bir tek bombayı bile boşa harcamamak gerek!»

Martin:

— «Bütün bunlar çok iyi, ama...» Diye homurdandı.

— «Merak etme, azizim. Size yeni bir nişan alma aygıtı verecekler. Söylendiğine göre bununla çok kıyak sonuçlar elde ediliyormuş. İşler yolunda gidecek, göreceksin.»

Yirmidört saat sonra bir binbaşı koltuğunun altında iri bir paket taşıdığı hâlde gülümseyerek Martin'in odasına girdi:

— «Ben Binbaşı Richardson,» dedi. «Yeni nişanalma aygıtının kullanılışını öğrenecek müretteb atınızı eğitmek için size yardımda bulunmaya geldim.» Sonra paketi açarak ekledi: «İşte, aygıt bu.»

Jiroskopik iri pusula hesapdışı tutulursa yeni aygıt da her zaman kullanıla gelen nişan alma aygıtını andırıyordu. Richardson sevgi dolu bir dikkatle onu elliyordu. Bu sevginin içten bir duygu olduğunu bütün grup çabucak anlayacaktı. Binbaşı Richardson âdetâ nişan alma eyleminin hastasıydı. Sabah kahvaltısında ondan sözetmeye başlıyor, ancak yatma zamanı geldiğinde susuyordu. Sabahtan akşama dek açıklamalar, gösteriler yapıyor; deneyleri yönetmek için mürettebatla birlikte uçuşa çıkıyordu. Öyle ki, birkaç gün sonra yeni aygıtın eşsiz yeteneklerini bilmeyen hiç kimse kalmadı. Binbaşı Richardson boyuna konuştuğu için de herkes ona **«gramofon»** adını taktı.

*

617'nci Grup haftalar boyu tek bir saldırı göre-

vi yapmadı. Buna karşılık uçaklar gece gündüz deney alanının altıbinbeşyüz metre üzerinde uçarak kumsala yerleştirilen beyaz renkli hedeflerin üzerine eğitim bombaları atıyorlardı. Aygıtı kullanmak için onu çok dikkatli biçimde ayarlamak gerekti. Yükseklikte yapılacak birkaç metrelik bir hatâ, bombayı hedeften çok uzağa düşürmeye yetiyor; hızdaki küçük bir aldanış bombayı hedefin ilerisine ya da gerisine düşürüyordu. Oysa yükseklik ve hız göstergeleri, sayıları ancak yaklaşık olarak verirler. Onun için hatâları düzeltici yöntemler bulmak gerekiyordu. Bunlar çok karmaşık yöntemlerdi, seyir görevlilerini usanç verici hesaplar yapmak zorunda bırakıyorlardı. Bombardımancı, objektifin üzerinde nişangâhın çapraz çizgilerini görünce bir düğmeye basıyordu. Doğrultuyu düzelten jiroskopik pusula sâyesinde dengesini bulan nişan alma aygıtı bunun üzerine hedefin üstüne yönelip öylece kalıyor; beri yandan da pilota, yapması gerekli düzeltmeleri gösterge tablosundaki bir aygıt sâyesinde ulaştırıyordu. Ondan sonra bombardımancının kollarını kavuşturmaktan başka yapacağı şey yoktu. Hattâ bombayı atacak olan düğmeyi basmasına bile hâcet yoktu. Bu işi nişan alma aygıtı üstleniyor, hattâ pilot yerindeki bir kırmızı ışığı söndürerek pilota haber de veriyordu.

Hatâ payları birkaç gün içinde gözle görülür oranda azalmaya başlamıştı. Yeni aygıtla 6.500 metre yükseklikten hedefe yaklaşık 3,5 km. kala atılan bomba, 45 saniye süreyle düşüyor; sonra yerde, kayıt aygıtını çevreleyen çuvallardaki kumu küçük bulutlar hâlinde havaya savuruyordu. Sonuçlar doğrudan doğruya Üs'se bildirildiğinden, mürettebat yere indikten sonra gidip bunları öğrenebiliyorlardı.

Martin'in mürettebatı bombasını hedeften 60 metreden eksik bir noktaya atmayı başardığı gün, General Cochrane neler yapılabileceğini görmeye karar verdi. «Gramofon»la yâni Binbaşı Richardson ile bir saat süreyle bir odaya kapandı. O da ona yeni aygıtın kullanılışını ayrıntılı biçimde anlattı. Sonra General, Martin'in uçağında bombardımancının yerine geçti. Yerde kalanlar bıyık altından gülümseyerek birbirlerine göz kırpıyorlardı. Bu iş çok eğlenceli olacaktı...

Uçak bütün bombalarını atarak yarım saat sonra yere indi. Pistin öbür ucunda «gramofon» sonuçların yazılı olduğu kâğıdı bir zafer edasıyla havaya kaldırmıştı. General Cochrane şaşırtıcı bir başarı göstermiş, bütün bombalarını hedeften 35 metreden daha eksik bir noktaya düşürebilmişti. Sert yüzü bir an için memnun bir gülümseyişle aydınlandı, sonra her zamanki ifadesine bürünüverdi birden:

— «Tamam!» Diye homurdandı. «Madem ki ben daha ilk deneyde bu sonuçlara ulaştım, sizin de ulaşmanız gerek!»

Bu sözlere bir ses şu homurtuyla karşılık verdi:

— «Herkes aynı şeyi yapabilseydi, Krallık Hava Kuvvetleri'nde generallerden başka kimse olmazdı.»

Bu kez Cochrane'in kendisi bile gülmekten kendini alamadı. O gidince Martin'in bombardımancısı Hay başını sallayarak:

— «Şimdi dikkatle çalışmak gerekecek,» dedi. «Suç sende, Martin. O tam bombasını atarken sen de flâpaya şöyle bir dokunamaz mıydın?»

•

Albay Patch'la Martin şimdi de bütün gecelerini

yeni aygıtın yarattığı ölüm tehlikesini azaltmak için bir çâre araştırmakla geçiriyorlardı: Uçak 15 km. boyunca dosdoğru bir çizgi üzerinden yaklaşmak zorunda olduğundan düşman savunması için çok güzel bir hedef oluyordu. Sonunda «tekerlek parmakları» denilen taktiği benimsediler. Bu yöntem çok dakik bir zamanlama gerektiriyordu. Değişik yüksekliklerde yol alan uçaklar hedefi gören, fakat uçaksavarların menzili dışında olan bir noktanın çevresinde daireler çizeceklerdi. İşaret fişekleri atılınca birlik komutanı hücum emrini verecek, bütün uçaklar da hep birden hedef üzerine yöneleceklerdi. Sözgelişi, düşman savunmasında yirmi top var, diyelim. Bunların hep birden açacakları ateş de tek bir uçak için tehlikeli olacaktı. Bu hesaba göre saldırıya geçen yirmi bombardıman uçağının herbirine bir top düşecek; başka bir deyişle, isabet alma tehlikesi yirmide bire inmiş olacaktı.

Bunlar olup biterken İngiliz Başkomutanlığı da Hitler'in gizli silâhlarının Baltık Denizi üzerindeki Peenemünde'de bulunduğunu iyice öğrenmiş bulunmaktaydı. Krallık Hava Kuvvetleri bu yeri yok etmek için altıyüz tane bombardıman uçağı gönderdi. Öncüler işaret fişeklerini tesislerin tam ortasına attılar ve protokol şefi görevini yapan bir uçak da bombardımancıları en uygun yerlerdeki ışıklar üzerine çekmek için çok alçaktan daireler çizdi. Harekât tam bir başarıyla sonuçlandı. Peenemünde'deki «deney merkezi» haritadan silinip yok oldu; bu da ilk V 1'lerin İngiltere üzerine düşmesini altı ay geciktirdi. Alman Gece Avcılarının Başkomutanı olan Hans Jeschonnek (Yeşonek), aynı zamanda atelyelerin korunmasıyla da görevliydi. Führer'inin öfkesine göğüs gerecek yerde canına kıymayı daha uygun buldu. Şaşkına

dönen Nazi şefleri, daha ihtiyatlı bir yönteme dönmeye, endüstri tesislerini çeşitli yerlere dağıtmaya karar verdiler.

•

Martin'in geçici komutanlığının süresi sonuna yaklaşıyordu. General Cochrane, Krallık Hava Kuvvetleri'nin en ünlü bombardıman grubunu onun yerine savaşa götürecek bir halef bulmuştu. Yirmibeş yaşında olan Leonard Cheshire (Çişayr), İngiliz havacılığının en genç albayı idi. İki harekât nöbetinden sonra sağ kalmayı başaran bu genç, çetin bir eylem adamından çok, yüksek rütbeli subay kılığına girmiş bir papaz okulu öğrencisini andırıyordu. İnce uzun boyluydu; hem utangaç, hem kendinden emindi. Bazı kimseler her göreve çıkışlarında, yapacakları işin tehlikesini önceden zihinlerinde canlandırarak soğuk terler dökerler. Onun böyle bir huyu yoktu. Sevimli bir arkadaştı, subay yemekhanesinde çene çalarken kılı kıpırdamadan şakalar yapıp herkesi güldürüyordu. Fakat uçağı havalandı mı her şeyi önceden gören ve komuta etmesini bilen keskin bakışlı, soğukkanlı bir şef oluveriyordu. İntihar Filosu için bulunmaz bir komutandı o.

Komutanlık görevini tehlikeli bir dönemde üstlendi. Peenemünde Üssü'nün tümüyle yok oluşundan şaşkına dönen Almanlar, Mimoyecques'deki dev blokhazlarda çalışmayı durdurmuşlar, çabalarını V 1'lerin atış rampaları üzerinde yoğunlaştırmışlardı. Keşif uçaklarının getirdikleri resimler, Pas-de-Calais'nin kıyı kesimlerinde esrarlı bir faaliyetin hüküm sürdüğünü gösteriyorlardı. Todt örgütü, birçok ormanın açıklık yerlerinde yarım daire biçiminde binalar yaptırmıştı. Bunların ya-

nında başlayan, fakat hiçbir yere ulaşmayan paralel raylar görülüyordu. Gizli servisler bu yapılara «kayak» adını takmışlardı. Çünkü havadan bakılınca hayâl-meyâl kayağı andırıyorlardı.

Görünüşe göre bu atış rampalarını çok az işçi ve malzeme kullanarak kısa zamanda yapma olanağı vardı. Çok çerden çöpten şeylerdi, öteden beri kullanılan sıradan bombalar bunların kolayca hakkından gelebilirdi ama buna karşılık mantar gibi her yerde bitiveriyorlardı.

Whitehall'de (Vaythol) Churchill, Hava Savaşı Konseyi'nin üyeleri, (Uçak Üretim Bakanlığı'na yeni atanmış olan) Sir Stafford Cripps ve Sir Freeman durumu gittikçe artan bir kaygıyla izliyorlardı. Bir gün, bu toplantıların birinden sonra Freeman, Wallis'i çağırdı:

— «10 tonluk bombanın yapımından vazgeçtik,» dedi. «Bunu toplu ve büyük hedeflere akın yapmak için kullanacaktık ama şimdilik bunlar daha az önemde görünüyor. Başımızda başka dertler var... Çabuk çâre bulunması gereken dertler...»

Barnes Wallis bu yargıdaki mantık payını kabul etmek zorunda kaldı. Muhakkak olan şuydu ki, en güçlü uçaklar bile 10 tonluk bir bomba ile çok sınırlı bir menzile sâhip olacaklar; ancak Manş Denizi'ni aşabileceklerdi. Kıyı kesimlerindeki hedefler olan «kayaklar» ise bu kadar pahalı bir bombanın kullanılmasını gerektirmiyorlardı.

Buna karşılık Wallis, Freeman'dan kendisine 6 tonluk bir bombanın yapımı için izin verilmesini istedi. Bu, deprem bombasının daha küçük bir modeliydi. Fakat yere aynı biçimde saplanarak, daha güçsüz olmakla birlikte aynı sarsıntı dalgasını yaratacaktı. 4/10 oranında eksilen bir yükle,

Lancaster'ler daha önceki saldırılara dayanmış olan Almanya'nın içindeki fabrikalarla tesislere akın yapabileceklerdi. Freeman uzun zaman çekindi: Bombanın yeterli biçimde toprağa saplanabilmesi için 13.000 metreden atılması gerektiğini biliyordu. Oysa Lancaster'ler bunu ancak tam yarı yüksekliğe, yâni 6.500 metreye çıkartabilirlerdi. Bu yüzden bombanın yaratacağı deprem sarsıntısı sıfıra inmese bile çok azalmış olacaktı. Bununla birlikte Bakan'ın ve Hava Savaşı Konseyi'nin takazalarına uğramak bahasına da olsa sorumluluğu kendi üzerine alarak sonunda bu izni verdi: **«Deprem bombasına ihtiyacımız olduğu gün bu baylar el altında bir bombanın bulunduğunu görünce çok sevinecekler,»** diye düşündü. Yeni bombaya şifreli ad olarak **«iri puro»** ismini vermeyi kararlaştırdı, Wallis'e de bunun yapımını ne kadar zamanda bitirebileceğini sordu.

— «Her şey yolunda giderse ilk deneylere Mart ayında başlayabiliriz.»

— «Pekalâ. Hemen çalışmaya başlayın, işlerin gidişinden beni de haberdar edin.»

•

Birkaç haftadan beri İngiliz bombardıman uçakları Pas-de-Calais'deki «kayaklar»ın esrarlı yerlerini yıkmak için her gün havalanıyorlardı. Bunlar boşa çıkan girişimlerdi. Her seferinde sürüyle Alman av uçaklarıyla karşılaşıyorlardı. Hitler gerekli önlemleri almıştı... Krallık Hava Kuvvetleri'nin şefleri, çözülmesi olanaksız bir sorun karşısındaydılar: Gündüz yapılan akınlar öldürücü bir savunmayla karşılaşıyordu. Geceleri ise bu kadar küçük ve bu kadar iyi gizlenmiş hedeflere yeterince sağlıklı biçimde isabet kaydetmek ola-

naksız görünüyordu. Tam o sırada General Cochrane kimsenin aklına gelmeyen bir çözüm tarzı önerdi: Dakik bombardımanda uzmanlaşan 617'-nci Grubu, hedefi yangın bombalarıyla işaretleyecek olan bir keşif filosuyla birlikte savaşa sokmak. Mareşal Sir Arthur Harris bunu hemen kabul etti.

Akın hemen yapılamadı. Mürettebat her akşam brifing için toplanıyor; meteoroloji servisi de her akşam hedefin üzerinde bulutlar olduğunu haber veriyordu. Albay Leonard Cheshire, dokuz Lancaster ve kılavuzluk yapacak olan bir «oboe» Mosquito ile havalanma olanağını ancak 16 Aralık günü bulabildi.

Bu «oboe» sözcüğü radarla yön saptamanın yeni bir yöntemine verilen addı: İngiltere'den salıverilen iki ışın tam hedefin üzerinde kesişerek pilota, bombardıman edilecek noktanın çekül doğrultusuna ulaştığı anı doğru olarak gösteriyordu.

«Oboe» aygıtı o gece demet demet yangın bombaları attı ve bunlar, «kayak»ı çevreleyen ormanlara düştü 3.300 metre yükseklikte daireler çizmekte olan Lancaster'ler bunların ağaçların altında tıpkı ateş böcekleri gibi ışıldadıklarını gördüler. Hemen daire çizmeyi bırakıp uçaksavarların ateşini dağıtmak için «tekerlek parmakları» taktiğini uygulayarak 6 tonluk bombalarını attılar. İki dakika sonra dönüş yolunu tuttukları zaman, ormanlar alev püskürten sıra sıra kraterler hâline gelmişlerdi.

Fakat Coningsby'ye dönüp de resimleri develope edince sızlanmaya başladılar. Gerçi bombalar yalnız 90 metrelik bir hatâ payı ile yangın bombalarının çevresine düşmüşlerdi ama, yangın bombaları daha önce hedefin 300 metreden fazla uza-

ğına düşmüş olduklarından, nişan almadaki doğruluk yüzünden «kayak» da isabet almaktan kurtulmuştu. Çok yüksekten uçan uçaklar o zamana dek hiç böyle kusursuz bir iş başarmamışlardı ama bunu görmek bile uğradıkları başarısızlığın acısını arttırıyordu.

Bu aksilik, General Cochrane'le Albay Cheshire'ın zihinlerini uzun süredir kurcalayan şeyi doğruluyordu: Bombardıman edilecek bir yüzeyin yerini belirlemek bakımından değerli yardımcılar olan kılavuz uçaklar, küçük bir hedefi işaretlemek için yeterince dakik değildiler.

Martin şöyle bir öneride bulundu: Havadan paraşütlü fişekler atılacak, bunların ışığı sâyesinde iki uçak tâ yere yaklaşana dek pike yaparak doğrudan doğruya hedefin üzerine yangın bombaları atacaklardı. Cheshire da Martin'in görüşüne katıldı ama Dortmund-Ems Kanalı'na yapılan felâketli akının hâlâ etkisinde bulunan General Cochrane, kesinlikle:

— «Olmaz,» dedi.

Artık yere sürtünürcesine alçaktan uçarak yapılacak harekâtın lâfını bile işitmek istemiyordu.

Üç hafta boyunca sis ve çok alçak bulutlar, Grubu hemen hemen hiçbir iş görememek zorunluğunda bıraktılar. General Cochrane ancak 4 Ocak günü yine Pas-de-Calais'de bulunan başka bir atış rampasının üzerine on uçak gönderebildi. Bu kez uçaklar «oboe» uçağının yardımı olmadan başarı kazanmaya çalıştılar. Önce 4.000 metrede daireler çizen uçaklar, paraşütlü aydınlatma fişekleri attılar. Sonra, 1.500 metre kadar yükseklikte araya bir bulut tabakası girdiğinden, Cheshire'la Martin (gerekirse General Cochrane'in emirlerini dinlememek için anlaşmışlardı) yere 130 metre kala-

na dek pike yaptılar ve yangın bombalarını attılar. Bombalar gerçi ormandaki açıklığın içine düştü ama sekerek ağaçların arasına yayıldı, böylece de yapıların çevresinde ateşten bir halka oluşturdu. Grup, bombaların çoğunu kızıl halkanın içine yerleştirmeyi başardı, resimler de «kayağın» ağır hasara uğradığını gösterdiler. Bu başarıya rağmen Albay Cheshire yine de memnun kalmadı: Yangın bombaları toprağın üzerinde sıçrayıp kaydıklarına göre bu yöntem gerçeğe göre çok yaklaşıktı ama insana güven veremiyordu.

En iyi çözümü yine Martin buldu. Grup, Woodhall Spa'ya taşınmıştı. Burası ancak bir tek birliği barındırabilecek küçük bir alandı. General Cochrane öteki birliklerin meraklı bakışlarından ve gevezeliklerinden uzak bir yerde çalışabilmek için yalnız olmak istiyordu.

Geldikleri gün pistler yirmi santim kalınlığında bir kar tabakası altında bulunmaktaydı. Subaylardan, assubaylardan sıradan yer personeline dek herkes bitmez tükenmez gibi görünen iki gün boyunca alanı temizlemek için harıl harıl çalıştı.

Artık bu işten usanç getiren Martin, program dışı bir eğitim uçuşu yapmak için havalandı. Kıyının üzerinden uçtuğu sırada, denizde yüzen bir yosun yığını gördü. Delice işler yapmaya her zaman hazır olduğundan, çok hoşlandığı, fiyakalı bir dönüş yaptıktan sonra bir de ölüm pikesi yaptı, sonra bir bomba attı. Bomba yosunların tam ortasına düştü.

Martin alana iner inmez Albay Cheshire'ın bürosuna koştu:

— «Tamam efendim, buldum!» Diye haber verdi. «O yosunların üzerine pike yaparken, nişan alma aygıtımı kullanmadım. Sadece uçağımın bur-

nuyla nişan aldım, bombamı da hedefin tam ortasına yerleştirdik. Bunun üzerine işi anladım: Eğer biz nişan aygıtını kullanmadan, tam hedefin üzerine pike yaparsak, yangın bombalarımız istenilen yere düşecekler ve asıl önemlisi, sıçrayarak ormanlarda, kırlarda kaybolmayacaklardır. Bu işe uçakla nişan almak yetiyor.»

Albay Leonard Cheshire düşünceli düşünceli:

— «Evet, bu da bir fikir ama benim de bilgi edinmem gerek,» dedi.

Öğleden sonra da işin içyüzünü öğrenmek için havalandı. İlk deneyde bombasını hedefin tam ortasına yerleştirdi. Kuşku yoktu artık, çok iyi bir yöntemdi bu, yanılma olanağı da hiç yoktu.

Ertesi gece başka bir «kayak» yerine saldırdılar. Munro'nun uçağı birkaç paraşütlü fişek attı, sonra Martin ölüm dalışı yaparak Lancaster'ini atış rampasının üzerine doğrulttu. Bir saniye için de bu maceraya karıştığına pişman oldu: Gecenin karanlığında, tıklım tıklım yüklü dört motorlu bir uçakla böyle bir pike yapmak, insanın tüylerini diken diken etmeye yetiyordu. Ama dişlerini sıktı ve yerden belki 130 metre yükseklikte uçağını doğrultacağı anda ışıklı işaretlerini attı. Bunlar her zamanki yangın bombaları değildi de kırmızı ve yeşil fişeklerdi. «Sancak ve iskele fenerleri» diye adlandırılıyorlardı, apaçık görülecek biçimde parıldamaktaydılar. Ormandaki açıklığın tam ortasına düştüler, bu kez de gökyüzü bulutsuz olduğundan, Lancaster'ler «kayağı» yerle bir etmekte hiç güçlük çekmediler.

Böylece 617'nci Grup bir hafta içinde üç atış rampasını yoketmeyi başardı. Albay Cheshire, bu sonuçtan güç alarak General Cochrane'i görmeye gitti; yeni yöntemi ona anlattı (ama Martin'in

bunu Pas-de-Calais üzerinde kullandığını açıklamadı), başka hedeflere saldırmak için izin istedi. General Cochrane hiçbir şey söylemeden onu dinledi, düşünceli düşünceli çenesini kaşıdı, başını salladı:

— «Evet, neden olmasın?» Dedi. «Madem ki kendinizden bu denli emin görünüyorsunuz, size ilginç bir şey bulacağım. Pek de öyle kuvvetle korunmuyor. Yoksa pikeyi yapacak arkadaş paçayı kurtarmak için yüzde bir şansa bile sâhip olamaz.»

Ertesi gün de aradığını buldu: Bu, Limoges'daki (Limoj) Gnôme-Rhône (Gnom-Ron) fabrikasıydı. Almanlar elkoymuşlar, orada uçak motorları yapıyorlardı. Bununla birlikte, yaptığı öneri Savaş Kabinesi'ne ulaşınca hemen itirazlara yol açtı. Bir yandan, fabrikanın çevresinde insanların içinde oturdukları evler vardı. Öte yandan da gece ekibinde üçyüz Fransız kadın işçisi çalışıyordu. Oysa Churchill olanak ölçüsünde İngiliz bombalarının Fransız halkı arasında kayıplara yol açmamasını istiyordu. Albay Cheshire, Savaş Kabinesi'ni yatıştırmak için ayrıntılı açıklamalar yapmak zorunda kaldı. Evler için Savaş Kabinesi'ne kesin inanca verdi: Bütün bombalar tam fabrikanın üstüne düşecekti. Kadın işçileri korumak için de şöyle bir öneride bulundu: Saldırıya başlamadan önce binaların üzerinden birkaç kez geçecek, böylece herkese sığınağa gitme olanağını sağlayacaktı. General Cochrane'in de yardımıyla Savaş Kabinesi'nden akını yapma izini kopardı ama bir şartla: Bir tek Fransız ölürse Gruba işgal altındaki topraklar üzerinde dolaşma izni hiçbir zaman verilmeyecekti.

General Cochrane, Albay Cheshire'a bu haberi verirken:

— «Sözün kısası, 617'nci Grup, bu iskambil kâğıdıyla geleceği üzerinde kumar oynuyor,» dedi. «En ufak bir aksaklık olursa artık kimse bizden sözedildiğini işitmeyecek. Özellikle Fransa'da ve Belçika'da... Almanya'ya gelince, Ruhr'daki baraj ateşleri içinde aptal gibi dolaşmanıza muhakkak ki izin vermeyeceğim.»

Oniki uçakla yapılan akın bir saat dakikliğiyle işledi. Çok güzel bir ay ışığında Limoges'a geceyarısından az önce ulaştılar. Şehir onların ziyaretlerini hiç beklemiyor olmalıydı, karartma diye bir şey hemen hemen hiç yoktu. Işıklar her yanda yanıyordu. Atelyeler barış zamanındaki gibi aydınlatılmıştı. Albay Cheshire'ın bombardımancısı Kelly, Fransız meyhaneleriyle çıtı pıtı Fransız kızları üzerinde uzun bir nutuk çekmeye başladı:

— «Bizim yemekhanelerden, Hava Kuvvetleri'nin yardımcı kadın personelinden çok daha hoştur onlar,» dedi.

Albay Cheshire, öbür uçakları o tekdüze daire çizişlerine bırakarak pike yaptı ve fabrikanın 30 metre kadar üzerinden geçti. Uçağını doğrultup yine yükselmeye başlarken ışıkların birbiri ardınca söndüğünü gördü. İkinci geçişinde bombardımancısı, yapılar arasındaki yollarda birtakım gölgelerin koşuştuklarını gördü. Cheshire üçüncü kez pike yaptı; sonra, dördüncü dalışında uçağını damların tam üstünde, yerden ancak yirmi metre yükseklikte doğrulttu. Uçağın çizdiği eğrinin uç noktasından yola çıkan bir yangın bombası demeti, fabrikanın tam ortasına düşüp etrafa saçıldı. Martin de hemen dalarak, merkez binaya iki tane «sancak-iskele feneri» yerleştirdi. Akın başlamak üzereydi.

Geceyarısını bir dakika geçe 3.300 metreden

uçan Shannon, 6 tonluk bombasını salıverdi. Bomba, yangın bombalarının tam ortasına düştü, onların parıltılarının arasından muazzam bir alev sütunu yükseldi. Daha sonraki dokuz dakika boyunca dokuz bomba daha atelyelere çok yakından isabet etti, onuncu bomba ise fabrikanın arkasındaki dereye düştü. Geceyarısını onsekiz dakika geçe Filo'nun sonuncusu olan Ross'un uçağı da kendi bombasını Shannon'unkinin açtığı huni biçimi çukura yerleştirdi.

Sâkin sâkin dönüş yolunu tuttular, arkalarında da üzerinde bir duman bulutu bulunan bir alev denizi bıraktılar. Kentin bütün savunma tesisleri iki tane uçaksavar ağır makineliden ibaretti. Attıkları mermiler Albay Cheshire'ın uçağına erişememişlerdi bile.

Ertesi gün keşif uçağının çektiği resimler, fabrikanın kırksekiz atelyesinden yirmi beşinin yerle bir olduğunu gösteriyordu. Şimdiye dek hiçbir hedef böylesine tam olarak yakılıp yıkılmamıştı. Albay Cheshire'la Martin'in geliştirdikleri yöntem, hiç değilse savunma tesisleri güçsüz olan hedefler üzerinde çok iyi sonuçlar elde edilebileceğini göstermişti. General Cochrane hayatından pek memnundu. Nihayet iyi işler başarılabilecekti.

Bir süre sonra Limoges'dan gönderilen ve insanın içini burkan bir mesaj İngiltere'ye ulaştı. Gnôme-Rhône'un kadın işçileri akından önce yapılan uyarı için Krallık Hava Kuvvetleri'ne şükranlarını bildiriyorlar: **«Kurtuluştan sonra inşallah bunu kutlarız!»** Diyorlardı.

Onbirinci Bölüm

BAŞARISIZLIKTAN BAŞARIYA

İtalya'da Müttefikler, Anzio'da kurdukları köprübaşını genişletmek, Almanlar da onları denize dökmek için umutsuz çabalar harcıyorlardı. Anthéor Köprüsü'nden her gün 15.000 ton kadar ikmâl-iaşe geçiyordu. 617'nci Bombardıman Grubu bir kez daha köprüyü yıkmak için emir aldı.

Uçaklar körfeze geceyarısından az önce geldiler. Gece öylesine zifiri karanlıktı ki, köprü 1.000 metreden görünmüyordu. Albay Cheshire'la Martin bu yüksekliğe dek henüz inmişlerdi ki uçaksavarlar ateşe başladılar, iki uçağı yirmi kadar topun yoğun ateşi altında aldılar. Albay Cheshire fişeklerini atmak için bir geçiş yapmaya çalıştı ama ışıldaklar hemen aynı anda onu buldular, bir obüs yağmuru onu uzaklaşmak zorunda bıraktı. Martin de bir denemeye girişti ama sonuç aynı oldu. Sonra daha yükseğe çıkan ve iki kilometre daha uzağa giden Martin düşman ateşini kendi üzerine çekmeye çalışırken, Cheshire ikinci bir manevraya girişti. Birkaç topçu görünüşe göre daha kolay avlanacak gibi görünen bu hedefe tamah ettiler ama hepsi değil. Albay Cheshire'ın uçağı, her yanını saran patlamalar yüzünden tehlikeli biçimde sarsılmaya başladı. Çevreye saçılan demir parçaları uçağının kanatlarını, gövdesini deldi. Denize doğru uzaklaştı, doğruldu ve yükselmeye başladı. Yine karanın üzerine gelmek için dönüş yapmaya hazırlandığı sırada, kulaklıklarında Martin'in sâkin sesini duydu:

— «Onları biraz oyalayın, şef. Alçaktan uçup

geçmek için iyi bir pozisyon buldum galiba. İleriye atılacağım!»

Tepelerin üzerinde geniş bir daire çizmiş, sonra doruklara sürtünürcesine dönerken onların koyu renk yığınlarına karışıp seçilemeyecek bir hâlde geri gelmişti. Şimdi de köprünün bulunduğu yere çıkan uzun dere yatağına giriyordu. Akından önce haritayı inceleyerek bu yaklaşım yolunun kullanılamayacağını anlamışlardı ama Lancasteriyle en şaşırtıcı akrobasileri yapmaya alışık olan Martin, uçağının burnunu gözünü bile kırpmadan dar boğaza soktu. Tam karşısında köprü fosfor gibi parıldayan ve kıyıya vurarak geri dönen dalgaların üzerinde silûet hâlinde görünüyordu. Denizin üzerinde, 1.300 metrede daireler çizen Albay Cheshire, uçaksavarların ateşini kendi üzerine çekmek için elinden geleni yapıyordu.

Uçağın burnunda bulunan bombardımancı Bob Hay, bir-iki defa öksürdükten sonra:

— «İşaret fişekleri hazır,» dedi.

Martin:

— «İyi! Son anda uçağı doğrultacağım!» Diye cevap verdi.

Pike yaparken nişan aygıtının bir yararı yoktu. Onun için Hay'in Martin'e güvenmesi gerekiyordu. Fişekleri atmak için kendisine o işaret verecekti.

Boğazın sarp yarları arasından gaz keserek ilerlerken, köprünün saniyeden saniyeye büyüdüğünü gördüler. Köprünün doğu ucunda bulunan bir top birdenbire olduğu yerde döndü, namlusunun patlamalarla aydınlanan ağzından onlara birsürü obüs gönderdi. Martin hafifçe doğruldu, mermilerin yörüngesini kesti:

— «Haydi!» Diye bağırdı.

Aynı anda da bir obüs uçağın burnunu delip geçerek ön taretin altındaki cephane raflarının içinde patladı. Bomba parçalarıyla mermilerden oluşan bir yağmur, uçağın çatısını altüst eder, etleri doğrayıp parçalar, hidrolik ve hava borularını keser, komut levyelerini koparırken, uçak da bir sarsıntı geçirdi.

Sonra köprünün bir metre kadar üzerinden geçerek, peşini bırakmayan beş-altı topun mermi yağmuru altında denize doğru daldı. Mûcize kaabilinden, Foxlee hâlâ yaşıyordu. Aylardan beri ilk kez uçağın burnunda değildi de üst taretindeydi. O sırada küfürler savurarak delicesine ateş ediyor, arka mitralyözcü Simpson'dan daha çok cayırtı koparıyordu. Martin uçağı hafifçe doğrulttu, makinist Whittacker de gazı açtı ama motorlar zar-zor tepki gösterdiler.

Bereket versin Simpson'la Foxlee boyuna yaylım ateş açarak ışık demetleri peşlerini bırakmayan üç ışıldağı söndürmeyi başardılar. Fakat uçak peşinden köpüklü bir iz bırakarak dalgaların üzerinde sürükleniyordu. Uçaktakiler kendilerine bitmez tükenmez gibi görünen birkaç saniye sonra topların menzili dışına çıktılar. Martin ihtiyatla yükselmeyi denedi, uçağın havada tutunacak kadar yeterli bir hıza sâhip olduğunu görerek rahat bir soluk aldı.

Whittacker başını omuzunun üstünden geriye çevirerek:

— «Sağ iç motorla sol dış motorun supapları sıkıştı!» Diye bağırdı.

Durumun anlamı şuydu: Bu iki motor boğazdan inerken olduğu gibi ağır ağır işlemeye devam edecekler; dolayısiyle uçağı uçuş hâlinde tutmak için de öbür iki motordan en yüksek çabayı yap-

maları istenecekti. Martin bu işten kurtulma şanslarını hesaplarken Albay Cheshire'ın kaygılı sesini duydu:

— «Alo, Martin! Beni işitiyor musun? İsabet aldın mı? Cevap ver!»

— «İki motorla uçuyoruz. Oldukça önemli isabetler aldık galiba. Birkaç yaralı var!»

Obüs uçağın burnunda patladığı sırada Martin kalçasında iğne batışını andırır bir şey hissetmişti. Arkasında Whittacker iki-büklüm olmuş, bacaklarını tutuyordu. Cheshire yine sordu:

— «Geri dönebileceğini sanıyor musun?»

— «Söz konusu değil bu, şef! En yakın Müttefik alanına ulaşmaya çalışacağım.»

— «Anlaştık azizim! İyi şanslar!»

Martin, dahilî telefonla mürettebatı birbiri peşi sıra aradı. Whittacker oldukça ağır yaralıydı, bunu biliyordu zaten. Bob Hay'in dışında hepsi sağ-sâlim olduklarını söylediler. Hay ise hiçbir cevap vermedi. Martin, Foxlee'ye:

— «Git bak bakalım, Bob sadece bayılmış olmasın,» dedi. Küçük mitralyözcü taretinden çıktı, sürüne sürüne uçağın burnuna doğru gitti:

— «Yan yatıyor, kımıldamıyor,» diye haber verdi.

*

Albay Leonard Cheshire, köprünün üzerinde «sancak-iskele fenerleri»ni yerleştirmeye çalışıyordu. İkinci geçişinde bir ışıldağa yakalandı; koruyucu karanlığa yeniden dalmak için kanadı üzerinde sert bir dönüş yaptı. Her girişim, yer kazanıp hız almak için birkaç kilometrelik bir ek uçuş yapmayı gerektiriyordu. Üçnücü seferinde 1.000

metreden birdenbire 1.700 metreye yükseldi. Böylece uçaksavarların barajından kurtulmak istiyordu; ama birkaç bomba parçası yedi, uzaklaşmak zorunda kaldı. Tepelere doğru geri gelirken: **«Devam etmeye hakkım var mı?»** Diye kendi kendine sordu. Birliğin öteki uçakları yarım saattir denizin üzerinde daireler çiziyorlardı. Benzinleri nerdeyse bitecekti. İşleri karıştıran bir şey daha olmuş, meteoroloji şu haberi vermişti: **«Bütün İngiltere kalın bir sis tabakası altında kaybolmuş durumda. Yalnız iki alana iniş yapabilirsiniz.»**

Buna göre, o alanları aramak ve sise rağmen iniş yapabilmek için biraz yedek benzine ihtiyaçları olacaktı. Uzun süredir havada dört dönüyorlardı zaten; bu dönüşü sürdürürlerse Albay Cheshire bütün birliği kaybetmek gibi bir tehlikeyle karşılaşacaktı.

Kendine bir çeyrek saat daha zaman vermeyi kararlaştırdı. Sonunda da gösterdiği sebatın ödülünü kazandı. Beşinci geçişinde baraj ateşinin altından geçmeyi ve iki tane paraşütlü fişek atmayı başardı. Onların parlak ışığı sayesinde «sancak-iskele fenerleri»ni de kumsala, köprüden 100 metre kadar uzağa yerleştirme olanağını buldu. Birkaç saniye sonra, yeniden yükselmeye başladığı sırada uçağına iki obüs isabet etti, Lancaster hemen hemen dikey olarak burnunun üzerinde dikildi. İki patlama yüzünden dengesini yitiren uçağın kontrolünü yeniden ele almak için, Cheshire vargücüyle uğraşmak zorunda kaldı. İçeride hiçbir yangın çıkmadığını görerek şaşırdı. Lancaster dengesini bulmuş, normal olarak uçmaya devam ediyordu.

Öteki bombardıman uçakları hücum emrini dinlemek için vakit kaybetmediler. 3.000 metre

yükseklikte uçuyorlardı. Fişeklerin aydınlatmasına rağmen köprüyü seçemediler, hedefle «sancak-iskele fenerleri» arasındaki açıklığı kararlamadan düzeltmeye kalkışmak zorunda kaldılar. 6 tonluk bir bomba köprüden 15 metre kadar ötede patladı. O andaki koşullar dolayısiyle bu, yine de iyi sayılırdı; ama 5 metre kadar bir fazlalık vardı.

Köprü sarsıldı ama dayandı. Daha uzağa düşen 5 tane başka bomba, köprünün kalın, kunt ayaklarını biraz daha yıprattılar. Yine de kuşkusuz iyi bir iş yapmışlardı, ama yeterince iyi değildi bu. Başarıyla başarısızlık arasındaki mesafe - yaklaşık 5 metre - gülünç görünüyordu ama akın yine de başarısızlıkla sonuçlanmış bulunuyordu. Anthéor Köprüsü, Kralhk Hava Kuvvetlerinin en iyi bombardıman birliğiyle âdeta alay ediyordu.

Uçaklar kaygı verici bir gecikmeyle İngiltere'ye dönüş yolunu tuttular.

*

Whittacker kravatını çıkarıp kalçasına dolayarak sağlam bir bağ yaptı. Bacaklarına bir düzine kadar mermi parçası saplanmıştı, fazla miktarda kan kaybetmekten korkuyordu. Biraz sonra tavandaki çıkıntılara tutunarak ayağa kalktı, Martin'in yanıbaşındaki koltuğuna iyi-kötü yerleşti. Seyir görevlisi Stott da pilot kabinine girdi.

Whittacker:

— «Nereye gidiyoruz?» Diye sordu.

Martin şüpheci bir gülümseyişle cevap verdi:

— «Bir Müttefik üssüne... Gidebilirsek tabii. Senin özellikle gitmek istediğin bir yer var mı?»

— «Var tabii. En yakını neresiyse oraya. Cebelütarık!.. Sicilya!.. Kuzey Afrika!..»

Stott da söze karıştı:

— «Niçin Korsika ya da Sardunya olmasın? Geçen cumartesi gazetede okudum: Korsika'yı işgal etmişiz.»

Martin:

— «Eh, Korsika olsun haydi,» diye kesip attı. «Stott, bana rotayı verebilir misin?»

Stott haritalarının başına döndü, Whittacker de hasarların bilânçosunu çıkarmaya başladı. Pilot yerinde yalnız kalan Martin uçağın çeşitli komutlar karşısında nasıl bir tepki gösterdiğini ihtiyatla yokladı. Lancasterin hafifçe yükselmeye zar-zor yetecek kadar gücü vardı. Hız kaybının sınırında bulunuyordu. Martin başını salladı. Her yanı saran karanlığın içinde, pilot yeri korkunç biçimde, çın çın öter gibi geliyordu ona. Son hızla işleyen motorların çıkardıkları ıslık sesi, eşlemedeki aksaklık yüzünden kulak zarlarına sert dalgalar hâlinde çarpıyordu.

Sağ baldırından aşağıya doğru sıcak bir sıvının aktığını duyarak kalçasından yara almış olduğunu anımsadı. Yarayı incelemek için çizmesini çıkarıp pantolonunu yukarıya doğru sıyırmak istiyordu ama aklı başına geldi: Pantolonla uzun konçlu çizmeler şimdilik kanı durdurmaya yardımcı oluyorlardı. Çok kan kaybederse bayılacak, bu da herkesin ölümü demek olacaktı. Çünkü onun dışında hiç kimse uçağı yönetecek durumda değildi. Onu zaten doğru bir çizgi üzerinde zar-zor tutabiliyordu. Uçuşunu dikey ya da yatay yönde boyuna düzeltmek zorunda kalıyordu. Bir eliyle levyeyi tutarak öbür eliyle kravatını çözüp baldırına, şarapnelin değdiği yere sararak sıkı bir düğüm attı.

Whittacker geri geldi, suratı asıktı:

— «Işler pek yolunda değil,» diye haber verdi. «Hidrolik şebekesi sizlere ömür, basınçlı hava da öyle.»

Martin:

— «Ben de bundan kuşkulanıyordum zaten,» diye homurdandı. «Bomba depolarının kapaklarını açma olanağı yok.»

Whittacker devam etti:

— «Karbon gazı şişesi sağlama benziyor. İniş takımını çıkarabileceksin, kanatçıkları da indirebileceksin ama durmak için fren yapamayacaksın.»

— «Aman ne iyi!»

— «En iyi haberi en sona sakladım. Bomba atma tertibatı hapı yutmuş. Bombalar da hâlâ uçağın içinde.»

— «Ben de böyle düşünmüştüm. Uçak bu yüzden sapsız balta gibi uçuyor, desene.»

Stott, Ajaccio'ya gitmek için izlenmesi gereken rotayı göstermek için pilot yerine girdi, Martin de hafifçe döndü. Şimdi 650 metre yüksekten uçuyordu. Stott, yüzünü ekşitti:

— «Bu bombalardan mutlaka kurtulmak gerek,» dedi. Kapsülleri çıkarmak da olanaksız. Yeterince yükseğe çıkabilseydik kancaları kurcalamayı deneyebilirdim. Onları belki açabilirdim.»

Martin, cevap verecek yerde omuzlarını silkti. Küçük Foxlee başını pilot yerinin kapısından içeriye soktu. Çok heyecanlıydı:

— «Bob hâlâ yaşıyor galiba,» dedi. «Yüzünün yarısı kopup gitmiş ama bedeni hâlâ sıcak.»

— «Ajaccio'yu uyaralım öyleyse!.. Oraya varınca, alanda iyi bir hekimle bir de cankurtaran bulmamız gerek!»

Radyocu beş dakika sonra geri geldi:

— «Ajaccio'da yüzünden yaralı birini tedavi için gerekli araçları yokmuş,» dedi. «Bana **Sardunya'nın güneyindeki Cagliari'ye gitseniz daha iyi olur,**' dediler. Oradaki büyük Amerikan Üssü'nde gerekli her şey varmış. Ama ikiyüzelli km. daha yol almak gerek.»

Martin:

— «Tanrım!» Diye sızlandı. «Az yol mu bu? Stott, Cagliari'ye gitmek için bana rotayı ver!»

Yine dönüş yaparak bir kez daha yükselmeyi denedi. Lancasterin cephaneliklerinde birkaç tane 500 kiloluk bomba ile bir tane de 2 tonluk bomba vardı. İki tonluk bomba için güvenlik sınırı 1.300 metreydi. Daha aşağıda uçak, patlama yüzünden parçalanabilirdi. Yaralı uçak belirsizce yükselmeye başladı: 700 metre, 800 metre, sonra 900 metreye gelirlerken yıldızlar gözden kayboldu. Pilot yerinin camları öfkeli bir sağanağın sert hücumuyla çınlamaya başladı, az sonra da yağmur, doluya dönüştü. Burunda obüsün açtığı delikten içeriye suyla rüzgâr giriyordu. Martin birdenbire çok üşüdü. Uçağın koskocaman bir bulutun içinde olduğunu anladı, buluttaki ısı da birkaç derece sıfırın altındaydı. Kanatlarda tehlikeli bir buz lanma başlıyor, bu da aerodinamik profili bozarak kanatların dengesini azaltıyordu. Kumandaların ağırlaştığını hissetti, iniş-çıkışları sert flâpa darbeleriyle düzelterek bunca zahmetle kazandığı yüksekliği yitirmemek için umutsuz bir savaşa girişti. Yüz metrenin fazla ya da eksik olması, sağ kalmak ya da ölmek anlamına gelecekti. Çünkü eline uzun bir madenî cetvel geçiren Stott'un, bombaları tutan kancaları kurcalamakta olduğunu biliyordu.

Birkaç dakika sonra uçak hafifçe yükseğe sıçrar gibi oldu: Stott 500 kiloluk bir bombayı aşağıya atmayı başarmıştı. Fakat sonra uçak birdenbire hız kaybetmeye başladı. Martin onu birtürlü zaptedemiyordu. Burnu aşağıya doğruldu, sağ kanat üzerinde savrularak daldı, öldürücü bir burgu hareketinin tam sınırında olduğu hâlde kendi üzerinde dönmeye başladı. Bitmez tükenmez gibi görünen birkaç saniye geçti.

Sonunda Martin dönüş hareketini durdurabildi. Burgu hareketi normal bir pikeye dönüştü ve 600 metrede de uçak doğruldu. Çok geçmeden buz tabakası çatlamaya başladı. Hattâ kanatlar buzdan iyice kurtulduktan sonra Martin, yeniden yükselmeyi bile başardı. Tırmanmak, ne bahasına olursa olsun 1.300 metreye dek tırmanmak gerektiğini biliyordu. 2 tonluk bombayı ancak bu yükseklikten salıvermek mümkün olacaktı.

800 metrede yine bulutun içine girdiler. Bu kez buz uçağı ağırlaştırmadan önce Stott iki tane 500 kiloluk bombayı yerlerinden sökebildi. On dakika sonra bulutun son tarazlanmış parçalarına ulaştılar. Lancaster insanı umutsuzluğa düşüren bir yavaşlıkla boyuna yükseliyordu. 1.000 metreye, 1.100 metreye ulaşınca daha fazla yükselmek istemedi. Burnu kuyruktan daha yüksek olduğu hâlde, hep yükseliş pozisyonunda uçuyordu, ama birtürlü yükselemiyordu. Tıpkı bir duvarın üstünden aşmak isteyip de doğrudan öbür yanına bir türlü atlayamayan bir ihtiyar gibi.

Martin:

— «Uçak sürükleniyor,» dedi. «Güvenliği sağlayacak yüksekliğe ulaşmak için ne yapsam boş. Sen ne dersin Stott? Büyük bombayı şimdi salıversek paçayı kurtarabilir miyiz acaba!»

— «Zayıf bir şans var, ama bu uğursuz bomba ile yere inmektense şansımızı denemek daha iyi. Başımızdan defetmeye çalışayım bâri.»

Martin başını salladı. Gerilim içinde bekledi. Uçaksavar barajını geçerken olduğundan daha kaygılıydı. Uçak birdenbire bir sıçrama yaptı, aynı anda da Stott:

— «Bombayı attım!» Diye bağırdı.

Martin, bombanın düşüş noktasından uzaklaşmaya çalışarak bir dönüş yapmaya başladı. Boşuna girişilmiş bir manevraydı bu, çünkü tehlikeli bölgeden çıkmaya vakit bulamayacağını biliyordu. Bomba ondört saniyede denizin yüzüne ulaştı. Bu ondört saniye onlara ondört dakika gibi göründü. Aşağıda, hafifçe sağda, su kızıl yansımalar saçan bir huni gibi çukurlaştı. Hemen hemen aynı anda da patlamanın yarattığı hava basıncı uçağa çarptı. Lancaster ürken bir at gibi şahlandı. Az kalsın kanadı üzerinde savruluyordu. Martin flâpaya vargücüyle basarak onu düzeltti. Arkasında duran Stott da rahat bir soluk aldı. Bir kez daha paçayı kurtarmışlardı.

Sabahın saat üç buçuğuna doğru Sardunya açıklarına geldiler. On dakika sonra Foxlee çift sıra hâlinde ışıklar gördü: Bunlar Cagliari alanının iniş rampalarıydı. Rahat soluk alma sırası Martin'e gelmişti:

— «Tanrı'ya şükür,» dedi. «Bizi bekliyorlar.»

Hemen peşinden de küfürler savurmaya başladı. Dar bir yarın üstünde bulunan alanın bir tek pisti vardı. Güç bir iniş için de tehlikeli bir kısalıktaydı bu. O tek pist de yarın eksenini izleyecek yerde onu düz açı hâlinde kesiyor, doğrudan doğruya kumsalda başlayarak yine doğrudan doğru-

ya yarların kıyısında son buluyordu. Daha ileride de boşluk ve deniz vardı.

Cephane deposunda daha iki tane 500 kiloluk bomba vardı. Stott, bunları birtürlü yerinden sökemiyordu. Bunların patlamaya hazır oldukları hemen hemen muhakkak olduğundan, gövde üzerine iniş yapmak söz konusu olamazdı. CO^2 şişesiyle iniş takımı dışarıya çıkarılabilirdi, ya da çıkarılamazdı. Lâstikler sağlam ya da patlak olabilirlerdi. Patlak iseler uçak korkunç bir savrulma yapmak tehlikesiyle karşı karşıyaydı. İniş takımları kopunca da gövde, kapsülleri çıkmamış bombaların üzerine bütün ağırlığıyla çökecekti. Yaklaşmak için yapılacak ilk manevra tam anlamıyla kusursuz olmazsa, frenleri tutmayan uçak, kaçınılmaz olarak, yarın üzerinden aşacaktı. İkinci bir yaklaşma manevrasını ise akıldan çıkarmak gerekti. Motorların gazı kesileceğinden, uçak manevrayı tekrarlamak için yeterince güce sâhip olamayacaktı.

Martin soğukkanlılığını bozmayarak:

— «Bir deneyelim bakalım,» dedi.

Whittacker CO^2 şişesinin manivelâsını indirdi. İniş takımı dışarıya çıktı ve kusursuz bir biçimde kilitlendi. Lâstiklere gelince, zifîri karanlıkta bunları görmenin olanağı yoktu. Kanatçıkları hafifçe eğmek için kıtı kıtına bir basınç kalmıştı. Martin çok uzaktan gelerek uzun mesafe üzerinden iniş yapmak için alana konmaya hazırlandı. Kumsalın üzerinden çok alçaktan gelerek son anda dört motorunun gazını kesti ve kum tepeciklerinin üzerinden aşmak için uçağın burnunu birdenbire havaya kaldırdı. Hızı saatte 140 km.ye inen uçak piste başlangıcından otuz metre uzakta değdi, sıçrama yapmadı bile. İniş takımı dayandı, Martin

de hayatından memnun, flâpaya aralıklarla basarak fren yapmaya başladı. Öbür uçta yarın, kendilerine doğru koşar gibi bir hâli vardı, uçak da hep aynı hızla ilerliyordu. Sonra Martin vargücüyle sola doğru bastı. Uçak kumandaya uyarak döndü, pistin otla kaplı kıyısında titredi. Hissedilir derecede yavaşladı ve yarın doruğuna 50 metre kala durdu.

Foxlee:

— «Yaptığın inişlerden bundan sonra artık hiç şikâyetçi olmayacağım, azizim,» dedi.

Cankurtaran arabasıyla itfaiye arabası pistte uçağın ardından gelmişlerdi, frenlerini gıcırdatarak durdular. Genç bir hekim uçaktan içeriye girdi, Martin'in isteği üzerine uçağın burnuna doğru ilerledi. Hemencecik de geri geldi:

— «Üzgünüm ama arkadaşınız için hiçbir şey yapacak durumda değilim. Hemen o anda ölmüş olmalı,» dedi.

Sonra otların üzerine yığılmış olan Whittacker'le meşgul olmaya başladı. Pantolonu keserek bacakları meydana çıkardı. Etler parçalanmış, yaralar kanlı bir kabuk bağlamış, sarkan deri parçaları morarmıştı. Hekim bir çeyrek saat kadar yaraları temizledi, dezenfekte etti, pansıman yaptı. Sonra yaralıyı cankurtarana bindirdi. Omuzuna bir-iki vurarak:

— «Kıl payı kurtulmuşsun arkadaşım,» dedi. «Az daha bacağının birini kaybediyormuşsun.» Martin'e dönerek ekledi: «Şimdi de ötekilere bakalım.»

Pilot zoraki bir gülümseyişle:

— «Hiç zahmet etmeyin doktor,» dedi. «Yara bile almadım. İnanın ki bir şeyim yok, hiç bir şeyim yok.»

Pantolonunun bacağını sıyırınca küçücük bir kan lekesi görmüştü. Hızını yitirmiş olan küçücük bir demir parçası tam o noktada deriyi hafifçe sıyırmıştı. O sırada iğne batması gibi bir şey duymuş, gerisini de kendi hayâl gücü tamamlamıştı. Çorabında duyduğu ıslaklık onu çok telâşlandırmıştı ama bu akan kandan değil de, çizmesinin içine akan terden ileri geliyordu.

*

Aşağı yukarı aynı saatte Filo, sisli bir havada Ford alanına indi. Üslerinin haberalma subayı olan Lloyd, sorguya çekmek için onları bekliyordu. Sabahtan öğleye kadarki zaman içinde sis çok yoğunlaşmıştı, âdeta duvar hâlini aldı. Hiçbir uçak yerden ayrılamıyordu. Üsse dönmekte acele eden bir tek pilot havalanmaya karar verdi. Birinci Dünya Savaşı'nın şanlı bir eski savaşçısı olan Lloyd'e:

— «Gel seni de götüreyim,» dedi. Lloyd traş olmak için on dakikalık bir süre istedikten sonra:

— «Olur,» dedi. Sonra giyimi kusursuz, monokllu da gözünde olduğu hâlde bombardıman uçağına bindi. Uçak onbeş km. ileride bir tepeye çarptı. Hiç kimse sağ kalmadı.

*

Martin bir hafta sonra döndü. Uçağı onarılmış, şarap ve meyveyle doldurulmuştu. Yere iner inmez Albay Cheshire'la azbuçuk sert bir konuşma yaptı; Cheshire:

— «General Cochrane beni sana şunları söylemekle görevlendirdi: Bundan sonra hiçbir göreve katılmayacaksın! **'Onun devam etmesine izin ve-**

rirsem muhakkak ölecek,' diyor. Tartışmaya kalkışmak gereksiz azizim! Seni dinlemeyecek bile.»

Ama Martin yine de tartışmaya girişti. General Cochrane bu yaman havacının dilinden kurtulmak için onu 100'üncü Hava Tümeni'nin Karargâhı'na atayınca da Almanya üzerinde saldırı uçuşları yapmakta uzmanlaşmış bir gece avcı filosuna hemencecik kapağı atmanın yolunu buldu.

*

Bunlar olup biterken **«iri puro»**nun, 6 tonluk deprem bombasının ilk iki prototipinin yapımı da sona ermişti. Bunlar, yedi metre uzunluğunda, kusursuz aerodinamik çizgileri olan korkunç nesnelerdi. Birincisi bir Lancaster tarafından 6500 metre yükseklikten atılınca havayı bir mermi gibi deldi. Yere ulaşmadan çok önce ses hızına ulaştı ve ünlü **«ses duvarı»**na ulaşınca tehlikeli biçimde titreşmeye başladı. Titreşimler arttıkça arttı, bomba az kalsın devriliyordu. Bu yüzden yörüngesinden saptı. Bu sapma gerçi hafif oldu ama bombanın tam hedefine isabet etme olanağını azaltmaya da yetti. Oysa Wallis, bombanın tam yerine düşmesini istiyordu.

Barnes Wallis, ilkin şaşırdı ama bu sapmayı düzeltmenin çâresini çabucak buldu: Bombanın ekseni üzerinde dönmesini sağlamak için kanatçıkların biçiminde değişiklik yaptı. İkinci deneyde bomba hız alınca, kanatçıklar onu döndürmeye başladılar. Dönüş hareketi birkaç saniye içinde öylesine hızlandı ki bomba bu sayede yörüngesinden hiç sapmaksızın ses duvarını aşabildi. Sorun çözülmüştü.

Wallis, iki gün sonra Shoeburyness'e (Şubörines) gitti. Gözleri görmeyen Komodor Huskinson

orada başka prototiplere her çeşit «eziyet»i yapmakla meşguldü: Onları sıcakta ya da soğukta bırakıyor, pürtüklü döşeme taşları üzerinde sürüklüyor, çimento duvarlara çarpıyordu. Sonra bir kovanın içine RDX doldurdu, dikine doğrultup patlattı. Birkaç yüz metre uzakta bulunan aygıtlar patlamanın etkilerini kaydettiler, beton bir sığınağa yerleştirilen bir kamera da patlamanın yavaş çekimle filmini aldı. Kamerayı doğrudan doğruya bombanın üzerine yöneltmek tabii mümkün olamayacağından, objektif, patlamayı merceğin içine yansıtacak biçimde yerleştirilmiş bir aynaya doğru yöneltildi. Bu, olağanüstü bir film oldu: Büyük iç basıncın etkisi altında bombanın - normal hacminin iki katına varacak biçimde - şiştiği, sonra patladığı görülüyordu.

Bu gösterişli resimleri görünce yüreklenen General Cochrane, ilk sahici bombanın patlayışını da filme aldırmayı kararlaştırdı. Deneyleri yöneten mühendisler, biraz da utanmazlığa kaçan bir mantıkla kamerayı hedefin yerini gösteren beyaz dairenin tam ortasına gömdüler. «En güvenceli yer burası!» Diyorlardı.

Sonuç, Wallis'in dehasından hâlâ kuşkulananların hepsi için çok parlak bir ders oldu. Düşüş noktasından 750 metre uzakta kazılan sığınak-siperin korkuluk duvarı ardından bakan bu mühendisler, bombanın hedefin tam ortasına, kameranın üstüne düştüğünü gördüler. Beyaz daire buruk, acı bir dumanla dolu, 25 metre derinlik, 30 metre genişlikte huni biçiminde bir çukurun içine gömülerek gözden kayboldu.

•

Fabrikalarda işçiler «iri purolar»dan yeterince yedek stok yapmak için harıl harıl çalışırlarken,

yeni otomatik nişan alma aygıtını kullanmak için eğitim görmüş tek birlik olan 617'nci Grup da işaretleme yöntemini kusursuz bir hâle sokmak üzere çalışmaya devam ediyordu. 2 Mart günü onbeş tane Lancaster uçağı Albert'teki bir uçak yapım fabrikasına saldırdı. Almanlar atelyelerin üzerine kocaman peçeleme ağları germişler, üzerlerine de yol ve bina resimleri yapmışlardı. Fakat Albay Cheshire manzaranın bazı özelliklerine bakarak fabrikanın yerini bulmayı başardı. Munro da baraj ateşi altında dalış yaparak yangın bombalarıyla «sancak-iskele fenerleri»ni tam orta avlunun içine yerleştirdi. Beş dakika sonra, şaşırtıcı bir dakiklikle atılan bombalar, fabrikayı yerle bir ettiler. Bir tek bomba hedefe isabet etmedi. Alman Hava Kuvvetleri, Albert fabrikalarını artık kendilerine mal veren firmalar listesinden silebilirlerdi.

Ondan sonra bütün Avrupa üzerine bir hafta boyunca çöken kalın bulutlar 617'nci Bombardıman Birliği'ni hemen hemen hiç bir iş göremez hâle getirmişti. 10 Martta Birliğin uçakları Clermont-Ferrand'daki Michelin (Mişlen) Fabrikaları'na saldırdılar.

Bu muazzam tesislerin bir bölümü sabotaja uğramıştı ama yine de Almanlar için ayda 24.000 lâstik üretiyorlardı. Fabrika dört büyük yapıdan oluşmaktaydı. Bunların üçü atelye idi, hemen yakınlarında da işçilerin kantini vardı.

Daima Fransızların canlarını korumaya büyük önem veren Savaş Kabinesi, insanın içine dokunan bir saflıkla yalnız üç atelyenin tahrip edilmesi, kantine ne pahasına olursa olsun dokunulmaması için emir verdi. Whitehall'dakiler bunun güzel bir jest ve mükemmel bir propaganda olaca-

ğını söylüyorlardı. (Bunu duyan yüksek rütbeli bir subay: «Bir mûcize olur bu!» Diye homurdanmıştı.) İşi daha çapraşık bir hâle sokmak için, harekât hiçbir ay ışığının bulunmadığı, zifîri karanlık bir gecede yapıldı.

Bununla birlikte tam bir başarı kazandı. Aydınlatıcı fişeklerin soluk ışıklarında Albay Cheshire işçileri uyarmak için otuz metre kadar yükseklikten üç kez geçti. Sonra Munro, Shannon ve Mac Carthy ölüm dalışı yaparak «sancak-iskele fenerleri»ni atelyelerin üzerine yerleştirdiler. Bombardıman yedi dakika sonra bitmişti. Yer yer havaya fırlayan alevlerin deldiği koskocaman bir duman bulutu, fabrikayı tümüyle gözlerden kaybetmişti. Michelin Fabrikası kırmızılı siyahlı soyut bir resimden başka şey değildi artık.

Ertesi sabah, bir Mosquito'nun çektiği resim, «iri purolar»ın endüstriyel yapılara çok yakından isabet ettiklerini gösteriyordu. Atelyeler, hiç değilse savaşın sonuna dek, artık çalışmayacaklardı. Hemen yakında bulunan kantin ise sapa-sağlamdı. General Cochrane resmi, Savaş Kabinesi'nin kodamanlarına gönderdi.

Bu mûcizeli başarıya rağmen Albay Cheshire hâlâ memnun değildi. Anthéor Köprüsü'ne yapılan akınların uğradığı çifte başarısızlık şunu gösteriyordu: Kullanılmaları bir ölçüde güç olan ve uçaksavarlar karşısında koskocaman bir hedef oluşturan Lancasterler, sarp bir arazi üzerinde yeterli bir işaretlemeyi gerçekleştirmek için hiç de elverişli değillerdi. Bunun üzerine General Cochrane'e bu işi çok daha hızlı, daha küçük ve daha «ele gelir» uçaklar olan, iki motorlu Mosquitolara yaptırmayı önerdi. Cochrane başını salladı: Fikir gerçekten çok hoş görünüyordu. Eğer Mosquitolar bu görevi başarırlarsa, alçaktan işa-

retleme işi ölüm cambazlığı niteliğini nihayet yitirecekti. İşin bu yönü birkaç kez General Cochrane'in uykusunu kaçırmıştı. Sonunda, Albay Cheshire'a:

— «Sana iki tane Mosquito bulmaya çalışacağım,» diye söz verdi. «İlkin bunları ikinci derecede birkaç hedef üzerinde kullanırsın. İşleri yoluna koyup ayarladıktan sonra da daha önemli bir hedefe saldırırsın.»

Fakat Mosquitoları elde edebilmek için çok güçlük çekti. Bu tip uçaklara gösterilen istek, üretimin çok üstündeydi ve birçok taktik bombardıman birliklerinin öncelikle teslim edilmeleri gerekiyordu. Ayrıca bunların bir ağır bombardıman grubunca deney niteliğinde kullanılmaları - bu grup İngiliz Hava Kuvvetleri'nin en ünlü grubu da olsa - «yüksek» diye adlandırılan bazı çevrelerde zorlu itirazlara yol açıyordu.

Albay Cheshire, General Cochrane'i bürokrasi denilen balta girmemiş ormanda giriştiği kavgayla başbaşa bırakarak Lancasterlerini Fransa'da, orta büyüklükteki hedefler üzerine saldırttı. Bu akınlarda 617'nci Grup başarı tablosuna özellikle iki önemli mühimmat fabrikasını kaydetti: Bunlardan biri Bergerac'ta, öbürü Angoulême'deydi (Angulem). Yine tam bir başarı oldu bu akınlar: Endüstriyel tesisler yerle bir edildi, sivillerin evlerine bir şey olmadı.

20 Martta General Cochrane, Albay Cheshire'a telefon ederek üstlendiği işi belki başarabileceğini bildirdi:

— «Hava Mareşali Sir Arthur Harris bizi yemeğe çağırdı,» dedi. «Ben imkân buldukça elimden geldiğince onu 'işledim'. Öyle sanıyorum ki bu ye-

mekte de biraz ısrar edersek o iki Mosquito'yu bize verecek.»

Albay Cheshire, ünlü kişilerle birlikte bulunmaya alışıktı ama yemekte utangaçlığa varan bir çekingenlik gösterdi. «Korkunç» diye ün salmış olan Mareşal Sir Harris'in karşısında eli ayağı kesiliyordu. Fakat duyduğu kaygılar boşunaydı. Harris'le Cochrane ezici sorumluluklarını unutmuşlar; genç birer teğmen olarak Birinci Dünya Savaşı sırasında düşman göçebelere hayatı zindan ettikleri mutlu günleri az-çok özleyerek anmakla yetiniyorlardı. Ancak sıra likörlere geldikten sonradır ki Mareşal asıl tartışmaya girişti.

— «Söyle bakayım Cheshire,» dedi. «Bir Mosquito ile hedefi sıfır metre yükseklikte işaretleyebilmenin ve bu işten sağ-sâlim kurtulmanın mümkün olduğunu nasıl düşünebiliyorsun?»

— «İşaretlemenin kendisi bir sorun olmaktan çıktı artık, efendim. Söz konusu olan, zorlu bir uçaksavar ateşi karşısında pilota akla yakın bir şans tanımak. Oysa bu iş için Lancaster uçakları hem çok büyük, hem çok yavaş. Buna karşılık bir Mosquito ile herhangi bir hedefe kolayca ulaşılabilir ve «sancak-iskele fenerleri» en çok 20 metrelik bir hatâ payı ile yerleştirilebilir.»

— «Evet, belki... Fikrin ilginç bir yanı olduğunu kabul ediyorum. Münih'teki yük garını etkili bir tarzda bombardıman etmeyi birkaç kez denedim ama hiçbir zaman memnunluk verici bir sonuç elde edemedim. Kenti dörtyüz tane top koruyor. Postu kaybetmeden böylesine öldürücü bir hedefi işaretleyebileceğini sanıyor musun?»

— «Bundan eminim efendim.»

— «Peki öyleyse, sana iki Mosquito bulmak için elimden geleni yapacağım. Ödünç verecekler

sana, bir ay için diyelim. Eğer o zaman içinde Münih Garı'nı gereği gibi işaretlemeyi başarırsan, Mosquito'ları kesin olarak sana bırakırım!»

*

Calais'nin çevresinde Almanlar roket atış rampalarını ve uzun menzilli topları barındıracak kocaman blokhavzları bitirmek için yine çalışmaya başlamışlardı. Gizli silâhların yakında yeniden Londra ile güney kıyısındaki limanlara çullanacakları Whitehall'de bilinmekteydi. Buna karşılık, namluları 16 metre uzunluğundaki canavar gibi topların Belçika'dan geçirilerek getirilmekte oldukları henüz hiç bilinmiyordu. Durum tehlikeli görünmekteydi. Roket saldırısı çıkarmadan önce başlarsa Londra harap olacak, çıkarmanın kendisi de tehlikeye girecekti.

Churchill kaygılıydı, Intelligence Service'ten günde iki kez rapor istiyordu. Bu raporların bazılarında V 1'in başında 10 ton patlayıcı madde bulunduğu tahmin ediliyor, haftada bin roket atılacağı belirtiliyordu. Churchill, Londra'nın boşaltılması için bir plân hazırlanmasını emretti ve Mareşal Sir Arthur Harris'i çağırdı. Kesin bir tavırla:

— «Alman blokhavzları, daha onların korkunç topları harekete geçmeden, tahrip edilecek, anlaşıldı mı?» Dedi.

Grünüşe göre bu beton yığınlarını ancak Wallis'in «iri puroları» yıkabilirdi. Fakat bu olanak gerçek olmaktan çok teorik görünüyordu. Bunların toprağa yeterince gömülmelerini sağlamak için en azından 6.000 metre yükseklikten atılmaları gerekmekteydi. Oysa blokhavzlar zaten bomba çukurlarıyla kalbura dönmüş bir bölgede öylesine iyi gizlenmişlerdi ki, böyle bir yükseklikten

güpegündüz bile onları nişangâhın içinde görmek mümkün olamayacaktı. Bu durum karşısında bu hedefleri bombardıman etmeden önce işaretlemek gerekiyordu. Bu işin de o zamana dek görülmemiş bir dakiklikle yapılması icabetmekteydi. «İri puralar»ın yedek stoku çok sınırlı olduğundan, bunlar uluorta har vurulup harman savrulamazdı. Tabii her blokhavzda da uçaksavar topları vardı.

Albay Leonard Cheshire, kırksekiz saat boyunca sorunun bütün yönlerini gözden geçirdi ama memnunluk verici bir çözüm bulamadı. Üçüncü gün de kara kara düşünüyordu ki, tam o sırada telefon çaldı, General Cochrane'in sesi:

— «Senin için iki tane Mosquito elde edebildim! Gel de Colby Grange alanından onları al! Bu uçakların girdisini, çıktısını öğrenince de bana haber ver,» diyordu.

Albay Cheshire'la Martin bu yeni çift motorlu uçakların özelliklerini tam iki günde öğrendiler. Bu eğitim sırasında kendilerini sevindiren bir şey daha oldu: Amerikan havacılığının en ünlü büyük şeflerinden General Spaatz ile General Doolittle, gelip onları ziyaret ettiler. Hedefleri işaretleme tekniği üzerinde bilgi edinmek için Woodhall'a (Vudhol) gelmişlerdi. Amerikan taktikçilerinin bu yöntem üzerinde hiçbir bilgileri yoktu. Albay Cheshire, haklı bir gurur duyarak bunu ayrıntılarıyla açıkladı. General Doolittle çok etkilenmiş göründü. General Spaatz'ın ise pek inanmaz gibi bir hâli vardı:

— «617'nci Bombardıman Birliği, bombardıman sorunlarının hepsini gerçekten çözdü mü?» Diye sormaktan kendini alamadı.

Albay Cheshire kılı bile kıpırdamadan:

— «Tümünü değil,» diye cevap verdi. «Nişan alma aygıtlarını daha az dakik bir hâle getirmek için güvenilir bir çâre araştırıyoruz. Çünkü bu aşırı dakiklik yüzünden bombardımancılar bütün bombaları aynı çukura atıyorlar.»

General Spaatz:

— «Yok canım!» Diye bağırdı. «İngiltere-Amerika arasında küçük bir maç yapalım öyleyse, ne dersin, ha? Böylece, bir bombayı küçücük bir turşu fıçısının içine nasıl oturttuğumuzu size göstermek fırsatını bulmuş oluruz.»

Albay Cheshire çekilen bu reste:

— «Gördüm,» diye karşılık verdi.

Ama bu maç hiçbir zaman yapılamadı. İngilizlerin de, Amerikalıların da o sırada işleri başlarından aşkındı. Fakat 617'nci Grubun delikanlıları bu yüzden büyük düşkırıklığına uğradılar. Hakları da vardı hani, çünkü rakiplerini rahatça yenebileceklerdi. Daha şimdiden, hattâ geceleyin yapılan bombardımanları bile, yalnız askerî hedefler üzerine yöneltmenin mümkün olduğunu ve birçok sivilin kanına girmenin hiç de gerekli olmadığını göstermişlerdi. O sırada bütün Grubun morali çok yüksekti, kimse artık «intihar görevi»nden sözetmiyordu. Geçen bir ay boyunca 149 akın yapıp 473 ton bomba atmışlar, tek bir uçak bile kaybetmemişlerdi.

Albay Cheshire «iri puralar»la uygulanacak taktik üzerinde Wallis'le konuşmak için Weybridge'e (Veybric) gitti.

Barnes Wallis:

— «Ben bu bombayı betonarme yapıları yıkmak için yapmamıştım doğrusu,» dedi. «Onun için bombayı doğrudan doğruya o mendebur blokhavzların üzerine atmamak gerek, diye düşü-

nüyorum. Böyle yapılırsa bomba sanki bir mantar levhanın üzerine düşmüş gibi, pekalâ sekebilir. Bunu öğrendiniz ya, telâşa kapılmayın sakın. Bombalarınızı duvarların yanına atın. O zaman toprağa gömülürler ve blokhavzları aşağıdan havaya uçururlar. Aramızda kalsın ama, Almanlar bunların bulundukları yerlerin üzerine altı-yedi metre kalınlığında beton dökecek yerde, altına kalın bir beton tabakası dökseler daha iyi ederlerdi.»

Bir blokhavzın büyük ölçekli bir plânını aldı, güçsüz noktaları göstermek için üzerine toplu iğneler batırdı. Albay Cheshire başını salladı. Büyük bir saygıyla konuşarak bir haritaya iğne batırmakla belli bir noktaya 6.500 metre yükseklikten bir bomba atmak arasında yine de fark olduğunu üstü kapalı biçimde anlattı.

Barnes Wallis, ters bir tavırla:

— «Anlıyorum!» Dedi. «Ama bombaları kırlara, tarlalara atmak niyetinde olduğunuzu bilseydim, resimlerini çizmek için bu denli uğraşmazdım.»

Onikinci Bölüm

YÜK GARI VE HÜCUMBOT HANGARLARI

5 Nisan akşamı tam mevcutlu olduğu halde 617'nci Grubun arkasında yer almış olan Hava Tümeni, Toulouse'un (Tulûz) yakın banliyösündeki önemli bir uçak fabrikasına saldırmak için havalandı. Mosquito'sunu kullanan Albay Cheshire, aydınlatıcı fişeklerin donuk ışıklarını büyük yapıların üzerlerine saçmalarını zor bekledi. Hemen pike yaptı ama uçağın yönelişini memnunluk verici bulmadığından «sancak-iskele fenerleri»ni atmadan, sert bir tarzda yine yükseldi. O gökyüzünde çabucak ilerlerken, uçaksavarlar da ateşe başladılar. Bir Lancasterde olsaydı iri çaptaki obüslerden yakasını kurtaramazdı ama kullandığı Mosquito, patlamalar arasında bir dansör çevikliğiyle gidip geliyordu. Yine daldı, hedefinin hizasını aştı ve bir mermi yağmuru arasında ikinci kez şandele geçti. Üçüncü girişimde ışıklı işaretleri yapıların ortasına attı, sonra hiçbir yerine bir şey olmadan savuşup gitti. 3.000 metre yüksekten uçan bombardıman uçakları birkaç dakika sonra fabrikanın üzerine geldiler. Bütün iş on dakika sürdü. Ertesi gün keşif uçağının getirdiği resimlerde tesislerin tümünün yerle bir olduğu görülmekteydi. O dolaylardaki tarlalara yalnız tek bir bomba düşmüş, huni biçiminde bir çukur açmıştı.

Dört gün sonra, 617'nci Grup Almanların Saint-Cyr'de (Sen Sir) kurmuş oldukları muazzam uçak malzeme deposuna tek başına saldırdı. Bu kez 1.500 metreden dalış yapan ve işaretlerini 60 met-

reden atan Albay Cheshire, ilk girişimde başarı kazanmış oldu. Görünüşe göre, bulunan yöntem hiç şaşmadan işlemeye başlamıştı.

Gün ışırken alana indiler. General Cochrane bütün gece onları beklemişti. Hemen Albay Cheshire'ı bir kenara çekti:

— «Deneyler kesin sonuç verdi azizim,» dedi. «Fabrikadan yeni çıkmış dört tane Mosquito elde ettim. Dört pilot seçip onlara bu uçaklarla eğitim yaptır. Hiç vakit kaybedeyim deme ha!»

Bu iş için Mac Carthy, Shannon, Kearns ve Fawke seçildi. Bir hafta boyunca hepsi yeni Mosquitolar üzerinde eğitim yaptılar, sonra da bunları kesin olarak alıkoydular. Derken 18 Nisan günü Albay Cheshire, General Cochrane'e her şeyin hazır olduğunu bildirdi. Hemen o akşam da 617'nci Grup, peşinde 5'inci Bombardıman Tümenini olduğu gibi götürdüğü hâlde, Paris'in 18 km. güneyinde bulunan Juvisy yük garına saldırmak üzere havalandı.

Harekât bir saat dakikliğiyle işledi. Yere 100 metre kalana dek pike yapan dört Mosquito, işaret ışıklarını demiryolu şebekesinin ortasına yerleştirdiler. 617'nci Grup da bombalarını ışıkların tam üzerine attı. Sonra Hava Tümeni'nin ikiyüz Lancasterden oluşan öteki grupları da işe karıştılar. O zamana dek bu uçaklar belirli bir alan üzerine bombalarını atmışlardı. Fakat bu kez işaretlerin gösterdikleri parlak hedefler sayesinde, bombalarının hemen hemen tümünü hedefin üzerine yolladılar. Ertesi sabah keşif uçağının çektiği resimler, hercümerç hâlinde birbirlerine geçmiş bomba çukurlarını ve gökyüzüne doğru yükselen parçalanmış, eğri büğrü rayları göstermekteydi. Savaş bittikten sonra Fransız Demiryolu

İdaresi, yük garının tümünü yeniden inşa etmek için tam onsekiz ay çalışmak zorunda kaldı.

Bir gece sonra 617'nci Grup 5'inci Tümeni Paris'in bir başka yük garı üzerine götürdü. Burası La Chapelle'di, yapılacak iş de çetindi: Bu yük garı, Kuzey Garı'nın hemen yanındaydı ve birçok yüksek apartmanla çevriliydi. Uçaksavarların kudurmuşçasına ateş etmelerine rağmen Mosquitolar bütün işaret ışıklarını tesislerin içine yerleştirdiler. Yalnız bir tanesi apartımanların üzerine düştü. Bombardıman büyük bir şaşmazlıkla yapıldı kuşkusuz, ama uzağa düşen ışıklı işaret yüzünden aldanan bazı pilotlar, evleri de bombardıman ederek yerle bir ettiler. Fakat General Cochrane ancak bir yıl sonra şunu öğrenerek çok sevindi: Almanlar akından birkaç ay önce Fransız kiracıları oradaki evlerinden çıkararak oraya kendi hava kuvvetlerinin bir alayını yerleştirmişlerdi.

617'nci Grup bir kez daha hiç kayıba uğramadan geri geldi. Uçaksavarların baraj ateşini aşmış olan Mosquitolarda bir sıyrık bile yoktu. General Cochrane hemencecik ve kendine özgü bir tarzda bu yeni başarıdan şu sonuçları çıkardı:

— «Çok iyi, Cheshire! Şimdi Münih'e ne dersin?»

— «Siz ne zaman isterseniz, efendim! Biz hazırız!»

— «Daha önce Mareşal Harris'e bundan sözettim. Hava iyi olursa akın öbür günün akşamı başlayacak. Tümenin hepsini götürürsün yine. Hedef, Merkez Garı.»

Sonra başbaşa verip inceden inceye bir plân hazırladılar. Akının başlangıcından otuz dakika önce hafif bombardıman uçakları Karlsruhe üzerine şaşırtmaca bir bombardıman yapacaklar, Al-

man avcılarını oraya çekeceklerdi. 617'nci Grup 5'inci Tümeni İsviçre'ye doğru götürecek, 6 Lancaster küllî kuvvetten ayrılarak Milano'ya dek uzanıp Kuzey İtalya üzerine bir akın yapıldığı izlenimini vermek için kentin üzerine «pencereler» atacaklardı (bunlar düşman radar postalarını aldatmak için kullanılan ince madenî şeritlerdi). Tümenin Münih üzerine gelişinden birkaç dakika önce «kılavuzlar» aydınlatıcı fişekleri atacaklar; sonra Mosquitolar pike yaparak hedefi alçaktan işaretleyecekler; grubun öteki uçakları da bu işi Otomatik Nişan Alma aygıtıyla orta yükseklikten yapacaklardı. Tümenin ikiyüz Lancasteri ancak ondan sonra bombalarını atacaklardı.

Bununla birlikte önemli bir püf noktası vardı: Münich'e kadar olan uzaklık aşağı yukarı Mosquitoların azamî menziline eşitti. Bu koşullar altında bunlara ek benzin depoları takmak gerekecekti. Fakat Albay Cheshire tekrar tekrar yaptığı isteklere rağmen bunları elde edemedi. Bu yüzden kaygılandı, Mosquitoları önce Kent Kontluğu'ndaki Monstan alanına indirmeyi kararlaştırdı. Bu sayede mesafe 150 km. kadar kısalmış olacaktı. Orada Mosquitolar yeniden benzin ikmâli yaparak ve hiç çekinmeksizin Alman savunma tesisleri üzerinden uçarak doğru Münich'e gideceklerdi. Seyir görevlisi Kelly tam mesafeyi saptadı, hesaplarını yeniden yaptı, sonunda düşünceli düşünceli Komutanının yüzüne baktı:

— «Eğer her şey hiç gecikme olmadan, saat cetveline uygun olarak giderse - ki bunu çok seyrek gördüm -, rüzgâr da sürekli olarak hem gidişte hem dönüşte bize elverişli olursa - ki bunu da hiç görmedim - alana dönmek için şansımız olur. Ama çok zayıf bir şans olur bu!» Dedi.

Albay Cheshire gidip yüksek rütbeli bir subayı buldu ve dört Mosquito'nun Manston'dan havalansa bile belki geri dönemeyeceğini ona anlattı. Beklenmedik gecikmeleri ya da dolaşmaları karşılamak için genel olarak iki saatlik bir benzin yedeği bulunduruluyordu. Akın ideal koşullar altında cereyan etse bile, Mosquitolar birkaç dakikalık bir yedekle dönebileceklerdi. Bunun ise yeterli olmamak gibi bir tehlikesi vardı. Ne yapmalıydı?

Yüksek rütbeli subay:

— «Münich'i Mosquitolarla işaretlemeyi olanaksız görüyorsanız, bunu bir Lancasterle yapmak zorunluğunda kalacaksınız. Ha biriyle olmuş, ha ötekiyle; harekât yapılacaktır,» dedi.

Albay Cheshire:

— «Başüstüne efendim,» dedi ve dışarıya çıktı.

Alana dönünce dört Mosquitonun mürettebatını topladı. Meteorolojinin tahminlerini onlara okudu: Almanya'nın batı bölgeleri üzerinde gökyüzü çok bulutlu olacaktı, buzlanma olasılığı vardı. Münich üzerinde gökyüzü bulutsuz olacaktı. 4.300 metre yükseklikte rüzgârlar elverişli yönden eseceklerdi. Dört seyir görevlisi hesaplarını yaptılar. Cheshire bunların yüzlerinin asıldığını gördü.

Kelly:

— «Eğer her şey yolunda giderse, ama iyice yolunda giderse, yâni tereyağından kıl çeker gibi, Manston'a belki ulaşabiliriz,» dedi.

Bir pilot kendini tutamadı:

— «Allah Allah!» Diye bağırdı. «Efendim, siz de pek iyi biliyorsunuz: Hepimiz herhangi bir uçaksavar barajının içine dalmaya hazırız, işimiz

de bu zaten. Ama bizi niçin boş yere, aptalcasına tehlikeye atıyorlar, doğrusu anlayamadım. Bizimle alay mı ediyorlar yoksa? Eğer öyleyse, hoş bir şaka değil bu!»

Albay Cheshire:

— «Üzgünüm ama bunu yapmak gerek,» diye mırıldandı.

Dört uçak Manston'a giderek benzin ikmâli yaptı. Pist üzerinde ilerleyerek tek bir damla benzin ziyan etmemek için alanın bitiminde kaldılar. Albay Cheshire akşam yemeğini mürettebatla birlikte yedi.

Yemeğin sonuna doğru:

— «Ha, az daha unutuyordum,» dedi. «Dönüşte hepinize sekiz gün izin verilecek.»

Kelly ters ters:

— «Bakın, işte bu ilginç bir vaat,» diye alay etti.

Albay Cheshire ne söyleyeceğini bilemedi. Arkadaşlarını bu hâlde hiç görmemişti. Hepsinin de baş kaldırmaya hazır bir halleri vardı ama korkudan değil (korkuyorlardı da tabii, ama önemli bir harekâttan önce hemen bütün havacılar korkarlar). Bu sefer öylesine yararsız bir tehlikeye atılmaktaydılar ki!..

Gece olurken dışarıya çıktılar, uçaklarına doğru ilerlediler. Gökyüzü berraktı. Ufukta turuncu bir ateş perdesi, güneşin tepeler ardında battığı yeri gösteriyordu.

Albay Cheshire:

— «Ne güzel bir gün batışı!» Diye mırıldandı.

Ötekiler seslerini çıkarmadılar. Shannon öfkeli bir tavırla ellerini ceplerine soktu birden:

— «Şeytan görsün gün batışını. Ben güneşin doğmasını sabırsızlıkla bekliyorum,» dedi.

Motorlar ısınsın diye beklemeden havalandılar. Dosdoğru 4.500 metreye yükselerek Kuzey Denizi'nin yolunu tuttular, yoğun bir bulut kümesinin içinde kayboldular.

*

Ren Nehri'nin üzerine geliyorlardı. Geldiklerini umuyorlardı hiç değilse. Bulutlar yeryüzünü katı, dalgalı bir örtü hâlinde örtmüşlerdi. Yaklaşık 6.000 metreye dek yükselen gerçek bir denizdi bu. Bu kara yığın içinde kaybolan pilotlar, tehdit dolu bir boşluk içinde uçuyormuş gibi bir izlenim içindeydiler: Bu boşluk, motorların sersemletici gürültüsünün çizdiği yaşam halkasına gelip çarpıyordu sanki. Azar azar, çok yavaş olarak bulutlar inceliyor, tarazlanıyor, eriyorlardı. Tam geceyarısı Mosquitolar Münich'in üzerine ulaştılar. Hiç yanlış görmüyorlardı: Aydınlatıcı fişekleri atmakla görevli uçak grubu daha önce gelmişti, uçaksavar bataryaları da kudurmuşçasına ateş ediyorlardı. En azından yüz tane kadar ışıldak vardı herhalde: Gecenin karanlığında araştırma yapan soluk parmaklardı bunlar, arasıra parlak bir uçağa takıldıkları oluyordu. O zaman uçak korkudan çılgına dönen bir böceği andırıyor, karanlıklar içine gömülmek için dümen kırıyordu. Bu kaçış başarılı oluyordu hemen her zaman ama bazen bu ışıklı kucaklayıştan kurtulamayan uçak, kendini ikinci, üçüncü ışık demetine kaptırıyor; topların ördükleri öldürücü örümcek ağı içinde çırpınıyor; fışkıran kıvılcımlar arasında parçalanıyor; bir daha yükselmemek üzere düşüyordu.

Aydınlatıcı fişekler ardarda indiler, soluk renkli çiçekler gibi açıldılar. Çok geçmeden otuz tane amansız çiçek, koruyucu karanlıktan sıyrılan kentin üzerinde süzülmeye başladı. Albay Cheshire yumurta biçimindeki parkı, uzanıp giden gölü, küçük evlerin düzgün sıralarını ve rayların çizgileri arasındaki Garı seçmek için havadan çekilen resimleri anımsamak gereğini duymadı. Gittikçe daha başdöndürücü bir hızlanışla 3.000 metreden dalarak Mosquito'sunun burnunu tam Garın üzerine doğrulttu. Bütün düşüncelerini gittikçe büyüyen hedef üzerinde toplamıştı. Geçerken aldırmazlığa yaklaşan bir ilgisizlikle izli mermilerin fışkırışlarını, balonların kablolarını, göz kamaştırıcı ışıldakları seyretti. Küçük uçak keskin bir ıslık sesiyle havayı yararak titriyor, bazen de savruluyor, fakat Cheshire bunu hemen düzeltiyordu. Birkaç saniye daha geçti - sonsuzluk gibi uzun saniyelerdi bunlar -, sonra Cheshire başparmağının bir basışıyla işaret fişeklerini attı ve yavaşça doğruldu. Hızın azalmasıyla birlikte hemen koltuğuna gömüldü; dudaklarının, yanaklarının, gözlerinin üzerine boğucu bir ağırlık çöktü, damarlarına dek girdi, çekilmez bir hâl aldı. Kurşuniye çalan kara bir perde görme yeteneğini bozdu. Beri yandan damların üzerine tırmanan Mosquito, zafer dolu bir şandalle yükseliyordu. Albay Cheshire ancak fişeklerin düzeyini aştıktan sonra dönüş yaptı ve gözleri hâlâ acıdığı hâlde aşağıya baktı. Yük Garı'nın ortasında, attığı işaret fişekleri kızılımsı bir parıltıyla ışıldıyorlardı.

Birbirlerinin ardından dalış yapan öbür Mosquitolar da ışıklı işaretlerini kendisininkilerden yüz metre kadar öteye yerleştirdiler. Sonra Albay Cheshire, 617'nci Grubun Lancasterlerini çağırdı.

İki dakika sonra onların yangın bombaları da raylar arasında tutuşmaya başlıyordu.

Öncü birliğiydi bu, o zamana dek Münich üzerine gönderilen İngiliz bombardıman uçaklarına böyle bir şey verilmemişti. Bu kılavuzlar ilk kez hava filolarının küllî kısmına görevlerini yapma olanağını sağlayacaklardı. 4 tonluk bombaların parıltılı patlayışları bile işaret fişeklerinin parlak noktalarını gizleyemiyorlardı. Bu sefer atılan her bomba yerini buluyordu.

Albay Cheshire, bombaların tam hedefe düşüp düşmediklerini denetlemek için 300 m. yüksekte birkaç daire çizdikten sonra rotasını İngiltere üzerine yöneltti. öbür üç Mosquito onu beklememişti. Hoş bir yolculuk olmadı bu. Hiçbir düşman av uçağıyla karşılaşmadılar, uçaksavarlar hemen hemen hiç tepki göstermediler. Fakat Kelly boyuna mesafeyi hesaplıyor, benzin depolarının göstergelerini yokluyordu. Hiçbir uçuş onlara bu denli uzun görünmemişti. Nihayet Manston göründüğü zaman, benzin ölçeği on dakikalık bir yedek kaldığını gösteriyordu. Ne var ki, aslında boş bir benzin deposunun ölçeğine, aşağı yukarı kadınların seziş yeteneğine güvendiğiniz kadar güvenebilirsiniz. Ölçek size on dakika yetecek kadar yedeğiniz bulunduğunu söylüyorsa bilin ki ya yarım saat, ya da yirmi dakika yetecek kadar yedek benzininiz vardır. Oysa alana yaklaşmak, üzerinde dolanmak ve yere inmek için en azından beş dakika gerektiğini hesaplamak lâzımdır.

Albay Cheshire aydınlatılmış piste doğru inmeğe başlarken Kelly:

— «Bu işaretlerde bir aksaklık var. Şu acayip ışıklara bakın,» diye bağırdı.

Cheshire de baktı, kaşlarını çattı. Gerçekten de pistin işaretleri arasında bir o yana, bir bu yana giden ışıklar vardı.

— «Tuhaf şey,» diye homurdandı. «Sanki...» Birdenbire de bağırmağa başladı: «Seyir ışıklarını söndürün. Bir Alman avcısı bu!»

Sonradan öğrendiler: Bu avcının gözüne kestirdiği av, uçağı az önce yere inen Fawke idi. Alman, alanın üzerinde dönüş yaptığı sırada onu yakalamıştı. Fawke hız kesip kanatçıklarını indirerek ve iniş takımlarını çıkararak dönüş yapamayacak hâle gelince öldürücü yumruğu ona indirmeye hazırlanıyordu. Zaten o hâldeyken dönüş yapmaya kalkışsa yere de çakılabilirdi. Fakat o gece talih İngilizlerden yanaydı. Alman bilinmeyen nedenlerle avını elden kaçırdı, kızdı, var hızıyla çekip gitti. Fawke yere indi, onu hemen Cheshire izledi. Dört Mosquito da onbeş dakikalık benzin yedeğiyle sağ-sâlim dönmüştü.

Ertesi sabah General Cochrane, yüzü belirsiz bir gülümseyişle yumuşamış olduğu halde çıka geldi (ki bu onda coşkun bir sevinç anlamına gelmekteydi). Münich Garı'nın gün doğarken çekilen bir resmini de getirmişti. Albay Cheshire resme baktı, uzun bir ıslık çaldı. Daha önceki akınlardan sonra çekilen resimlerde bomba çukurlarının çoğu garın rayları dışında bulunmaktaydı. Bu kez ise çukurlar, yıkık duvarların sınırladıkları geniş bir alanın tam içinde sıralanmış bulunmaktaydılar. Yük Garı'nın bulunduğu alan havaya dikilmiş raylar, tepe taklak olmuş vagonlar, parçalanmış lokomotiflerden oluşan bir hercümercin altında kaybolmuştu. Görünüşe gö-

re bir gece önceki akın bütün ötekilerin toplamından daha çok hasar yapmıştı.

*

Bir hafta sonra Albay Cheshire Hava Tümeni'nin Karargâhı'na çağırıldı. General Cochrane onu kolundan tutarak barakaların ardındaki tenha bir köşeye götürdü:

— «Bir ay süreyle harekâta katılmayacaksın,» dedi. «Buna karşılık biraz özel nitelikte bir eğitim yapacaksın. Biraz sıkıcı olacak ama şimdiye dek yaptıklarının en önemlisi olan bir görev söz konusu. Birini yollayacağım, sana bunu ayrıntılı olarak anlatacak.»

Ertesi gün Londra'dan Hükûmetin bir bilimsel danışmanı geldi. O da Albay Cheshire'ı alıp tenha bir köşeye götürdü:

— «Bu esrar havası sizi meraklandırmış olsa gerek, ama inanın, melodram oynamaya kalkışacak değilim,» dedi. «Ama ağzı sıkı bir kimse olduğunuzu, size güvenebileceğimi söylediler. Onun için ben de size bakanların, generallerin bile henüz bilmedikleri bazı şeyler söyleyeceğim. Biliyorsunuz, Fransa'ya bir çıkarma yapmaya hazırlanıyoruz. Hava iyi olursa harekât bir ay sonra, Havre'ın batısında bir yerde cereyan edecek. Oysa biz saldırının başka bir yerde yapılacağını sandırmak istiyoruz.»

Albay Cheshire, başını salladı; lâfın gerisini bekledi. Bilgin devam etti:

— «İşte, o gece 22 kilometrelik bir alana yayılmış büyük bir konvoy, yedi mil hızla Manş Denizi'ni aşacak.»

Cheshire:

— «Önemli bir çıkarma olacak bu,» dedi.

— «Ama çıkarma bu olmayacak. Bu konvoy Havre'ın öbür yanındaki Antifer Burnu'na doğru yol alacak.»

— «Ha! Anladım. Bir şaşırtmaca bu!»

— «Tamam! Yalnız, ortada gemi diye bir şey olmayacak. Bu konvoy siz olacaksınız: Yâni 617'-nci Grup.»

Albay Cheshire şaşırmıştı:

— «Ben mi olacağım?» Diye tekrarladı. Biraz sonra da gülmeye başladı. «Parlak fikir. Şu 'pencere' diye adlandırılan madenî şeritlerden atacağız, değil mi? Alman radarlarına ufak bir oyun oynamak için.»

— «İyi bildiniz. Ama onlara bu oyunu oynamak için matematik bir şaşmazlıkla uçmak zorunda olacaksınız. Bunu yapabilecek misiniz? Geniş aralıklı bir birlik hâlinde uçabilecek misiniz? Yâni pilotların, yanlarındaki pilotları görebilecekleri bir genişlik. Karmaşık birtakım hareketler de yapacaksınız ama saptanan vakit cetveline göre azamî üç saniyelik, yükseklikten yana da altı metrelik bir hatâ payı ile.»

— «Hımmm. Doğrusunu isterseniz, ne diyeceğimi bilemiyorum. Güç görünüyor bu.»

— «Harekât birkaç saat sürecek. Onun için iki dalga hâlinde iş göreceksiniz. Sekiz uçak iki ya da üç saat çalışacak. Sonra başka sekiz uçak gelip nöbeti devralacak. Bakın, şöyle olacak bu...»

Sonra yapılacak işin mekanizmasını uzun uzun anlattı: Aralarında şu kadar metrelik mesafe bulunan uçaklardan oluşan bir dizi, şu kadar hızla şu kadar yükseklikte kendilerine gösterilen yönde ilerleyerek şu kadar saniye ara ile madenî şeritleri atacak. Uçaklar otubeş saniye süreyle doğru çizgi üzerinde ilerleyecekler, sonra yükseklik-

lerini değiştirmeksizin dümen kıracaklar, otuz iki saniye süreyle geri gelecekler, yine dümen kırıp ilk yönde ilerleyecekler ve madenî şeritleri atacaklar. Buna göre, daha önceki evre için dümen kırdıkları noktaya göre biraz daha ileri bir noktadan ilk ilerleyişlerini sürdürecekler ve önce attıkları parti suya değdiği anda, yeni partiyi atacaklar. Böylece Alman radarlarının ekranları üzerindeki parıltılar aralıksız olarak birbirlerini izleyecekler. Bu oyun sekiz saat sürecek, böylece de birkaç sıra derinliğinde muazzam bir konvoyun sürekli olarak saatte yedi mil hızla Fransa kıyılarına doğru ilerlediği gibi bir izlenim yaratılacak.

— «Gördüğünüz gibi, biz işin teorik tarafını gerçekleştirdik. Bunu uygulamak da size düşüyor. Pilotlarınız bu işi başaracak yetenekteler mi?»

Albay Cheshire düşünceli düşünceli:

— «Öyle sanırım,» dedi. «Benim pilotlar ne olursa olsun yapacak kadar yeteneklidirler. Yalnız, çıkarma günü bu hayâletler balesini oynamaktan pek memnun kalmayacaklar.»

— «Ne var ki, o gece bu hayâletler balesi hava kuvvetlerine verilecek görevlerin en önemlisi olacak. Bunu söyleyin onlara.»

Pilotlar tam bir ay süreyle sert, sıkıcı, yorucu bir eğitim gördüler. Adamakıllı söylenmeye başlayan havacıları oyalamak için, Albay Cheshire kaçamak bir tâlim yaptırmayı düşündü:

-- «Alman işgali altındaki topraklarda düşürülürseniz paçayı nasıl kurtaracağınızı bilmeniz gerek,» dedi.

Sonra bir Pazar günü öğleden sonra hepsini topladı, ceplerindeki paraya, başlarındaki kasketlere elkoydu, hepsini kapalı kamyonlara doldu-

rup alandan 40 kilometre uzakta, ayrı ayrı yerlere götürdü. Onları salıvermeden önce:

— «Haberiniz olsun: Polis ve Anavatan Muhafızları kasketsiz dolaşan havacıları tutuklamak için emir aldılar.» Dedi. «Alana olasıya çabuk dönmek için gerekeni yapmak size düşüyor. İlk gelene ödül olarak beş şişe bira verilecek.»

Bu, zorlu bir koşuşma oldu. Kimileri tarlalar içinde yürümekle yetindiler, kimileri bisiklet çaldılar, başkaları da oto-stop yaptılar. Polislerle Anavatan Muhafızları bazen hareketli bir kovalamacadan sonra bunların en azından yarısını tutukladılar. Bir pilot az daha bir kanalda boğuluyordu. Yoldan geçerken bir polis tarafından yakalanan biri, işi fazlaca ciddîye aldı ve polisi çenesine yapıştırdığı sert bir yumrukla yere serdi. En kurnazları iki mitralyözcü oldu. Bunlar oto-stop yaparak her zaman içtikleri meyhaneye gıdıp birkaç şişe boşaltmaya yetecek kadar ödünç para aldılar, sonra da Woodhall otobüsüne bindiler. Bir polisi tartakladıktan sonra ormanlıklara kaçtılar. Gece olurken oradan çıkıp en pişkin kimselerin yüzlerini kızartacak açık-saçık şarkılar söyleyerek alana döndüler, hakettikleri beş şişe birayı istediler.

Çıkarmanın çok yakın olduğunu şimdi herkes anlıyordu. Albay Cheshire, büyük günün ârifesinde Almanların İngiliz havaalanlarına paraşütçü indirmelerinden korktuğu için, cephanelik Komutanını herkese tabanca, hafif makineli ve el bombası dağıtmak konusunda kandırdı. Yirmidört saat sonra da yaptığı yanlışı anladı. Woodhall'da yaşam pek güvenilmez bir hâl almıştı. İlk akşam havacılar yemekhanedeki tabakları otların üstüne sıralayıp ikinci kattan yaylım ateşi açarak bunları tuzla buz etmekle yetindiler. Ertesi gün bu

oyunu fazla zararsız bularak görünürde rastgele gerçekte ise bile bile assubayların yemekhanesine doğru elbombaları attılar. Geceleri bir kurşun yağmuruyla karşılaşmadan hava almak olanaksızdı. Sarsılmaz bir soğukkanlılığa ve inanılmaz bir şansa sâhip olmakla ün salmış olan Witherick bile - istatistiklere göre kendisinin en azından altı ay önce ölmesi gerekiyordu! - Bu durumdan usanç duymaya başladı. Bir elbombası patlamasından dar kurtulduktan sonra:

— «Allah kahretsin be!» Diye bağırdı. «Rahat etmek için insanın görev uçuşuna çıkması gerekiyor bu 617'nci Grupta!»

Albay Cheshire, silâhların geri verilmesini emretmek zorunda kaldı. Alman paraşütçülerinin saldırıya geçmeleri olasılığı, bu gelişi güzel atışların gerçekliği karşısında muhakkak ki daha az korkunçtu.

5 Haziran günü herkes alanda izinsiz bırakıldı. Akşam yemeğinden önce, yarım düzine nöbetçinin beklediği bir salonda Albay Cheshire askerlerine çıkarmanın ertesi gün yapılacağını haber verdi. Sekiz uçaktan oluşan ilk dalga saat 23'te havalandı. Mürettebat bir yardımcı pilot, ikinci bir seyir görevlisi ve madenî şeritleri atacak olan üçer askerle takviye edilmişti.

En ufak bir yanlışlık bile yapmadılar. Bununla birlikte dört saniyelik bir fark bile konvoyun Alman radar ekranları üzerinde yön değiştirmesi için yeterli olabilirdi. Sabahın saat 3'ünde nöbet değiştirdiler. Bu da girişilen hareketin en nâzik tarafıydı: İkinci dalganın görevi sürdürmek için ancak iki üç saniye vakti vardı.

Şafağın ilk ışıklarıyla beraber, yâni ortalık Almanların «konvoy»un gemilerini dürbünlerle

araştırabilme olanağını sağlayacak kadar aydınlanmadan önce, uçaklar çekilip gideceklerdi. Yapılan tahminlere göre o sırada Fransa kıyılarının yedi mil açığında bulunmaları gerekiyordu ve bulunuyorlardı da gerçekten.

Uçaklar üslerine gitmek üzere geri döndükleri sırada ödüllerini aldılar: Almanlar uçaksavar toplarıyla değil de, radarla nişan alınan ağır toplarla ateş açtılar. Calais ve Boulogne limanlarından hızlı hücumbotlar çıktı ama saldırgana erişebilmek için bunlara hava torpilleri gerekliydi.

Hitler'in Havre Bölgesi'nde bir çıkarmayı gerçekten beklediği bugün bilinmektedir. Ben kendi hesabıma o gün büyük bir konvoyun Antifer Burnu yönünde ilerlemekte olduğunu Almanya'nın tâ içerilerindeki bir esir kampında radyodan duydum. Haber sevinç çığlıklarıyla karşılandı ama sonradan haftalar boyunca: «Bu konvoy ne oldu acaba?» Diye sorup durduk.

6 Haziran akşamı Albay Cheshire'la Munro Jeep'le alanın çevresinde dolaştıkları sırada kaplumbağa hızıyla ilerleyen, üzeri branda beziyle örtülü kocaman bir kamyon gördüler.

Munro:

— «Bu da ne demek oluyor?» Diye mırıldandı.

— «Vallahi bilmem! Gidip bakalım!»

Kamyonu durdurup şoförü sorguya çektiler. Albay Cheshire kuşkuyla sordu:

— «Ne var bu branda bezinin altında?»

— «Yemekhane için kazanlar var efendim.»

— «Ya?!. Sen yolunu şaşırmışsın öyleyse, ahbap. Yemekhane arkanda.»

Şoför alanın öbür ucunu göstererek:

— «İyi ama, bana kazanları oraya teslim et, demişlerdi.»

Munro:

— «Gittikçe tuhaflaşıyor bu iş,» diye homurdandı. «Orada mezar çukuru var. Bu işi aydınlatmak gerek. Branda bezinin altında ne var, bir bakalım.»

Su geçirmez çadır bezinin ucunu kaldırdı, bir hayret çığlığı kopardı:

— «Tanrım! Şu oyuncaklara bak hele!»

Kamyonun döşemesine bağlanmış iki tane koskocaman çelik silindir, korkunç bir parıltıyla ışıldıyordu. Albay Cheshire bir ıslık çaldı, çok alçak sesle:

— «Bomba bunlar! Wallis'in **'iri puro'**ları!» Dedi.

Mezar çukuruna dek kamyonun peşinden gittiler, orada üç kat branda bezinin altına gizlenmiş koskocaman bir «iri puro» stoku bularak çok şaştılar. Albay Cheshire Jeep'e atladı, bürosuna gitti, oradan da doğru hat üzerinden General Cochrane'i buldu. Damdan düşercesine:

— «Yemekhane için gönderilen yeni kazanları inceledim efendim,» dedi.

General Cochrane'in güldüğü sesinden belliydi:

— «Yaaa, öyle mi?» Dedi. «İyi saklayın onları. Çünkü yakında kullanacaksınız.»

*

İlk alârm kırksekiz saat sonra verildi. Haberalma servisleri bir Alman zırhlı tümeninin demiryolu ile çıkarma bölgesine gitmek için Bordeaux'dan (Bordo) ayrıldığını bildirmişlerdi. Trenler

Saumur Tüneli'nden geçmek zorundaydılar. Mareşal Sir Harris de onlar geçmeden tüneli kapatmanın mümkün olacağını düşünüyordu. Bununla birlikte bu olanak çok zayıf görünüyordu: Bombardıman uçakları Saumur'e gece olmadan önce ulaşamazlardı, karanlıkta da hedef hemen hemen görünmeyecekti. Görünüşe göre böyle bir görevi makul bir başarı şansıyla yerine getirebilecek bir birlik vardı. Tek bir birlik ve tek bir bomba tipi!

Albay Cheshire saldırı emrini ancak öğleden sonra saat 5'te almış olduğundan, akşam olurken havalanmak için bir hayli uğraşmak zorunda kaldı. Saumur tepesinin içine kazılmış tünelin girişini, Loire (Luar) Nehri'nin bir kıvrımı üzerindeyken attıkları fişeklerin ışığında, geceyarısı dolaylarında ancak görebildiler. Albay Cheshire daldı ve sancak-iskele fenerleri'ni ilk girişimde tünelin ağzına yerleştirmeyi başardı. Doksan saniye sonra Lancasterler hedefin üzerine küçük bombaları yağdırmaya başladılar. Sonra da ilk deprem bombaları, yararlı bir iş görecek olan ilk bombalar, ışıkların arasına düştü.

3.000 metre yükseklikten bakılınca hiç de göz alıcı değildi bu manzara. «İri puroları» yere bir alev demeti içinde çarpmıyorlardı: Dosdoğru toprağa saplanıyorlar, otuz metre kadar bir derinlikte patlıyorlardı. Öyle ki, dönüş yolunda mürettebatın düşkırıklığına uğramış gibi bir hâli vardı.

Ertesi gün resimler incelenince bu düşkırıklığı sevince dönüştü. Bir teki dışında, tünelin girişi huni biçimi çukurlarla çevrelenmişti. Özellikle tam yerine düşen iki bomba, rayları sökerek 30 metre genişlik ve 25 metre derinliğinde koskocaman çukurlar açmıştı. Bununla birlikte en şaşırtıcı sonucu yolunu şaşıran bomba elde etmişti.

Tünelin ağzından 60 metre uzağa, tepenin ortasına düşmüştü. Bu noktada demiryolunu 25 metre kalınlığında bir toprak ve kaya tabakası korumaktaydı. Bomba bu tabakayı delip tünelin içinde patlamış; tepenin çökmesine ve 10.000 ton kadar malzemenin havaya fırlamasına yol açmıştı. Savaşın en akıl almaz bomba atışlarından biriydi bu muhakkak.

Alman zırhlı tümeni tünelden geçemedi. Birliklerinden ancak birkaç tanesi dolaşık yollardan geçerek Normandiya Cephesi'ne üç dört gün sonra ulaşabildi. Hitler'in Müttefikleri denize dökmek üzere yapmak istediği karşı-saldırıyı başlatmak için birlikler çok geç kalmışlardı. Almanlar binlerce işçi toplayarak, o bölgedeki bütün buldozerleri seferber ederek tüneli onarmak için haftalar boyu uğraştılar. Devlere yaraşan bu işi tam bitirdikleri sırada Amerikalılar kurdukları köprübaşının güney cephesini yararak Saumur'e ulaştılar, onarılan demiryolunu hemen kullanmaya başladılar.

Çıkarmayı izleyen ilk gecelerde hızlı Alman hücumbotları Müttefik konvoylarının arasına sokularak torpillerini atıp gözden kayboldular, birkaç saat sonra yine geldiler. Karanlık, konvoyları Alman uçaklarının saldırılarından koruyordu ama bu küçük gemileri de batırılamaz hâle sokuyordu. Gündüzleri hücumbotlar Havre ve Boulogne'daki koskoca hangarlarda saklanıyorlardı. Daima yeni hedefler aramakta olan General Cochrane şöyle düşünüyordu: **«İri purolar deprem sarsıntısı yaratıyorlar ya, pekalâ denizin kabarmasına da yol açabilirler.»**

14 Haziran günü kıyının üzerine çöken bulutlar biraz dağılır dağılmaz «iri puroları» taşıyan 617'-

nci Grubu, Havre üzerine gönderdi. Grubun ardından bir tonluk âdi bombalar taşıyan dörtyüz Lancaster geliyordu.

Albay Cheshire ilk kez limanın üzerinde görünür görünmez uçaksavarlar kudurmuşçasına ateşe başladılar. Baraj öylesine yoğundu ki, açıkta daireler çizen Mosquitolardaki mürettebat onu aşılmaz sandılar. Cheshire mûcize kaabilinden mermi yağmurunun içinden geçebildi, 200 metreye dek dalış yaparak kırmızı işaretleri hangarların yakınına yerleştirdi, sonra sağ-sâlim geri döndü. Ama yine de öbür Mosquitoları böyle yoğun bir ateş karşısında bırakmamayı daha uygun buldu. Çok iyi görünen «sancak-iskele fenerleri» bombardımancılara yol göstermeye yeterli olabilirlerdi..

Hangarların önünde, hemen hemen aynı anda suya düşen onbeş kadar «iri puro» Havre'daki hücumbotların marifetlerine kesinlikle son verdi. Ertesi gün çekilen resimler iki geminin rıhtım üzerine fırladığını, ötekilerin de deprem bombalarının açtıkları çukurların anaforu içinde kaynayıp gittiklerini gösteriyordu. Haftalar sonra İngiliz birlikleri Havre'ı işgal ettiklerinde, tek bir hücumbotun bile yok olmaktan kurtulamadığını gördüler.

Ertesi gün sıra Boulogne'daki hangarlara geldi, aynı sonuçlar elde edildi. 617'nci Bombardıman Grubu, iki gece içinde tam yüzotuzüç hızlı hücumbotunu yok etmişti.

Mareşal Sir Arthur Harris, gönderdiği kutlama mesajında şöyle diyordu:

«Sizin yaptığınızı Donanma yapmış olsaydı, ami-

raller sonuçları hesaplanamayacak kadar büyük bir deniz zaferinden sözedeceklerdi.»

Aynı gün ilk V 1'ler Londra üzerine düştüler. V 2'ler de onları izlemekte gecikmeyeceklerdi. Whitehall'da bütün yüzler kaygılıydı.

Onüçüncü Bölüm

RUSYA'YA DOĞRU

Ancak deprem bombalarının yıkabileceği kunt yapılar olan V 1'lerin atış rampalarına karşı açılan savaş ilkin, hiç beklenmedik tarzda, bulutlarla bir saklambaç oyunu hâlini aldı. İki hafta boyunca Pas-de-Calais'nin üzerine 600 metre yükseklikte çöken bir bulut perdesi, dakik bir bombardımanı olanaksız hâle sokuyordu. Havanın her an açılabileceğini düşünen Komutanlık, mürettebatı sürekli alârm hâlinde tutuyordu. Fakat «uçan bombalar» Londra üzerine yağarken, koskocaman bulut tabakası da Fransa'yı örtmeye devam ediyordu.

Nihayet 2 Temmuzda uçaklar Calais yakınındaki Watten atış rampalarını memnunluk verici koşullar altında bombardıman edebildiler. Bu rampaları koruyan yaklaşık 20 metre kalınlığındaki betonarme zırh, deprem sarsıntılarının etkisiyle çatlayıp çöktü. Ertesi gün uçaklar Wizernes'e akın yaptılar. Burada, bir taşocağının üzerine yerleştirilen kocaman beton tonozun içinde bir V 1 deposuyla Londra üzerine yöneltilmiş birkaç atış rampası vardı. Bunun peşinden Siracourt (Sirakur) ve Mimoyecques de sıradan geçtiler. Almanlar kocaman toplarıyla ikinci derece önemde birkaç başka atış rampasını buraya gömmüşlerdi. Uçaklar 5 Temmuzda da Almanların Paris yakınındaki Creil'de (Krey) bir yeraltı mahzeninde kurdukları büyük bir V 1 veV 2 deposunu bombardıman ettiler.

Albay Leonard Cheshire, 617'nci Grubun başına

geldiğinden beri tam tamına yüz saldırı görevine katılmış bulunuyordu. Bombardıman birliklerinin ortalama kayıp oranına göre çoktan ölmüş olması gerekirdi. Sözün kısası, ölmesi ertelenmiş, canlı bir cesetti o. General Cochrane, bu ertelemeyi kesin bir «terhis» hâline dönüştürmeyi kararlaştırdı.

617'nci Grup Creil üzerine yaptığı akından dönerken General Cochrane alanda bekledi, son uçak da yere indikten sonra Albay Cheshire'ı alıp bürosuna götürdü:

— «Otur bakalım, sakın sözümü de kesme,» dedi. «Yüzüncü görev uçuşunu da yaptın. Fazla bir tek uçuş daha yapacak değilsin. Dinlenmen çok gerekli! Sinirlerin de yıpranmış durumda! Bir hafta önce hekim bana sağ gözünde bir tik olduğunu söyledi, aldanmamış olduğunu görüyorum. Grup Komutanlığı'nı Albaylığa terfi eden Tait'e vereceğim, iyi iş göreceğini düşünüyorum. Hakettiği emekliliği elde edecek olan yalnız sen değilsin. Shannon, Munro ve Mac Carthy de iki yıldır uçuyorlar. Böylece dördünüz birden dinleneceksiniz.»

Dördü de itiraz etti. Bununla birlikte, ötekilere göre daha keskin görüşlü olan Albay Cheshire çabucak şunu anladı: Açığa çıkarılalı beri daha neşeli, daha az gerilimli, daha iyimser insanlar olmuşlardı. O zamana dek hep ters, asık suratlı olan Munro bir gün içinde her şeye gülen, arkadaşlarına muziplikler yapmakla vakit geçiren bir çocuk oluverdi.

Tait'in atanması, Gruba gösterilen hedeflerin yok oluşlarından onbeş gün önce yapıldı. Müttefikler, Fransa'nın kuzeyini işgal ederek «gizli silâhlar» kâbusuna son verdiler. Churchill tarafın-

dan Avrupa kıtasına gönderilen Wallis de kendi eseri olan «iri purolar»ın başardıkları işi görme olanağını buldu. Hitler, «zaptedilmez» mevzilerinin üzerine tonlarca beton yığmıştı. Bunu da, «Avrupa kalesi»nin damı olmadığını sonunda görmek için yapmıştı. Bütün bunlar da inatçı bir mühendisin 1939'da bombardıman uzmanlarının sözlerine kulak asmayışından ileri gelmişti.

Barnes Wallis, İngiltere'ye döneceği sırada Hava Mareşali Sir Arthur Harris onu ziyarete geldi. Tek söz söylemeden masasının üstüne birtakım resimler serdi: Bu resimler muazzam inşaat şantiyelerini gösteriyordu. Binlerce insan Hamburg, Bremen, Ixmuiden'deki denizaltı hangarlarını takviye etmek için çalışıyorlardı. Wallis bunları sessiz sedasız seyretti. Mareşal Harris:

— «Yapacak çok işimiz var gibime geliyor,» dedi. «Senin 'iri purolar' bu hangarların da hakkından gelebilirler mi dersin?»

— «Evet! Betonu çatlatabileceklerini umuyorum. Beton tabakası çok kalınsa şimdi daha büyük bir bombayı da deneyebiliriz. Yıllar var ki 10 tonluk bir bomba üzerinde çalışıyorum. Günümüzde Lancaster tipi uçaklar, bu ağırlığı Almanya'ya dek taşıyacak kadar, yeterince kusursuz hâle geldiler. Bu koşullar altında, bu bombanın yapımına başlamak için ne bekliyorsunuz?»

Mareşal Harris ciddî bir tavırla onun yüzüne baktı:

— «Wallis, yaptığın önerileri artık hiç tartışmayacağımı bundan bir süre önce sana söylemiştim. Bu önerini de hiç itirazsız kabul edeceğim. 10 tonluk bir bomba mı? Onu da yapacağız!»

Daima işe yaramak isteyen 617'nci Grup, Atlantik'teki cep denizaltılarının hangarları üzerine

«iri puro»larını atmak için birkaç çıkış daha yaptı. Ama ortada çok daha büyük bir tasarı belirmeye başlamıştı. General Cochrane bunu çok uzun zamandır gizlice zihninde evirip çeviriyordu. Onun için bu, uzak bir umuttu, zor gerçekleşebilirdi. Derken, günün birinde banyosunda tembel tembel yıkanırken, projeyi gerçekleştirmek için harekete geçmeye karar verdi. Tuhafı şuydu ki Mareşal Harris de «olmaz» demekten bucak bucak kaçındı.

Söz konusu olan, Alman zırhlısı **Tirpitz**'ti. Kutup kuşağının ötesinde, Norveç'in kuzey ucundaki Alten fiyordunda pusu kurmuştu. Bu savaş gemisi, sırf kendi varlığıyla, Müttefikleri Rusya'ya giden konvoyları üç zırhlı ile korumak zorunda bırakıyordu. Oysa bu zırhlılar onlara başka yerlerde çok daha gerekliydi. Gemi, bir Rus denizaltısınca hasara uğratılmış; İngiliz cep denizaltılarınca hırpalanmış, donanmanın uçaklarınca bombardıman edilmiş, fakat her seferinde onarılarak denize açılmaya hazır bir duruma sokulmuştu.

Buna göre, General Cochrane'in tasarısının Müttefik Başkomutanlığı'nın hoşuna gitmemesine olanak yoktu ama gerçekleşmesi, ortaya görünürde çözülmez birtakım sorunlar çıkarıyordu. En yakın İngiliz hava alanıyla Alten fiyordu arasındaki mesafe 3.000 mildi ve bu, Lancasterlerin menzillerini aşıyordu. Benzin tüketimini denetlemek için yapılan deneyler de bu hesabı doğruladılar. General Cochrane tam iki gün bağırıp çağırdı. Sonra, üçüncü gün gidip Mareşal Harris'i buldu ve bir zafer edâsıyla parmağını haritanın bir noktası üzerine bastı:

— «Çözümü buldum! İşte!» Dedi.

O nokta, Yagodnik hava alanıydı. Burası, Arhangelsk'ten 20 mil, Alten fiyordundan da sadece 600 mil uzakta, Dvina Nehri üzerinde bir adaydı, Ruslarındı.

General Cochrane anlattı:

— «Uçaklar bombalarıyla birlikte Iskoçya'daki bir alandan havalanabilirler. Yagodnik'te benzin ikmali yaparlar, **Tirpitz**'i batırıp Yagodnik'e dönerler. Yine benzin ikmâli yapıp bu kez de İskoçya'ya dönerler.»

Üç gün sonra uçaklar az-çok elverişli bir havada Iskoçya'daki Lossiemouth alanına gitmek üzere havalandılar. Sonra 10 Eylülde Rusya'ya uçtular. Norveç kıyısına dek her şey yolunda gitti. Ama sonra, kutuba yaklaştıkları sırada, manyetik pusula mızıkçılık etmeye başladı. Bereket versin gece berraktı. Bu sayede seyir görevlileri gökyüzünde yaptıkları gözlemleri yerdeki nirengi noktalarıyla karşılaştırarak konumlarını büyük güçlüğe uğramadan bulabiliyorlardı. Hep kuzeye yönelmiş olarak Botnia Körfezi'ni aştılar ve kutup fecrinin donuk ışığı içinde, Yagodnik doğrultusunda doğuya sapıncaya dek yollarına devam ettiler.

Albay Tait alana ilk inenlerden biri oldu. Ona: «Buralarda bulutlar hiçbir zaman 300 metrenin altına inmez,» demişlerdi, ama 150 metrede bile hiçbir şey görünmüyordu. 120 metrede, sislerin kımıltılı yığınları içinden sıska hayâletler gibi çıkan ağaçları farketti. Ağaçlardan, yine ağaçlardan başka şey görünmüyordu: Uçsuz bucaksız, ormanlık bir ova. Ne bir yol, ne bir köy vardı. Hattâ bir patika bile yoktu. Yapılan ön tahminlere göre hava alanını çoktan görmeleri gerekirdi ama pistleri ve tesisleri görecek yerde ancak birkaç göl

görebiliyorlardı. Nihayet karşılarına bir ırmak çıktı ve öbür kıyıda bir Lancaster inişe hazırlandı. Beş dakika sonra Tait de indi. Gruptaki yirmiüç uçaktan yalnız beşinin gelmiş olduğunu hemencecik gördü. Pistin ucundaki ıssız bir kulübeye doğru giderken içine bir korku düştü: Bir felâket mi olmuştu acaba? Gelmeyen uçakların hiçbirinde yarım saatten fazla yetecek benzin yoktu. Hepsi de içindekilerle birlikte kayıp mı olmuşlardı yoksa?

Daha sonraki otuz dakika içinde dokuz Lancaster daha sisin içinden çıkarak yere inebildi. Sekiz uçak henüz gelmemişti. Onların da muhakkak benzini bitmişti. Tait ellerinin titremeye başladıklarını hissetti. Sonra bir Rus tercüman gelerek haber verdi: Bir Lancaster komşu adalardan birindeki başka bir alana inmişti. İki dakika sonra gülerek yine geldi: Mesajı yanlış anlamıştı. Alana dört uçak inmişti. Albay Tait bir saat sonra rahat bir soluk aldı: Öbür mürettebat da sağ-sâlimdi, bölgeye dağılmış olan yardımcı alanlara inmişlerdi.

Ruslar, assubayları bir yeraltı barınağına yerleştirdiler, subayları da külüstür bir rıhtıma bağlı büyük bir mavnaya götürdüler. Teknenin üzerine asılı geniş bir bezin üzerinde şunlar okunuyordu: **«Krallık Hava Kuvvetleri'nin şanlı havacıları, hoşgeldiniz!»** Zaten tek rütbe ayrımını da bu bez oluşturmaktaydı. Barınakta da, mavnada da tahtakuruları kaynaşıyordu. Her iki yerde de insan aynı küf ve toprak kokusunu içine çekiyordu.

Kampta Kızılordu üniforması giymiş birkaç kız da vardı ama havacılar onlara karşı çok dürüst davrandılar. Önce şu nedenle: Kızlar hiç mi hiç güzel değillerdi. Sonra da şu nedenle: Kızlar-

dan biri konukları eğlendirmek için tek eliyle en azından seksen kilo ağırlığındaki bir askeri havaya kaldırıvermişti. İngilizler iyi-kötü yerleştiler, sisin dağılmasını beklediler.

Özellikle tahtakurusu avıyla geçen üç uzun günden sonra Ruslar onları bir futbol maçına çağırdılar: İngiliz Hava Kuvvetleri, Kızılordu ile karşılaşacaktı. Rus oyunculardan biri yoruldu mu, yerine bir arkadaşını geçiriyordu. Alan komutanı santrfor oynamaktaydı. Rus oyuncuların hepsi de ona pas verecek biçimde davranıyorlardı. Öyle ki, Rus subayı İngiliz kalesine sürekli şutlar gönderiyordu. Sonunda Ruslar sıfıra karşı yedi sayı yaparak farklı bir galibiyet kazandılar.

15 Eylülde İngiliz havacıları nihayet ciddî şeyler düşünebildiler. Fakat akın tam başarılı olmadı. Gerçi hepsi de Tirpitz'i görebilecek kadar ona yaklaştılar ama Almanlar tam zamanında bir duman perdesi gerebildiler (*Zırhlının* çevresine birçok muslukları olan bir «pipe-line» yerleştirmişlerdi), İngilizler de dumanın en koyu noktasını seçerek bombalarını kararlamadan atmak zorunda kaldılar. Kıyıdaki uçaksavarlarla geminin sürekli ateşi de kuşkusuz bombardımanın dakikliğine engel oluyordu.

Yagodnik'e döndüklerinde Ruslar büyük düşkırıklığına uğramış olduklarını gösteriyorlardı. Tait İngiltere'ye dönmeye karar verdi. Bu kararın ilk nedeni hava idi. Tufanı andıran bir yağmur yağıyordu. Sonra da şöyle bir haber almışlardı: Yalnız Yahudi havacılardan oluşan ve Binbaşı Levy'nin komutasında bulunan bir takviye filosu Norveç dağlarında bir yerde düşüp parçalanmıştı. Dönüş çok tatsız, yavan ve zahmetli oldu. Albay Tait, General Cochrane'in asık suratını daha şimdiden görür gibi oluyordu.

Bununla birlikte, akın büsbütün başarısız olmamıştı. Keşif uçakları Tirpitz'in artık Alten fiyordunda demirlediği yerde bulunmadığını gördüler. Bir şaşkınlık dönemi oldu, sonra Lindberg adında birinden bir mesaj aldılar. Norveç'li olan bu adam verici radyosunu Tromsoe morgunun üstündeki küçük bir odaya yerleştirmişti. Bir «iri puro»nun isabetiyle ağır hasara uğrayan Tirpitz, onarım için bu limana gelmişti. General Cochrane, haritaya bir göz attıktan sonra Mareşal Harris'in odasına koştu. Sorunun bütün verileri değişmişti. Tromsö, Alten'in 200 mil güneyindeydi. Gidiş-geliş yol, buna göre, 400 mil kısalmış oluyordu. Sözün kısası Tirpitz, Lossiemouth'tan kalkarak harekât yapacak olan Lancasterlerin menzili içinde bulunmaktaydı. Ucu ucunaydı bu, ama nihayet yapılabilirdi.

O yakınlardaki Bardufoss alanında üslenen Alman avcılarının niçin harekete geçmedikleri, Almanların da her zamanki duman perdesini niçin vaktinde geremedikleri hiçbir zaman bilinemeyecekti. Bu kez Tirpitz korunmak için kendi araçlarını kullanmak zorunda kaldı ama bunlar, 617'-nci Grup karşısında az etkili oldu. Yalnız berrak gökte dolaşmakta olan bir bulut araya girmek istedi ama çok geç kaldı. Bombaların ilki zırhlının baş tarafındaki güvertede, ikincisi de cephaneliklerden birinde patladı. Sonra ise yükselen koyu, kara duman yığını içinde, yer yer 150 metreye dek fırlayan alevlerden başka bir şey görülemedi.

Akından yarım saat sonra Norveç'li ajan Lindberg, harekâtın başarıyla sonuçlandığını bildiren şifreli sözcüğü mors işaretleriyle gönderdi. Tirpitz batmıştı, yalnız teknesinin dibi sudan dışarıya çıkmıştı. Karaya vurmuş bir balinayı andırıyor-

du. Tromsö morgunda, Lindberg'in ayakları altında da Almanlar ölülerini sıraya diziyorlardı. Ölenlerin hepsi değildi bunlar. Bin kişi alabora olan geminin çelik tabutu içinde kalmıştı. Kurtarılamamıştı bunlar.

*

Bir ay sonra suların karardığı saatte iki kocaman kamyon Woodhall'a ilk «dev yumruk»ları getirdiler: Bunlar *10* tonluk bombalardı. Gerçek deneylerden geçirilememişlerdi. Bu yüzden de bu canavarların nasıl davranacaklarını kimse iyice bilemiyordu. Ertesi gün «dev yumruk»ların birincisi Albay Fauquier'in, ikincisi de Binbaşı Calder'in uçağının altına yerleştirildi. Bir üçüncü daha vardı ama General Cochrane bunu gerçek bir bombardıman için alıkoymak istemişti. Saat 11'de *bir Lancaster bombayı New Forest* kumsalı üzerine attı. Yirmi dakika sonra meteoroloji: «Almanya üzerinde havanın açık olduğunu» haber verirken telefon çaldı. General Cochrane telefonu açtı. Heyecanlı bir ses:

— «Dehşet! Bomba diye buna derler işte!» Diye bağırdı.

Ondördüncü Bölüm

«DEV YUMRUK»

Saat birde alanın bütün pistlerinde 617'nci Filo'nun motorlarının gök gürültüsünü andıran homurtusu birdenbire patlayıverdi. Albay Fauquier manyetolarını denetlemekle meşgul olduğu sırada sağ iç motorda birdenbire korkunç bir çatırtı duyuldu. Pervane hemen yavaşladı ve bir-iki sıçrayıştan sonra durdu. Fauquier bir küfür savurdu. Uçak üç motorla hiçbir zaman havalanamazdı. Fauquier de göreve katılmak istiyorsa yapılacak tek şey vardı: Binbaşı Calder'in uçağını ödünç almak. Albay Fauquier bir saniye bile kaybetmeden yere atladı, alanda koşa koşa yola çıktı.

Binbaşı Calder, uçuşa geçmek üzereydi; onun deli gibi bağırarak kollarını sallayarak geldiğini gördü. Olup bitenleri anladı, omuzlarını silkip gaza bastı. Lancaster kımıldadı, onu yakalamaya çalışan Fauquier'in birkaç metre uzağında, pistin üzerinde ilerledi, hızlandı ve hantal hantal havalandı. Calder dünyanın en büyük bombasını atmak şerefinden vazgeçmek istememişti.

Daha alçak gönüllü biçimde, sadece «iri purolar»la yüklü olan öteki uçaklar da havalanarak Calder'in ardında sıraya girdiler. Pilotlar büyülenmişlerdi sanki, gözlerini en önde giden uçaktan ayıramıyorlardı. Yerdeyken Lancasterin silûeti tam bir doğru çizgi hâlinde olan kanatlarıyla, ilk bakışta göze çarpan iki yüzlü bir açı oluşturmaz. Fakat Calder'in merkezde bombanın 10 tonluk ağırlığını taşımak zorunda olan uçağının ka-

natları çok eğik bir hâl almışlardı. Aşağıdan bakınca kapakları açık olan cephaneliklere takılı kocaman bomba açık-seçik görülüyordu.

Gökyüzü çok berraktı. Birlik Bremen'deki uçaksavar mevzilerinin açığından dolaştı, on dakika sonra Bielefeld köprüsünü görebilecek bir noktaya ulaştı. Köprünün ayakları bataklıkların üzerinden aşıyordu. Calder, köprünün uzunluğu hizasında yer aldı, sonra dosdoğru ileriye atıldı. Bombanın ağırlığından kurtulan uçak da havaya doğru sıçradı.

Binbaşı Calder yavaşça uzaklaştı, döndü ve soluğunu tutarak «dev yumruk»un düşüşünü seyretti. Muazzam silindir ilkin yavaş yavaş düştü Başlangıçta belirsiz olan dönme hareketi, düşüş hızlandıkça artıyordu. 35 saniye kadar sonra bomba yere değdi, köprü ayaklarının birinden yirmi metre kadar uzakta bataklığın çamuruna gömüldü.

Onbir saniye sonra bataklık bir yanardağa dönüştü. Çamurdan ve dumandan oluşan kocaman bir koni, sıvı hâlindeki kraterden fırlayarak köprüyü 150 metreyi aşkın bir uzunluk üzerinde kapladı, görünmez hâle soktu. «İri purolar» da hemen köprünün iki yanına yağmaya başladılar. Rüzgâr dumanı dağıtınca Binbaşı Calder köprünün yerinde bir çeşit antik yıkıntı gördü. Yüz metrelik bir uzunluk üzerinde, yedi ayak yokolmuştu. Ortada hiçbir duvar parçası yoktu, Calder bunu da görerek çok şaştı. Bomba kemerleri toz hâline mi sokmuştu acaba? İnanılması güç bir şey gibi görünüyordu bu.

Daha sonra şunu öğrendiler: Bu bir tek «dev yumruk», Wallis'in teorisini çok iyi açıklamıştı. Buna göre hedefe isabet etmeyen bir bomba, he-

defe isabet edene göre daha etkin olabilirdi. Bomba yerin içine 30 metre derinliğe dek girmişti. Çarpma dalgası da kemerleri patlatacak kadar sarsmıştı. Patlamanın yarattığı hava basıncı yüzeye doğru bir çıkış yolu bulmadığından koskocaman bir yeraltı mağarası açmış ve bataklığa gömülü temellerinden yoksun kalan kemerler, bu boşluğun içine yıkılmışlardı. Sözün kısası, Wallis'in daha 1939'da tasarladığı, «zemin üzerinde açılan kapak» etkisiydi bu.

Havadan çekilen resimler muazzam bir krater gösteriyorlardı, Wallis bunu «nefis» diye tanımladı. General Cochrane, Filo'ya bir kutlama telgrafı yolladı ve bu, çeşitli duygularla karşılandı:

«Bu iyi başarılmış iş için hepinizi kutlarım! Dünyanın en büyük bombasını Almanya üzerine atmış olmakla övünebilirsiniz. Bunu bilin ve eğitiminizi savsaklamayın. Bu bombalar çok pahalı olduklarından onları oraya buraya saçamayız.»

Daha sonraki günlerde Filo'ya on kadar «dev yumruk» daha geldi ve 19 Mart günü Albay Fauquier de dünyanın en büyük bombasını atmak zevkini tadabildi. Hedef Arnsberg köprüsüydü ve İntihar Filosu için tarihsel nitelik taşıyan bir bölgedeydi: Moehne Barajı'nın birkaç km. kuzeyinde bulunuyordu. Onbeş Lancaster bu kunt yapının hakkından gelmek için «dev yumruklar», ondört Lancaster de «iri puralar» götürdüler. İlk bomba köprünün ortasına düştü ve Fauquier'in «dev yumruğu» da patlamanın yol açtığı dumanın ortasına geldi. Duman dağılınca orta kemerlerin, ırmağın yatağında bir moloz yığını hâline geldiğini gördüler.

Dördüncü köprü de yine Bremen bölgesindeydi, üzerinden Alman ordusuna taşınan benzinler

geçiyordu. Fauquier, bu köprü için yeni bir taktik hazırladı. «Deprem bombaları» çok pahalıydı ya, bunları idareli kullanmaya çalışacaklardı. Hedefin göründüğü bir noktaya ulaşınca, Fauquier dört uçağa saldırıya geçmelerini emretti, ötekilere de sonucu bekleyerek havada daireler çizmelerini söyledi. İlk dört bomba hedefe isabet etmezse onları da ileri sürmeye vakit vardı. 617'nci Filo'nun bombardımancılarının akla durgunluk veren nişancılıklarını bilmeyenlere bu düşünce saçma görünebilirdi. Fauquier ise arkadaşlarına güveniyordu. Büyük ölçüde tasarruf sağlanacaktı...

Sonuç dehşet oldu. Deneyin cereyan tarzını daha yakından gözlemek için çok alçalan Albay Fauquier ilk iki bombanın (bir «dev yumruk»la bir «iri puro»nun) hemen hemen aynı anda köprünün iki başına geldiklerini gördü. Köprünün ortası kalktı, birkaç saniye havada uçtu ve tam ortasına düşen üçüncü bir bombanın isabetiyle yıkıldı. Tuzla buz olan, kırıntılar haline gelen köprü ortada yoktu artık. Birlik ondokuz bombadan on beşini atmamış olduğu hâlde Üs'süne döndü.

(Savaştan sonra bir Alman yüksek memuru silâh üretimindeki felâketli azalışın, % 90 oranında, demir ve kara yolu taşımalarındaki bir türlü çâre bulunamayan kargaşalıktan ileri geldiğini söylemişti.)

Hitler'in delik-deşik olarak kalbura dönen imparatorluğunda çok geçmeden önemli köprü diye bir şey kalmadığından, 617'nci Filo yine denizaltı barınakları üzerinde çalışmaya başladı. Bremen yakınındaki Farge'de yedibin sürgün iki yıl çalışarak dünyanın en büyük betonarme yapısını tamamlamışlardı: 470 metre uzunluğunda, 100 metre genişliğinde, 25 metre yüksekliğinde bir blok-

tu bu: Hitler'in körlüğünün en şaşırtıcı anıtıydı muhakkak. Önce tavanın 5,30 metre kalınlıkta olması düşünülmüştü. Fakat 617'nci Filo'nun Brest barınaklarına yaptığı ziyaretten sonra Hitler damın kalınlığını 7,50 metreye çıkarmak için bin sürgünü daha çalıştırmaya başladı. 26 Mart 1945'te barınaklar, Fransa kıyılarından kovulan denizaltıları kabul etmeye hazırdılar.

27 Mart 1945 günü de Filo saldırıya geçti. Damın ortasına düşen iki «dev yumruk», tavanı deldi, on metrelik delikler açtı. Dört «iri puro» da bu dev bloku yıkma işini tamamladı. Delik-deşik olup çöken barınak bir daha hiç kullanılamadı.

Sonra Filo onbeş gün boş oturdu. Almanya'da onun dikkatini çekmeye lâyık hedefler kalmamıştı artık. Fakat bir sabah bir keşif uçağı, Almanya'nın son cep zırhlısı olan Lutzow'un Swinemunde'de saklandığını haber verdi. Burası Doğu Cephesi'ne oldukça yakın bir savaş limanıydı, dolayısıyla da düşman avcılarının kaynaştığı bir bölgede bulunuyordu. 13 Nisan günü yapılan bir ilk girişim, sisin inatçı direnişiyle karşılaştı. Bu tarihi seçmek de kimin aklına gelmişti! İkinci seferinde Fauquier Almanların tetikte olduklarını bildiğinden, uzun menzilli bir avcı filosunun kendilerine eşlik etmesini istedi ve isteği kabul edildi. Sonradan bu önlemin yararsız olduğu anlaşıldı: Çünkü tek bir Alman uçağına rastlamadılar. Buna karşılık korkunç bir uçaksavar ateşiyle karşılaştılar. Bombardıman uçaklarının hepsi isabet aldı. Bereket versin, obüslerin çoğu kanatları delmekle yetiniyorlardı. Fakat büyük çapta bir bomba Powell'in pilot yerine yakın bir yere isabet etti, az sonra da başka bir obüs sol kanadını kopardı. Başıboş kalan uçak ardında bir alev sorgucu

sürükleyerek döne döne düşmeye başladı. Bir tek paraşüt açıldı...

Bununla birlikte Alman toplarının oluşturdukları ateş duvarı bile Lancasterleri bombalarını atmaktan alıkoyamadı. Üç «iri puro» aynı anda zırhlıyla rıhtım arasına düştü. Gemi bir su ve duman bulutu içinde kayboldu.

Uçaklar bir aksaklık olmadan üslerine döndüler, herkes çabucak yemek yedikten sonra yatmaya gitti. Ertesi gün yer personeli uçakları onarıp yamarken, mürettebat da güneşin altında dolaşarak batan zırhlının resimlerini getirecek keşif uçağının dönmesini bekliyordu. Çünkü Lutzow'un denizin dibini boyladığından kimsenin kuşkusu yoktu. Resimlerin gemiyi hâlâ rıhtımda bağlı hâlde gösterdiği görülünce bir curcunadır koptu. İki gün sonra geminin gerçekten batmış olduğunu öğrendiler, fakat havuzun derinliğinin olanak verdiği ölçüde batmıştı. Güvertesi bir metre kadar suyun dışındaydı ama omurgasına dek delinen son Alman zırhlısı, hurda demirden bir iskelet hâline gelmişti.

İntihar Filosu'nun sondan bir önceki görevi bu oldu. Sonuncusuna gelince bunu tümüyle ve yalnız Fauquier'in başarısı saymak gerek. Doğrusunu söylemek gerekirse yerde ve bir Jeep arabasında, istenilmeden başarılan bir görev oldu bu.

O sırada İngiliz Ordusu, Hamburg'u kuşatmıştı ve oraya sığınan Alman kuvvetlerinin her an teslim olması bekleniyordu. Oysa, Hava Kuvvetleri'nin başarılarını kıskanan Amirallik dairesi, dünyanın en büyük bombasının bile denizaltı barınaklarını yıkamayacağını söylemişti. Alman denizaltılarının okyanuslardan yok oluşlarının bütün şerefi Donanmanındı. Albay Fauquier de tam

o sırada Hamburg'dan birkaç km. uzakta bulunuyordu. Amiralliğin bu iddiasını öğrenince fena bozuldu. Bir Jeep'e atlayarak şoföre:

— «Beni limana götür!» Dedi.

Hamburg'un sabahın saat onunda resmen teslim olacağını duymuştu. Kendi saati de 9.20'yi göstermekte olduğundan, daha fazla beklemeyi gereksiz gördü.

Kentin içinden geçerken hiçbir Müttefik askeri göremeyerek şaşırdı ama teslim işinin daha sonraya bırakılmış olacağı aklının kıyısından bile geçmedi. Limana gelince arabadan indi, peşinde şoför de olduğu hâlde denizaltı barınaklarının muazzam yıkıntılarının içine girdi. Betondan, çelikten yapılmış bu barınakları insan büyük bir âfetin allak bullak ettiğini sanırdı. Albay Fauquier karnı deşilmiş bir denizaltıyı incelediği sırada birisinin arkasında usulcacık yürüdüğünü duydu. Bir Alman denizcisi utangaç bir tavırla ilerledi, selâm verdi ve çat-pat bir İngilizceyle:

— «Benimle birlikte Komutanın yanına kadar gelin lütfen,» dedi. Fauquier şaşırdı, adamın peşinden gitti. Bir yeraltı salonunda esas duruştaki ikiyüz kadar denizcinin önünden geçti. Yüzü altüst olmuş bir subay kapıda göründü, topuklarını birbirine çarparak selâm verdi. Sonra, açık-seçik birkaç sözle Albay Fauquier'e Deniz Üssü'nün teslim olmaya hazır olduğunu söyledi.

Albay Fauquier, biraz sıkılır gibi oldu. Gerçi Hamburg'un henüz Almanların elinde olduğunu bilmiyordu ama «kısmî» de olsa bir Üs'sün teslim oluşunu kabule hiçbir yetkisi olmadığını çok iyi biliyordu. Alman subayı ise İngilizlerin kenti çoktan işgal ettiklerine inanmış bulunmaktaydı. Üs'le merkez arasındaki telefon bağlantısı yirmi-

dört saatten beri kesikti. Böylece de Alman, Fauquier'e teslim oldu. Oysa telefon işleseydi, asıl Fauquier'in Almanlara teslim olması gerekecekti.

Nisan ayında 617'nci Filo Japonya'nın stratejik bombardımanına katılacak olan «Tiger Force» birliğine gönderildi. Herkes bavullarını hazırladığı sırada «dev yumruk»lardan çok daha öldürücü iki bombanın Hiroşima ile Nagazaki'ye düştükleri öğrenildi. İki gün sonra da Japonya teslim oldu.

Tokyo'daki «geisha»ları tanıyamayacağı için düş kırıklığına uğrayan bir pilot:

— «Vay canına!» Dedi. «Birisi onlara bizim geleceğimizi söylemiş olsa gerek!»

SON

Bu kitap, İkinci Dünya Savaşı'nın en meraklı deneylerinden birini anlatmaktadır: Bir mûcidin sebatı ve zekâsıyla bir savaş ekibinin becerisi, bu deneyde bir araya gelmiş bulunmaktadır.

Uçak prototiplerini çizen bir ressam olan Barnes Wallis, İngiltere'nin zaferi çabuk kazanmasını sağlamak için kendine özgü bir fikre saplanmıştı: Büyük Alman barajlarını bombardıman edip yıkmak için şaşmaz bir çâre bulmak gerektiğine inanıyordu.

Bu kitabın yazarı, o mühendisin ne türlü çabalar harcayarak kurmay heyetlerini bu işe inandırdığını anlatmaktadır. Herkes onu deli sanmıştı ama o, yine de on tonluk bombaları taşıyabilecek olan Lancaster tipi uçağın yapımını sağladı.

Yine kitabın yazarı bu bombardıman uçağını kullanan pilotların nasıl yaşayıp savaştıklarını da anlatmaktadır. Bu olağanüstü insanlar o bombardıman uçağından yararlanarak muazzam Moehne Barajı'nı yıkmayı ve uçan bombaların İngiltere üzerine fırlatıldığı Peenemünde atış rampalarını yerle bir etmeyi başarmışlardı...

Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.

FİATI 200,— TL.